

Vláda České republiky

MINISTERSTVO VNITRA

Čj.: MV-137326-23/OBP-2015

V Praze dne . ledna 2016

Výtisk č.:

PRO SCHŮZI VLÁDY

Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020

Důvod předložení:

Materiál je předkládán na základě usnesení vlády ze dne 14. prosince 2011 č. 925 o Strategii prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015

Obsah:

- I. Návrh usnesení
- II. Předkládací zpráva
- III. Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020
- IV. Vyhodnocení Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015 (+ příloha)
- V. Vypořádání připomínkového řízení
- VI. Tisková zpráva

Předkládá:

Milan Chovanec

ministr vnitra

a předseda Republikového výboru pro prevenci kriminality

USNESENÍ VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY

ze dne 25. ledna 2016 č. 66

o Strategii prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020

Vláda

I. schvaluje Strategii prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020 (dále jen „Strategie“) a Vyhodnocení Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015, obsažené v částech III a IV materiálu čj. 67/16;

II. ukládá

1. členům Republikového výboru pro prevenci kriminality (dále jen „Výbor“)
 - a) podle své působnosti naplňovat Strategii a její cíle,
 - b) předkládat Výboru vždy do 28. února každého kalendářního roku, počínaje rokem 2017 a konče rokem 2020, zprávy o naplňování cílů a úkolů za předešlý kalendářní rok vycházejících ze Strategie s tím, že podklady za rok 2020 budou podle bodu II/3d) tohoto usnesení předloženy do 31. května 2020 a budou součástí podkladů pro vyhodnocení Strategie jako celku,
2. ministrům spravedlnosti, zdravotnictví, vnitra, obrany a ministryni školství, mládeže a tělovýchovy vyčleňovat v letech 2016 až 2020 ve svých rozpočtových kapitolách finanční prostředky na plnění resortních programů prevence kriminality, případně na plnění resortních úkolů v problematice prevence kriminality a o vyčleněných prostředcích informovat v termínu podle bodu II/1b) ministra vnitra,
3. ministru vnitra
 - a) předložit vládě do 30. června 2016, po projednání ve Výboru, Akční plán prevence kriminality na léta 2016 až 2020, který bude obsahovat konkrétní úkoly k naplňování cílů Strategie,
 - b) předkládat vládě vždy do 31. května každého kalendářního roku, počínaje rokem 2017, po projednání ve Výboru, zprávu o naplňování cílů a úkolů vyplývajících ze Strategie za předchozí kalendářní rok, a jejich případnou aktualizaci, obsahující též informace o množství a způsobu vynaložení finančních prostředků vyčleněných na prevenci kriminality v rozpočtových kapitolách Ministerstva spravedlnosti, zdravotnictví, vnitra, obrany a školství, mládeže a tělovýchovy s tím, že zpráva za rok 2020 bude součástí vyhodnocení Strategie jako celku (viz úkol II/3d),
 - c) vyčleňovat každoročně v rozpočtové kapitole Ministerstva vnitra prostředky na prevenci kriminality tak, aby v celkovém objemu dosáhly v letech 2016 až 2020 výše minimálně 300 mil. Kč, přičemž minimálně 285 mil. Kč bude vyčleněno na Program prevence kriminality,

d) předložit vládě, po projednání ve Výboru, na základě vyhodnocení předkládané Strategie, návrh další Strategie prevence kriminality, a to do 30. listopadu 2020,

e) zajistit zveřejnění tohoto usnesení ve Věstníku vlády pro orgány krajů a orgány obcí;

III. mění usnesení vlády ze 14. prosince 2011 č. 925, o Strategii prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015, tak, že

1. zrušuje bod II/3a),

2. body II/3b)c)d) se označí jako body II/3a)b)c);

IV. doporučuje hejtmanům, primátorům a starostům obcí seznámit se s obsahem Strategie, respektovat její obsah a učinit kroky k zajištění realizace systému prevence kriminality na krajské a lokální úrovni, jak je uvedeno ve Strategii.

Provedou:

ministr vnitra a předseda Výboru,
ministřyně školství, mládeže a tělovýchovy,
ministři spravedlnosti, zdravotnictví, obrany,
členové Výboru

Na vědomí:

hejtmani,
primátorka hlavního města Prahy,
primátoři statutárních měst,
starostové obcí

Mgr. Bohuslav Sobotka, v. r.
předseda vlády

II.

PŘEDKLÁDACÍ ZPRÁVA

Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020 (dále jen „Strategie“) je předkládána na základě usnesení vlády č. 925 ze dne 14. prosince 2011 o Strategii prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015. Strategii předkládá ministr vnitra a předseda Republikového výboru pro prevenci kriminality (dále jen „Republikový výbor“). Materiál byl zpracován z podkladů resortů zastoupených v Republikovém výboru, byl konzultován i s manažery prevence kriminality krajů.

Politika prevence kriminality má v demokratické České republice již dlouholetou tradici, neboť je její nepřetržitou součástí prakticky od samého počátku, tj. od roku 1993, kdy se v České republice začala prevence kriminality systematicky formovat jako nedílná součást vládní politiky. První Strategie prevence kriminality byla přijata v roce 1996 a od té doby se v České republice formuje a vyvíjí systém prevence kriminality na celorepublikové i místní úrovni a rozvíjí se přístupy a postupy státní správy i samospráv v preventivním přístupu k řešení jednotlivých druhů kriminality (trestné činnosti i přestupků) a kriminálně rizikových jevů, k řešení komplexní bezpečnostní situace v ohrožených lokalitách, k zacházení s oběťmi a pachateli trestné činnosti ad.

Strategie navazuje na poznatky plynoucí z průběžného hodnocení předchozí strategie, **určuje cíle, principy a priority vládní politiky** v oblasti prevence kriminality a definuje obsah systému prevence kriminality v rámci České republiky na úrovni státu, krajů a obcí na další období. Principy a priority jsou opřeny o statistické trendy trestné činnosti a bezpečnostní analýzy, závěry a doporučení mezinárodních, resortních i odborných institucí a orgánů.

Materiál se skládá z pěti částí: Návrh usnesení, Předkládací zpráva, Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020, Vyhodnocení Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015, Výsledky meziresortního připomínkového řízení.

Shrnutí materiálu

Vyhodnocení končící strategie obsahuje podrobné informace o vývoji kriminality a trendech v této oblasti ve sledovaném období, předkládá přehled o realizovaných dotačních programech a jejich čerpání, včetně výběru některých konkrétních podpořených projektů a jejich vyhodnocení, podává zprávu o plnění jednotlivých úkolů členy Republikového výboru a o aktivitách, kterými byly (nejen) tyto úkoly plněny a kterými členové Republikového výboru přispívali ke zvyšování bezpečnosti a k prevenci kriminality a dalších sociálně patologických jevů v České republice a informuje o plnění dalších cílů a priorit Strategie.

Úkoly uložené předchozí strategií se podařilo naplnit (či plnit průběžně), některé úkoly byly splněny částečně a jejich dokončení se předpokládá v následujícím období. **Podařilo se naplnit strategické cíle a priority strategie v oblastech:** snižování míry trestné činnosti, zvýšení bezpečí občanů; snížení delikventní činnosti u dětí a mládeže jako cílové skupiny definované touto Strategií; ochrany cílových skupin definovaných Strategií (dětí a mládež, oběti domácího násilí, obchodování

s lidmi, senioři ad.); existence stabilního, koordinovaného a efektivního systému prevence kriminality se stabilní finanční podporou preventivních aktivit a projektů; úspěšné realizace komplexního přístupu v komunitách postaveného na spolupráci obce, Policie ČR a dalších subjektů; podpory národních specifických projektů a programů, jako jsou Speciální výslechové místnosti, Národní koordinační mechanismus pátrání po pohřešovaných dětech, projekty v oblasti e-bezpečí, informování veřejnosti o preventivních aktivitách a možnostech ochrany před trestnou činností (www.prevencekriminality.cz, zpravodaj Prevence do každé rodiny) ad.

Ale i v oblastech, které se dosud nepodařilo zcela naplnit (vytvoření efektivního a stálého systému sběru, analytického zpracování, předávání a poskytování informací v oblasti prevence kriminality na a mezi všemi úrovněmi subjektů prevence kriminality; integrace efektivní prevence kriminality do výkonu práce v rámci celé Policie ČR; realizace IS SPOD – informačního systému sociálně-právní ochrany dětí jako součást jednotného informačního systému (JIS) práce a sociálních věcí), již byly učiněny potřebné kroky a prvotní předpoklady pro jejich naplnění. S dokončením těchto cílů a priorit se počítá v následujícím období v rámci Strategie.

Na realizaci preventivní politiky se podílely všechny **subjekty zapojené v systému prevence kriminality**, počínaje vládou ČR a resorty zastoupenými v Republikovém výboru, přes Policii ČR, krajské a obecní samosprávy (včetně obecních policií), až po akademickou sféru, vědecko-výzkumné organizace, podnikatelské subjekty, nestátní neziskové organizace, dobrovolníky ad. Celkový vývoj bezpečnostní situace i hodnocení jednotlivých aktivit a projektů těchto subjektů dokládá, že nastavený **systém prevence kriminality** a zapojení jednotlivých subjektů do něj bylo **efektivní**. O **koordinaci** tohoto systému se staral zejména Republikový výbor a v rámci něj pak především Ministerstvo vnitra, které odpovídalo za fungování a rozvoj systému na celorepublikové, krajské i lokální úrovni.

Nejvýznamnějším prostředkem pro podporu preventivních aktivit a projektů ve sledovaném období byl **Program prevence kriminality** (dále jen „Program“), v rámci něž byly podporovány programy a projekty prevence kriminality zejména krajů a obcí, ale také nestátních neziskových organizací při práci s oběťmi domácího násilí, z řad seniorů, obětí obchodování s lidmi. Na programy prevence kriminality bylo v letech 2012 až 2015 poskytnuto celkem 230 787 000 Kč. Značná část z těchto prostředků byla vyčleněna na realizaci programů zaměřených na **komplexní přístup v sociálně vyloučených lokalitách**. Tyto prostředky byly nejvíce alokovány do krajů, které jsou sociálním vyloučením, kriminalitou i celkovou rizikovostí nejvíce postiženy (Ústecký, Moravskoslezský, dále třeba Liberecký a další). Nejvýznamnějším a nejúspěšnějším projektem v této oblasti je projekt **Asistent prevence kriminality**, v rámci kterého působilo v roce 2015 v rámci Programu už 175 asistentů v 58 městech ČR za finanční podpory více než 22 mil. Kč z Programu.

Také resorty zastoupené v Republikovém výboru realizovaly vlastní dotační programy zaměřené na prevenci kriminality a dalších sociálně rizikových jevů.

Strategie prevence kriminality v ČR na léta 2016 až 2020 vychází z priorit daných Programovým prohlášením vlády ČR, dostupných aktuálních analýz a poznatků i ze zkušeností a příkladů dobré praxe navazujících nejen na předcházející strategii, ale i z předchozích období. Neopomíná žádný z důležitých článků či vrcholů trojúhelníku kriminality (pachatel, oběť, místo zločinu) a metod preventivní práce (prevence primární, sekundární, terciární, sociální, situační, viktimologická). Zaměřuje se na

činnosti všech subjektů působících v oblasti prevence kriminality, počínaje členy Republikového výboru, přes obecní a krajské samosprávy až po nestátní neziskové organizace, vědecko-výzkumné organizace a podnikatelské subjekty. Inspiruje se také zahraničními strategiemi a pozitivními zkušenostmi. Uplatňuje proaktivní, koordinovaný, multidisciplinární přístup při řešení problémů.

To jsou východiska a **předpoklady k tomu, aby tato Strategie byla** v následujícím období 2016 až 2020 **úspěšná při plnění svých cílů a priorit**, kterými na strategické úrovni jsou:

1. Rozvoj systému prevence kriminality, posilování spolupráce, kompetencí a kapacit relevantních partnerů, rozšiřování prostoru pro působení dobrovolníků při zajišťování bezpečnosti a veřejného pořádku, s důrazem na využívání rovněž mezinárodní spolupráce a vědeckých poznatků.
2. Poskytování pomoci a poradenství obětem trestné činnosti se zvláštním zaměřením na skupiny zvláště zranitelných obětí a nadále pomoc a poradenství rozšiřovat a zkvalitňovat.
3. Při práci s pachateli zaměřením na narůstající problém kriminální recidivy, na účinnější resocializaci pachatelů a prevenci kriminality dětí a mládeže.
4. Uplatňování komplexního přístupu k řešení zvýšené kriminality v lokalitách, kde i její příčiny jsou hluboké a vícezdrojové (typicky sociálně vyloučené lokality).
5. Reakce na nové hrozby a trendy v oblasti bezpečnosti a veřejného pořádku a aplikace nových efektivních přístupů k jejich předcházení.

Priority i strategické a specifické cíle budou naplňovány konkrétními měřitelnými a vyhodnotitelnými úkoly, které budou součástí **navazujícího Akčního plánu prevence kriminality na léta 2016 až 2020**, jejichž plnění bude každoročně vládou monitorováno a vyhodnocováno a v případě potřeby též aktualizováno. Akční plán bude vládě ČR předložen ministrem vnitra do 30. června 2016.

Nezbytným předpokladem pro naplnění cílů Strategie je také **zajištění dostatečného a stabilního financování** systému prevence kriminality i jednotlivých dílčích aktivit a projektů.

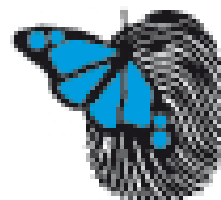
Dne 22. října 2015 byl materiál rozeslán do připomínkového řízení všem členům a stálým účastníkům Výboru pro vnitřní bezpečnost (VVB) a Bezpečnostní rady státu (BRS), vedoucímu Úřadu vlády a dále ministryni práce a sociálních věcí, ministryni školství, mládeže a tělovýchovy, ministrové pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu a místopředsedovi vlády pro vědu, výzkum a inovace. K materiálu bylo uplatněno 6 zásadních připomínek, které byly vypořádány.

Materiál byl projednán dne 18. ledna 2016 Bezpečnostní radou státu a je předkládán vládě s jejím doporučením. Materiál je vládě předkládán bez rozporů.

Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020

„Je prokázáno, že dobře naplánované strategie prevence kriminality nejenže předcházejí trestné činnosti a viktimizaci, ale podporují bezpečnost společnosti a přispívají k udržitelnému rozvoji států. Zlepšují kvalitu života a přinášejí dlouhodobé výhody ve smyslu snižování nákladů spojených se systémem trestní justice i dalších společenských nákladů vyplývajících z trestné činnosti.“

(Směrnice pro prevenci kriminality, rezoluce Hospodářské a sociální rady OSN, č. 2002/13)

**PREVENCE
SE MUSÍ VYPLATIT**

**MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY**

OBSAH

I.	Úvod	3
II.	Globální cíl, strategické cíle a základní principy politiky prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020	6
III.	Systém prevence kriminality v České republice	13
IV.	Pomoc obětem trestné činnosti, práce s dětmi a mládeží	37
V.	Práce s pachateli trestné činnosti	46
VI.	Komplexní přístup k prevenci kriminality v rizikových lokalitách	50
VII.	Nové hrozby a přístupy k prevenci kriminality	55
VIII.	Závěr	58

I. Úvod

Politika prevence kriminality má v demokratické České republice již dlouholetou tradici, neboť je její nepřetržitou součástí prakticky od samého počátku, tj. od roku 1993, kdy se v České republice začala prevence kriminality systematicky formovat jako nedílná součást vládní politiky.

První Strategie prevence kriminality byla přijata v roce 1996 a od té doby se v České republice formuje a vyvíjí systém prevence kriminality na celorepublikové i místní úrovni a rozvíjí se přístupy a postupy státní správy i samospráv v preventivním přístupu k řešení jednotlivých druhů kriminality (trestné činnosti i přestupků) a kriminálně rizikových jevů, k řešení komplexní bezpečnostní situace v ohrožených lokalitách, k zacházení s oběťmi a pachateli trestné činnosti. Posiluje se spolupráce a vzájemná koordinace partnerů v oblasti prevence kriminality. Rozvíjí se mezinárodní spolupráce. Využívá se poznatků získaných v oblasti výzkumu. Na tyto oblasti navazuje i předkládaná Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020 (dále jen „Strategie“).

Strategie vychází z priorit daných Programovým prohlášením vlády ČR, mezi které patří mj. „klást důraz na preventivní programy, úzkou komunikaci s místními samosprávami a na vybalancování prvků prevence a represe tak, aby se efektivně eliminovaly příčiny vzniku sociálních střetů“, „komplexně řešit napětí v sociálně citlivých lokalitách“, „usilovat o vysoký standard ochrany lidských práv“, „minimalizovat rizika recidivy po propuštění“, „posílit ochranu obětí trestné činnosti“, „podporovat zvýšení finanční gramotnosti“, „nesmlouvavý boj proti lichvě“, „rozvoj občanské společnosti a podpora nestátních neziskových organizací“. V oblasti kriminality vláda deklarovala, že považuje za „výhodnější zaměření na prevenci, zejména v oblasti kriminality mladistvých. Při celkovém trendu poklesu kriminality, avšak v podmínkách nerovnoměrné úrovně bezpečnosti v různých regionech ČR, považuje vláda za významné koncentrovat preventivní aktivity v komplexních programech zejména do těchto regionů“. Mezi cíle vlády patří také „zapojování dobrovolníků do širšího spektra aktivit v bezpečnostní oblasti“.

Strategie navazuje na strategické dokumenty vlády ČR obecnější povahy, které se týkají jak vládní politiky obecně, tak problematiky bezpečnosti. Jsou to mj. Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR, Bezpečnostní strategie ČR, Strategie vnitřní bezpečnosti a ochrany obyvatelstva ČR ad. Strategie rovněž zapadá do širšího komplexu trestní a sociální politiky státu.

Cíle a úkoly formulované touto Strategií dále vycházejí ze znalostí a zkušeností získaných každoročním vyhodnocováním realizovaných preventivních aktivit a úkolů, vycházejících zejména ze Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015. Inspiruje se rovněž poznatky všech členů Republikového výboru pro prevenci kriminality a dalších partnerů, zejména krajských a obecních samospráv a nestátních neziskových organizací. V neposlední řadě jsou do Strategie promítnuty i četné zkušenosti získané formou mezinárodní spolupráce, ať již účastí na mezinárodních fórech věnujících se prevenci kriminality, tak bilaterálními styky. Zapomenout nelze ani na čerpání z výsledků výzkumných aktivit zaměřených na oblast prevence kriminality a trestní politiky.

Strategie se nevěnuje oblastem, které sice s prevencí kriminality úzce souvisejí, ale jsou upraveny samostatnými vládními strategiemi a koncepcemi, případně se jimi

tato Strategie zabývá pouze ze svého užšího pohledu. Mezi takové patří např. Koncepce boje proti extremismu (na jednotlivá léta), Strategie České republiky pro boj proti terorismu od r. 2013, Koncepce boje proti organizovanému zločinu na období let 2015–2017, Vládní koncepce boje s korupcí na léta 2015 až 2017, Koncepce rozvoje českého vězeňství do roku 2015, Národní strategie protidrogové politiky na období 2010 až 2018, Zdraví 2020 – Národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí, Národní akční plán prevence dětských úrazů, Akční plán prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2015 – 2018 (navazující na Národní akční plán prevence domácího násilí na léta 2011 – 2014, Národní strategie boje proti obchodování s lidmi (pro období 2012 až 2015), Strategie sociálního začleňování 2014 – 2020, Strategie boje proti sociálnímu vyloučení na období 2011 – 2015, Strategie romské integrace do roku 2020, Strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k menšinám, Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v ČR do roku 2020, Národní strategie ochrany práv dětí, Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2013 – 2018, Národní strategie bezpečnosti silničního provozu do roku 2020, Národní strategie kybernetické bezpečnosti České republiky na období let 2015 až 2020 a další. Koordinace většiny z těchto problematik s problematikou prevence kriminality probíhá zejména prostřednictvím Republikového výboru pro prevenci kriminality.

Z pohledu jednotlivých druhů kriminality se pak Strategie zaměřuje zejména na kriminalitu obecnou, tj. kriminalitu, která lidi ohrožuje a obtěžuje nejvíce a často utváří jejich pocit vnímání bezpečnosti ve svém okolí a názor na kriminalitu jako celek a na práci jednotlivých subjektů, které v této oblasti působí (zejména na práci Policie ČR, obecních policií, které jsou nejvíce vidět), byť v rámci ní nejsou páčány nutně ty nejvyšší škody. Strategie se tak nezaměřuje na specifické formy zejména nejzávažnější trestné činnosti, jako je terorismus, organizovaný zločin, hospodářská kriminalita, drogová kriminalita ad., které vyžadují specifické přístupy a velmi často jsou upraveny samostatnými dokumenty (viz výše).

Strategie neřeší ani specifické oblasti týkající se cizinců¹, jejich integrace, nelegální migrace apod. Pokud cizinci páchají trestnou činnost, z pohledu prevence na ně dopadají standardní opatření vyplývající ze Strategie, ať již jde o prevenci jednotlivých druhů kriminality, či cizince v postavení pachatelů nebo obětí trestných činů. Výjimku tvoří specifický program pro ochranu cizinců jako obětí obchodování s lidmi. Se změnou v oblasti migrace a řešením nejnovější migrační vlny, s možným růstem počtu cizinců žijících v České republice, či výrazným nárůstem počtu nelegálních migrantů se ale mohou i v oblasti prevence kriminality objevit nové potřeby a hrozby, na které bude nutné průběžně reagovat (blíže viz kapitola VII).

Kromě popisu aktuální situace vymezuje Strategie zejména cíle, na které je třeba se ve vymezeném období zaměřit, a to v úrovni globálních, strategických a specifických cílů. Stanovení konkrétních úkolů, které je nutné v této oblasti plnit, bude předmětem následného navazujícího Akčního plánu prevence kriminality na léta 2016 až 2020. Naplňování cílů a úkolů bude, stejně jako u předchozích strategií, každoročně vyhodnocováno. To zároveň umožňuje, pokud se změní bezpečnostní situace

¹ Problematickou cizinců se mj. zabývají Koncepce integrace cizinců, aktuální Postup při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Společné soužití v roce 2015, Zásady politiky vlády v oblasti migrace cizinců.

a trendy v oblasti kriminality, pružně reagovat a nastavené úkoly pravidelně aktualizovat.

Realizace Strategie musí být doprovázena také dostatečným finančním zabezpečením, a to jak z úrovně jednotlivých resortů k plnění dílčích resortních strategií a úkolů, tak na úrovni podpory systému prevence kriminality. K tomu pak zavazuje i samotné usnesení vlády, jímž je Strategie přijímána.

II. Globální cíl, strategické cíle a základní principy politiky prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020

1. Globální cíl:

Česká republika se řadí mezi moderní demokratické země, které v zajišťování bezpečnosti a veřejného pořádku podporují preventivní přístupy, k čemuž vytváří vhodné systémové, organizační i finanční předpoklady.

Prevence kriminality zahrnuje veškerá opatření ke snižování rizika výskytu trestných činů, jakož i jejich škodlivých důsledků pro jednotlivce a společnost, včetně strachu z kriminality. Prevence kriminality se snaží působit na různorodé příčiny kriminality. Prosazování práva a trestní sankce jsou v této souvislosti ponechávány stranou, navzdory jejich potenciálně preventivním účinkům².

Je prokázáno, že dobře naplánované strategie prevence kriminality nejenže předcházejí trestné činnosti a viktimizaci, ale podporují bezpečnost společnosti a přispívají k udržitelnému rozvoji států. Zlepšují kvalitu života a přinášejí dlouhodobé výhody ve smyslu snižování nákladů spojených se systémem trestní justice i dalších společenských nákladů vyplývajících z trestné činnosti³.

Česká republika má již v současné době stabilní rozvinutý systém prevence kriminality⁴, který plně odpovídá doporučením mezinárodních orgánů zabývajících se prevencí kriminality⁵. Na systému se podílí řada partnerů ze státní správy, krajské i obecní samosprávy, neziskových organizací ad. Prevence kriminality je plánována ve zpravidla 4–5ti letých cyklech prostřednictvím vládou schvalované Strategie prevence kriminality. Globální cíl pak v tomto ohledu deklaruje závazek, že Česká republika bude i v následujícím období tento systém udržovat a posilovat, k zajišťování bezpečnosti a veřejného pořádku bude podporovat preventivní přístupy, a to vše v souladu s principy moderního demokratického státu.

Rozvinutý systém a plánování prevence kriminality mimo dalších faktorů přispívají k tomu, že Česká republika je zemí, ve které dlouhodobě klesá kriminalita a ve které se daří aktivně reagovat na nově vznikající trendy a řešit je v jejich relativních počátcích. Za období let 2011 (rok předcházející přijetí aktuální Strategie prevence kriminality v ČR na léta 2012 až 2015) až 2014 došlo k poklesu celkové Policií ČR registrované trestné činnosti z 317 177 trestných činů na 288 660 trestných činů, což je pokles o 28 517 trestných činů, což činí 9 %. Trend poklesu registrované kriminality můžeme sledovat prakticky již od přelomu tisíciletí, a to s určitými drobnými výkyvy. Ve sledovaném období představoval největší výkyv rok 2013, kdy došlo k meziročnímu nárůstu celkové registrované trestné činnosti o 22 276 trestných činů, tj. nárůst o 6,8 %. Tento nárůst je obecně přisuzován zejména nečekaně

² 12. Kongres OSN o prevenci kriminality a trestní justici, Salvador, Brazílie, 12. – 19. dubna 2010.

³ Směrnice pro prevenci kriminality, rezoluce Hospodářské a sociální rady OSN, č. 2002/13.

⁴ Jeho bližší popis viz dále v samostatné pasáži věnované systému prevence kriminality v ČR.

⁵ Komise OSN pro prevenci kriminality a trestní justici, Evropská síť prevence kriminality (EUCPN).

vyhlášené amnestii prezidenta republiky, na kterou nebyly relevantní instituce dostatečně připravené. Trend poklesu registrované kriminality ale pokračuje i v prvním pololetí roku 2015, kdy oproti stejnému období předchozího roku došlo k velmi výraznému poklesu o 15,6 % (- 24 093 trestných činů).

Pokles kriminality se týká i majetkové trestné činnosti, která pravidelně představuje největší podíl mezi veškerou trestnou činností (okolo 60 %). Mezi lety 2011 až 2014 došlo k poklesu registrované majetkové trestné činnosti o 30 064 trestných činů, což představuje pokles o téměř 15 %. Výjimkou byl opět rok 2013, kdy i registrovaná majetková kriminalita vzrostla, a to o 7,4 %. Naproti tomu první pololetí roku 2015 vykazuje v této oblasti strmý pokles, a to o 23,2 %.

Vedle dlouhodobého trendu poklesu celkové i majetkové kriminality ale můžeme sledovat i některé negativní jevy ve vývoji kriminality, kterým je třeba se intenzivně věnovat a na které reaguje i tato Strategie. Výrazný růst lze sledovat v kriminalitě páchané ve virtuálním prostředí (též informační kriminalita, kyberkriminalita), kam spadají případy jako podvody, phishing, zneužití identity, obchodování s kradenými předměty prostřednictvím internetových aukcí, ale i pohlavní zneužívání, šíření dětské pornografie, stalking, nebezpečné vyhrožování, šíření extremistického obsahu či porušování autorských práv. U tohoto druhu kriminality můžeme sledovat strmý nárůst cca o 1/3 každým rokem, zároveň je zde odhadován mimořádně vysoký podíl tzv. latentní (skryté) kriminality, a to až 90 %.

Registrovaná drogová kriminalita pak mezi léty 2011 až 2014 zaznamenala nárůst o 46 %, ve srovnání s rokem 2010 dokonce o 76 %⁶. Největší zastoupení mezi drogovou kriminalitou pak má nedovolená výroba a přechovávání omamných a psychotropních látek (dále jen „OPL“), která vykazuje stejnou tendenci, jako celková drogová kriminalita.

Pokud jde o trendy v oblasti pachatelů trestné činnosti, pak zvláště významný je nárůst počtu recidivistů mezi pachateli trestné činnosti. Zatímco ještě v roce 2000 představovalo zastoupení recidivistů mezi pachateli trestné činnosti 30 %, v roce 2011 to bylo 48,5 % a v roce 2014 již dokonce 53,3 %. V případě majetkové trestné činnosti pak jejich zastoupení činí dokonce 65 %, např. u krádeží věcí z automobilů dokonce 80 %. Vyšší zastoupení recidivistů vykazují také některé regiony, kdy např. v Moravskoslezském kraji jejich podíl tvoří 61,2 %.

U kriminality dětí a mladistvých, kde se jejich podíl na trestné činnosti dlouhodobě snižuje, je negativním jevem pozorovaná narůstající brutalita jejich útoků. Velkým problémem zároveň zůstává vysoké zastoupení mladých pachatelů z prostředí sociálně vyloučených lokalit a ze státní ústavní péče. Velmi často jsou pak tito pachatelé také pod vlivem alkoholu či OPL.

⁶ Významný nárůst je zapříčiněn zejména nárůstem Policíí ČR aktivně vyhledané drogové kriminality.

2. Strategické cíle:

Tato Strategie navazuje na dosavadní úspěchy a dobrou praxi vybudované v předchozích letech a zároveň si klade za cíl dle získaných zkušeností a nových poznatků (z činnosti subjektů zapojených do řešení prevence kriminality, z mezinárodních zkušeností, vědeckých poznatků ad.) prevenci kriminality v ČR nadále rozvíjet, posilovat spolupráci, kompetence a kapacity dotčených subjektů, rozšiřovat pomoc obětem trestných činů, zvyšovat efektivitu přijímaných preventivních opatření a reagovat na nové hrozby a trendy, které se v oblasti bezpečnosti a veřejného pořádku objevují.

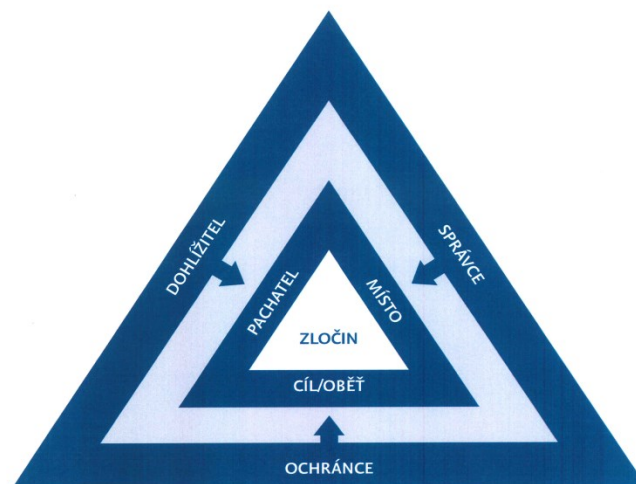
Česká republika:

- 1. Rozvíjí vybudovaný systém prevence kriminality, posiluje spolupráci, kompetence a kapacity relevantních partnerů, rozšiřuje prostor pro působení dobrovolníků při zajišťování bezpečnosti a veřejného pořádku, přičemž se opírá rovněž o mezinárodní spolupráci a vědecké poznatky.***
- 2. Poskytuje pomoc a poradenství obětem trestné činnosti se zvláštním zaměřením na skupiny zvláště zranitelných obětí, přičemž se snaží pomoc a poradenství nadále rozšiřovat a zkvalitňovat.***
- 3. Při práci s pachateli se zaměřuje na narůstající problém kriminální recidivy, na účinnější resocializaci pachatelů a prevenci kriminality dětí a mládeže.***
- 4. Uplatňuje komplexní přístup k řešení zvýšené kriminality v lokalitách, kde i její příčiny jsou hluboké a vícezdrojové (typicky sociálně vyloučené lokality).***
- 5. Reaguje na nové hrozby a trendy v oblasti bezpečnosti a veřejného pořádku a aplikuje nové efektivní přístupy k jejich předcházení.***

Existuje řada **kriminologických teorií** o tom, co je příčinou kriminality a na co je tedy třeba se při její prevenci zaměřit. Jednu z takových teorií přináší i environmentální kriminologie, která se zaměřuje na bezprostřední situační příčiny všech souvislostí trestné činnosti. Podle tzv. teorie rutinních činností (Lawrence Cohen, Marcus Felson) dochází k tzv. predátorskému činu (*zločin*) v okamžiku, kdy se pravděpodobný *pachatel* a vhodný *cíl/oběť* ocitnou ve stejné době na stejném *místě* za absence účinného *ochránce*. Výstupem této teorie je trojúhelník analýzy kriminality, jehož tři strany představují pachatele, místo a cíl/oběť. K původnímu „vnitřnímu“ trojúhelníku je pak přidán ještě „vnější“ trojúhelník kontrolních prvků – ochránce oběti, dohlížitel pachatele a správce místa⁷ (pozn. přeneseno do terminologie Strategie, těmito ochránci jsou nejrůznější subjekty, které se na prevenci kriminality podílejí a jejichž činnosti se tato Strategie věnuje). Toto jsou tak hlavní prvky, na které je třeba se zaměřit jak při plánování konkrétních preventivních

⁷ R. V. Clarke, J. E. Eck (2010): Analýza kriminality v 60 krocích, str. 27

projektů a opatření, tak i v rámci strategického plánování. Tuto teorii pak Strategie do svého členění a obsahu reflektuje.

Zdroj: R. V. Clarke, J. E. Eck (2010): Analýza kriminality v 60 krocích

Strategické cíle dále vycházejí z **priorit schválených** pro tento účel **Republikovým výborem pro prevenci kriminality**. Zaměřují se na nejdůležitější pilíře (strany trojúhelníku) v oblasti prevence kriminality a reflektují, že i kriminalita je jev, který se neustále vyvíjí, čemuž je třeba se přizpůsobit.

Tyto Strategické a navazující specifické cíle jsou také v souladu s aktuálními **prioritami prevence kriminality na mezinárodní úrovni**. XIII. Kongres OSN pro prevenci kriminality a trestní justici, který se konal ve dnech 12. – 19. dubna 2015 v Dauhá v Kataru, přijal Deklaraci z Dauhá, ze které vyplývají pro členské státy mj. následující priority (vybráno s ohledem na zaměření této Strategie):

- usilovat o zavedení efektivních opatření pro ochranu a podporu obětí a svědků nejrůznějších trestných činů;
- usilovat o posílení rozvoje a užití prostředků a metod ke zvýšení kvality statistických informací za účelem zvýšení efektivnosti prevence kriminality na národní, regionální a mezinárodní úrovni;
- usilovat o eliminaci všech forem diskriminace včetně rasismu, xenofobie, náboženské netolerance, mj. prostřednictvím osvěty, vzdělávacích aktivit;
- usilovat o vytváření bezpečného a pozitivního prostředí ve školách prostřednictvím ochrany dětí před všemi formami násilí, šikany a sexuálního zneužívání;
- podporovat aktivní zapojení celé společnosti včetně občanské společnosti, soukromého sektoru a médií do rozvoje a realizace strategií prevence kriminality, a to za účelem povzbuzení důvěry veřejnosti v trestně právní systém;
- hledat možnosti, jak využít tradičních i nových informačních a komunikačních technologií pro rozvoj a posílení strategií a programů prevence kriminality a trestní justice;

- prosazovat opatření k povzbuzení veřejnosti, zejména obětí, oznamovat spáchání trestného činu a realizovat a rozvíjet opatření pro ochranu svědků a informátorů atd.

Nové priority pro nadcházející období připravuje také Evropská síť prevence kriminality (EUCPN) v rámci Evropské unie. Ve stádiu návrhu jsou předkládány následující priority:

- preventivní projekty mají vycházet z lokálních/regionálních bezpečnostních auditů (security audit),
- úzká spolupráce státní správy a samosprávy a neziskového sektoru,
- podpora kamerových dohlížecích systémů a efektivní bezpečnostní management ve městech/ veřejných prostorách,
- podpora výzkumu v oblasti prevence kriminality,
- intenzivní spolupráce s evropskými institucemi zabývající se prevencí kriminality (Victims Support Europe, EFUS, EUROPOL, CEPOL, Frontex, Beccaria...),
- spolupráce a podpora národních a lokálních autorit v oblasti prevence kriminality (samospráva – členové městských rad a zastupitelé, nezávislí odborníci, terénní pracovníci apod.),
- pořádání odborných konferencí na téma účinná prevence kriminality – tematické zaměření dle stávajících priorit EU/konkrétní země či regionu.

Na tyto strategické cíle následně v jednotlivých kapitolách navazují již bližší specifické cíle.

3. Základní principy preventivní politiky

Prevence kriminality jako předpoklad pro udržitelný rozvoj a růst společnosti

Jak již bylo výše citováno z materiálů OSN, účinné strategie prevence kriminality pomáhají nejen snižovat trestnou činnost a počet jejích obětí, ale přispívají k celkové bezpečnosti společnosti a k udržitelnému rozvoji států. Zlepšují kvalitu života a přinášejí dlouhodobé výhody ve smyslu snižování nákladů spojených se systémem trestní justice i dalších společenských nákladů vyplývajících z trestné činnosti či jiných sociálně patologických jevů.

Sdílení kompetencí a odpovědnosti

V oblasti zajišťování bezpečnosti a veřejného pořádku, tj. i v prevenci kriminality, jednoznačně platí, že není v možnostech jediného subjektu zajistit vlastní či cizí bezpečnost. Jednotlivé subjekty (ministerstva a další státní orgány, Policie ČR, krajské a obecní samosprávy, obecní policie, neziskové organizace, fyzické i právnické osoby) mají v systému své vymezené odpovědnosti, působnosti a s tím související oprávnění, která mohou působit nejúčinnější právě tehdy, pokud se spojí a své možnosti tak znásobí.

Dále je přirozené, že lokální (např. obecní) priority, a to i v oblasti bezpečnosti a veřejného pořádku, se ne vždy shodují s hodnocením bezpečnostních problémů, resp. s bezpečnostními prioritami z pohledu státu. Proto je nezbytné, ale také systémově správné, že část odpovědnosti za vlastní bezpečnost nese vždy samotná ohrožená osoba, nebo že základní odpovědnost za místní záležitosti veřejného pořádku v obvodu obce má právě obec, která si za tímto účelem může ze zákona zřídit obecní policii či může realizovat nejrůznější preventivní aktivity.

Spolupráce a koordinovaný přístup

K zajištění výše uvedeného principu je tak nezbytná úzká spolupráce a koordinace vzájemných postupů. Vzhledem k tomu, že příčiny konkrétního kriminálního jednání bývají často ve více zdrojích, tj. prevence kriminality je multidisciplinární obor, je také nutné zapojit více aktérů, kteří mají na starosti právě tyto zdrojové oblasti.

Sdílení dat a jejich analýza

Prevence kriminality může být efektivní pouze v případě, pokud vychází z empiricky zjištěných a ověřených dat a z jejich následné odborné analýzy. V praxi se uplatňuje tzv. model SARA (Scanning, Analysis, Response, Assessment), tj. Sběr informací, Analýza, Reakce a Vyhodnocení. Plánované opatření (reakce) musí vycházet z analýzy potřebných informací a po jeho realizaci musí následovat vyhodnocení, aby bylo možné ověřit jeho účinnost a tím i rozhodnout o jeho dalším pokračování. Nezbytné je také kvalitně pojmout zmiňovaný proces plánování a řízení realizovaných opatření či projektů. Navíc data, kterými disponuje jeden subjekt, mohou být velmi dobře využitelná i jinými subjekty při řešení jejich problémů. Typickým příkladem je např. využitelnost dat o přestupcích při analýzách kriminality prováděných Policií ČR (a naopak dat o trestné činnosti při plánování preventivních opatření v rámci obce). Proto je velmi důležité taková data vzájemně sdílet a nastavit potřebná pravidla poskytování dat (včetně respektování jejich ochrany). Další nezbytností je zajištění validity dat evidence přestupků, využívané pro analýzy kriminality (v současné době Policie ČR využívá pouze data z IS ETŘ, která nejsou verifikována a jsou pouze orientační).

Diferenciace a komplexnost preventivních opatření

Neexistuje žádné univerzální preventivní opatření, které by bylo aplikovatelné na řešení všech problémů. Dělení prevence kriminality na primární, sekundární, terciární, či na sociální, situační, viktimologickou ad., není pouze bezúčelná teorie do učebnic kriminologie. Každý trestný čin, přestupek či jiné kriminálně rizikové chování má svůj důvod, své příčiny, prostředí, ve které k němu mohlo dojít. Tyto příčiny se pak buď projeví v jednom konkrétním případě, nebo vytvářejí obecnější hrozbu opakování kriminality v dané lokalitě, daným pachatelem, na dané oběti. Proto je také třeba volit rozdílné nástroje a přístupy, jak k jejich předcházení přistupovat.

Přebírání pozitivních příkladů a zkušeností

Využívání příkladů dobré praxe a pozitivních zkušeností, jak obdobné problémy již jednou byly účinně řešeny, je dalším vhodným postupem. Přitom je možné čerpat z četných domácích zkušeností, ať již ze strany krajů a obcí, tak i třeba v rámci Policie ČR. Inspiraci lze získat i na základě mezinárodních dvoustranných či vícestranných vztahů či z odborné literatury. Je ale třeba mít na paměti, že ani ty nejlepší a nejúspěšnější příklady, které se v jednom místě osvědčily, nemusí nutně fungovat v jiném místě, byť se problémy zdají na první pohled podobné. Vždy je třeba jednotlivé případy zanalyzovat, srovnat a teprve poté vyhodnotit, zda převzatý model může fungovat i na jiném místě, v jiných podmínkách.

III. Systém prevence kriminality v České republice

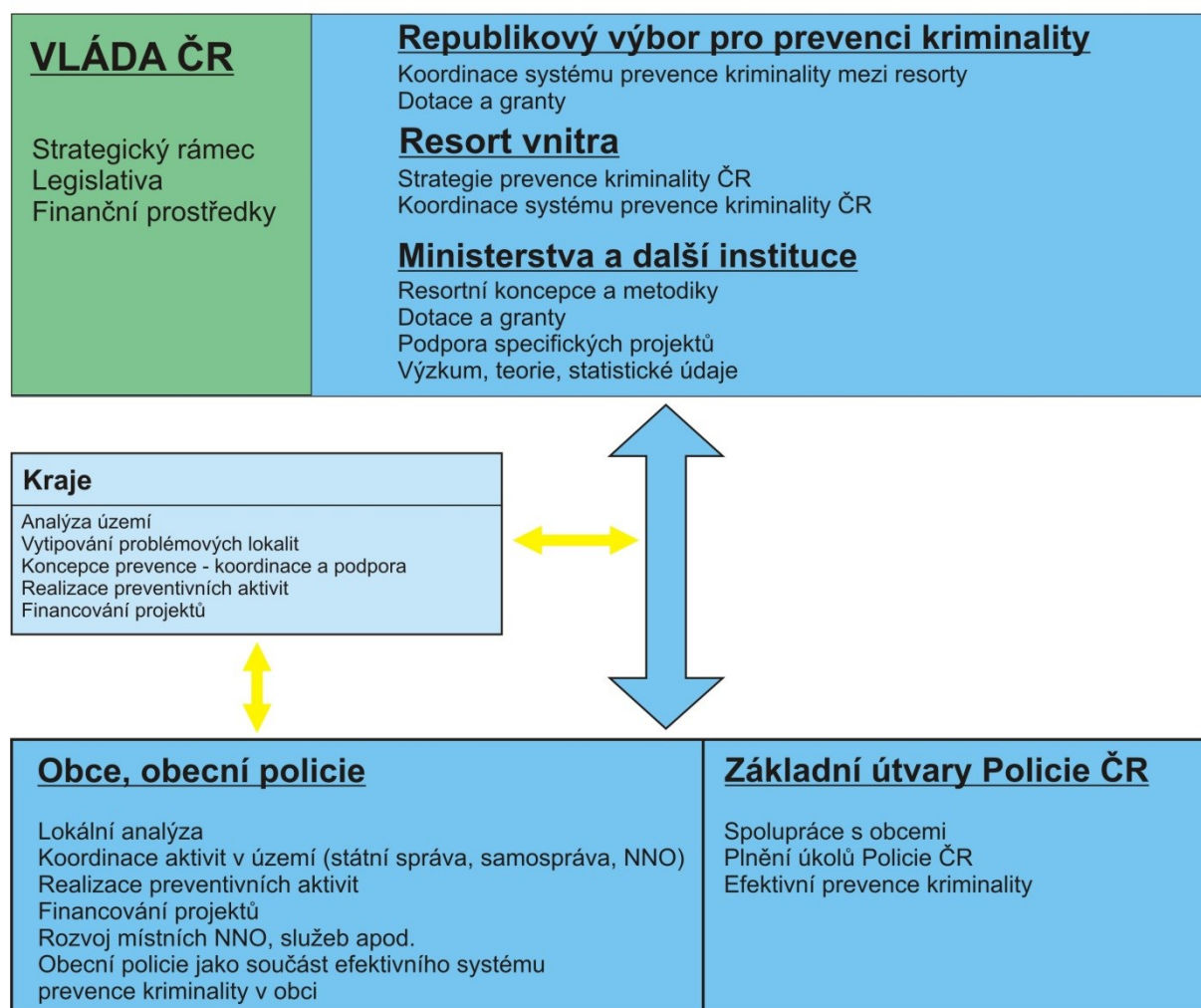
Česká republika rozvíjí vybudovaný systém prevence kriminality, posiluje spolupráci, kompetence a kapacity relevantních partnerů, rozšiřuje prostor pro působení dobrovolníků při zajišťování bezpečnosti a veřejného pořádku, přičemž se opírá rovněž o mezinárodní spolupráci a vědecké poznatky.

Základem úspěšné preventivní politiky státu je efektivní systém prevence kriminality. Ten lze v ČR považovat již za stabilní a úspěšný, když na základě předchozích Strategií prevence kriminality zahrnuje následující 3 úrovně:

1. republiková – vláda ČR, Republikový výbor pro prevenci kriminality, ministerstva a další státní instituce,
2. krajská – krajské úřady,
3. lokální – samosprávy měst a obcí.

Celý systém prevence kriminality a roli jednotlivých subjektů v něm znázorňuje následující schéma:

SYSTÉM PREVENCE KRIMINALITY V ČR

1. Subjekty zapojené do systému prevence kriminality

Republikový výbor pro prevenci kriminality

Koordinační úlohu na celorepublikové úrovni plní v systému prevence kriminality **Republikový výbor pro prevenci kriminality** (dále jen „Republikový výbor“). Republikový výbor je meziresortní iniciační, koordinační a metodický orgán zřízený při Ministerstvu vnitra usnesením vlády ze dne 3. 11. 1993 č. 617. Řídí se statutem a jednacím řádem schváleným vládou ČR. Schází se zpravidla 1x měsíčně, program se řídí plánem činnosti. Úloha Republikového výboru je iniciační a informační, plní koordinační roli vůči aktivitám na všech úrovních veřejné správy, mj. rovněž schvaluje dotace na preventivní projekty realizované na republikové, krajské a místní úrovni.

Předsedou je ministr vnitra a výkonným místopředsedou jeho první náměstek, do jehož gesce spadá oblast veřejného pořádku a bezpečnosti. Úkoly související s činností sekretariátu Republikového výboru plní odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality MV. Členy výboru jsou Ministerstvo vnitra, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo obrany, Ministerstvo financí, Rada vlády ČR pro záležitosti romské menšiny, Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky, Policejní prezidium ČR, Probační a mediační služba ČR, Nejvyšší státní zastupitelství, Generální ředitelství Vězeňské služby ČR, Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Soudcovská unie ČR.

I přes kvalitní spolupráci a široké zastoupení subjektů v Republikovém výboru však mezi jeho členy nejsou zástupci některých zcela zásadních aktérů určujících celkovou kvalitu preventivní politiky v ČR, a to zejména zástupci krajských a obecních samospráv (Asociace krajů ČR, Svaz měst a obcí ČR). V zastoupení Úřadu vlády pak chybí specializovaný útvar zabývající se problematikou sociálního začleňování, a to Odbor pro sociální začleňování (Agentura pro sociální začleňování). Tyto subjekty by bylo vhodné do činnosti Republikového výboru a spolupráce na této vysoké úrovni zapojit jako nové členy.

Specifické cíle:

- 1.1. Posilovat spolupráci subjektů v oblasti prevence kriminality na bázi Republikového výboru. Za tím cílem rozšířit zastoupení v Republikovém výboru na úrovni členství o zástupce krajských a obecních samospráv (příp. též včetně městských a obecních policí) a Agentury pro sociální začleňování.**

Ministerstva a jim podřízené státní organizace

Jednotlivá **ministerstva a jim podřízené státní organizace** (zejména členové Republikového výboru)⁸ pak v návaznosti na vládní strategii prevence kriminality vytvářejí vlastní resortní strategie prevence kriminality a kriminogenních jevů a zajišťují jejich realizaci. Na primární, sekundární a terciární úrovni se resorty zaměřují především na zkvalitňování oblasti rodinné politiky, vzdělávání, problematiky týkající se dětí a mládeže, rozvoje služeb sociální prevence, nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti, prevence závislostí, problematiku národnostních a etnických menšin, osob sociálně vyloučených, osob již odsouzených nebo jimž odsouzení hrozí. K tomu také často disponují vlastními dotačními tituly.

Ministerstva, poradní orgány vlády a další členové Republikového výboru rovněž vytvářejí a realizují resortní a tematicky specifické projekty prevence kriminality, které vycházejí z jejich věcné působnosti. Zajišťují rovněž vzdělávání příslušných pracovníků ve své působnosti v oblasti prevence kriminality.

Výše uvedené aktivity jednotlivých resortů je nezbytné zajišťovat i v nadcházejícím období. Pro kvalitnější realizaci těchto činností v oblasti prevence kriminality je vhodné posilovat kompetence a kapacity těchto orgánů a jejich zaměstnanců (např. v oblasti odborného vzdělávání, sdílení příkladů dobré praxe, legislativy, mezinárodní spolupráce či vědy a výzkumu), o čemž bude blíže pojednáno v dalším textu věnujícím se těmto problematikám.

Specifické cíle:

Ministerstva a jim podřízené státní organizace (zejména členové Republikového výboru):

- 1.2. *Promítají preventivní politiku do svých působností a prevenci kriminality vhodně implementují i do svých vlastních strategií a koncepcí.***
- 1.3. *Disponují odpovídajícími dotačními programy na podporu aktivit prevence kriminality dle své působnosti.***
- 1.4. *Realizují vlastní preventivní projekty a aktivity dle své působnosti.***
- 1.5. *Posilují vlastní kapacity a kompetence (vzdělávání, analytika, metodika, konzultace, meziresortní a mezinárodní spolupráce, ...) v oblasti prevence kriminality dle své působnosti.***

⁸ Působnosti jednotlivých ministerstev a ústředních orgánů státní správy upravuje zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky (kompetenční zákon). Konkrétní aktivity ministerstev a jim podřízených organizací (zejména členů Republikového výboru) ve vztahu k prevenci kriminality jsou pak zmíněny také ve Vyhodnocení Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015 a dále pak v úkolech, které budou navazovat na tuto Strategii..

Policie České republiky

Role Policie ČR je dána zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony.

V rámci plnění úkolů v oblasti prevence kriminality se Policie ČR dnes zaměřuje významně na primární prevenci, a dále rovněž na prevenci sociální, situační, sekundární prevenci, prevenci viktymnosti a systém pomoci obětem trestné činnosti.

Preventivní činnost zajišťují zejména policisté a občanští zaměstnanci zařazení na oddělení tisku a prevence. Obsazování služebních a pracovních míst, stejně jako určování pracovní náplně, je v kompetenci jednotlivých krajských ředitelů. Preventivní aktivity jsou vykonávány rovněž za metodické a personální podpory policistů z jednotlivých služeb a celorepublikových útvarů.

V současné době prevenci kriminality v Policii ČR blíže upravuje zejména **Koncepce prevence kriminality Policie ČR na léta 2014 až 2016** (přijata po dlouhé době poté, kdy policie takovým koncepčním materiálem v oblasti prevence kriminality vůbec nedisponovala).

Ta pojímá prevenci kriminality jako princip, který prostupuje všemi hlavními oblastmi policejní práce, přičemž preventivní dopady má mnoho policejních aktivit, a zároveň Koncepce přiznává, že dosud formálně a v každodenní praxi tyto aktivity jako prevence ještě chápány nejsou. Prevence kriminality v policejní organizaci je dnes chápána jako výhradní doména specializovaných pracovišť. Kontinuální preventivní aktivity nejsou často jako prevence rozpoznány a mnohdy nejsou ani akcentovány jako užitečné pro zajištění bezpečnosti a veřejného pořádku. Jednou z hlavních priorit Koncepce je tak prosadit vnímání prevence kriminality v policii jako neoddelitelné součásti policejní práce na všech úrovních a útvarech, včetně policejního managementu.

Prevence kriminality je v rámci policie svěřena do působnosti specializovaných pracovišť, jejichž názvy nebyly dlouho na krajské ani celorepublikové úrovni jednotné, používaly se názvy preventivně informační skupiny, preventivně informační oddělení, oddělení tisku a prevence. Od 1. července 2014 se již používá jednotný název oddělení tisku a prevence (na úrovni krajských ředitelství a PP ČR) a skupina tisku a prevence (na územních odborech). Jak je z těchto názvů patrné, je problematika prevence kriminality sloučena s problematikou mediální prezentace policie a public relations. Specializace na mediální komunikaci a specializace na prevenci kriminality, tedy dvě rozdílné problematiky, z nichž každá předpokládá jiné odborné znalosti, erudici a zaměření, jsou tedy spojeny na jednom pracovišti a mnohdy i v osobě jednoho policisty/policistky. Navíc na obě tyto funkce nejsou přesně definovány kvalifikační předpoklady, které jsou také odlišné. Zatížení jediného pracoviště/ jediného pracovníka dvěma zcela různými agendami tak nutně

ovlivňuje kvalitu i kvantitu výsledků v obou činnostech. Je třeba také podotknout, že v posledních letech (cca od roku 2010), kdy docházelo v Policii ČR k výraznějšímu poklesu počtu policistů, se tyto redukce dotkly významně také právě těchto preventivně informačních pracovišť a řada územních odborů Policie ČR (tj. území zpravidla na úrovni okresů) tak dnes nedisponuje pracovníkem specializovaným na prevenci kriminality. Posílením lidských zdrojů nezbytným pro vytvoření podmínek prevence kriminality na jednotlivých teritoriálních úrovních řízení Policie ČR se však již začal zabývat (stejně jako posílením policie nezbytným pro potírání specifických oblastí kriminality) i strategický materiál Rozvoj Policie ČR v letech 2016 – 2020 (projednán na Výboru pro bezpečnost a Bezpečnostní radě státu).

V posledních letech byla také oslabena metodická podpora specialistů prevence kriminality na útvarech s územně vymezenou působností. S tím souvisí také nedostatečná koordinace společných postupů v rámci policie i v rámci resortu Ministerstva vnitra. V oblasti prevence kriminality chybí inovativní a ucelený přístup k systému vzdělávání policistů. Chybí relevantní interní akt řízení vztahující se k oblasti prevence kriminality.

Jako jeden z prvních výstupů nové Koncepce bylo zřízení Metodické rady Policie ČR pro prevenci kriminality, jejímž úkolem je zajišťování metodického vedení celého systému prevence kriminality a koordinace činností uvnitř policejní organizace. Na úrovni krajských ředitelství policie by problematika prevence kriminality měla být systémově zajištěna vytvořením pozice koordinátora prevence kriminality. Konceptí bude stanovena i náplň jeho činnosti.

Zajištění oblasti prevence kriminality na úrovni územních odborů a základních útvarů však bylo ponecháno zcela v kompetenci jednotlivých krajských ředitelství. Na mnoha místech, v mnoha lokalitách ČR, tak nadále přetrvávají nedostatky v personálním zajištění uvedené výše a prevence kriminality tak nadále zůstává Policií ČR v těchto územích nedostatečně pokryta.

Z úzkého propojení preventivních a informačních aktivit pak vyplývá i další nedostatek v preventivní práci Policie ČR, a sice že konkrétní preventivní projekty mají většinou podobu primární a sekundární prevence sociální, přičemž zejména prevence situační zůstává v pozadí. Zaměření na tuto oblast je nutné posílit. Jednou z priorit policie v oblasti prevence pak je a i nadále bude problematika prevence kriminality v oblasti bezpečnosti silničního provozu (řízení pod vlivem alkoholu a jiných návykových látek, těžké ublížení na zdraví, těžké ublížení na zdraví s následkem smrti). Preventivním aktivitám policie realizovaným především na úrovni krajů chybí potřebné finanční zajištění, což nepříznivě ovlivňuje úroveň prevence kriminality v policii, její možnosti a rozvoj a znemožňuje dodržování zásad efektivní prevence – komplexnost, systematičnost a dlouhodobost.

Koncepce prevence kriminality Policie ČR na léta 2014 až 2016 tak poměrně výstižně vystihuje nejzásadnější problémy, které Policii ČR v této oblasti trápí. Na druhou stranu však obsahuje pouze vize, strategické cíle, jak se s těmito

problémy vypořádat, avšak bez konkrétních úkolů, termínů a odpovědností. Nestanoví jasně systém prevence kriminality v rámci celého sboru až na úroveň nejnižších článků (není tak např. zajištěno působení preventistů na úrovni územních odborů, tj. bývalých okresních ředitelství), ani náplň jejich činnosti. V některých případech Koncepce i nabízí konkrétnější řešení (např. krajské skupiny pro prevenci kriminality), avšak opět je ponechává na samostatném rozhodnutí policejních manažerů. To zatím vede k tomu, že Koncepce (její vize a cíle) zůstává v prvních dvou letech své účinnosti z větší části nenaplněná.

Specifické cíle:

Do konce roku 2016 naplnit cíle a vize Koncepce prevence kriminality Policie ČR na léta 2014 až 2016:

- 1.6. Prevence kriminality se promítá do všech činností a služeb Policie ČR, na všech úrovních a útvarech, včetně policejního managementu.***
- 1.7. Prevence kriminality v Policii ČR se opírá o koordinovanou spolupráci, ve které se promítá 1) praktický přístup k prevenci kriminality (proaktivní na problém orientovaný přístup základních článků Policie ČR zaměřený na eliminaci podmínek páčání trestné činnosti), 2) analyticko-teoretický přístup (kriminologický sběr a analýza dat, navrhování preventivních opatření), 3) informačně-osvětový přístup (informace veřejnosti o kriminálních rizicích a možnostech ochrany před nimi, informace veřejnosti o realizovaných preventivních aktivitách a projektech) a 4) multioborový koordináční přístup (spolupráce s dalšími subjekty prevence kriminality, sdílení dat a informací a příkladů dobré praxe, se zvláštním zaměřením na spolupráci na úrovni obce).***
- 1.8. Na úrovni Policejního prezidia ČR, ředitelství služeb, celorepublikových útvarů a všech krajských ředitelství a územních odborů bude působit specializovaný a odborně vzdělaný koordinátor prevence kriminality. Na úrovni Policejního prezidia ČR, krajských ředitelství a územních odborů bude mít tento koordinátor v popisu činností pouze problematiku prevence kriminality.***
- 1.9. Na Policejním prezidiu ČR (OTP PP ČR) bude počet pracovníků věnujících se prevenci kriminality navýšen minimálně o čtyři systemizovaná služební místa a na úrovni krajských ředitelství policie minimálně o dvě systemizovaná služební místa na kraji a o dvě systemizovaná místa na územních odborech.***
- 1.10. Popis pracovní činnosti koordinátora prevence kriminality na všech úrovních bude jasně určen, a to po projednání Metodickou radou Policie ČR pro prevenci kriminality.***
- 1.11. Policie ČR přijme Koncepti analytických pracovišť Policie ČR, ve které jasně vymezí i roli a účel analýz kriminality, jejich využití pro práci preventistů i dalších článků policie, prediktivní analýzy, mapy kriminality.***

- 1.12. Preventivní projekty Policie ČR se mnohem více zaměří do oblastí situační prevence, nicméně opomíjena nebude ani dnes častěji realizovaná primární a sekundární prevence sociální.**
- 1.13. Bude vybudován jednotný systém vzdělávání na problematiku prevence kriminality uvnitř policejní organizace až na jednotlivé úrovně policejních činností.**
- 1.14. Bude zajištěno stabilní a včasné financování preventivních aktivit a projektů nejen ze zdrojů Programu prevence kriminality a resortního programu Ministerstva vnitra, ale zejména u regionálních preventivních aktivit a projektů primárně ze zdrojů Policie ČR (krajských ředitelství). Dle možností bude docházet k posilování těchto zdrojů.**
- 1.15. Policie ČR přijme Koncept prevence kriminality v Policii ČR od roku 2017, ve které bude dále rozvíjet zaměření, strukturu a preventivní aktivity vytvořené a realizované na základě cílů a vizí Konceptu prevence kriminality v Policii ČR na léta 2014 až 2016.**

Kraje

Kraje realizují preventivní politiku v samostatné působnosti, kdy dle § 1 odst. 4 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů, „kraj pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů“. Kraje v rámci prevence kriminality, zejména prostřednictvím vytvořených pozic manažerů prevence kriminality, především koordinují aktivity v oblasti prevence kriminality na svém území, zprostředkovávají informace mezi ministerstvy a obcemi, účastní se dotačního řízení Ministerstva vnitra (dále též „MV“) pro oblast prevence kriminality či v této oblasti realizují i vlastní dotační aktivity.

Strategie prevence kriminality přijatá vládou ČR jim k tomu vytváří podmínky, nastavuje pravidla a poskytuje metodickou, koordinační a finanční podporu. Zapojením do krajské úrovně prevence kriminality získávají kraje možnost ovlivnit podobu preventivní politiky na svém území, nastavovat regionální priority, určovat lokální potřebnost realizace preventivních opatření, získávat státní účelovou dotaci pro své záměry a hodnotit programy prevence kriminality měst a obcí.

Kraje se své role v systému prevence kriminality v minulých letech ujaly velmi aktivně a jejich zapojení do tohoto systému se ukazuje jako správné a prospěšné, zejména při plnění role prostředníka a koordinátora mezi ministerstvy (zejména MV) a obcemi na svém území. Bude velmi prospěšné, pokud kraje budou hrát v budoucnu stále aktivnější roli i ve své vlastní preventivní politice v území, v naplňování vlastních bezpečnostních strategií a cílů a realizaci vlastní dotační politiky.

V praxi se jako velmi přínosná ukazuje koordinovaná spolupráce orgánů samosprávy i státní správy, Policie ČR, justičních orgánů (soudy, státní zastupitelství) ad. na území kraje, kdy na platformě pracovních skupin koordinovaných nejčastěji krajem se setkávají odborníci i manažeři, včetně politiků a mohou tak ve spolupráci

a s potřebným odborným zázemím efektivněji řešit problémy na svém území. Tato spolupráce není legislativně zakotvena, je na dobrovolné bázi všech aktérů.

Větší prostor stále existuje i ze strany státu, jak kraje ještě více zapojit do systému prevence kriminality, např. v otázce členství Asociace krajů ČR v Republikovém výboru či krajských manažerů prevence kriminality v celorepublikové hodnotící komisi Programu prevence kriminality MV pro obce a kraje.

Pro kvalitnější realizaci preventivních činností i ze strany kraje je vhodné posilovat kompetence a kapacity pracovníků v oblasti prevence a vytvářet vhodné prostředí (např. v oblasti odborného vzdělávání, sdílení příkladů dobré praxe, financování preventivních aktivit, příp. legislativy).

Specifické cíle:

Kraje na základě doporučení této Strategie vytvářejí podmínky pro rozvoj prevence kriminality na svém území, zejména:

- 1.16. Aktivně se prostřednictvím Asociace krajů ČR podílejí na činnosti Republikového výboru pro prevenci kriminality.***
- 1.17. Zpracovávají krajské koncepce prevence kriminality, bezpečnostní analýzy na krajské úrovni, stanoví rizikovost jednotlivých území pro plánování preventivních opatření.***
- 1.18. Zajišťují činnost krajského manažera prevence kriminality a poskytují mu potřebné zázemí a specializované vzdělávání, vytváří Pracovní skupiny prevence kriminality a zajišťují a koordinují jejich činnost.***
- 1.19. Prostřednictvím manažerů prevence kriminality poskytují konzultace a metodickou podporu pro preventivní aktivity obcí na svém území, zajišťují informovanost v oblasti prevence kriminality z krajské a republikové úrovně směrem k obcím.***
- 1.20. Podílí se na hodnocení a výběru projektů prevence kriminality obcí v rámci Programu prevence kriminality. Zpracovávají a realizují vlastní preventivní programy a projekty v rámci Programu prevence kriminality.***
- 1.21. Podporují preventivní aktivity a projekty kraje a obcí na svém území rovněž z vlastních zdrojů (např. formou dotací obcím, neziskovým organizacím apod.).***
- 1.22. Vyhodnocují plnění přijatých preventivních koncepcí a realizovaných preventivních projektů a opatření.***

Obce

Obce tvoří základní úroveň, na které jsou opatření prevence kriminality v praxi nakonec naplňována. Na obcích leží váha praktického výkonu projektů, aktivit a opatření prevence kriminality.

Shodně jako kraje, postupují i obce v oblasti prevence kriminality v samostatné působnosti. Přitom vycházejí z § 35 odst. 2 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní

zřízení), ve znění pozdějších předpisů, podle kterého „obec v samostatné působnosti ve svém územním obvodu dále pečuje v souladu s místními předpoklady a s místními zvyklostmi o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb svých občanů. Jde především o uspokojování potřeby bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku.“ Dle § 10 tohoto zákona může obec také k zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku ukládat povinnosti obecně závaznou vyhláškou.

Dle § 35a pak obce mohou zřizovat **obecní policii**, a to podle zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů. Podle tohoto zákona pak obecní policie zabezpečuje místní záležitosti veřejného pořádku, mj. přispívá k ochraně a bezpečnosti osob a majetku, dohlíží na dodržování pravidel občanského soužití a podílí se na prevenci kriminality v obci.

Čím dál více se ukazuje, že obecní úroveň je tou klíčovou úrovní, na které je třeba řešit konkrétní problémy a za tím účelem realizovat potřebnou spolupráci samosprávných orgánů obce (včetně obecních policií) i těch, které zde vykonávají přenesenou působnost státu, místních zastoupení státní orgánů, Policie ČR, neziskového sektoru, občanů i podnikatelských subjektů. Řada příkladů dobré praxe ukazuje, že se vyplatí, když obec v tomto hraje klíčovou roli a aktivního koordinátora spolupráce. Tato role dnes není zakotvena legislativně, ale je na dobrovolné bázi a bohužel neplatí, že by na všech místech byla samozřejmostí. O to více je třeba ocenit přístup těch aktivních⁹.

V posledních letech se obce potýkají s trendem, že kriminalita není záležitostí pouze velkých měst, ale přesouvá se (a to i přes její celkový pokles) i do menších měst a obcí. To je typické např. u tzv. sociálně vyloučených lokalit a problémů, které jsou s tím spojené (zejména vlivem dostupného levného bydlení v těchto lokalitách, které se často stává terčem zájmu různých podnikavců, kteří se snaží vydělávat na chudobě a lidských útrapách). I přes to, že již minulá Strategie prevence kriminality otevřela přístup k dotacím na preventivní projekty i menším městům a obcím, tak pro řadu z nich i nadále zůstává přístup do dotačního titulu Program prevence kriminality zejména administrativně příliš náročný. Také chybí centrální databáze příkladů dobré praxe, ze kterých by i menší obce, které nedisponují profesionálním aparátem s takovou odborností, jako větší města, mohly čerpat inspiraci pro efektivní preventivní projekty a řešení svých problémů. Příliš se zatím nerozvinula ani vzájemná spolupráce obcí při řešení problémů, byť první příklady vzájemných dohod a projektů se již objevují (obce tak lépe řeší společné problémy, mohou efektivněji využívat svých omezených zdrojů, pokud se dohodnou na jejich vzájemném sdílení apod.).

⁹ Což ale nemusí činit tato Strategie, protože tam, kde takovou spolupráci realizují, sami vidí její přínosy a ocenění se dočkávají nejen ze strany svých partnerů, ale zejména občanů.

I na obecní úrovni, stejně jako na celostátní či krajské, platí, že je třeba i nadále posilovat kompetence a kapacity pracovníků v oblasti prevence kriminality a vytvářet vhodné prostředí pro preventivní aktivity i na této úrovni (např. v oblasti odborného vzdělávání, sdílení příkladů dobré praxe, financování preventivních aktivit, příp. legislativy).

Specifické cíle:

Obce na základě doporučení této Strategie vytvářejí podmínky pro rozvoj prevence kriminality na svém území, zejména:

- 1.23. Aktivně se prostřednictvím Svazu měst a obcí ČR podílejí na činnosti Republikového výboru pro prevenci kriminality.***
- 1.24. Zpracovávají obecní koncepce či plány prevence kriminality a bezpečnostní analýzy na lokální úrovni.***
- 1.25. Zajišťují činnost manažera prevence kriminalita obce a poskytují mu potřebné zázemí a specializované vzdělávání, vytváří Pracovní skupiny prevence kriminality a zajišťují a koordinují jejich činnost (se zvláštním zaměřením na spolupráci, výměnu dat a informací a příkladů dobré praxe s Policií ČR na svém území).***
- 1.26. Zřizují obecní policii.***
- 1.27. Zpracovávají a realizují vlastní preventivní aktivity a programy či projekty v rámci Programu prevence kriminality.***
- 1.28. Podporují preventivní aktivity a projekty na svém území rovněž z vlastních zdrojů.***
- 1.29. Vyhodnocují plnění přijatých preventivních koncepcí a realizovaných preventivních projektů a opatření.***

Působení dalších subjektů v systému prevence kriminality

Vedle veřejných subjektů uvedených výše mají svou nezastupitelnou roli v prevenci kriminality i soukromé osoby, a to jak v roli těch, kteří v systému napomáhají ostatním, tak v roli ochránců vlastní bezpečnosti. Mezi takové soukromé osoby patří především nestátní neziskové organizace, dobrovolníci, akademická sféra, podnikatelské subjekty, fyzické osoby.

V následujícím textu se budeme zabývat především jejich rolí v systému prevence kriminality a aktivitám, kterými se zapojují, především ve spolupráci s veřejnými subjekty, do zajišťování bezpečnosti a veřejného pořádku v konkrétních lokalitách, pomáhají obětem trestné činnosti, pracují s pachateli na jejich nápravě, eliminaci kriminogenních faktorů apod.

Nestátní neziskové organizace (dále jen „NNO“) nejčastěji vystupují v roli realizátorů preventivních projektů (např. i tam, kde žadatelem je obec či kraj, NNO pak působí jako vysoutěžený realizátor) a poskytovatelů služeb pomoci obětem trestné činnosti či při práci s pachateli. K tomu využívají nejen svých zdrojů, ale často

také zdrojů veřejných (formou dotací, uzavřených smluv na služby apod.). Ze strany státu či samospráv je nutné pokračovat v jejich podpoře, ideálně ji dále rozšiřovat (samozřejmě při vyžadování poskytování kvalitních služeb) a vytvářet legislativní, administrativní, organizační i další podmínky pro co nejširší zapojení NNO do preventivních aktivit.

Akademická sféra, vědecko-výzkumné instituce apod. pak obohacují oblast prevence kriminality a zajišťování bezpečnosti a veřejného pořádku zejména na poli vědy, výzkumu, inovací, tj. teoretických a empirických poznatků a možností jejich přenositelnosti do praxe v činnosti dalších subjektů v systému prevence kriminality. Proto je třeba tuto spolupráci posilovat. Problematice vědy, výzkumu a inovací bude věnována dále samostatná pozornost.

Velmi pozitivní zkušenosti nabízí využití **dobrovolníků** v oblasti bezpečnosti a prevence kriminality. Ministerstvo vnitra je gestorem zákona č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů (zákon o dobrovolnické službě), ve znění pozdějších předpisů. V rámci zákonem upravené oblasti působí řada neziskových organizací, které pod akreditací MV a s jeho dotační podporou realizují dobrovolnické aktivity zaměřené mj. i na prevenci kriminality. Jednou z nejčastějších aktivit dobrovolníků jsou aktivity zaměřené na oblast sociální prevence. Ty jsou realizovány zejména v oblasti pomoci dětem a mládeži ze sociálně znevýhodněného prostředí, často přímo ze sociálně vyloučených lokalit. Tyto aktivity pak mají pozitivní dopady v prevenci sociálně nežádoucích jevů, včetně samotné kriminality. Dobrovolníci pomáhají také lidem, kteří se ocitli v nepříznivé sociální situaci, lidem, kteří jsou ohroženi chudobou a sociálním vyloučením nebo se již v tomto stavu nacházejí. Dobrovolníci docházejí do azylových domů, setkávají se s lidmi bez domova, spolupracují s terénními pracovníky. Nemalá část dobrovolníků vypomáhá v charitních šatnících. Specifickým dobrovolnickým programem je dopisování s vězni. Dobrovolníci se zapojují také do kampaní a projektů zaměřených na podporu tolerance a vyvrácení mýtů o menšinách žijících v České republice. Další dobrovolnické aktivity se zaměřují i na oblast dopravní bezpečnosti.

Mimo oblast zákona o dobrovolnické službě podporuje Ministerstvo vnitra od roku 2015 **projekt „Bezpečnostní dobrovolník“**. Jeho cílem je podpora dobrovolnické činnosti obyvatel obcí a širšího zapojení veřejnosti do zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku. Hlavní součástí projektu je dotační program určený obcím (popř. městským částem hlavního města Prahy) na podporu aktivit, směřujících typicky např. do oblasti informačně preventivních aktivit, bezpečnosti a plynulosti silničního provozu, vytvoření sítě osob, která bude Policii ČR na požádání v rámci svých možností k dispozici při pátrání po ztracených dětech či seniorech, mapování a oznamování černých skládek, autovraků, poškozeného, či chybějícího dopravního značení apod. Bezpečnostní dobrovolníci nemají žádná zvláštní oprávnění či pravomoci. Jejich hlavním přínosem je rozvoj občanské společnosti, progresivní přístup k prevenci kriminality, zvýšení bezpečnostního komfortu občanů, případně též nalezení nových, netradičních možností při

zajišťování veřejného pořádku v rámci stávající právní úpravy s ohledem na místní podmínky. Dotační program Bezpečnostní dobrovolník je díky své administrativní nenáročnosti dostupný i pro malé obce, které nedisponují odborným personálním aparátem, nemají zřízenou obecní policii apod.

V podpoře aktivit dobrovolníků, ať již organizovaných neziskovými dobrovolnickými organizacemi či obcí, je tak potřeba i nadále pokračovat a vytvářet podmínky k jejich dalšímu rozvoji. Takováto organizovaná a kontrolovatelná podpora ze strany veřejných orgánů navíc pomáhá předcházet živelnému vzniku různých samozvaných dobrovolných ochránců pořádku v podobě „domobran“ atd. a jejich zneužití k propagování a prosazování extremismu.

Podnikatelské subjekty mohou být zapojeny do preventivních aktivit několika způsoby. Mohou např. poskytovat práci lidem, u kterých nezaměstnanost tvoří velmi rizikový kriminogenní faktor (např. osoby žijící v sociálně vyloučených lokalitách, osoby ve výkonu trestu odnětí svobody nebo z něj se vracející apod.). Řada soukromých subjektů – bezpečnostních agentur má na ochraně obyvatel před protiprávní činností postavenou svou živností. Soukromé subjekty mohou také svým zaměřením, znalostmi a dovednostmi přispívat ke zkvalitňování preventivních opatření, typicky v oblasti situační prevenci, a to nejen na komerčním základě. Pozitivním příkladem je např. zapojení profesních organizací do práce Poradního sboru ministra vnitra pro situační prevenci. I tuto spolupráci je tedy třeba udržovat a nadále rozvíjet.

Specifické cíle:

- 1.30. Podporovat neziskový sektor v aktivitách v oblasti prevence kriminality, nadále rozvíjet vzájemnou spolupráci veřejného a neziskového sektoru.**
- 1.31. Využívat kapacity vědecko-výzkumných organizací na poli teoretických a empirických poznatků v prevenci kriminality a možností jejich přenositelnosti do praktické úrovně, zejména v oblasti nových trendů.**
- 1.32. Podporovat zapojení dobrovolníků na všech úrovních do prevence kriminality a ochrany bezpečnosti a veřejného pořádku, za podmínek daných orgány veřejné moci a pod jejich kontrolními mechanismy.**
- 1.33. Posilovat spolupráci rovněž s podnikatelskými subjekty, které chtějí své možnosti a know-how v oblasti prevence kriminality využít i k veřejně prospěšným účelům.**

2. Vybrané metody a nástroje preventivní politiky při naplňování Strategie

Program prevence kriminality

Dotační Program prevence kriminality (dále jen „Program“) je nejviditelnějším nástrojem podpory prevence kriminality v České republice, a to jak kvůli své finanční podpoře (na léta 2012 až 2015 bylo celkem vládou určeno 225 mil. Kč), tak kvůli dopadu z něj realizovaných projektů. Program vyhláší (včetně jeho podmínek)

každoročně MV, a to zejména na podporu konkrétních projektů a programů obcí a krajů a dále na podporu národních specifických projektů. Program vždy reflektuje priority a cíle stanovené aktuální Strategii prevence kriminality.

Program slouží jako nástroj vlády ČR, kterým podporuje oblast prevence kriminality, se zaměřením na nejvíce rizikové regiony v ČR, skupiny obětí (např. děti a mládež, senioři, oběti domácího násilí, obchodování s lidmi) či pachatele (např. zaměření na recidivu). Pomocí tohoto Programu je vytvářena dlouhodobá a finančně stabilní podpora prevence kriminality v ČR. Program také umožňuje operativně reagovat na akutní bezpečnostní problémy a rizika, které se mohou vyskytnout (v minulosti např. vyhrocení bezpečnostní situace v některých sociálně vyloučených lokalitách).

Podmínky nastavené Programem také zajišťují, zejména na regionální a lokální úrovni, stabilní a profesionální výkon preventivních aktivit, když alespoň touto cestou při absenci legislativní úpravy, jsou na žadatele kladeny nároky na vytváření analýz bezpečnostní situace na území, tvorbu lokálních bezpečnostních strategií a zabezpečování preventivní politiky kvalifikovaným personálem (manažery prevence kriminality). Ve světle dobrých zkušeností s takto nastaveným systémem jej přebírají i obce a města, která o dotace na preventivní projekty nežadají.

Přestože čerpání dotací z Programu již několik let není vázáno pouze pro větší města a přestože dochází ke zjednodušování přístupu do Programu i po administrativní stránce, je i nadále pociťována zhoršená možnost přístupu do Programu zejména pro menší obce. V moderní době elektronických komunikací žadatelé také stále více volají po elektronickém podávání žádostí a na to navazující databázi projektů. Taková databáze by navíc mohla velmi dobře sloužit pro sdílení příkladů dobré praxe mezi obcemi a kraji, neboť nástroj k tomu doposud chybí.

Dále je nezbytné dokončit proces vytváření metodik pro vyhodnocování efektivity realizovaných preventivních opatření a projektů a jejich dopadů na bezpečnostní situaci započatý v období platnosti předchozí Strategie prevence kriminality a tyto metodiky pevně zakotvit do procesu zpracovávání a vyhodnocování preventivních projektů a opatření a důsledně vyžadovat jejich uplatňování. Na základě kvalitního vyhodnocení realizovaných projektů a opatření je pak možné uplatňovat další metodickou činnost ze strany Ministerstva vnitra jako správce Programu, např. vydávat podrobnější metodiky k jednotlivým dílčím typům projektů a opatření, ve kterých se budou odrážet nabyté pozitivní znalosti a zkušenosti.

Specifické cíle:

- 1.34. Pokračovat v realizaci dotačního Programu prevence kriminality jako základního finančního nástroje pro podporu preventivních aktivit a projektů v ČR a dle možností posilovat jeho finanční rámec.**
- 1.35. Převést dosavadní proces podávání písemných žádostí krajů a obcí do elektronické podoby, za tím účelem vytvořit novou databázi preventivních projektů a nástroj pro sdílení příkladů dobré praxe. Pokud**

se tyto nové elektronické nástroje osvědčí, zvážit jejich uplatnění i vůči jiným typům žadatelů (NNO, útvarům MV a Policie ČR).

1.36. *Usnadnit přístup menším obcím, aby se mohly zapojovat do Programu prevence kriminality, pokud to jejich bezpečnostní situace vyžaduje.*

1.37. *Klást důraz na vyhodnocování podpořených preventivních projektů dle vytvořených a v případě potřeby aktualizovaných metodik, analyzovat efektivitu jednotlivých typů projektů a aktivit a na základě příkladů dobré praxe vytvářet další metodické materiály a doporučení.*

Analytický přístup a sdílení dat

V současné době se efektivní zajišťování bezpečnosti ve světě řídí třemi přístupy, které jsou v angličtině označovány jako intelligence-led policing¹⁰, problem-oriented policing¹¹ a evidence-based policing¹². Jádrem každého přístupu je analýza. Bez ní není možné vytvářet ani kriticky vyhodnocovat data, porozumět problematice ani se adekvátně rozhodovat. Analýza by měla být výsledkem snahy poskytovat „správné informace správným lidem ve správnou chvíli“.¹³

Četné výzkumy dokazují, že jednou z charakteristik kriminality je, že má tendenci se koncentrovat, a to jak ve vztahu k určitým oblastem, tak i cílům/obětem. Na prostorově malém území nebo ve vztahu k malému počtu cílů/obětí tak často dochází k páchání velkého množství kriminálního jednání¹⁴, což umožňuje cíleněji a efektivněji nasazovat policejní hlídky a plánovat preventivní opatření.

¹⁰ Tento přístup je založen na využívání informací jako podkladu pro rozhodování policejního managementu, aby s jejich pomocí mohli preventivně řešit příčiny problémů a ne pouze represivně jejich důsledky.

¹¹ Orientuje se na správné pochopení konkrétního problému (např. trestné činnosti), s důrazem na příčiny jeho vzniku.

¹² V tomto přístupu jde o nalezení ověřených a fungujících řešení a jejich následnou aplikaci v praxi. Tomu předchází práce s empirickými daty a důsledné vyhodnocování realizovaných aktivit. Přístup lze využít jak k řešení konkrétních problémů, tak k vytváření bezpečnostních a preventivních politik.

¹³ S. Chainey: Sborník příspěvků, 2. odborný workshop Mapy budoucnosti – moderní nástroj ke zvýšení efektivity a kvality výkonu veřejné správy v oblasti prevence kriminality založený na analýze a predikci kriminality, s. 39 - 47. Pro Ministerstvo vnitra vydalo: Accendo – Centrum pro vědu a výzkum, z.ú., 2015. Dostupné na www.prevencekriminality.cz.

¹⁴ Např. průzkum IKSP ve městě Příbram v polovině 90. let 20. století ukázal, že téměř každý třetí delikt byl spáchán na poměrně malém území necelého 1 km² a do hlavních kriminogenních lokalit o rozloze cca 4,5 km² bylo koncentrováno 87,3 % zaznamenaných deliktů (In Večerka, K., Holas, J.: Kriminologická analýza lokality, Praha 1995). Ve městě Newcatstle (Velká Británie) se v roce 2010 do hlavních zón kriminality (hot spots o malých rozměrech) kumulovalo např. 68 % krádeží spáchaných na osobách, 44 % násilných napadení, 25 % krádeží věcí z aut (S. Chainey: vystoupení v rámci odborného workshopu k projektu Mapy budoucnosti, červen 2015, prezentace dostupná na www.prevencekriminality.cz). V souvislosti s viktimizací se pak často hovoří o tom, že na 4 % populace se páchá 44 % trestné činnosti. Výzkumy ve Velké Británii z konce minulého století (Pease, 1998) ukazují, že z hlediska majetkové trestné činnosti došlo u 10 % respondentů k jednomu případu majetkové trestné činnosti, přičemž počet těchto případů tvořil 32 % z celkové trestné činnosti tohoto typu. Pokud se ovšem hovoří o čtyř a vícenásobné viktimizaci v rámci téže trestné činnosti, oběťmi byla 2 % respondentů, ale z celkového objemu trestné činnosti tohoto typu počet případů tvořil celých 41 %. Hovoří-li se o násilné kriminalitě, k jedinému případu došlo u 5 % respondentů a celkově tyto činy tvořily 25 % z celkového počtu případů. Jakmile ovšem zmíníme čtyř a vícenásobnou viktimizaci, bylo jí zasaženo 1 % respondentů, nicméně podíl případů tvořil celých 59 %. Co se týče majetkové trestné činnosti páchané v komerčních prostorách, na 11 % podniků bylo spácháno 76 % kriminálních deliktů, na 9 % podniků bylo spácháno 92 % vyhrožování a zastrasování, na 3 % podniků bylo spácháno 81 % násilné trestné činnosti (Wood et al., 1997). To vše In: Mapy budoucnosti – moderní nástroj ke zvýšení efektivity a kvality výkonu veřejné správy v oblasti prevence kriminality založený na analýze a predikci kriminality, s. 43. Pro Ministerstvo vnitra vydalo: Accendo – Centrum pro vědu a výzkum, z.ú., 2015. Dostupné na www.prevencekriminality.cz. Zajímavé jsou také informace z projektu

V rámci analýzy kriminality je při dostupnosti potřebných dat, nástrojů a kvalifikovaných analytiků pro práci s nimi možné vytvářet i odhady předpokládaného vývoje kriminality, tzv. predikce, a v návaznosti na to vypracovávat i efektivní strategie prevence. Přitom rozlišujeme tři druhy predikcí: predikce bezprostřední, blízké a dlouhodobé¹⁵.

V rámci bezprostředních predikcí jsou využívána data o kriminalitě z bezprostřední historie (např. posledních 7 dnů) k tomu, aby byla predikována bezprostřední budoucnost, zejména aktuální den. K tomu jsou využívány metody vycházející z teorií opakované viktimizace¹⁶, případně doplněné o analýzu rizikových oblastí¹⁷. Reakcí jsou pak především opatření operativního charakteru, zejména cílení policejních hlídek během následující směny do predikovaných oblastí a informování ohrožených cílů v nich. Velmi často je tento typ predikcí využíván pro předcházení trestným činům, jako je vloupání (do bytů, kanceláří apod.), krádeže aut, krádeže věcí z aut. Spolu s blízkými predikcemi se také často a úspěšně využívají i pro krádeže spáchané na osobách či násilná napadení.

Predikce blízké budoucnosti vycházejí z dat o kriminalitě již za delší časové období (poslední týdny, ale i roky) a pracují i s dalšími daty o prostředí, ve kterém ke kriminálnímu jednání dochází (opět využitelná analýza rizikových oblastí). Často využívanou metodou jsou zde tzv. hot-spot analýzy¹⁸ či heat mapy¹⁹. Výstupem není

realizovaného University College London v roce 2011 ve městě Manchester, kde byla na základě studie konkrétních případů zjištěna 4% pravděpodobnost vloupání, která ale stoupá na 18 %, pokud byl již dům dříve vykraden. Objekt, který byl vykraden dvakrát má pravděpodobnost 33 %, že bude vykraden opětovně. U objektu, který byl vykraden třikrát, je 44% pravděpodobnost a u objektu vykradeném pětkrát 50% pravděpodobnost dalšího vyloupení. vše In: Mapy budoucnosti – moderní nástroj ke zvýšení efektivity a kvality výkonu veřejné správy v oblasti prevence kriminality založený na analýze a predikci kriminality, ss. 150 - 151. Pro Ministerstvo vnitra vydalo: Accendo – Centrum pro vědu a výzkum, z.ú., 2015. Dostupné na www.prevencekriminality.cz.

¹⁵ S. Chainey: Sborník příspěvků, 2. odborný workshop Mapy budoucnosti – moderní nástroj ke zvýšení efektivity a kvality výkonu veřejné správy v oblasti prevence kriminality založený na analýze a predikci kriminality, s. 39 - 47. Pro Ministerstvo vnitra vydalo: Accendo – Centrum pro vědu a výzkum, z.ú., 2015. Dostupné na www.prevencekriminality.cz.

¹⁶ V angličtině se ještě používá dělení na repeat victimisation (viktimizace té samé oběti) a near-repeat victimisation (viktimizace oběti z blízkého okolí oběti původní). Tyto teorie pracují s předpokladem, že k některým budoucím trestným činům bude docházet v blízké časové i prostorové vzdálenosti od současných trestných činů, tj. že místa postižená kriminální činností zanedlouho zaznamenají vyšší kriminalitu v blízkém okolí, popř. se sama stanou opětovně terčem kriminálních činností. In: Mapy budoucnosti – moderní nástroj ke zvýšení efektivity a kvality výkonu veřejné správy v oblasti prevence kriminality založený na analýze a predikci kriminality, s. 42. Pro Ministerstvo vnitra vydalo: Accendo – Centrum pro vědu a výzkum, z.ú., 2015. Dostupné na www.prevencekriminality.cz.

¹⁷ V angličtině risk terrain modelling, jedná se o skupinu technik, které se pokoušejí identifikovat geografické prvky přispívající ke zvýšenému riziku kriminality a které vytvářejí predikce o riziku kriminality, založené na vzdálenosti míst od těchto prvků. In: Mapy budoucnosti – moderní nástroj ke zvýšení efektivity a kvality výkonu veřejné správy v oblasti prevence kriminality založený na analýze a predikci kriminality, s. 45. Pro Ministerstvo vnitra vydalo: Accendo – Centrum pro vědu a výzkum, z.ú., 2015. Dostupné na www.prevencekriminality.cz.

¹⁸ Hot spots (místa se zvýšenou intenzitou zkoumaného jevu) jsou jednou z forem analýzy koncentrace jevů v prostoru. Z pohledu analýzy kriminality se jedná o oblasti s vyšším než nadprůměrným počtem (z pohledu statistiky se jedná o statisticky významné oblasti) skutků ve zkoumané oblasti, ve kterých je tedy i zvýšené riziko zločinu. In: Mapy budoucnosti – moderní nástroj ke zvýšení efektivity a kvality výkonu veřejné správy v oblasti prevence kriminality založený na analýze a predikci kriminality, s. 36. Pro Ministerstvo vnitra vydalo: Accendo – Centrum pro vědu a výzkum, z.ú., 2015. Dostupné na www.prevencekriminality.cz.

¹⁹ Tzv. teplotní mapy, využívané k vizualizaci oblastí s vysokou intenzitou daného jevu. Vizualizuje se zde hustota výskytu jevu v území, kdy každé buňce výsledného rastru je přidělena hodnota hustoty, která je zobrazena na barevné škále. Oproti této metodě je interpretace výsledků při použití metody hot spot objektivnější, neboť tam je

predikce konkrétního trestného činu během následující směny policejní hlídky, ale spíše odhalení rizikových oblastí, ve kterých hrozí vyšší pravděpodobnost opakování kriminality v blízké budoucnosti (či nějakém přesně definovaném období, pokud zde existuje historická zkušenost) a také lepší poznání příčin této kriminality. Reakcí je typicky častější dlouhodobé zaměření policejních hlídek na tuto oblast a zejména pak plánování konkrétních preventivních opatření k potlačení příčin zvýšeného rizika v této oblasti.

Konečně predikce dlouhodobé pracují s dlouhou časovou řadou dat, s jejich trendy, a to nejen v oblasti kriminality, ale i dalších jevů, které kriminalitu ovlivňují, včetně např. sociodemografických dat. Jejich úkolem je předvídat opět dlouhodobé trendy dalšího očekávaného vývoje a podle toho určovat strategie prevence kriminality a kriminálně rizikových jevů.

Bezprostřední predikce tak mají místo zejména v operativní činnosti lokálních bezpečnostních složek, tj. zejména územních odborů a obvodních oddělení Policie ČR a u obecních policí. Predikce blízké budoucnosti již ovlivňují činnost nejen těchto složek, ale i dalších lokálních a regionálních partnerů, zejména obcí a krajů, které plánují a realizují konkrétní preventivní projekty a aktivity. Dlouhodobé predikce jsou pak důležité pro strategické plánování jak na lokální úrovni (bezpečnostní strategie obcí a krajů), tak na úrovni celostátní (strategie bezpečnosti a prevence kriminality na republikové úrovni, úrovni jednotlivých resortů, Policie ČR ad.).

V provádění analýz a predikcí pak pomáhají různé softwarové nástroje, které se neustále vyvíjí a zdokonalují, práce s nimi se stává rychlejší a uživatelsky dostupnější, takže řada z jejich funkcionalit již není určena pouze pro analytiky, ale mohou je využívat i preventisté, operativci, manažeři. Jednou z nejdynamičtější se vyvíjejících oblastí, která naplňuje výše uvedené znaky, jsou prostorové analýzy a využívání map kriminality. Přesto práce analytiků, jejich dostatečné vybavení a odborná kvalifikace i nadále zůstávají stěžejním předpokladem kvalitní analytické činnosti, a to i při existenci těchto nových moderních nástrojů a přístupů.

Úplně nejdůležitější pro jakékoli kvalitní analýzy jsou ale data. A to nejen data o trestných činech a přestupcích, ale i o dalších jevech ovlivňujících výskyt kriminality na daném místě a v daném čase (sociodemografická data, užívání alkoholu a drog, dojíždění obyvatelstva do práce, škol, výplatní dny, počasí, ...) a také o existenci rizikových zájmových bodů (herny, bazary a zastavárny, sběrný druhotných surovin, restaurace, zábavní podniky, banky a bankomaty, školy, čerpací stanice, nádraží a zastávky hromadné dopravy ad.). Tato data musí být co nejúplnější a navíc musí odpovídat parametrům pro jejich zpracování pomocí používaných analytických nástrojů (např. pokud chceme vytvářet prostorové analýzy, musí znát přesnou polohu

podmínkou pro určení oblasti jako hot spotu statistická významnost pozorovaného jevu v dané oblasti. In: Mapy budoucnosti – moderní nástroj ke zvýšení efektivity a kvality výkonu veřejné správy v oblasti prevence kriminality založený na analýze a predikci kriminality, s. 41. Pro Ministerstvo vnitra vydalo: Accendo – Centrum pro vědu a výzkum, z.ú., 2015. Dostupné na www.prevencekriminality.cz.

spáchaného trestného činu, nejlépe pomocí GPS souřadnic). Velmi důležité pak je, že data musí být dostupná. K tomu je zapotřebí, aby data byla pokud možno veřejná či v případech, kdy to možné není, byla mezi relevantními subjekty sdílena, a to na základě jasně daných pravidel. Výše zmíněné požadavky na kvalitu a dostupnost dat a jejich sdílení však prozatím zůstávají v České republice oblastí, ve které je (až na výjimky) ještě co zlepšovat.

V posledních dvou až třech letech začalo i v České republice docházet k zavádění výše zmiňovaných analytických přístupů a nástrojů, a to jak na úrovni Policie ČR, tak obcí a obecních policií, k čemuž významně přispívají i dotační prostředky Programu prevence kriminality a projekty Ministerstva vnitra a Policie ČR zaměřené na prostorové analýzy²⁰. Všechny tyto aktivity jsou zatím spíše ve fázi zjišťování možných přínosů a pilotního testování, přičemž ale už nyní nám vyplývají jejich jednoznačné přínosy. Proto funkční období této Strategie by se již mělo nést v duchu dokončování pilotních aktivit a následného zavádění ověřených přístupů a postupů v rámci Policie ČR, obcí a obecních policií v celé České republice.

Specifické cíle:

- 1.38. Preventivní opatření (včetně např. plánování hlídkové služby policejních složek) stavět vždy na důsledné analýze bezpečnostní situace a příčin kriminálně rizikového chování.**
- 1.39. Pro takovou analýzu využívat dostupné moderní analytické nástroje.**
- 1.40. Vytvořit pilotní projekt pro využití nástrojů v oblasti mapování, analýz a predikce kriminality v podmínkách ČR a dle výsledku pilotní fáze implementovat tyto nástroje do prostředí celé Policie ČR a podporovat i jejich využívání v obcích a obecních policiích.**
- 1.41. Posilovat personální kapacity v oblasti analýz kriminality, a to jak po stránce kvantitativní, tak kvalitativní (vzdělávání, potřebný SW a HW, spolupráce s akademickou obcí, ...).**
- 1.42. Zlepšovat kvalitu shromažďovaných dat pro jejich využití v oblasti prevence kriminality.**
- 1.43. Sdílet data s relevantními partnery, vytvořit pravidla pro takovou spolupráci, včetně zajištění ochrany sdílených dat (např. prostřednictvím koordinačních dohod, smluv, příp. legislativní cestou).**

Odborné vzdělávání

Odborná kvalifikace v oblasti prevence kriminality u všech subjektů, které se na tvorbě preventivní politiky a preventivních aktivit podílejí, je nezbytnou součástí efektivně fungujícího systému. Týká se to všech úrovní systému, tedy

²⁰ Např. projekt „Mapy budoucnosti – moderní nástroj ke zvýšení efektivity a kvality výkonu veřejné správy v oblasti prevence kriminality založený na analýze a predikci kriminality“, podporovaný z ESF OP LZZ a státního rozpočtu ČR, projekt bezpečnostního výzkumu MV ČR „Geoinformatika jako nástroj pro podporu integrované činnosti bezpečnostních složek státu“ či projekt „Aplikace geografického informačního systému v přímém výkonu služby“ podporovaný z norských fondů 2009 – 2014.

celorepublikové, regionální (krajské) i lokální (obecní). Týká se v různé míře podrobností jak konkrétních preventivních pracovníků (preventisté v Policii ČR, manažeři prevence kriminality na krajích, obcích, v obecních policiích), tak i manažerů a politiků, kteří mají oblast prevence kriminality ve své odpovědnosti.

V České republice doposud neexistuje garantované akreditované vzdělávání pro oblast prevence kriminality, které by jednotlivým subjektům, s ohledem na jejich roli v systému, pracovní zařazení apod. zajišťovalo dostatečnou odbornou úroveň. Od roku 2015 Ministerstvo vnitra realizuje v rámci projektu „Efektivní rozvoj a posilování kompetencí lidských zdrojů“, financovaného z prostředků ESF OP LZZ a státního rozpočtu ČR aktivitu, jejímž předmětem je vytvoření vzdělávacího kurzu a ověření správnosti jeho obsahu, formy a rozsahu pro specialisty v oblasti prevence kriminality, a to jak v rámci Policie ČR²¹, tak v rámci krajských a obecních samospráv. Do konce roku 2015 proběhne jeho vyhodnocení a doporučení k finální podobě vzdělávacího kurzu, a to již s ohledem na různé cílové skupiny vzdělávání. V následujících letech pak proběhne akreditace těchto kurzů a jejich zavedení do systému vzdělávání v rámci cílových skupin.

Zapomínat se samozřejmě nesmí ani na specializované průběžné vzdělávání v dílčích problematikách souvisejících s prevencí kriminality a reagujících na aktuální potřeby a priority a cíle vycházející z této Strategie.

Specifické cíle:

1.44. V návaznosti na realizovaný projekt „Efektivní rozvoj a posilování kompetencí lidských zdrojů“ vytvořit vzdělávací kurzy (ideálně akreditované) v oblasti prevence kriminality. Jejich obsah a rozsah přizpůsobit dle potřeb různých cílových skupin.

1.45. Zajišťovat průběžné odborné vzdělávání pracovníků v oblasti prevence kriminality a sociálně patologických jevů.

Osvěta a informační aktivity

Osvěta patří v oblasti prevence kriminality mezi základní metody práce s veřejností, a to jak v rámci opatření prevence primární (informování nejširší veřejnosti), sekundární (informování cílené na ohrožené skupiny potenciálních obětí či pachatelů) i terciární (práce s konkrétními oběťmi či pachateli).

Informace se mohou týkat stavu a vývoje kriminality obecně, rizikových lokalit, konkrétních typů rizik a ohrožení dopadajících na danou cílovou skupinu, možností a způsobů ochrany před kriminalitou a jinými sociálně patologickými jevy.

²¹ K rozšíření stávajícího Specializačního kurzu pro tiskové mluvčí a preventivní pracovníky ve VPŠ a SPŠ MV v Holešově, pracoviště Brno (v roce 2015 provedeno členy Metodické rady Policie ČR pro prevenci kriminality vyhodnocení kurzu s pozitivním výsledkem). Zástupci OTP PP ČR budou navrženy inovace kurzu.

Osvětové a informační aktivity musí realizovat, s ohledem na svou působnost, všechny subjekty, které se prevencí kriminality zabývají.

Zkušenosti ze zemí, kde je veřejnost pravidelně informována o bezpečnostní situaci a možnostech své ochrany ze strany autorit, jednoznačně prokazují, že tento přístup vede ke zvýšení důvěry veřejnosti v tyto autority a k větší motivaci veřejnosti s těmito autoritami spolupracovat (oznamovat spáchanou trestnou činnost a přestupky, podezřelé události a jevy, zapojit se jako dobrovolník v bezpečnostní oblasti). To pak celkově vede ke snižování latentní (skryté) kriminality, zvyšování bezpečnosti v dané lokalitě, lepšímu odhalování pachatelů i cílenějšímu plánování preventivních opatření.

Česká republika bohužel zatím není vůči veřejnosti v poskytování informací o bezpečnostní situaci v jejím okolí natolik otevřená, jako některé jiné vyspělé země, kde je např. běžné zveřejňovat detailní, přesto stále anonymizované, mapy kriminality či navštěvovat osobně obyvatele v oblastech, ve kterých hrozí zvýšené riziko konkrétní trestné činnosti (tzv. metoda zárodkování). Situace se ale zlepšuje, a to zejména z iniciativy obecních samospráv a jimi zřízených obecních policí. Nejméně otevřená, s ohledem na legislativní stránku věci včetně problematiky ochrany osobních údajů a objemu a skladby poskytovaných dat, zůstává ve sdělování informací veřejnosti Policie ČR. I ona ale již začala o této problematice v rámci pracovních setkání se zainteresovanými stranami uvnitř i vně policie diskutovat.

Ministerstvo vnitra, které prostřednictvím svého ministra řídí Republikový výbor pro prevenci kriminality a jehož odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality vykonává roli sekretariátu Republikového výboru, zaštiťuje také webové stránky www.prevencekriminality.cz, které shromažďují a široké i odborné veřejnosti zprostředkovávají novinky a důležité události ze světa prevence kriminality. Obsahují informace o prevenci kriminality obecně, o důležitých dokumentech, projektech a úspěšných preventivních aktivitách, výzkumných aktivitách, o akcích souvisejících s prevencí kriminality. Rovněž upozorňují veřejnost na hrozící rizika a poskytují základní rady a doporučení, jak se chránit. Součástí webu je dnes již elektronicky vydávaný zpravodaj „Prevence do každé rodiny“, s jehož pomocí se i prostřednictvím obcí a měst (kam probíhá distribuce zpravodaje) dostávají bližší informace z oblasti prevence kriminality až ke konkrétním lidem. Určitým omezením v dalším rozvoji těchto informačních aktivit je prozatím spíše menší zapojení dalších partnerů a členů Republikového výboru a nižší provázanost s jejich strategickými dokumenty a aktivitami.

Od roku 2011, inspirováno Evropskou cenou prevence kriminality (dále jen „ECPA“), vyhlašuje MV každoročně soutěž o „Nejlepší preventivní projekt kraje, města a obce“. Tato soutěž, vedle své motivační funkce, slouží zároveň k větší medializaci problematiky prevence kriminality a také ke sdílení příkladů dobré praxe. Na rozdíl od ceny ECPA umožňuje existence vlastní domácí soutěže reflektovat vlastní priority

a ocenit práci i těch realizátorů velmi úspěšných a inspirativních projektů, kde by to podle evropské soutěže nebylo možné. I přes to, že soutěž je vyhlašována již 4 roky, stále se její podmínky a pravidla vyvíjejí a ani medializace nedosahuje úrovně, jakou by si tato oblast zasloužila.

Specifické cíle:

- 1.46. Posilovat důvěru veřejnosti prostřednictvím větší otevřenosti a sdílení informací (obousměrně) při dodržení požadavků daných právním řádem (ochrana osobních údajů a objem a skladba poskytovaných dat apod.).**
- 1.47. Rozvíjet stávající prostředky osvětových a informačních aktivit (včetně např. využití nových informačních kanálů), pokračovat v provozování webu www.prevencekriminality.cz a elektronického zpravodaje „Prevence do každé rodiny“, rozšířit informace na webu i o klíčové dokumenty a aktivity dalších členů Republikového výboru.**
- 1.48. Posílit význam národní soutěže o nejlepší preventivní projekt, otevřít jej i dalším subjektům a využít pro sdílení příkladů dobré praxe. Nastavit pravidla pro přihlašování a výběr nejlepších projektů.**

Legislativa

V letech 2012 až 2014 byla ve spolupráci s Institutem pro kriminologii a sociální prevenci (IKSP) zpracována analýza potřebnosti právní úpravy prevence kriminality, zejména s ohledem na potřebnost samostatného zákona o prevenci kriminality. Ze shromážděných dat, podnětů, stanovisek a uskutečněných diskusí vyplynula řada podnětů k legislativní úpravě, zejména s cílem pevněji ukotvit roli jednotlivých subjektů působících v prevenci kriminality v rámci právního řádu ČR, posílit jejich spolupráci a zajistit dlouhodobost a stabilitu preventivní politiky, a to i v oblasti financování preventivních aktivit. Na druhou stranu se objevila i řada kritických hlasů, které sice nezpochybňovaly nezbytnost výše uvedených potřeb, ale kritizovaly jejich řešení legislativní formou.

Vzhledem k tomu, že se v této otázce nepodařilo nalézt shodu, uzavřel Republikový výbor tuto problematiku doporučením postupovat cestou dílčích novelizací stávajících právních předpisů, které upravují preventivní činnosti nebo postavení subjektů, jež se na prevenci kriminality podílejí, s cílem vytvořit stabilnější a efektivnější podmínky pro prevenci kriminality a zároveň více začleňovat témata prevence kriminality do strategických dokumentů vlády České republiky týkajících se trestní politiky.

Je tedy zřejmé, že pro případnou změnu legislativy v oblasti prevence kriminality bude třeba vždy hledat širší konsenzus, a to nejen s odborníky na prevenci kriminality, ale i specialisty na legislativu. K dosažení širšího konsenzu by mohlo pomoci i plánované větší zapojení zástupců krajů a obcí v rámci Republikového výboru, neboť jejich role v těchto úvahách je naprosto zásadní.

Specifické cíle:

1.49. *V případě vhodnosti a širšího konsenzu posílit systém prevence kriminality legislativní cestou s cílem vytvořit stabilnější a efektivnější podmínky pro prevenci kriminality.*

Mezinárodní spolupráce

Česká republika se v oblasti mezinárodní spolupráce na poli prevence kriminality soustředí především na zastoupení v nejdůležitějších světových a evropských orgánech zastřešujících tuto spolupráci a udávajících směr preventivní politiky.

V rámci Organizace spojených národů je Česká republika zastoupená Ministerstvem vnitra v řadě institucí (Komise OSN pro prevenci kriminality a trestní justici, Výbor OSN pro lidská práva, Výbor pro odstranění rasové diskriminace, Výbor pro odstranění diskriminace žen, Úřad pro drogy a kriminalitu, ...) a zodpovídá za plnění závazků ČR vyplývajících z přijatých mezinárodních paktů, úmluv a doporučení.

Hlavní těžiště mezinárodních aktivit však spočívá ve spolupráci v rámci Evropské unie. Ministerstvo vnitra reprezentuje ČR v Evropské síti prevence kriminality (European Crime Prevention Network, dále jen „EUCPN“), v rámci které jsou stanovovány úkoly členským zemím prostřednictvím víceleté strategie s cílem posílit roli prevence kriminality a zefektivnit preventivní aktivity v rámci celé Evropské unie. V rámci této sítě je také každoročně vyhlašována soutěž o Evropskou cenu prevence kriminality (European Crime Prevention Award, ECPA), které se ČR aktivně od svého vstupu do EU účastní. EUCPN také vyhlašuje projekty zaměřené na mezinárodní spolupráci, cílené na specifická a aktuální témata prevence kriminality a podporované z grantů Evropské komise.

Česká republika se rovněž účastní aktivit realizovaných Evropskou radou, zejména formou zabezpečování činností souvisejících s prioritami a dokumenty Evropské rady na národní úrovni.

Na úrovni spolupráce s neziskovými subjekty je významným partnerem České republiky Evropské fórum pro bezpečnost ve městech (The European Forum for Urban Safety, EFUS), které vzniklo jako platforma starostů evropských měst a zaměřuje se na vybudování sítě evropských místních samospráv či na výměnu informací a praktických zkušeností z oblasti snižování kriminality.

Česká republika také spolupracuje na resortních projektech se zahraničními partnery, realizuje schůzky se zahraničními odborníky, inspiruje se příklady dobré praxe a fungujících legislativních úprav.

V dnešním globalizovaném světě (v rámci schengenského prostoru navíc světě bez hranic) se problémy přelévají z jedné země do druhé, příčiny problému v jedné zemi mají často zdroj v zemi jiné, jejich řešení se neobejde bez bilaterální či multilaterální

spolupráce nebo bez zapojení přímo mezinárodních organizací a dokonce i financování těchto řešení je z mezinárodních zdrojů.

Proto je nutné i této spolupráci a zapojení do činnosti mezinárodních organizací věnovat mimořádnou pozornost a neustále pracovat na jejím rozvoji. Navíc se mezinárodní spolupráce také ukazuje jako velmi dobrý zdroj pro čerpání pozitivních zkušeností a osvědčených řešení.

Specifické cíle:

- 1.50. Pokračovat v aktivním zapojení České republiky do spolupráce v oblasti prevence kriminality na mezinárodní úrovni, zejména v rámci struktur EU (Evropská síť pro prevenci kriminality) a podílet na formulování preventivní politiky na evropské úrovni.**
- 1.51. Využívat mezinárodní spolupráci ke sdílení pozitivních příkladů a zkušeností v oblasti prevence kriminality.**
- 1.52. Zapojovat se také do aktivit mezinárodních neziskových uskupení zabývajících se zejména situační prevencí ve městech.**
- 1.53. Podílet se na tvorbě evropských norem v oblasti prevence kriminality.**
- 1.54. Využívat zdroje EU či jiné zahraniční finanční mechanismy k realizaci preventivních projektů a aktivit.**
- 1.55. Posilovat bilaterální spolupráci v problematikách spadajících do oblasti prevence kriminality.**

Věda, výzkum, inovace

Jak již bylo v této Strategii několikrát zmíněno, preventivní politika státu, krajů a obcí musí vedle znalostí a zkušeností preventivních pracovníků vycházet z konkrétních a přesných dat. Tato data jsou jednak shromažďována a analyzována v rámci běžné činnosti subjektů podílejících se na prevenci kriminality, avšak v mnoha případech rozsah potřebných dat a způsob jejich interpretace přesahují možnosti těchto subjektů. V takových případech je potřebné využívat vědecko-výzkumných kapacit na podporu rozhodování v oblasti preventivní politiky.

Nejčastěji jsou využívány výzkumy zaměřující se na sledování pocitu bezpečnosti občanů a jejich postoje k bezpečnostní a preventivní politice, důvěry v bezpečnostní složky apod. Vhodnou metodou, jak doplňovat oficiální poznatky státu a samospráv v oblasti kriminality a jejích příčin jsou viktimologická šetření (pomáhají více proniknout do oblasti latentní kriminality, do příčin, proč se lidé stávají oběťmi trestné činnosti, zda ji hlásí příslušným orgánům a pokud, z jakých důvodů atd.). Výzkumná šetření se provádějí také mezi pachateli pro lepší pochopení příčin jejich patologického jednání a jak jim předcházet. Je zapotřebí, aby takové průzkumy a šetření byly realizovány a vyhodnocovány pro území celé České republiky (ale ideálně po jednotlivých krajích či dokonce městech, aby jejich výstupy byly uplatnitelné i pro regionální a lokální úroveň) minimálně jednou v každém období

funkční Strategie prevence kriminality²², neboť jsou důležitým podkladem pro tvorbu preventivní politiky, a to jak samy o sobě, tak možností srovnat je s výsledky z předchozích období a analyzovat trendy a jejich příčiny.

Souběžně s výše uvedenými komplexními výzkumy jsou realizovány i výzkumy dílčí, věnující se konkrétním problematikám, typům trestné činnosti, obětí, pachatelů, systému trestní politiky státu, efektivitě realizovaných programů a projektů atd.

Vedle klasických společenskovedních výzkumů a šetření se ale v prevenci kriminality stále častěji uplatňují i poznatky z technických disciplín, z oblasti informačních technologií apod. (např. při zdokonalování nejrůznějších opatření situační prevence, kdy k nejnovějším trendům patří mj. ochrana předmětů značením syntetickou DNA, dále vyvíjení stále dokonalejších analytických a prediktivních softwarů, nástrojů pro efektivnější řízení a koordinaci činnosti relevantních subjektů, pro rychlejší a účinnější výkon jejich činností ad.). Výzkum zároveň již není dominantou pouze objednávky státu, ale stále více se do něj zapojují i soukromé subjekty pro svou vlastní potřebu (což je typické např. pro vývoj různých prvků ochrany před kriminalitou). I tyto výsledky ale mohou být využity při tvorbě a realizaci preventivní politiky veřejných subjektů.

V oblasti výzkumu zaměřeného na bezpečnost a prevenci kriminality dnes existují různé zdroje pro jeho financování, např. kompetitivní financování v rámci programů bezpečnostního výzkumu Ministerstva vnitra, prostředky Technologické agentury ČR, Grantové agentury ČR, evropské dotační fondy, finanční mechanismy Norska, Švýcarska ad. Byť toto spektrum zdrojů je relativně široké a v praxi i využívané, v konkrétních případech se velmi často bohužel ukazuje, že podmínky (věcné, organizační, administrativní, časové, struktury uplatnitelných nákladů ad.) dané těmito mechanismy nejsou pro oblast prevence kriminality zcela vhodné a dostatečně operativní. Proto je nezbytné i nadále pro tyto účely zachovat a v ideálním případě i posilovat možnosti financování z jednotlivých kapitol státního rozpočtu (Ministerstvo vnitra, Ministerstvo spravedlnosti – zejména Institut pro kriminologii a sociální prevenci (dále jen „IKSP“), a dalších dle své působnosti).

Specifické cíle:

1.56. Minimálně jednou za funkční období Strategie realizovat celospolečenský výzkum zaměřený na prevenci kriminality a zjišťování pocitu bezpečí obyvatel, hodnotit jej na úrovni celé ČR i jednotlivých krajů. Stejně tak realizovat i národní viktimologický výzkum. Tyto výzkumy by měly probíhat pravidelně a standardizovaně včetně jejich hodnocení.

1.57. Provádět výzkumy v oblasti prevence kriminality, trestní a bezpečnostní politiky státu zaměřené na aktuální dílčí problematiky.

²² Výzkumy realizované v této oblasti v období platnosti Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015 a jejich závěry jsou popsány ve Vyhodnocení Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015, které je nedílnou součástí této Strategie.

- 1.58. Vedle společensko-vědních výzkumů se také podílet na implementaci nejnovějších technologií a trendů do praxe subjektů podílejících se na řešení prevence kriminality.**
- 1.59. Pro realizaci vědecko-výzkumných aktivit disponovat vedle prostředků určených vládou ČR na specifický bezpečnostní výzkum též vlastními prostředky vyčleněnými v rámci Programu prevence kriminalitu Republikovým výborem na výzkum, pro jehož realizaci nejsou výše uvedené zdroje vhodné.**

IV. Pomoc obětem trestné činnosti, práce s dětmi a mládeží

Oběť je jedním z pomyslných vrcholů, které se objevují v trojúhelníku (analýzy) kriminality. Oběť je vždy součástí spáchaného deliktu. Každým deliktem je způsobena škoda (ať již se jedná o materiální škodu či nemateriální újmu) a tato škoda je způsobena někomu. Některé oběti (ať již dle své příslušnosti k určité skupině osob, tak i kvůli individuálním vlastnostem) se navíc vyznačují tím, že jsou pro pachatele dostupnějším a snadnějším cílem, případně způsobenou škodu pociťují intenzivněji, než ostatní. Takové osoby řadíme do skupiny **zvlášť zranitelných obětí**.

Jak již bylo uvedeno v části věnované analýze kriminality, četné výzkumy dokazují, že **kriminalita má tendenci se koncentrovat**, a to nejen ve vztahu k určitým oblastem, tak i **k určitým cílům/obětem**. Ve vztahu k relativně malému počtu cílů/obětí dochází často k páchání velkého množství kriminálního jednání (často se hovoří o tom, že na 4 % populace se páchá 44 % trestné činnosti, výzkumy také dokládají, že cíle/oběti, které se staly vícekrát terčem spáchaní nějakého deliktu, vykazují vyšší pravděpodobnost opakované viktimizace). Tohoto poznatku je třeba využít k tomu, aby připravované a realizované preventivní aktivity a projekty a poskytovaná pomoc mohly být více cílené a efektivní.

Moderní demokratické státy řadí pomoc obětem trestné činnosti i dalších deliktů mezi základní priority v oblasti prevence, trestní politiky, sociální práce, zdravotních služeb atd. Zvýšená pozornost je věnována právě skupinám zvlášť zranitelných obětí, mezi něž patří např. děti, senioři, osoby zdravotně či mentálně hendikepované, oběti domácího násilí, obchodování s lidmi, sexuálních deliktů apod.

Česká republika disponuje moderním zákonem v této oblasti, přijatým za funkčního období předchozí Strategie prevence kriminality, a tím je **zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů**, který nabyl účinnosti dne 1. 8. 2013. Tento zákon vymezuje pojem oběti i zvlášť zranitelné oběti trestných činů, komplexně upravuje jejich práva, poskytování pomoci obětem, pravidla, za nichž mohou různé subjekty tuto pomoc poskytovat a podporu ze strany státu, poskytování informací obětem trestné činnosti. Také novelizoval příslušná ustanovení trestního řádu o postavení oběti a poškozeného v trestním řízení. S přijetím tohoto zákona souvisela také celá řada praktických opatření ze strany státu k pomoci obětem a posílení jejich postavení.

V boji proti kriminalitě je při zaměření se na oběti důležitá **role „ochránce“ obětí**. Tuto roli může naplňovat řada subjektů v systému prevence kriminality (ministerstva, další orgány státní správy i samosprávy, NNO, podnikatelské subjekty a další). **Prevence viktimnosti a pomoc obětem trestných činů** je založena na konceptech bezpečného chování, diferencovaného s ohledem na různé kriminální situace a psychickou připravenost ohrožených osob. V praxi se jedná o skupinové i individuální zdravotní, psychologické a právní poradenství, trénink v obranných strategiích a propagaci technických možností ochrany před trestnou činností. Užívají

se metody sociální i situační prevence, a to podle míry ohrožení na primární, sekundární i terciární úrovni.

V řadě případů aktivity, které jsou vůči cílovým skupinám realizovány, zejména v oblasti prevence sociální, působí na eliminaci příčin rizikových jak z pohledu viktimnosti, tak z pohledu možného budoucího páchání trestné činnosti. Byť jsou tedy kapitoly o obětech a pachatelích trestné činnosti samostatně, některé popisované aktivity a programy v jedné z kapitol směřují i do druhé oblasti (zejména při práci s dětmi a mládeží). V následující kapitole zaměřené na pachatele jsou tak popsány spíše aktivity a cíle zaměřené na práci již s pachateli samotnými, na jejich resocializaci a předcházení recidivě.

Primární prevence je zaměřena na celou populaci, dospělé i děti. Zahrnuje především výchovné, vzdělávací, volnočasové, osvětové a poradenské aktivity zaměřené na nejširší veřejnost. Zvláštní pozornost je věnována pozitivnímu ovlivňování příslušných hodnotových měřítek zejména dětí a mládeže. Realizace primární prevence je zejména rolí rodiny a škol, v praxi se jí často věnuje také Policie ČR i jednotlivé obecní policie (nejčastěji právě v prostředí škol).

Vláda ČR přijala na období 2013–2018 novou „**Národní strategii primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2013–2018**“. V návaznosti na to Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy přijalo Metodiku pro poskytování dotací ze státního rozpočtu na realizaci aktivit v oblasti prevence rizikového chování v období 2013–2018 a každoročně vyhlašuje dotační řízení v rámci programů na podporu aktivit v oblasti prevence rizikového chování u dětí a mládeže. Jsou rovněž vytvořeny „Standardy specifické primární prevence pro oblast prevence všech forem rizikového chování“.

Dalšími strategickými materiály v oblasti primární prevence je „**Zdraví 2020 – Národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí**“ a „**Národní akční plán prevence dětských úrazů**“ v gesci Ministerstva zdravotnictví. To každoročně určuje priority a podporuje projekty v rámci dotačního programu „Péče o děti a dorost“ a „Prevence kriminality“, které se zaměřují na bezpečné prostředí a zdravý životní styl dětí a mladistvých a na prevenci různých forem násilí a podporu bezpečnosti pro děti a jiné ohrožené skupiny obyvatelstva. V této souvislosti podporuje fungování Národního koordinačního centra pro prevenci úrazů, násilí a podporu bezpečnosti pro děti ve FN Motol. Ministerstvo podporuje také projekty zaměřené na rizikové faktory životního stylu – především na kouření a užívání alkoholu u žáků na základních a studentů na středních školách.

Sekundární prevence se zaměřuje na konkrétní rizikové skupiny obyvatelstva, úžeji vymezené podle věku, druhu ohrožení, teritoria apod. a na kriminálně rizikové sociální i situační prostředí. **Terciární prevence** představuje resocializační opatření zaměřující se na ty, kteří trestný čin již spáchali, na lokality, které již byly kriminalitou zasaženy, a na osoby, které se již staly oběťmi trestných činů. S ohledem na odbornou náročnost jednotlivých aktivit jsou tyto oblasti především záležitostmi

pracovníků resortu Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva spravedlnosti, případně Ministerstva vnitra.

Novela zákona č. 359/1999 Sb., o **sociálně-právní ochraně dětí**, provedená zákonem č. 401/2012 Sb., přinesla vedle zájmu a blaha dítěte, také ochranu rodičovství, rodiny, práva na rodičovskou výchovu a péči s ohledem na širší sociální prostředí. Na tuto novelu navazovala realizace řady aktivit, které podporují implementaci novely, jako návrh optimalizace řízení a financování systému péče o ohrožené děti a rodiny, vytvoření a pilotní ověření standardů kvality sociálně-právní ochrany dětí, nástrojů pro práci v systému péče o ohrožené děti a rodiny a podpora rozvoje služeb pro ohrožené děti a rodiny. Byl vytvořen minimální rámec sítě služeb na krajské úrovni, jehož součástí je vznik nových typů pracovních pozic na trhu práce ve službách v oblasti náhradní rodinné péče (profesionální pěstounská péče). Na území několika krajů došlo k pilotáži tzv. rodinných konferencí.

MPSV dlouhodobě podporuje služby pro rodiny, které mají preventivní a podpůrný charakter, a to prostřednictvím podpory nestátních neziskových organizací v oblasti podpory rodiny, k čemuž slouží i několik dotačních programů.

Meziresortní koordinační skupina k transformaci systému péče o ohrožené děti v rámci MPSV se zabývá dalším směřováním procesu transformace systému péče o ohrožené děti.

Novela zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních, z roku 2012 (č. 333/2012 Sb.), přinesla v oblasti **institucionální a preventivně výchovné péče** řadu zásadních změn dotýkajících se náhradní péče o ohrožené děti.

Významným materiálem v oblasti péče o děti je také „**Národní strategie ochrany práv dětí**“ přijatá v roce 2012 a na ni navazující „**Akční plán** k naplnění Národní strategie ochrany práv dětí na období 2012–2015“. Na léta 2016 a následující bude navazovat přijetí nového Akčního plánu, jehož úkoly budou rovněž významně ovlivňovat oblast prevence kriminality při práci s dětmi.

Rovněž Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy podporuje síť preventivních služeb v rámci systému péče o ohrožené dítě. V rámci Programu na realizaci aktivit v oblasti prevence rizikového chování v působnosti resortu MŠMT a v rámci finanční **podpory metodiků prevence** jsou finančně podporovány mj. pedagogicko-psychologické poradny.

Také Ministerstvo zdravotnictví (dále jen „MZ“) se podílí na řešení problematiky **péče o děti bez rodinného zázemí a děti ohrožené a podporuje vznik dětských center**, jejichž hlavním principem by byla multioborová týmová spolupráce a vzetí rodiny do aktivní péče o dítě. Na MZ je zřízena **Meziresortní pracovní skupina pro**

prevenci dětských úrazů, která vytvořila Národní akční plán prevence dětských úrazů pro roky 2007–2017 a podílí se na jeho naplňování.

V rámci Ministerstva spravedlnosti Probační a mediační služba ČR (dále jen „PMS“) zajišťuje **systém komplexního a specializovaného poradenství pro oběti trestných činů** s novými restorativními přístupy k práci s oběťmi a pachateli trestných činů. Prostřednictvím projektu probíhá ve 40 městech ČR bezplatné poradenství určené obětem trestných činů, které poskytuje cca 80 vyškolených poradců PMS.

V poradnách pro oběti trestných činů, které jsou podporovány mj. ze strany Ministerstva spravedlnosti, je poskytováno poradenství a konzultantství, přičemž oběti projevují prozatím největší zájem o právní informace a psychosociální podporu.

Také Ministerstvo vnitra se dlouhodobě věnuje zkvalitňování meziresortního systému péče o ohrožené a rizikové děti. Stěžejním meziresortním projektem byl do roku 2011 projekt „**Systém včasné intervence**“ (dále jen „SVI“) realizovaný v letech 2000 až 2010 zaměřený na zlepšení spolupráce institucí, do jejichž působnosti spadá péče o ohrožené děti v nejranějších stádiích sociálně patologického vývoje dítěte, ať již jde o kriminalitu, týrání, zanedbávání či zneužívání dětí. Projekt byl metodicky řízen MV a dotačně podporován v rámci Programu prevence kriminality ve 38 městech v ČR. Vláda svým usnesením č. 191/2011 pověřila realizací Národního projektu SVI ministra práce a sociálních věcí ve spolupráci s ministrem vnitra. Tento projekt MPSV však dosud nebyl realizován.

Od roku 2012 probíhají práce na realizaci IS SPOD – informačního systému sociálně-právní ochrany dětí (za využití kompatibilních částí Systému včasné intervence - SVI) jako součást jednotného informačního systému (JIS) práce a sociálních věcí.

Zkušenosti z praxe tzv. komplexních týmů pro mládež ustanovených na obdobném základě jako SVI z iniciativy Probační a mediační služby přinesly řadu podnětů, které se promítly ve vyhlášce č. 473/2012 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o sociálně-právní ochraně dětí, jejíž přílohou č. 1 jsou i standardy kvality sociálně-právní ochrany při poskytování sociálně-právní ochrany, a to zejména ve standardu č. 7 Prevence.²³ Současný stav je však takový, že metodika SVI i praktická činnost se nerozvíjí.²⁴

Poznatky pracovníků veřejné správy, policie i neziskových organizací o zhoršující se situaci a perspektivě dětí a mladistvých v řadě regionů a lokalit České republiky vedly Ministerstvo vnitra ke zpracování materiálu „**Rozbor situace dětí a mladistvých**“

²³ Blíže viz Vyhodnocení Strategie prevence kriminality v ČR na léta 2012 až 2015, str. 69.

²⁴ Blíže viz závěry z výzkumného úkolu Institutu pro kriminologii a sociální prevenci „Kriminální kariéry mladistvých. Nové jevy v kriminalitě mladistvých, uplatňování Systému včasné intervence“ v rámci Vyhodnocení Strategie prevence kriminality v ČR na léta 2012 až 2015, str. 70.

ohrožených kriminalitou a kriminálně rizikovými jevy²⁵, který dne 27. srpna 2014 předložilo vládě pro informaci. Materiál obsahuje **souhrn doporučení pro efektivnější systém péče o rizikové děti**. Doporučení se týkají např. statistické evidence kriminality mládeže (zejména evidence přestupků dětí a mladistvých v souvislosti se zavedením evidence přestupků vedené Rejstříkem trestů), výzkumů viktimizace a self-reportového výzkumu pachatelů, vlivu rodinného prostředí na delikvenci mládeže, problematiky závislostního chování, restorativní justice, kriminality páchané na dětech a mladistvých, speciálních výslechových místností a Národního koordinačního mechanismu pátrání po pohřešovaných dětech.

V souvislosti s péčí o ohrožené děti, děti oběti trestné činnosti nebo dětské svědky realizuje Ministerstvo vnitra ve spolupráci s Policií ČR specifický projekt „**Národní koordinační mechanismus pátrání po pohřešovaných dětech**“ (dále jen „NKMPD“), který byl vyvinut za účelem rychlého a úspěšného nalezení pohřešovaných dětí a počítá se zapojením široké veřejnosti do pátrání a také se zajištěním potřebné psychologické podpory rodinám pohřešovaných dětí. Za tímto účelem MV dále podporuje činnost provozovatelů evropských asistenčních a krizových linek, zejména linky 116 000 pro pohřešované děti. MV také úzce spolupracuje s evropskou platformou pro pohřešované děti AMBER Alert Europe.

Jedním z hlavních projektů MV v oblasti poskytování pomoci obětem trestné činnosti jsou „**Speciální výslechové místnosti**“ (dále jen „SVM“). Hlavním důvodem pro budování SVM je zabránit vzniku či prohlubování sekundární viktimizace u dětských obětí závažných trestných činů či u ostatních skupin zvláště zranitelných obětí, jak je vymezuje zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů. Vedení výslechu v příjemném prostředí SVM umožňuje policii lépe navázat kontakt s dítětem (či jinou obětí) a tím se zlepší i celý průběh výslechu. MV průběžně podporuje také projekty, které vedou k modernizacím těchto SVM a ke zvyšování jejich využitelnosti pro oběti trestných činů.

V souvislosti s plněním úkolů vyplývajících ze Strategie a v souvislosti s nabytím účinnosti zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů, realizuje Policie ČR pilotně projekt „**Komplexní přístup Policie ČR v oblasti prevence a eliminace sekundární viktimizace obětí trestných činů**“. Předmětem projektu je zavedení videokonferenční sítě, což je moderní způsob multimediální komunikace, která umožňuje v reálném čase přenos obrazu, zvuku a dat mezi dvěma a více účastníky. Využitím tohoto způsobu komunikace v trestním řízení je možné výrazným způsobem přispět k zefektivnění fungování všech složek, tzn. soudů, státních zastupitelství, Vězeňské služby ČR a Policie ČR a ke zvýšené ochraně obětí před druhotnou újmou, která je v řadě případů způsobena přístupem orgánů činných v trestním řízení. Mimo to využití videokonferenčních hovorů přispívá také k naplnění základních zásad trestního řízení, konkrétně zásady rychlosti a efektivnosti společně se zásadou hospodárnosti a ekonomie trestního řízení. I to má následně preventivní dopady.

²⁵ Blíže k cílům tohoto materiálu, jeho hlavním zjištěním a doporučením viz Vyhodnocení Strategie prevence kriminality v ČR na léta 2012 až 2015, str. 71.

Na prevenci sekundární viktimizace obětí je v rámci Policie ČR zaměřeno také průběžné proškolení krizových interventů v rámci „**Systému psychologické pomoci obětem trestné činnosti a obětem dalších mimořádných událostí**“.

V únoru 2015 schválila vláda ČR svým usnesením č. 126 „**Akční plán prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2015–2018**“ (dále jen „Akční plán“). Realizací opatření uvedených v Akčním plánu by mělo dojít zejména ke zlepšení současné úrovně ochrany osob ohrožených domácím a genderově podmíněným násilím (včetně dětí žijících v rodině s výskytem domácího a genderově podmíněného násilí), k zefektivnění prevence tohoto násilí, k rozvoji vzdělávání příslušných profesí v oblasti domácího a genderově podmíněného násilí a k podpoře systémové práce s osobami násilnými. Na koordinaci a vyhodnocování plnění Akčního plánu se bude podílet MV ve spolupráci s Úřadem vlády ČR.

Ministerstvo vnitra realizuje na podporu práce s oběti trestných činů specifický **dotační titul „Prevence sociálně patologických jevů“**, který reaguje na aktuální společenské potřeby v dané oblasti. Je vypisován každoročně a státní účelová dotace je poskytována NNO. Do roku 2012 byl dotační titul zaměřen na oblast „Prevence domácího násilí s důrazem na práci s násilnými osobami“, tzn. na projekty zaměřené na systematickou práci s násilnými osobami/pachateli domácího násilí, kdy došlo na závěr období k vytvoření několika manuálů pro násilné osoby, pachatele domácího násilí a osoby, které jsou agresivní ve vztazích. Od roku 2013 je dotační titul zaměřen na „Prevenci domácího násilí a trestnou činnost páchanou na seniorech“, tedy jedné z nejzranitelnějších skupin obyvatel, kteří jsou často bez sociálních kontaktů, izolovaní, se zdravotními indispozicemi, závislí na péči a tedy ohroženi nejrůznějšími formami násilí. Tato skutečnost je podpořena i statistickými údaji, podle kterých má závažná trestná činnost páchaná na seniorech v České republice stoupající tendenci.

Dalším projektem, který od roku 2014 realizuje MV, je projekt ESF OP LZZ „**Mezioborovým vzděláváním ke zvýšení bezpečnosti seniorů**“, který je zaměřený na **komplexní přístup k seniorům jako obětem či svědkům trestné činnosti**, na prevenci jejich opakované viktimizace a na specifický přístup zohledňující jejich psychický a zdravotní stav. Cílem projektu je připravit a nastavit systém vzdělávání pro pracovníky veřejné správy v oblasti prevence, stíhání trestných činů páchaných na seniorech, zkvalitnit jejich odbornost, zefektivnit poskytování služeb a zajistit standardní postup orgánů státní správy a samospráv na území celé ČR vůči cílové skupině se zaměřením na praktickou aplikaci zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů.

Mezi další zvlášť zranitelné oběti trestné činnosti patří oběti obchodování s lidmi. MV ve spolupráci s Policií ČR, specializovanou nevládní organizací a Mezinárodní organizací pro migraci realizuje „**Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi**“. Jedná se o opatření vytvořené s cílem poskytnout obětem obchodování s lidmi podporu a náležitou ochranu na základě individuálního posouzení rizika. Pro

oběti obchodování s lidmi je v Programu garantováno vhodné a přiměřené ubytování, zdravotní péče, právní asistence, advokátní služby, psychosociální služby a rekvalifikace. Součástí Programu zůstává nabídka bezpečné a bezplatné dobrovolné repatriace pro oběti.

Vedle poskytování pomoci obětem obchodování s lidmi jsou každoročně za finanční podpory MV pravidelně prováděny rozsáhlé **preventivně-informační aktivity** o obchodování s lidmi. Součástí preventivních aktivit Programu je podpora sociálního poradenství pro potenciální oběti obchodování s lidmi poskytované prostřednictvím nízkoprahové poradny specializované nevládní organizace a podpora terénních výjezdů za účelem přímého kontaktování potenciálních obětí obchodování s lidmi.

Na pomoc obětem trestné činnosti (či potenciálním obětem) jsou realizovány rovněž **aktivity situační prevence**. Mezi takové projekty realizované Ministerstvem vnitra patří např. projekty **Bezpečná lokalita – Bezpečné bydlení či Bezpečná země**, které jsou zaměřené zejména na prevenci majetkové kriminality. Obsahem je integrace bezpečnostních standardů do projektování nových budov a při revitalizaci stávajících obytných lokalit.

V roce 2012 se v rámci projektu Bezpečná lokalita rozběhl **nový společný preventivní projekt „Bezpečná země“**. Projekt si klade za cíl vyzdvihnout a podpořit mechanické zábranné systémy, zlepšit informovanost občanů, podpořit řemeslnou činnost. K obsahu projektu patří zejména vysvětlit a ukázat veřejnosti jak správně a účinně zabezpečit svůj byt, dům, majetek, vysvětlit a ukázat, jak rozpoznat skutečné prvky tvorby bezpečnosti, a jejich správné kombinace, v reálném životě. V rámci projektů Bezpečná lokalita a Bezpečná země jsou hlavními výstupy následující publikace: „Pokyny ke stanovení úrovně zabezpečení objektů a provozoven proti krádežím vloupáním podle evropských norem“, „Katalog doporučených produktů k ochraně osob a majetku“ a „Manuál bezpečného bydlení“.

Novinkou v oblasti situační prevence je nový systém ochrany (nejen) jízdních kol a kompenzačních pomůcek pomocí tzv. forenzního identifikačního značení. Systém ochrany majetku je v ČR uplatňovaný od roku 2013, kdy MV velice rychle zareagovalo na zájem obcí a měst o tento systém ochrany majetku a nabídlo projekt s názvem **„Forenzní identifikační značení jízdních kol“**. Tento systém je pro města a jejich městské policie, i Policii ČR, velmi výhodný, neboť o každé krádeži označeného jízdního kola se okamžitě dozvědí všechny městské policie i Policie ČR, které s celostátním registrem REFIZ pracují. Prostřednictvím REFIZ lze taktéž snadněji nalézt odcizené jízdní kolo na území celé ČR (jízdní kolo je v REFIZ popsáno a vyfotografováno). Obdobně lze značení využívat na označení jakéhokoliv předmětu, např. městského mobiliáře v obcích.

Specifické cíle:

2.1. V rámci pomoci obětem trestné činnosti a prevence viktimnosti věnovat zvýšenou pozornost nejvíce ohroženým a zvláště zranitelným obětem.

- 2.2. *Zachovat stávající dotační programy na podporu aktivit a projektů směřujících k pomoci obětem trestné činnosti a práci s nimi a k předcházení viktimnosti, a to v oblastech prevence primární, sekundární i terciární, sociální i situační.*
- 2.3. *Promítat zákon o obětech trestných činnů a jeho principy do praxe všech subjektů, které se podílejí na práci s oběti.*
- 2.4. *Pokračovat v budování systému komplexního specializovaného poradenství a pomoci obětem trestných činů, rozšiřovat síť poradenství a pomoci obětem trestných činů do všech oblastí ČR, a to na nových restorativních přístupech. Podporovat multidisciplinární týmy.*
- 2.5. *Rozvíjet oblast primární prevence, zejména ve vztahu k dětem a mládeži, naplňovat přijaté strategické dokumenty v této oblasti.*
- 2.6. *Podporovat rozvoj služeb pro ohrožené děti a rodiny včetně vytvoření minimální sítě služeb pro ohrožené rodiny a děti na lokální úrovni. Podporovat síť sociálních kurátorů pro mládež a jejich metodické vedení a vzdělávání.*
- 2.7. *Pokračovat v činnosti Meziresortní koordinační skupiny k transformaci systému péče o ohrožené děti a v plnění aktivit směřujících k sjednocení systému péče o ohrožené děti. Připravit nový zákon o podpoře rodin, náhradní rodinné péči a systému ochrany práv dětí, který nahradí stávající roztržštěnou a zastaralou právní úpravu.*
- 2.8. *Realizovat Informační systém sociálně-právní ochrany dětí (IS SPOD) jako součást jednotného informačního systému (JIS) práce a sociálních věcí (za využití kompatibilních částí SVI).*
- 2.9. *Monitorovat naplňování doporučení pro efektivnější systém péče o rizikové děti vyplývajících z materiálu „Rozbor situace dětí a mladistvých ohrožených kriminalitou a kriminálně rizikovými jevy“.*
- 2.10. *Naplňovat Akční plán prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2015–2018. V rámci Policie ČR vybudovat síť specialistů na prevenci, identifikaci a eliminaci domácího násilí. Zajistit celorepublikovou dostupnost terapeutických intervencí pro násilné osoby. Pokračovat v podpoře prevence domácího násilí ze stávajících dotačních programů resortů se zaměřením na zvláště zranitelné skupiny osob (např. děti, ženy, senioři) či na osoby nezvládající svou agresi.*
- 2.11. *Pokračovat v projektu Národní koordinační mechanismus pátrání po pohřešovaných dětech, získávat další relevantní spolupracující subjekty. Zintenzivnit partnerskou spolupráci mezi NKMPD a evropskou platformou AMBER Alert Europe, a tím přispět k naplňování cílů a principů Memoranda Evropskému parlamentu a Evropské komisi ke sjednocení systémů pátrání po pohřešovaných dětech v ohrožení.*
- 2.12. *Zajišťovat gesční dohled nad evropskou krizovou linkou 116 000 pro pohřešované děti a jejich blízké a zajistit financování pro nestátní neziskové organizace provozující evropské krizové či asistenční linky 116 000, 116 111 a 116 006 v České republice.*

- 2.13. Dobudovat síť Speciálních výslechových místností v rámci Policie ČR, podporovat jejich modernizaci, včetně záznamové techniky. Vypracovat nové standardy SVM tak, aby byly místnosti využitelné nejen pro výslechy dětí, ale i pro ostatní zvláště zranitelné oběti.**
- 2.14. Pokračovat v realizaci Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi a v preventivních aktivitách v oblasti obchodování s lidmi. Vybudovat a realizovat Program dlouhodobé ochrany cizinců.**
- 2.15. Podporovat ochranu obětí a preventivní aktivity v souvislosti s pácháním trestných činů z důvodu rasové a národnostní nesnášenlivosti, z náboženských důvodů nebo z důvodu odlišné sexuální orientace. K tomu využívat i tzv. nových médií a preventivně působit na utlumování nenávistných postojů, vyvracení předsudků a boření mýtů.**

V. Práce s pachateli trestné činnosti

Zatímco ještě v roce 2000 představovalo **zastoupení recidivistů mezi pachateli trestné činnosti** 30 %, v roce 2011 to bylo 48,5 % a v roce 2014 již dokonce 53,3 %. V případě majetkové trestné činnosti pak jejich zastoupení činí dokonce 65 %, např. u krádeží věcí z automobilů dokonce 80 %. Vyšší zastoupení recidivistů vykazují také některé regiony, kdy např. v Moravskoslezském kraji jejich podíl tvoří 61,2 %.

Tato čísla lze vnímat dvojím způsobem. **Pozitivním trendem** je, že při celkovém poklesu trestné činnosti a počtu pachatelů klesá počet tzv. prvopachatelů, což lze přisuzovat i realizovaným opatřením zmiňovaným v předchozí kapitole. Na druhé straně nám tato čísla dokládají **negativní stav**, že nastavený systém práce s pachateli trestné činnosti a pokusy o jejich resocializaci zatím spíše selhávají. Pokud by se tato práce dařila lépe, mohl by celkový počet trestných činů klesat ještě významněji, než tomu ve skutečnosti je.

Příčiny recidivy jsou u pachatelů různé, ale zcela zřejmé je, že při práci s pachatelem, ať již odsouzeným či propuštěným z výkonu trestu, nestačí pouze věnovat se osobnostním předpokladům pachatele. Příčiny recidivy **velmi často leží ve vnějším prostředí**, kdy pachatel po návratu z výkonu trestu se dostává bez adekvátní pomoci do situace, kdy je zadlužený, rozpadla se mu rodina, nemá bydlení, práci, nedokáže si zajistit vlastními silami obživu a základní životní potřeby. V podstatě se nachází v bludném kruhu, ze kterého si bez pomoci nedokáže najít cestu ven. V takové situaci je mnohem vyšší riziko, že se dříve či později opět vrátí k trestné činnosti jako zdroji své obživy a uspokojování potřeb.

Základ práce s pachatelem (odsouzeným, propuštěným) stojí především na aktivitách Ministerstva spravedlnosti a jeho podřízených organizací, konkrétně Vězeňské služby ČR (dále jen „VS“) a Probační a mediační služby ČR (dále jen „PMS“). Vzhledem k množství odsouzených či propuštěných, kteří mají nařízen dohled prostřednictvím PMS (do 30 %), hrají svou nezastupitelnou roli i další orgány veřejné správy, jako jsou sociální pracovníci, zejména sociální kurátoři, úřady práce, ale i nejrůznější neziskové organizace podporované z veřejných i soukromých prostředků. Pro integraci propuštěných osob do běžného samostatného života je totiž nezbytné komplexně zabezpečovat potřebné návazné služby. Pro zabezpečení těchto služeb musí vytvářet v rámci svých působností potřebné podmínky také Ministerstvo práce a sociálních věcí, kraje a obce.

Při práci s odsouzeným je nutné **vycházet z pečlivé analýzy** odsouzeného, jeho okolí, vnitřních i vnějších vlivů na jeho chování a jednání, na základě které budou identifikovány příčiny jeho patologického jednání a navržen **ucelený komplex vzájemně provázaných a koordinovaných aktivit** pro stanovení programu zacházení a další péče. Tento komplex opatření a aktivit musí být nastaven nejen pro období pobytu **ve věznici**, ale **i po jejím opuštění** a musí být pravidelně vyhodnocován a v případě potřeby aktualizován.

Pro úspěšné uplatnění programů zacházení a postpenitenciární péče je také nutné před jejich zahájením ověřit, zda odsouzený je ochotný a vůbec schopný takovou práci s ním přijmout a zvládnout. Proto by jednou z prvních oblastí, kterým je u odsouzených nutné se věnovat, měla být léčba závislostí, případně jiných zejména duševních onemocnění, které brání efektivní práci s odsouzeným a jeho resocializaci.

Propojení politik a opatření v oblasti vězeňství, prevence kriminality, sociální práce, sociálního bydlení, boje proti sociálnímu vyloučení atd. je vhodné realizovat v následujících úrovních:

- a) **na republikové (strategické) úrovni** – platformy jako Republikový výbor pro prevenci kriminality, mezíresortní pracovní skupiny pro tvorbu strategií v sociální oblasti, pro novou Koncepti vězeňství, vzdělávání, zaměstnanost ad. jsou platformou, kde je možné vzájemně propojovat a ovlivňovat jednotlivé politiky jejich souvislosti,
- b) **na místní (realizační) úrovni** – pracovní skupiny a akční multidisciplinární týmy odborníků a zástupců jednotlivých institucí a organizací (státních, samosprávných, neziskových atd.), které komplexně, multidisciplinárně, s individuálním přístupem řeší jednotlivé problémy a případy. Je nezbytné určit, kdo by takovou spolupráci a koordinaci měl vést a řídit. Nabízí se např. Probační a mediační služba (která spolupracuje i přímo ve věznicích), v případě postpenitenciární péče alternativně např. sociální odbory (sociální kurátoři) měst.

Boj proti recidivě a podpora opatření k účinnější resocializaci pachatelů trestné činnosti

Ve snaze o snížení nebezpečí recidivy kriminálního chování a zajištění soběstačnosti vězňů po propuštění se v zahraničí osvědčilo zavádění systému **tzv. probačních domů**, poskytujících postpenitenciární péči osobám podmíněně propuštěným z výkonu trestu odnětí svobody. V rámci nich jsou realizovány programy poradenství, vzdělávání a asistence při usnadnění návratu do společnosti. Probační domy představují pobytová zařízení, která budou podmíněně propuštěným osobám poskytovat komplexní odborné sociální služby a která naplní požadavek uložení přiměřeného omezení či povinnosti dle § 48 odst. 4. trestního zákoníku. Cílem je provozování 16–20 probačních domů ze strany PMS tak, aby v každém soudním kraji existovaly alespoň dva probační domy.

Zvýšení zaměstnanosti vězňů a jejich vzdělávání

Vzhledem k **vysoké nezaměstnanosti** mezi pachateli – recidivisty, a to před spácháním trestné činnosti i během výkonu trestu, je nutné zaměřit se na programy a projekty směřující k maximální míře zaměstnanosti osob ve výkonu nepodmíněného trestu odnětí svobody, jejich vzdělávání, tvorbu kontinuálních výchovných programů, získávání kvalifikace a jiných dovedností, směřovanou

k snazšímu návratu do společnosti. Zaměstnanost nejen osob ve výkonu trestu odnětí svobody, ale i osob propuštěných, představuje klíčový prostředek boje s dluhovou problematikou těchto osob.

Ke zvýšení zaměstnanosti osob ve výkonu trestu odnětí svobody může v budoucnosti přispět zaváděný elektronický monitorovací systém, který by mohl snížit bezpečnostní rizika v případě zaměstnávání osob ve výkonu trestu odnětí svobody mimo věznice.

Rozšíření dobré praxe u programů a projektů zaměřených na zaměstnávání osob se záznamem v trestním rejstříku

Vzhledem k **neochotě zaměstnavatelů zaměstnávat osoby se záznamem v Rejstříku trestů** (někdy hraničí až s porušováním zákona) se osvědčuje cílená spolupráce s příslušnými institucemi (zejména úřady práce) a společnostmi, zaměstnávajícími cílovou skupinu osob a propagace zaměstnávání osob se záznamem v trestním rejstříku za účelem jejich znovuzapojení do společnosti s výrazným preventivním faktorem.

Prevence zadlužování

Jak již bylo výše zmíněno, k obrovským problémům v resocializaci pachatelů trestné činnosti propuštěných z výkonu trestu odnětí svobody patří jejich **velká zadluženost** (která se při velké nezaměstnanosti vězňů ve věznici ještě dále prohlubuje). Vytváření programů a opatření k eliminaci vzniku dluhových pastí a poskytování poradenství k řešení předluženosti a exekucí patří k základním cílům v této oblasti.

Řešením této problematiky se zabývá rovněž **Aliance proti dluhům** (k zakládajícím členům patří Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo financí, PMS, na její činnosti se podílejí rovněž NNO), jejímž cílem je předcházet a minimalizovat rizika předlužování osob v obtížné sociálně ekonomické situaci. V souvislosti s činností Aliance došlo ke zpracování Souhrnné analýzy právní úpravy týkající se dluhové problematiky, kdy tato Souhrnná analýza nejen uvádí stávající problémy, ale i konkrétní návrhy řešení.

Probační a mediační služba se též dlouhodobě věnuje vzdělávání probačních úředníků a asistentů v oblasti dluhové problematiky. Školení k problematice předluženosti klientů je zavedeno do povinného základního vzdělávání těchto osob a v následujících letech budou vybraná témata zařazena i do Systému dalšího vzdělávání.

Podpora vyhodnocování účinnosti sankční politiky a preference alternativních trestů

Mezi priority v oblasti práce s pachateli trestné činnosti patří také podpora aktivit (včetně výzkumných projektů), které analyzují dopady a **účinnost ukládaných trestů a zaměření se na alternativní tresty**, jejichž efektivitu je možné zvýšit cestou projektů jako je Elektronický monitorovací systém a jeho široké využití.

Pro účinnost sankční politiky má zásadní význam **trvalé sledování, analýza a vyhodnocování sankční politiky** a jejího uplatňování v oblasti represe i prevence ve vztahu ke kriminogenním faktorům. Je nezbytné dlouhodobé zkoumání efektivity jednotlivých sankcí a jejich implementace do justiční praxe. Současně je nutné trvale analyzovat dopady trestní politiky na počet a strukturu odsouzených osob a počet recidivujících pachatelů.

Specifické cíle:

- 3.1. *Práci s pachatelem pojímat jako komplexní a multidisciplinární systém opatření, který začíná ještě před nástupem k výkonu trestu, pokračuje samotným výkonem a po propuštění nekončí, ale naopak se ještě zintenzivňuje.***
- 3.2. *Práci s pachateli zakomponovávat do strategických dokumentů napříč všemi relevantními oblastmi veřejné správy.***
- 3.3. *Na lokální úrovni vytvářet speciální a koordinované multidisciplinární akční týmy, které se individuálně věnují potřebám propuštěných pachatelů.***
- 3.4. *V rámci multidisciplinárního systému opatření při práci s pachatelem zjednodušit a zajistit vhodné a včasné předávání informací.***
- 3.5. *Na úrovni obecních úřadů obcí s rozšířenou působností posílit pozice sociálního kurátora.***
- 3.6. *Budovat speciální probační domy, ve kterých budou realizovány programy poradenství, vzdělávání a asistence při usnadnění návratu propuštěných pachatelů do společnosti.***
- 3.7. *Podporovat programy a aktivity ke zvýšení zaměstnanosti a vzdělání vězňů, motivovat zaměstnavatele k vyššímu zaměstnávání osob propuštěných z výkonu trestu.***
- 3.8. *Pokračovat v činnosti Aliance proti dluhům a poskytování dluhového poradenství a zvyšování finanční gramotnosti směrem k cílovým skupinám pachatelů, ale i osob, které s nimi pracují.***
- 3.9. *Trvale sledovat, analyzovat a vyhodnocovat sankční politiku a její efektivitu směrem k represí i prevenci kriminogenních faktorů a předcházení recidivy.***

VI. Komplexní přístup k prevenci kriminality v rizikových lokalitách

V České republice žije podle nejnovějších zjištění publikovaných v aktualizované **Analýze sociálně vyloučených lokalit v ČR** (GAC spol. s r.o., květen 2015) (dále jen „Analýza“) v sociálně vyloučených lokalitách 95 000 až 115 000 obyvatel. Celkem bylo v ČR v 297 městech a obcích identifikováno 606 sociálně vyloučených lokalit²⁶ a přibližně 700 ubytoven.

Oproti roku 2006, kdy probíhalo obdobné šetření, **se počet sociálně vyloučených lokalit** (dále jen „SVL“) **zdvojnásobil** (z 310) **a počet osob, které v nich žijí, se zvýšil téměř o polovinu** (z odhadovaných 60 000 až 80 000). Počet lokalit vzrostl ve všech krajích, avšak v krajích Karlovarský a Moravskoslezský více než trojnásobně. Pokud jde o počet osob žijících v SVL, ten rostl nejvíce opět v kraji Moravskoslezském a rovněž v kraji Ústeckém. To vše jsou regiony, kde se SVL vyskytovaly nadprůměrně již v roce 2006.

K zajímavým změnám oproti roku 2006 ale dochází i v dalších oblastech, jako je např. velikost či struktura SVL. Klesal počet osob, které v průměru žijí v jedné SVL (z 271 na 188) a sociální vyloučení přestalo mít dominantně městský charakter, neboť sociálně vyloučení se více stěhovali (nebo byli stěhováni) **do odlehlých oblastí** s málo funkční infrastrukturou. Ve srovnání s rokem 2006 přibývá lokalit, kde Romové tvoří většinu obyvatel, byť takové lokality jsou stále v menšině. Z hlediska věkové struktury **přibývá mezi osobami žijícími v SVL seniorů**, a to z majoritní populace.

Byl také identifikován **enormní nárůst počtu lidí žijících v ubytovnách**. V roce 2008 bydlelo v jiné formě bydlení, kam patří i ubytovny, 7 115 dospělých osob a 3 912 dětí (celkem 11 027 osob), které pobíraly doplatek na bydlení. V prosinci 2014 už bydlelo v jiných formách bydlení celkem 28 600 příjemců doplatku na bydlení, to jest včetně společně posuzovaných osob 47 500 lidí. Z toho 27 000, včetně společně posuzovaných osob, bydlelo na ubytovnách. Mezi příjemci doplatku na bydlení v jiné formě bydlení jich celkem 7 300 mělo v péči nezletilé dítě, z toho 2 700 jich bydlelo na ubytovnách.

Podíl nezaměstnaných v sociálně vyloučených lokalitách je podle Analýzy v průměru přibližně 80 až 85 procent. Přibližně 15 až 20 procentům sociálně vyloučených však ani zapojení do trhu práce nezaručilo vymanění se ze sociálně vyloučeného prostředí. Většina jejich zaměstnání je totiž krátkodobá, nebo má nejistou délku trvání a generuje velmi nízký výdělek. Naprostá většina dospělých obyvatel sociálně vyloučených lokalit dosáhla maximálně základního vzdělání. Vliv na školní úspěšnost sociálně vyloučených dětí má docházka do mateřských škol. Tento vliv výrazně roste s dobou, kterou děti v předškolních zařízeních tráví.

²⁶ Za sociálně vyloučenou nebo sociálním vyloučením ohroženou lokalitu v rámci výzkumu Analýza sociálně vyloučených lokalit v ČR je považována taková lokalita, kde dochází ke koncentraci více než 20 osob žijících v nevyhovujících podmínkách (indikováno počtem příjemců příspěvku na živobytí), které obývají fyzicky či symbolicky ohraničený prostor (indikováno vnější identifikací). Sociální vyloučení pak Analýza definuje i v souladu se zahraničními pracemi, např. Steinert a Pilgram (2003) — jako postupnou a stupňující se exkluzi z plné participace na sociálních, materiálních i symbolických zdrojích produkovaných, sdílených a konzumovaných širokou společností k zajištění dobrých životních podmínek, organizaci sociálního života a k účasti na rozhodování. Počty osob žijících v lokalitách vycházejí z odhadů v rámci terénního šetření.

V menších městech a odlehlých regionech je také dle Analýzy **limitována nabídka sociálních služeb**. Pokrytí sociálními službami, a to zejména službami sociální prevence a sociálního poradenství, je na území krajů i obcí s rozšířenou působností nerovnoměrné.

I z výše popisované struktury obyvatel SVL vyplývá, že tito lidé v naprosté většině musí **čelit nikoli jednotlivým problémům, ale rovnou celému komplexu problémů** jako jsou nezaměstnanost, nízké příjmy, vysoká zadluženost, nedostatečné vzdělání, nedostupné bydlení či jeho nízká kvalita, závislosti (alkohol, drogy, patologické hráčství), absence rodinného zázemí atd. Těmto lidem se pak často nedostává ani potřebná zdravotní péče a sociální služby. V mnoha případech se pak navíc potýkají s diskriminací. Existence více těchto příčin najednou a jejich vzájemná provázanost pak způsobují, že pro osoby, které v takovém prostředí žijí, je velmi **složitě se vlastními silami z tohoto prostředí vymanit**.

Nemožnost či absence víry na lepší život a neexistence náhradních legálních způsobů k zajištění obživy vlastní a rodiny pak představuje **zvýšené riziko, že tyto osoby si potřebné zdroje začnou obstarávat nelegální cestou**. Na hraně zákona či za jeho hranou jsou aktivity tzv. sběračů kovů, kdy ve sběrnách často končí nejen odložený nepotřebný kovový odpad, ale nejruznější součásti staveb, obecního mobiliáře, příslušenství železnic apod. Takové krádeže navíc v mnoha případech způsobují nejen škody na majetku, ale i ohrožují lidské životy. Vedle krádeží kovů je pro SVL či osoby v nich žijící typická také drobná majetková trestná činnost, výroba a distribuce drog (opět spíše v menší míře), méně závažná násilná kriminalita a také velké množství přestupků obdobného charakteru.

Osoby žijící v SVL se ale také sami často stávají **obětmi trestné činnosti**, v řadě případů i organizovaného charakteru jako je např. lichva, vydírání, obchod s lidmi. Pachatelé této organizované trestné činnosti však nezřídka bývají rovněž lidé žijící v SVL či z nich pocházející.

Takové prostředí se vyznačuje rovněž vyšším rizikem **vzniku radikálních až extremistických nálad**, rasismu, xenofobie a s tím spojených verbálních či dokonce fyzických útoků, demonstrací, nepokojů apod. Taková radikalizace hrozí na obou stranách, jak v majoritní populaci, tak i mezi minoritou žijící v SVL. Přitom podnětem k vyhocení bezpečnostní situaci v lokalitě může být často i zdánlivě nenápadný konflikt, a to i v oblastech, které ve srovnání s jinými nevykazují až tak velké potíže. To je do značné míry ovlivněno i náladou a postoji ve společnosti jako celku.

Vzhledem ke komplexnosti a hloubce problémů, které SVL tíží, je třeba i v prevenci kriminality přistupovat k jejich řešení nikoli pouze s ohledem na viditelné projevy kriminality, ale s ohledem na **komplexní přístup k řešení příčin** těchto problémů a podmínek, ve kterých zde lidé žijí. Navrhovaná opatření je tedy nutné vytvářet jako komplexní, s konkrétními krátkodobými i dlouhodobými dopady, při řešení problémů pak uplatňovat multioborový, partnerský přístup a kombinovat opatření z více oblastí, jako jsou vedle prevence i represe kriminality oblasti zaměstnanosti, sociálních služeb, dluhového poradenství, dostupného bydlení, vzdělání, zdravotní péče, řešení závislostí, ad.

I s ohledem na výše uvedené zřídil v květnu 2014 ministr vnitra **Pracovní skupinu pro řešení problémů sociálně vyloučených lokalit**. Jedná se o meziresortní pracovní skupinu na úrovni náměstků ministrů a dalších hostů (např. Svaz měst

a obcí, Asociace krajů), která se zabývá výše uvedenými problematikami a možnostmi jejich řešení na centrální úrovni.

Ministerstvo vnitra dlouhodobě a úspěšně realizuje **Komplexní program prevence kriminality a extremismu** (v minulosti označován „Úsvit“), jehož cílem je ve spolupráci s dalšími partnery (samospráva, obecní policie, Policie ČR, neziskový sektor, dobrovolníci; velký důraz je kladen na aktivní zapojení samotných obyvatel SVL) zlepšovat veřejný pořádek a bezpečnost v SVL zejména nerepresivními prostředky a eliminací kriminálně a sociálně rizikových jevů v lokalitě. Program kombinuje osvědčená a úspěšná preventivní opatření, jako jsou Asistent prevence kriminality, Domovník – preventista, romský mentor (sociální pracovník pomáhající vykonat soudem uložený alternativní trest obecně prospěšných prací a působit proti jeho přeměně v trest odnětí svobody), vzdělávání strážníků obecních policií a pracovníků samosprávy a státní správy působících v lokalitě, projekty sociální prevence, podpora smysluplného využití volného času dětmi a mládeží, posilování finanční gramotnosti či prvky situační prevence (kamerové monitorovací systémy, fotopasti, bezpečnostní dveře či mříže ve společných částech domu, ochrana předmětů pomocí syntetického DNA ad.). Další aktivity a projekty v SVL podporují i jiné resorty (např. Ministerstvo práce a sociálních věcí cestou podpory sociální práce a sociálních služeb, zejména služeb sociální prevence).

Nejúspěšnějším a nejžádanějším projektem v rámci programu je **Asistent prevence kriminality** (dále jen „APK“), který má prokazatelně pozitivní výsledky a dopady na zvýšení veřejného pořádku a bezpečí v problémových lokalitách a na zaměstnanost dlouhodobě a obtížně zaměstnatelných osob včetně Romů. Cílem projektu je snížení počtu spáchaných trestných činů i přestupků (protiprávního jednání obecně) v SVL, zajištění vymahatelnosti práva, prevence sousedských sporů, bagatelní a latentní protiprávní činnosti, kterou Policie ČR a obecní policie v rámci sociálně vyloučených lokalit obtížně řeší, a změna negativního pohledu majoritní společnosti na osoby sociálně vyloučené.

APK je zaměstnancem samosprávy zařazeným v obecní policii ve smyslu zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů (není strážníkem ani čekatelem). Podílí se na prevenci kriminality v obci, přispívá k ochraně a bezpečnosti osob a majetku, předchází možnému protiprávnímu jednání svou přítomností a zejména svými komunikačními schopnostmi, vystupuje jako mediátor možných sousedských sporů, monitoruje dodržování čistoty veřejných prostranství, pomáhá ostatním občanům v sociálně vyloučené lokalitě. Při své činnosti je asistent řízen konkrétním strážníkem v roli mentora, se kterým úzce spolupracuje. Na úspěšnosti projektu se podílí také jednotlivá pracoviště Policie ČR v příslušných lokalitách.

Dalším projektem, který se snaží reagovat na konkrétní potřeby obcí a měst s cílem pozitivně ovlivnit situaci především v SVL a úzce souvisí s projektem APK, je preventivní projekt **„Domovník – preventista“** (dále jen „DP“), který je realizován od roku 2013. Vytvoření nové pracovní pozice domovníka pomáhá řešit stávající

neutěšenou situaci v oblasti správy bytového fondu obce, zejména v SVL, a současně výrazně napomáhá zvýšení bezpečnosti a veřejného pořádku v dané lokalitě tzv. „řízenou samosprávou“ domu. Občanům žijícím a bydlícím v sociálně vyloučených či rizikových lokalitách projekt ukazuje, že i v nich se může bydlet čistě, na vyšší sociální úrovni a bezpečně, a to za dodržování jasně definovaných pravidel chování. Projekt zároveň pomáhá řešit alespoň částečnou zaměstnanost osob dlouhodobě nezaměstnaných. DP verbálně a organizačně reaguje na aktuální situaci, zajišťuje nejen bezprostřední reakci na případné závady či nedostatky, porušování domovního řádu, pravidel občanského soužití a požárních předpisů, ale je v pravidelném kontaktu se svým mentorem a pověřenou osobou bytového fondu města. Jeho úkoly vyžadují mj. i základní orientaci v oblasti sociální a situační prevence, práva, veřejného pořádku, komunikačních dovedností, předcházení a zvládání konfliktů ad.

Policie ČR v SVL sehrává důležitou roli nejen jako orgán represivní, odhalující protiprávní jednání, nýbrž zároveň jako garant práva, ochrany a dodržování lidských práv. Policie ČR zde vhodnými preventivními aktivitami usiluje o zvyšování právního povědomí a informovanosti obyvatel SVL (např. v jakých oblastech je vhodné se obrátit na Policii ČR, kdy na jiné subjekty apod.) včetně předání informací o postizích za nelegální jednání. Ze strany Policie ČR je pak žádoucí, aby do SVL vstupovala jako partner, který obyvatelům SVL nabídne faktickou pomoc při řešení bezpečnostních otázek v rámci své zákonné kompetence, přičemž současně disponuje informacemi ohledně pomoci ze strany dalších orgánů veřejné správy nebo neziskového sektoru.

Základním nástrojem pro činnosti **Policie ČR** ve vztahu k menšinám jsou **tzv. styční důstojníci pro menšiny**. Jejich hlavním úkolem je zprostředkování komunikaci mezi příslušníky menšin a Policií ČR. Jako další poslání je navazování spolupráce s lokálními samosprávami a vytváření sítě partnerů, se kterými mohou účinně a komplexně řešit bezpečnostní aspekty týkající se menšin. Od roku 2014 v rámci pilotního projektu Policie ČR rovněž zavádí **policejní specialisty v oblasti policejní práce ve vztahu k minoritní skupině Romů v SVL**. Cílem projektu je zlepšení vzájemných vztahů mezi policií a romskou komunitou, zejména v oblastech se zvýšeným sociálním napětím a dílčími konflikty mezi Romy a majoritou, vedoucí k minimalizaci trestné činnosti a interetnických konfliktů.

Specifické cíle:

- 4.1. *Při řešení bezpečnostní situace a prevence kriminality v rizikových (zejména sociálně vyloučených) lokalitách uplatňovat komplexní přístup založený na spolupráci odpovědných partnerů a kombinaci opatření cílených na příčiny problémů.***
- 4.2. *Do řešení problémů v SVL co nejvíce aktivně zapojovat samotné obyvatele těchto lokalit, nabízet jim rovněž uplatnění v rámci subjektů***

odpovědných za řešení problémů (samospráva, obecní policie, Policie ČR, ad.)

- 4.3. Vzdělávat pracovníky odpovědné za řešení problémů v SVL ve specifických problematikách týkajících se menšin (zejména romské) a SVL.*
- 4.4. Pokračovat v podpoře a rozvoji asistentů prevence kriminality, zajistit jejich vícezdrojové financování (dotace Ministerstva vnitra, podpora z prostředků evropských fondů, prostředky Úřadu práce, spolupodíl obce).*
- 4.5. Rozvíjet a podporovat projekt Domovník – preventista, vytvořit potřebnou metodiku a vzdělávání.*
- 4.6. V rámci Policie ČR podporovat činnost styčných důstojníků pro menšiny a zavádět policejní specialisty v oblasti policejní práce ve vztahu k minoritní skupině Romů v SVL.*
- 4.7. Zaměřit se na boj proti lichvě, nelegálnímu hazardu v SVL a na činnost sběren druhotných surovin či zastaváren z pohledu legálnosti původu obchodovaného zboží. Prioritou musí být rovněž boj proti drogové kriminalitě, a to ve všech jejích formách (výroba, distribuce, prodej konečnému zákazníkovi).*
- 4.8. Podporovat projekty zaměřené na předcházení radikalizaci, extremismu, rasismu a xenofobii či jiným formám nesnášenlivosti (prevence proti tzv. zločinům z nenávisi – hate crime).*
- 4.9. Realizovat důslednou kontrolní činnost u subjektů poskytujících ubytování osobám sociálně vyloučeným či sociálním vyloučením ohroženým, a to v úzké součinnosti všech ke kontrole oprávněných subjektů (Policie ČR, Hasičský záchranný sbor, stavební úřady, živnostenské úřady, hygienické stanice, úřady práce, orgány sociálně právní ochrany dětí, Probační a mediační služba ad.).*

VII. Nové hrozby a přístupy k prevenci kriminality

Oblast kriminality, chování a cíle pachatelů, možnosti ochrany obětí se vlivem změn ve společnosti, v právních normách, vlivem nových technologií neustále dynamicky vyvíjejí, mění, přizpůsobují novým podmínkám. Tomu je třeba přizpůsobovat i aktivity a opatření směřující k předcházení negativním dopadům těchto změn, případně nové prostředí využívat ve svůj prospěch (např. nové technologie uplatnitelné v situační prevenci).

Kriminalita ve virtuálním prostředí

Mezi nejviditelnější změny a negativní trendy v oblasti kriminality v posledních letech patří přesun kriminálních aktivit do virtuálního prostředí, do prostředí informačních a komunikačních technologií. U tzv. **informační kriminality** (či kyberkriminality) zaznamenáváme v posledních letech **strmý nárůst** cca o třetinu každým rokem. Zároveň se tento typ kriminality vyznačuje **mimořádně vysokou latencí**, která je odhadována až na 90 %. Mezi tuto kriminalitu řadíme trestné činy jak z oblasti majetkové (podvody, phishing, zneužití identity, obchodování s kradenými předměty prostřednictvím internetových aukcí), tak z oblasti zásahu do osobnostních práv (stalking, nebezpečné vyhrožování, kyberšikana), sexuálně motivované trestné činy (pohlavní zneužívání, šíření dětské pornografie), extremistické projevy, ale i porušování autorských práv. Tato trestná činnost bývá obvykle velmi sofistikovaná a je nesmírně složité rozpoznat, že se člověk stává obětí trestné činnosti. Mezi oběťmi se pak nachází prakticky všechny skupiny obyvatelstva (dle věku, vzdělání, profese, pohlaví, atd.) i nejrůznější formy právnických osob (stát, samosprávy, obchodní společnosti, NNO). V těchto případech je nezbytná zejména včasná a prakticky **zaměřená informovanost o existujících rizicích a možnostech ochrany před nimi**, stejně jako přijímání nejrůznějších technických opatření v zabezpečení systémů, aby nemohlo docházet ke zneužívání tohoto virtuálního prostředí a komunikace v něm činěné.

Zadlužení jako významný kriminogenní faktor

Mezi kriminogenní faktory se také stále více prosazuje prvek **vysoké zadluženosti obyvatelstva**, a to jak z pohledu potenciálu stát se obětí, tak i pachatelem trestné činnosti. Zejména v případě pachatelů – recidivistů a kriminality v sociálně vyloučených lokalitách hraje prvek zadluženosti velmi významnou roli. Preventivní projekty a poradenství v oblasti řešení zadlužení a zvyšování finanční gramotnosti vytváří účinný nástroj v předcházení trestné činnosti a recidivě (odstranění jedné z nejčastějších příčin trestné činnosti či návratu k jejímu páčání) a zabránění viktimizaci potenciálních obětí (specificky pro trestné činy jako lichva, vydírání, útlak apod.). Potřebnou **osvětu a vzdělávání v oblasti finanční gramotnosti a dluhového poradenství** je však nutné poskytovat nejen (potenciálním) obětem a pachatelům trestné činnosti, ale také všem pracovníkům státní správy, samosprávy, neziskových organizací ad., kteří s rizikovou skupinou osob pracují, aby

tito u svých „klientů“ dokázali hrozící rizika včas identifikovat a poskytnout potřebnou pomoc či radu.

Stárnutí populace

Od konce 90. let 20. století dochází ve všech vyspělých státech Evropy, ČR nevyjímaje, ke **stárnutí populace**. Prognózy Českého statistického úřadu do roku 2050 předpokládají další postup v tomto trendu a s tím související nárůst průměrného věku obyvatelstva. Z pohledu prevence kriminality z toho vyplývá podstatná informace, že bude **růst počet seniorů, kteří spadají do kategorie zvláště zranitelných obětí trestné činnosti**. Už v minulých letech se na ně stále více zaměřovala pozornost pachatelů trestné činnosti a ve větší míře byly podporovány a realizovány projekty zaměřené specificky právě na ochranu seniorů jako obětí trestné činnosti. V tomto zaměření tedy bude nutné nadále pokračovat.

Bezpečnost měkkých cílů

Zejména v zemích západní Evropy (a dalších vyspělých demokratických zemích) v posledních letech významně vzrostla **hrozba teroristických útoků**, a to především **na tzv. měkké cíle**, které jsou veřejnosti přístupné a koncentruje se v nich větší množství osob (např. školy, nádraží a prostředky hromadné dopravy, památky, náboženská místa). Pachateli zde bývají nejen členové různých organizovaných teroristických skupin (aktuálně nejčastěji islamistických), ale také tzv. osamělí vlci, jejichž motivy bývají různé (mohou to být např. sympatie s radikálními skupinami a jejich myšlenkami, ale i duševní onemocnění či čistě osobní motivy, např. msta). V rámci řešení tématu ochrany tzv. měkkých cílů je možné **se podílet na preventivních aspektech zajišťování bezpečnosti** těchto míst, a to zejména prostřednictvím prvků situační prevence.

Kriminalita páchaná cizinci a na cizincích

V současné době nepředstavuje v ČR kriminalita páchaná cizinci a na cizincích významnější problém (byť u některých druhů kriminality je podíl zahraničních zločineckých organizací a cizinců – pachatelů či obětí významný, např. v organizované drogové kriminalitě, padělání a pozměňování úředních dokumentů a listin, obchodování s lidmi). Nicméně ve světle nejnovějších **migračních vln**, kdy do Evropy a zejména některých jejích zemí (Německo, Francie, Velká Británie, skandinávské státy ad.) přicházejí statisíce cizinců z válkou či chudobou zbídačených zemí Asie či Afriky většinou bez jakéhokoli zázemí a bez prostředků, může i tuto situaci velmi rychle změnit a je nutné na to být připraveni. Může **hrozit rozrůstání či vznik nových sociálně vyloučených lokalit, cizinci se mohou stát zájmem skupin páchajících organizovaný zločin** (nábor nových členů, ale i parazitování na neštěstí těchto osob). Nejdůležitějším prvkem v boji s těmito hrozbami je kvalitní integrační politika. V oblasti prevence kriminality se uplatní standardní prostředky sociální či situační prevence, pomoc obětem trestné činnosti atd., nicméně je třeba se připravit na to, že bude nutné ji poskytovat v mnohem

větším rozsahu, než doposud a vůči skupinám cizinců, se kterými jsme dosud neměli zkušenosti.

Nové přístupy v boji proti majetkové kriminalitě

S rozvojem vědy a techniky a neustálým přísunem nových technologií rostou nejen možnosti pachatelů k páčání trestné činnosti a ke ztížení jejich odhalení či usvědčení, ale také se objevují **nové možnosti ochrany před trestnou činností**, zejména majetkovou. Prioritou v této oblasti zůstává **situační prevence**, která staví na zkušenosti, že určité druhy kriminality se objevují v určité době, na určitých místech a za určitých okolností a prostřednictvím opatření organizační, režimové, fyzické a technické povahy se snaží situační kriminogenní podmínky minimalizovat, **a dále na informování o aktuálních hrozbách a možnostech ochrany před nimi**. K tomu je třeba vnímat a využívat **nové technologie, pomůcky, přístupy a nástroje** v predikci a prevenci majetkové trestné činnosti a v možnostech navrácení odcizených předmětů okradeným majitelům. V identifikaci těchto nových přístupů a technologií a jejich prosazování do realizovaných preventivních opatření a aktivit může úspěšně pomoci spolupráce s partnery sdruženými v Poradním sboru ministra vnitra pro situační prevenci kriminality.

Specifické cíle:

- 5.1. Podporovat a realizovat projekty zaměřené na boj proti kriminalitě ve virtuálním prostředí, zejména na informovanost o existujících rizicích a možnostech ochrany před nimi, včetně technických opatření, poskytovat pomoc a podporu obětem internetové kriminality.**
- 5.2. Podporovat aktivity v oblasti dluhového poradenství a finanční gramotnosti, a to jak vůči cílové skupině ohrožených osob, tak pracovníkům orgánů a organizací, které s takovými osobami pracují.**
- 5.3. Reflektovat demografický vývoj a pokračovat v cílení preventivních aktivit a poskytování pomoci na cílovou skupinu seniorů.**
- 5.4. Budovat systém ochrany tzv. měkkých cílů, který se zaměří zejména na vzájemnou spolupráci mezi jejich provozovateli, nevládním sektorem a subjekty veřejné správy za metodické podpory orgánů státní správy s cílem zvyšovat míru zabezpečení proti závažným útokům. Zejména může systém prevence kriminality v této oblasti přispět zkušenostmi a projekty z oblasti situační prevence.**
- 5.5. Pečlivě sledovat vývoj v oblasti migrace a jeho vliv na kriminalitu v ČR (z pohledu pachatelů i obětí trestné činnosti) a v případě potřeby reagovat vhodnými preventivními aktivitami a projekty.**
- 5.6. Sledovat a uplatňovat nové přístupy a technologie v situační prevenci, zejména s ohledem na majetkovou trestnou činnost.**

VIII. Závěr

Strategie vychází z dostupných aktuálních analýz a poznatků i ze zkušeností a příkladů dobré praxe navazujících nejen na předcházející Strategii prevence kriminality v ČR na léta 2012 až 2015, ale i z předchozích období. Neopomíjí žádný z důležitých článků či vrcholů trojúhelníku kriminality (pachatel, oběť, místo zločinu) a metod preventivní práce (prevence primární, sekundární, terciární, sociální, situační, viktimologická). Zaměřuje se na činnosti všech subjektů působících v oblasti prevence kriminality, počínaje členy Republikového výboru, přes obecní a krajské samosprávy až po nestátní neziskové organizace, vědecko-výzkumné organizace a podnikatelské subjekty. Inspiruje se také zahraničními strategiemi a pozitivními zkušenostmi. Uplatňuje proaktivní, koordinovaný, multidisciplinární přístup při řešení problémů.

To jsou vše východiska a **předpoklady k tomu, aby tato Strategie byla** v následujícím období 2016 až 2020 **úspěšná při plnění svých cílů a priorit**, kterými na strategické úrovni jsou:

1. Rozvoj systému prevence kriminality, posilování spolupráce, kompetencí a kapacit relevantních partnerů, rozšiřování prostoru pro působení dobrovolníků při zajišťování bezpečnosti a veřejného pořádku, s důrazem na využívání rovněž mezinárodní spolupráce a vědeckých poznatků.
2. Poskytování pomoci a poradenství obětem trestné činnosti se zvláštním zaměřením na skupiny zvláště zranitelných obětí a nadále pomoc a poradenství rozšiřovat a zkvalitňovat.
3. Při práci s pachateli zaměřením na narůstající problém kriminální recidivy, na účinnější resocializaci pachatelů a prevenci kriminality dětí a mládeže.
4. Uplatňování komplexního přístupu k řešení zvýšené kriminality v lokalitách, kde i její příčiny jsou hluboké a vícezdrojové (typicky sociálně vyloučené lokality).
5. Reakce na nové hrozby a trendy v oblasti bezpečnosti a veřejného pořádku a aplikace nových efektivních přístupů k jejich předcházení.

Strategie obsahuje **souhrn globálních, strategických i specifických cílů**, vycházejících z priorit daných Republikovým výborem. Bude naplňována konkrétními měřitelnými a vyhodnotitelnými úkoly, které budou součástí **navazujícího Akčního plánu prevence kriminality na léta 2016 až 2020**, jejichž plnění bude každoročně vládou monitorováno a vyhodnocováno a v případě potřeby též aktualizováno. Akční plán bude vládě ČR předložen po přípravných pracích a schválení v Republikovém výboru ministrem vnitra do 31. května 2016.

Nezbytným předpokladem pro naplnění cílů Strategie je také **zajištění dostatečného a stabilního financování** systému prevence kriminality a i jednotlivých dílčích aktivit a projektů.

Ministerstvo vnitra uvolní **v letech 2016 až 2020** na realizaci této Strategie, zejména fungování systému prevence kriminality, financování jednotlivých programů

prevence kriminality a podporu vlastních resortních aktivit a projektů částku ve výši **minimálně 300 milionů Kč, přičemž minimálně 285 mil. Kč bude vyčleněno na nadresortní Program prevence kriminality** (zejména dotační programy pro obce a kraje, na podporu zvláště zranitelných obětí trestné činnosti, evropských krizových a tísňových linek s preventivním zaměřením 116 xxx, financování aktivit v oblasti obchodování s lidmi, dlouhodobé ochrany cizinců, zejména obětí trestné činnosti spolupracujících s orgány činnými v trestním řízení). Zbylé prostředky budou sloužit k podpoře resortních aktivit a projektů prevence kriminality (včetně Policie ČR) a aktivit zejména v oblasti vědy, výzkumu a inovací v prevenci kriminality.

Po schválení Republikovým výborem může dojít v odůvodněných případech i k posílení resortních aktivit z prostředků určených na Program prevence kriminality, zvláště pokud tyto budou mít nadresortní dosah a významný preventivní potenciál.

Prostředky na podporu a realizaci aktivit a projektů v oblasti prevence kriminality budou dle své působnosti **vyčleňovat také jednotlivé resorty**, zejména členové Republikového výboru, a to minimálně v současném rozsahu. Doporučuje se rovněž **obecním a krajským samosprávám vyčleňovat vlastní prostředky** na oblast prevence kriminality, což ostatně spadá mezi jejich úkoly vycházející z příslušných zákonů upravujících jejich postavení.

Úspěšné naplňování cílů této Strategie a následných úkolů Akčního plánu by mělo **přispět k** dalšímu snižování výskytu kriminality i kriminogenních faktorů, k větší ochraně obětí, efektivnější práci s pachateli, zvyšování pocitu bezpečí občanů a jejich důvěry v orgány státní správy i samosprávy, případně k minimalizaci negativních dopadů možných nepředvídatelných událostí a změn, které v oblasti bezpečnosti a veřejného pořádku mohou nastat a jimž nebude možné zcela zabránit.

Vyhodnocení

Strategie prevence kriminality v České republice

na léta 2012 až 2015

OBSAH

I. Úvod	3
II. Vývoj kriminality v České republice v letech 2012 až 2015	4
III. Program prevence kriminality v letech 2012 až 2015	10
IV. Vyhodnocení plnění úkolů Strategie prevence kriminality v ČR na léta 2012 až 2015	17
V. Aktivity členů Republikového výboru pro prevenci kriminality v návaznosti na plnění Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015	60
1. Meziresortní spolupráce	60
2. Oblast sociální prevence	61
2.1 Primární prevence	61
2.2 Sekundární a terciární prevence	65
2.2.1 Ohrožené děti a mladiství	65
2.2.2 Oběti trestné činnosti	79
3. Oblast situační prevence	90
4. Komplexní přístup k prevenci kriminality v sociálně vyloučených lokalitách	93
5. Resortní Program Ministerstva vnitra v oblasti prevence kriminality	107
6. Analytická, koncepční a metodická činnost	109
6.1 Analytická činnost	109
6.2 Koncepční činnost	117
6.3 Metodická činnost	120
7. Vzdělávání v oblasti prevence kriminality	124
8. Mezinárodní spolupráce	133
9. Medializace preventivních aktivit, informování občanů	136
VI. Závěr	139

Příloha č. 1: Příklady dobré praxe – úspěšné projekty a přístupy obcí v oblasti
prevence kriminality

I. Úvod

Tento materiál představuje shrnutí a vyhodnocení plnění úkolů, cílů a priorit daných Strategií prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015, která byla schválena vládou ČR usnesením č. 925 ze dne 14. prosince 2011. Materiál navazuje na každoroční Zprávy o plnění úkolů uložených Strategií prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015 (dále jen „Strategie“), které rovněž schvaluje vláda ČR, a popisuje komplexní plnění úkolů a jednotlivých aktivit za celé funkční období Strategie.

Po úvodu materiál obsahuje kapitolu vyhodnocující vývoj kriminality ve sledovaném období, nejvýznamnější trendy a změny, které ovlivňovaly bezpečnostní situaci v České republice z pohledu kriminality a na které je nutné se zaměřit při plánování strategií a úkolů pro další období. Jako výchozí je zaznamenán rok 2011 předcházející uplatňování Strategie, dále jsou k dispozici data za léta 2012, 2013, 2014 a za 1. pololetí roku 2015.

Následuje kapitola shrnující realizaci hlavního nástroje pro realizaci konkrétních preventivních projektů a aktivit v České republice, a to dotační Program prevence kriminality, který každoročně vyhlašuje a financuje Ministerstvo vnitra se souhlasem Republikového výboru pro prevenci kriminality. V návaznosti na tuto kapitolu je součástí materiálu i příloha obsahující vybrané úspěšné projekty a přístupy obcí v oblasti prevence kriminality jako příklady dobré praxe a možnou inspiraci pro další realizátory preventivních projektů a aktivit.

Samotné vyhodnocení plnění úkolů Strategie prevence kriminality v ČR na léta 2012 až 2015 jednotlivými gestory obsahuje tabulka v následující kapitole popisující, zda byl uložený úkol splněn a stručný popis způsobu jeho plnění. Tabulka zároveň obsahuje informaci, zda a jakým způsobem na úkoly plněné v rámci této Strategie navazuje nová Strategie prevence kriminality v ČR na léta 2016 až 2020.

Bližší informace o plnění těchto úkolů, zejména o projektech a aktivitách, kterými byly úkoly plněny, je pak součástí kapitoly „Aktivity členů Republikového výboru pro prevenci kriminality v návaznosti na plnění Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015“. Tato kapitola je členěna podle struktury každoročních Zpráv o plnění úkolů uložených Strategií a obsahuje informace o aktivitách z oblastí meziresortní spolupráce, sociální prevence, situační prevence, naplňování komplexního přístupu v rizikových lokalitách, o resortním programu MV pro oblast prevence kriminality, analytické, koncepční a metodické činnosti členů Republikového výboru, vzdělávacích aktivitách, mezinárodní spolupráci, mediálních aktivitách a informování občanů v oblasti prevence kriminality ve sledovaném období.

Na závěr je uvedeno shrnutí vyplývající z vyhodnocení plnění úkolů a realizovaných aktivit a jejich dopad na plnění priorit a cílů definovaných Strategií.

II. Vývoj kriminality v České republice v letech 2012 až 2015

Ve sledovaném období nedošlo na území České republiky k vážnému narušení vnitřní bezpečnosti a pořádku bezprostředně ohrožujícímu hodnoty a principy demokratického státu. V případě sociálně vyloučených lokalit, kde zhoršená bezpečnostní situace eskalovala v roce 2011 nepokoji ve Šluknovském výběžku, se podařilo díky aktivitám Ministerstva vnitra a posílení přítomnosti Policie ČR stabilizovat situaci a nastartovat vhodná preventivní opatření. Pozitivní dopad měl program Úsvit, který prostřednictvím asistentů prevence kriminality přispívá ke zlepšení důvěry místních obyvatel k orgánům státní správy a místní samosprávy a pomáhá utvářet bezpečnější komunitu bez použití represivních nástrojů. V současné době se pozornost extremistů obrací jiným směrem, než jsou sociálně vyloučené lokality, konkrétně vůči migrantům a islámu.

Za období let 2011 (rok předcházející přijetí Strategie prevence kriminality v ČR na léta 2012 až 2015) až 2014 došlo k poklesu celkové Policií ČR registrované trestné činnosti z 317 177 trestných činů na 288 660 trestných činů, což je pokles o 28 517 trestných činů, což činí 9 %. Trend poklesu registrované kriminality můžeme sledovat prakticky již od přelomu tisíciletí, a to s určitými drobnými výkyvy. Ve sledovaném období představoval největší výkyv rok 2013, kdy došlo k meziročnímu nárůstu celkové registrované trestné činnosti o 22 276 skutků, tj. nárůst o 6,8 %. Tento nárůst je obecně přisuzován zejména nečekaně vyhlášené amnestii prezidenta republiky, na kterou nebyly relevantní instituce dostatečně připravené. Trend poklesu registrované kriminality ale pokračuje i v prvním pololetí roku 2015, kdy oproti stejnému období předchozího roku došlo k velmi výraznému poklesu o 15,6 % (- 24 093 skutků). Společně se snižováním počtu registrovaných TČ koreluje zvyšující se objasňenost, kde se opět jedná o dlouhodobý trend, který nebyl překvapivě v žádném roce přerušen.

Pokles kriminality se týká i majetkové trestné činnosti, která pravidelně představuje největší podíl mezi veškerou trestnou činností (okolo 60 %). Mezi lety 2011 až 2014 došlo k poklesu registrované majetkové trestné činnosti o 30 064 trestných činů, což představuje pokles o téměř 15 %. Výjimkou byl opět rok 2013, kdy i registrovaná majetková kriminalita vzrostla, a to o 7,4 %. Naproti tomu první pololetí roku 2015 vykazuje v této oblasti strmý pokles, a to o 23,2 %.

Vedle dlouhodobého trendu poklesu celkové i majetkové kriminality ale můžeme sledovat i některé negativní jevy ve vývoji kriminality. Výrazný růst lze sledovat v kriminalitě páchané ve virtuálním prostředí (též informační kriminalita, kyberkriminalita), kam spadají případy jako podvody, phishing, zneužití identity, obchodování s kradenými předměty prostřednictvím internetových aukcí, ale i pohlavní zneužívání, šíření dětské pornografie, stalking, nebezpečné vyhrožování, šíření extremistického obsahu či porušování autorských práv. U tohoto druhu kriminality můžeme sledovat strmý nárůst cca o 1/3 každým rokem, zároveň je zde odhadován mimořádně vysoký podíl tzv. latentní (skryté) kriminality, a to až 90 %.

Registrovaná drogová kriminalita pak mezi léty 2011 až 2014 zaznamenala nárůst o 46 %, ve srovnání s rokem 2010 dokonce o 76 %¹. Největší zastoupení mezi drogovou kriminalitou pak má nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek (dále jen „OPL“), která vykazuje stejnou tendenci, jako celková drogová kriminalita.

Pokud jde o trendy v oblasti pachatelů trestné činnosti, pak zvláště významný je nárůst počtu recidivistů mezi pachateli trestné činnosti. Zatímco ještě v roce 2000 představovalo zastoupení recidivistů mezi pachateli trestné činnosti 30 %, v roce 2011 to bylo 48,5 % a v roce 2014 již dokonce 53,3 %. V případě majetkové trestné činnosti pak jejich zastoupení činí dokonce 65 %, např. u krádeží věcí z automobilů dokonce 80 %. Vyšší zastoupení recidivistů vykazují také některé regiony, kdy např. v Moravskoslezském kraji jejich podíl tvoří 61,2 %.

U kriminality dětí a mladistvých, kde se jejich podíl na trestné činnosti dlouhodobě snižuje, je negativním jevem pozorovaná narůstající brutalita jejich útoků. Velkým problémem zároveň zůstává vysoké zastoupení mladých pachatelů z prostředí sociálně vyloučených lokalit a ze státní ústavní péče. Velmi často jsou pak tito pachatelé také pod vlivem alkoholu či OPL.

Vybrané trendy a specifika kriminality za jednotlivé roky

Rok 2011

Oproti předchozímu roku byl zaznamenán nárůst počtu registrovaných trestných činů na 317 177 (+ 3 790, + 1,2 %), nedošlo však ke zvýšení majetkové trestné činnosti, která tradičně tvoří okolo 60 % všech trestných činů. Celkově bylo u majetkové trestné činnosti registrováno 203 675 TČ (- 42, -0,02 %), její podíl na celkové kriminalitě činil 64,2 %. Významně vzrostla drogová kriminalita, zejména díky nárůstu trestného činu nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy. Úspěchem naopak byl historicky nejvyšší nárůst zajištěného majetku (zvýšení o 335 %, 4,3 mld.). Podíl recidivistů na celkovém počtu stíhaných a vyšetřovaných osob v roce 2011 bylo 48,5 % (+ 1 %, celkem stíháno 55 717 osob, tj. + 2 312). Pro srovnání v roce 2000 bylo stíháno 29,7 % recidivistů.

Rok 2012

Oproti předchozímu roku dochází k poklesu trestných činů (- 12 649, - 4 %), a to ve všech krajích mimo Olomouckého. Celkem bylo registrováno 304 528 trestných činů. U majetkové trestné činnosti bylo registrováno celkem 194 970 skutků (- 8 705, - 4,3 %). Její podíl na celkové kriminalitě činil 64 %. Byl zaznamenán výrazný pokles počtu trestných činů s extremistickým podtextem – celkem šlo o 173 skutků (- 65, - 27,3 %). U násilných trestných činů bylo zaznamenáno 18 358 skutků (- 1 051, - 5,4 %), nejvíce došlo k poklesu u loupeží (- 478, - 12,7 %) a nebezpečného

¹ Významný nárůst je zapříčiněn zejména nárůstem Policíí ČR aktivně vyhledané drogové kriminality.

vyhrožování (- 182, - 7,6 %). Pokračoval dlouhodobý trend nárůstu drogové kriminality, od roku 2009 s výrazným zapojením vietnamské komunity do této činnosti, kdy je dále zaznamenán trend odklonu od velkopěstíren marihuany či varen pervitinu k provozování menších, diverzifikovaných provozů. Recidivistů bylo v roce 2012 stíháno 56 489 (+ 772, + 1,4 %). Trend zvyšování podílu recidivistů na celkovém počtu stíhaných a vyšetřovaných osob pokračoval. V roce 2012 dosáhl již 50%. Dalším výrazným prvkem je větší úspěšnost orgánů činných v trestním řízení v zajištění majetkových hodnot. Jednalo se o nárůst 36 % na 5,8 mld. a podařilo se tak navázat na úspěch v zajišťování majetku z předchozího roku.

Rok 2013

Počet zjištěných trestných činů na území ČR vzrostl v roce 2013 meziročně na 325 366 skutků (+ 6,8 %, + 22 276), zejména díky krádežím, drogovým trestným činům, úvěrovým podvodům atd. V roce 2013 zajistila Policie ČR v rámci trestního řízení dosud největší objem majetkových hodnot, celkem 8,5 mld. Kč (+ 68 %). Z hlediska bezpečnostních rizik byl rok 2013 charakteristický dosud nejvyšším počtem stíhaných a vyšetřovaných recidivistů (52,6 %, celkem 61 934), což znamenalo nárůst oproti roku 2012 (+5 445, + 9,6 %). Rovněž byla registrovaná zvýšená aktivita extremistů. Majetková kriminalita zaznamenala strmý nárůst na 209 351 skutků (+ 14 381, + 7,4 %), její podíl na celkové kriminalitě byl 64,3 %. Největší podíl (57,8 %, 187 957) na celkové kriminalitě měly i v roce 2013 krádeže (prosté a vloupáním).

Rok 2014

Pro rok 2014 byl příznačný opětovný pokles zjištěných trestných činů, meziročně o 11,3 % (- 36 706) na 288 660. Došlo tak ke stabilizaci bezpečnostní situace a k návratu k trendu klesající celkové registrované kriminality. Jedinou výjimkou byl nárůst u mravnostní kriminality (+ 4,6 %, + 96). Zejména vzrostl počet trestných činů znásilnění (+ 13,6 %, + 80). Majetková kriminalita rapidně poklesla na 173 611 skutků (- 35 740, - 17,1 %). Její podíl na celkové kriminalitě činil 60,1%. Největší pokles byl zaznamenán u krádeží vloupáním (-21,0 %, - 13 080) a krádeží prostých (-17,4 %, - 21 865). Celkový počet recidivistů na počtu stíhaných osob se snížil na 61 020 (- 914, - 1,5 %). Podíl recidivistů na počtu stíhaných osob však stále stoupal a nepatrně se zvýšil na 53,2 % (+ 0,6) a dosáhl tak vůbec nejvyšší hodnoty v historii.

Rok 2015 (1. 1. - 30. 6. 2015)

Během prvního pololetí 2015 bylo registrováno celkem 130 079 TČ (- 24 093, - 15,6 %), pokračuje tak trend poklesu registrované kriminality. Nejvýrazněji klesla majetková kriminalita na 71 171 skutků (- 23,2 %, - 21 515). Poprvé za sledované období její podíl na celkové kriminalitě výrazněji klesl na 54,7 %. Druhý nejvýraznější pokles byl zaznamenán u násilné kriminality (- 7,4 %, - 680). Zejména výrazný byl pokles u loupeží (- 306, - 23,4 %). Pokračuje dlouhodobý nárůst zjištěné drogové

kriminality – nedovolená výroba a držení psychotropních látek a jedů pro jiného (+ 296, 13,1 %). Kladně je třeba hodnotit rovněž obnovený trend zvyšování celkové objasňenosti. V prvním pololetí roku 2015 dosáhla objasňenost 42,6 % v porovnání s 39,4 % za stejné období v loňském roce. Podíl recidivistů na celkové trestné činnosti byl poprvé za celé sledované období nepatrně snížen na 52,7 % (- 0,5 %) a dostal se tak zpět na hodnoty roku 2013. K výraznějšímu poklesu podílu však nedošlo a obecný problém s vysokou mírou zastoupení recidivistů na trestné činnosti tak přetrvává.

Majetková kriminalita

Jak již bylo zmíněno, majetková kriminalita dlouhodobě tvoří kolem 60 % celkové trestné činnosti, a proto jsou na ni také velmi často cílena preventivní opatření.

Mezi lety 2011 až 2014 došlo k poklesu registrované majetkové trestné činnosti o 30 064 trestných činů, což představuje pokles o téměř 15 %. Pokles byl za toto období zaznamenán u naprosté většiny kategorií majetkové trestné činnosti, konkrétně:

- krádeže motorových vozidel – 2 927 (- 25 %),
- krádeže věcí z aut – 10 254 (- 30 %),
- kapesní krádeže – 1 861 (- 13 %),
- krádeže vloupáním do bytů – 533 (- 12,5 %),
- krádeže vloupáním do chat – 891 (- 18,5 %),
- krádeže vloupáním do rodinných domků – 158 (- 3 %); oproti roku 2013 ovšem pokles – 23,5 %,
- krádeže jízdních kol + 1 400 (+ 19 %); oproti roku 2013 ovšem pokles – 9,2 %.

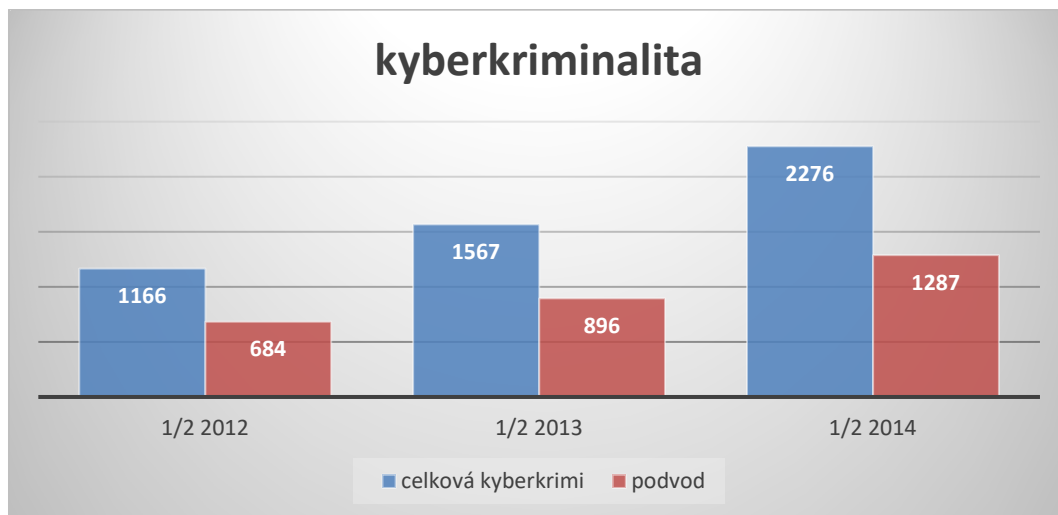
Kyberkriminalita

Novým fenoménem posledních let se stala kyberkriminalita, tj. kriminalita páchaná v IT prostředí.

Kyberkriminalita je široké pojmenování pro páchání trestných činů ve virtuálním prostoru. Může se jednat o trestnou činnost hospodářského či majetkového charakteru (podvody – nejčastěji registrované trestné činy, zneužití identity, phishing, obchodování s kradeným zbožím v rámci aukcí) a případy mravnostního a násilného charakteru (pohlavní zneužívání, šíření dětské pornografie, stalking, nebezpečné vyhrožování, šíření extremistického obsahu). Poslední kategorií zůstává porušování autorského práva. Jedná se tedy o velice široké rozmezí trestné činnosti, které v poslední etapě rapidně roste. Česká republika se snaží na tento trend reagovat a postupně zavádí některá opatření pro boj s kyberkriminalitou.

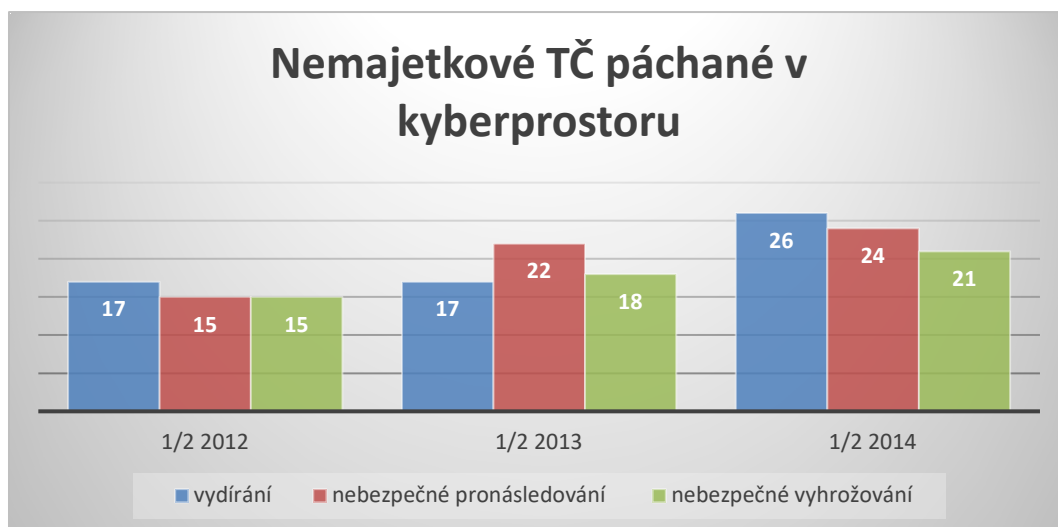
Od roku 2012 byl na webovém portálu Policie ČR zřízen formulář k hlášení případů kyberkriminality – tzv. Formulář pro hlášení závadového obsahu a aktivit v síti internet. V rámci NBÚ vzniklo Národní centrum kybernetické bezpečnosti, které je

gestorem boje proti kyberkriminalitě. Plné operační kapacity by mělo NCKB dosáhnout na konci roku 2015. Policii v této oblasti bude zastupovat útvar ÚOOZ. V termínu k 1. říjnu 2015 vznikl na ÚOOZ SKPV samostatný úsek – pracoviště pro IT a kyberkriminalitu. Toto pracoviště bude tvořeno odborem informační kriminality (dále jen „OIK“) převedeným z ÚSKPV a nově vzniklým výkonným odborem ÚOOZ SKPV, do něhož přejdou někteří vyšetřovatelé, IT odborníci a operativci ÚOOZ.

Zdroj: Policie ČR

Dle statistik PP ČR jsou převládající registrované trestné činy v oblasti kyberkriminality podvody na internetu. Při ponechání stranou dalších způsobů podvodného jednání majetkového charakteru, jsou ostatní trestné činy zastoupeny v daleko menším měřítku. Je třeba však přihlídnout k vysoké anonymitě a latenci trestných činů v kyberprostoru. Rozhodně je třeba počítat s trendem růstu nebezpečného pronásledování a vyhrožování na internetu, zejména prostřednictvím sociálních sítí.

Zdroj: Policie ČR

Specifika kriminalitou nejzatíženějších regionů

Praha

Praha vzhledem ke svému specifickému postavení jediného velkoměsta na území ČR a s tím spojených kriminogenních faktorů zůstává samostatnou kategorií. Přesto stojí za povšimnutí dopad amnestie v roce 2013, která se v Praze podílela na výrazně vyšším nárůstu kriminality než v ostatních regionech (+ 13,4 %, + 9 660). Zřetelným problémem Prahy dlouhodobě zůstává pouliční majetková kriminalita (kapesní krádeže, krádeže součástí motorových vozidel, věcí z aut, vozidel samotných), skutky spáchané na území hlavního města tvoří 1/4 celorepublikového nápadu (71 828 v roce 2014). Podíl pouze kapesních krádeží registrovaných v Praze tvoří pak více jak 50 %. Recidivisté páchají okolo 60 % z celkem objasněných skutků. Jejich podíl na krádežích včetně krádeží vloupáním dosahuje dlouhodobě k 90 % objasněných trestných činů.

Moravskoslezský kraj

Po Praze nejzatíženější kraj z hlediska počtu registrovaných trestných činů. Při přepočtu na 10 tis. obyvatel (index kriminality) je na třetím místě. Dlouhodobě se kraj ocitá na prvním místě v počtu spáchaných násilných trestných činů. V roce 2013 a 2014 se zde shodně odehrálo 15 % veškeré násilné trestné činnosti. Pro Moravskoslezský kraj je příznačný mimořádně vysoký podíl nezaměstnaných osob a recidivistů na celkovém počtu stíhaných osob, kteří zde již delší dobu představují mimořádně závažný problém. Recidivisté v roce 2012 představovali 59,1 % (+ 2,7 %) ze všech stíhaných osob (8 673 z 14 687), přičemž spáchali 73,2 % (+ 3,5 %) z objasněných trestných činů (10 928 z 14 936). V roce 2013 tvořili recidivisté 60,5 % ze všech stíhaných a vyšetřovaných osob, přičemž spáchali 67,3 % ze všech objasněných trestných činů. Pro rok 2014 se podíl opět zvedl na 61,2 %. V Moravskoslezském kraji bylo v roce 2013 8 569 pachatelů (+ 1 301, tj. + 17,9 %) vedeno jako nezaměstnaných či bez pracovního zařazení, což představuje 53,5 % z celkového počtu stíhaných osob.

Ústecký kraj

Patří k nejzatíženějším krajům (po Praze) po přepočtu trestných činů na 10 tis. obyvatel. V oblasti násilné kriminality zaujímá při použití indexu kriminality druhé místo (2011 a 2012, 2014), v roce 2013 byl dokonce na prvním místě. Pět ze sedmi územních odborů PČR Ústeckého kraje je zařazeno mezi nejzatíženější odbory v ČR. V roce 2012 byl nejzatíženějším krajem z hlediska mravnostní kriminality (nárůst o 40 %). Ve stejném roce v majetkové trestné činnosti byl třetí nejzatíženější. Společně s Prahou je zde registrováno největší množství uživatelů drog.

Bližší informace o vývoji kriminality v jednotlivých letech jsou k dispozici ve Zprávách o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území ČR (k dispozici na www.mvcr.cz).

III. Program prevence kriminality v letech 2012 až 2015

Základními prioritami a strategickými cíli vládou schválené **Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015** bylo snižování míry a závažnosti trestné činnosti a zvyšování pocitu bezpečí občanů – snižování rizik a výskytu protiprávní činnosti na úrovni obcí a regionů, včetně oslabování rizikových faktorů, které přispívají k výskytu protiprávního jednání; efektivní a koordinovaný systém prevence kriminality – podpora národních specifických projektů a programů a komplexní přístup v komunitách postavený na spolupráci obce, Policie ČR a dalších subjektů.

V souladu s těmito prioritami a cíli vyhlášovalo Ministerstva vnitra každý rok „**Program prevence kriminality** k poskytování dotací ze státního rozpočtu“ (dále jen „Program“) jako hlavní nástroj pro realizaci konkrétních preventivních projektů a aktivit v České republice.

Program dlouhodobě podporuje situační prevenci, která není podporována z jiných resortů a zároveň v rámci podpory projektů z oblasti **sociální prevence či informování občanů** doplňuje oblasti, které nejsou pokryty žádnými jinými dotačními tituly. Komplexnost, prolínání se a návaznost různých typů preventivních projektů v rámci Programu přispívá k řešení místních bezpečnostních problémů. Z tohoto hlediska se jedná o efektivní a konkrétně cílenou podporu do zvláště problémových lokalit a regionů. Program prevence kriminality od roku 2013 plně akceptoval požadavek vlády na rovnoměrný rozvoj krajů a obcí a **koncentrací preventivních aktivit v komplexních programech do rizikových regionů**².

Pro potřeby žadatelů (obce a kraje) Ministerstvo vnitra aktualizovalo **metodiky přípravy krajských a městských koncepcí prevence kriminality** včetně minimálního standardu bezpečnostních analýz. MV zajišťovalo konzultační a metodickou podporu, pro analytické potřeby poskytovalo souhrnné údaje o rizikovosti a nápadu trestné činnosti, včetně indexů vývoje nezaměstnanosti, výplaty sociálních dávek a kriminality.

Přehled rizikovosti

Mezi rizikové faktory na úrovni celé ČR, krajů, okresů a obcí jsou započítávány míra nezaměstnanosti, míra chudoby vyjádřená počtem vyplacených sociálních dávek (závislých na výši příjmu) a míra kriminality.

² Nejvíce finančních prostředků bylo přiděleno v posledních letech Ústeckému kraji s vysokou kumulací kriminality a dalších sociálně rizikových jevů.

Tabulka vývoje rizikivosti v letech 2011 až 2014 v ČR a pořadí krajů:

2011*		2012		2013		2014	
kraj	Průměr indexů? index rizikivosti	kraj	Součet indexů kraje - rizikovitost	kraj	Součet indexů kraje - rizikovitost	kraj	Součet indexů kraje - rizikovitost
1 Ústecký kraj	1 692	1 Ústecký kraj	2 524,5	1 Ústecký kraj	2 794,0	1 Ústecký kraj	2 780,2
2 Moravskoslezský kraj	1 501	2 Moravskoslezský kraj	2 419,5	2 Moravskoslezský kraj	2 620,9	2 Moravskoslezský kraj	2 623,7
3 Karlovarský kraj	1 316	3 Karlovarský kraj	2 097,5	3 Karlovarský kraj	2 278,7	3 Karlovarský kraj	2 178,0
4 Olomoucký kraj	1 255	4 Olomoucký kraj	1 908,1	4 Olomoucký kraj	2 094,3	4 Olomoucký kraj	2 060,7
5 Liberecký kraj	1 203	5 Liberecký kraj	1 851,5	5 Liberecký kraj	2 020,4	5 Liberecký kraj	1 980,8
6 Praha	1 061	6 Jihomoravský kraj	1 671,4	6 Jihomoravský kraj	1 804,7	6 Jihomoravský kraj	1 736,3
7 Jihomoravský kraj	1 054	7 Zlínský kraj	1 531,0	7 Zlínský kraj	1 634,7	7 Jihočeský kraj	1 566,5
8 Zlínský kraj	949	8 Pardubický kraj	1 510,2	8 Jihočeský kraj	1 621,5	8 Zlínský kraj	1 559,8
9 Jihočeský kraj	925	9 Kraj Vysočina	1 509,4	9 Pardubický kraj	1 601,2	9 Královéhradecký kraj	1 551,8
10 Pardubický kraj	924	10 Jihočeský kraj	1 491,9	10 Královéhradecký kraj	1 599,3	10 Kraj Vysočina	1 520,8
11 Středočeský kraj	894	11 Královéhradecký kraj	1 466,2	11 Kraj Vysočina	1 591,0	11 Pardubický kraj	1 505,2
12 Kraj Vysočina	870	12 Praha	1 328,6	12 Praha	1 530,2	12 Praha	1 469,0
13 Plzeňský kraj	865	13 Středočeský kraj	1 306,6	13 Plzeňský kraj	1 398,0	13 Středočeský kraj	1 369,6
14 Královéhradecký kraj	851	14 Plzeňský kraj	1 283,6	14 Středočeský kraj	1 335,0	14 Plzeňský kraj	1 302,1
Celkem ČR	1 122	Celkem ČR	1 699,0	Celkem ČR	1 868,0	Celkem ČR	1 817,1

* výpočet indexu byl prováděn jinou metodikou (jiné indexy nezaměstnanosti a vyplacených dávek)

Na prvním místě, tedy **nejrizikovějším**, se opakovaně objevuje **Ústecký kraj** v souhrnu všech tří faktorů. Rovněž všechny okresy Ústeckého kraje figurují na předních příčkách rizikivosti vysoko nad celorepublikovým průměrem. Další pořadí krajů, co se týče indexu rizikivosti, zůstává také neměnné: 2. Moravskoslezský, 3. Karlovarský, 4. Olomoucký a 5. Liberecký kraj. Nejméně rizikové jsou Středočeský a Plzeňský kraj. Toto pořadí je dáno zejména mírou nezaměstnanosti a počtem vyplacených dávek na počet obyvatel, kdy v nejméně rizikových krajích je vysoká zaměstnanost a nižší počet vyplacených dávek (přehled vývoje indexu nezaměstnanosti a vyplacených dávek v následujících dvou tabulkách).

Tabulka vývoje indexu nezaměstnanosti³ 2012 až 2014 v ČR a pořadí krajů:

Vývoj indexu nezaměstnanosti 2012-2014					
2012		2013		2014	
kraj	index nezaměstnaných (idx 10 000)	kraj	index nezaměstnaných (index 10 000)	kraj	index nezaměstnaných (idx 10 000)
1 Ústecký kraj	745	1 Ústecký kraj	796	1 Ústecký kraj	737,2
2 Moravskoslezský kraj	678	2 Moravskoslezský kraj	734	2 Moravskoslezský kraj	686,5
3 Olomoucký kraj	633	3 Olomoucký kraj	680	3 Olomoucký kraj	612,7
4 Karlovarský kraj	609	4 Karlovarský kraj	650	4 Karlovarský kraj	575,7
5 Jihomoravský kraj	569	5 Jihomoravský kraj	616	5 Jihomoravský kraj	565,8
6 Liberecký kraj	551	6 Liberecký kraj	591	6 Liberecký kraj	535,7
7 Zlínský kraj	546	7 Zlínský kraj	578	7 Zlínský kraj	502,1
8 Kraj Vysočina	527	8 Kraj Vysočina	554	8 Kraj Vysočina	500,4
9 Pardubický kraj	489	9 Pardubický kraj	511	9 Středočeský kraj	435,2
10 Královéhradecký kraj	456	10 Královéhradecký kraj	501	10 Jihočeský kraj	434,2
11 Jihočeský kraj	452	11 Jihočeský kraj	496	11 Královéhradecký kraj	432,4
12 Středočeský kraj	422	12 Středočeský kraj	478	12 Pardubický kraj	425,2
13 Plzeňský kraj	414	13 Plzeňský kraj	449	13 Plzeňský kraj	394,8
14 Praha	295	14 Praha	360	14 Praha	349,9
Celkem ČR	526	Celkem ČR	568	Celkem ČR	515,5

³ Počet nezaměstnaných na 10 tisíc obyvatel. Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí.

Tabulka vývoje indexu nezaměstnanosti 2012 až 2014 v ČR a pořadí krajů neobsahuje rok 2011, protože MPSV změnilo metodiku a s přechodem na jiný informační systém mělo problém s dodáním relevantních údajů (stejně jako u počtu vyplacených dávek).

Tabulka vývoje indexu vyplacených dávek⁴ 2012 až 2014 v ČR a pořadí krajů:

Vývoj indexu vyplacených dávek 2012-2014					
2012		2013		2014	
kraj	index počtu vyplacených soc. dávek (idx 1 000)	kraj	index počtu vyplacených soc. dávek (idx 1 000)	kraj	index počtu vyplacených soc. dávek (idx 1 000)
1 Ústecký kraj	1 448	1 Ústecký kraj	1641	1 Ústecký kraj	1 728,8
2 Moravskoslezský kraj	1 411	2 Moravskoslezský kraj	1538	2 Moravskoslezský kraj	1 634,9
3 Karlovarský kraj	1 237	3 Karlovarský kraj	1357	3 Karlovarský kraj	1 378,3
4 Olomoucký kraj	1 050	4 Olomoucký kraj	1183	4 Olomoucký kraj	1 227,0
5 Liberecký kraj	1 004	5 Liberecký kraj	1111	5 Liberecký kraj	1 159,9
6 Jihomoravský kraj	855	6 Jihomoravský kraj	934	6 Jihomoravský kraj	938,8
7 Pardubický kraj	847	7 Pardubický kraj	915	7 Královéhradecký kraj	934,9
8 Zlínský kraj	834	8 Královéhradecký kraj	904	8 Pardubický kraj	917,6
9 Jihočeský kraj	820	9 Zlínský kraj	900	9 Zlínský kraj	907,5
10 Královéhradecký kraj	815	10 Jihočeský kraj	890	10 Jihočeský kraj	901,7
11 Kraj Vysočina	815	11 Kraj Vysočina	866	11 Kraj Vysočina	861,4
12 Plzeňský kraj	645	12 Plzeňský kraj	710	12 Plzeňský kraj	698,2
13 Středočeský kraj	608	13 Středočeský kraj	684	13 Středočeský kraj	695,5
14 Praha	452	14 Praha	512	14 Praha	541,3
Celkem ČR	911	Celkem ČR	991	Celkem ČR	1027,0

Důležitým faktorem, který se posuzuje jak samostatně, tak se promítá do indexu rizikovitosti, který rozhoduje o pořadí krajů a obcí při posuzování projektů předložených v Programu, je **míra kriminality**. Ta se vyjadřuje „indexem kriminality“, což je poměr počtu trestných činů spáchaných na 10 000 obyvatel.

Tabulka vývoje kriminality 2011 až 2014 v ČR a pořadí krajů:

Vývoj indexu kriminality 2011-2014							
2011		2012		2013		2014	
kraj	index kriminality (idx 10 000)	kraj	index kriminality (idx 10 000)	kraj	index kriminality (idx 10 000)	kraj	index kriminality (idx 10 000)
1 Praha	590	1 Praha	581	1 Praha	658	1 Praha	577,8
2 Ústecký kraj	421	2 Ústecký kraj	332	2 Ústecký kraj	357	2 Ústecký kraj	314,2
3 Moravskoslezský kraj	342	3 Moravskoslezský kraj	331	3 Moravskoslezský kraj	349	3 Moravskoslezský kraj	302,3
4 Liberecký kraj	311	4 Liberecký kraj	296	4 Liberecký kraj	318	4 Liberecký kraj	285,2
5 Středočeský kraj	311	5 Středočeský kraj	276	5 Karlovarský kraj	272	5 Středočeský kraj	238,9
6 Karlovarský kraj	264	6 Karlovarský kraj	251	6 Jihomoravský kraj	255	6 Jihomoravský kraj	231,7
7 Jihomoravský kraj	259	7 Jihomoravský kraj	248	7 Plzeňský kraj	240	7 Jihočeský kraj	230,6
8 Jihočeský kraj	232	8 Olomoucký kraj	225	8 Jihočeský kraj	236	8 Karlovarský kraj	224,0
9 Olomoucký kraj	224	9 Plzeňský kraj	224	9 Olomoucký kraj	232	9 Olomoucký kraj	221,0
10 Plzeňský kraj	219	10 Jihočeský kraj	220	10 Královéhradecký kraj	195	10 Plzeňský kraj	209,1
11 Královéhradecký kraj	198	11 Královéhradecký kraj	195	11 Pardubický kraj	176	11 Královéhradecký kraj	184,5
12 Pardubický kraj	177	12 Pardubický kraj	174	12 Středočeský kraj	174	12 Pardubický kraj	162,4
13 Kraj Vysočina	167	13 Kraj Vysočina	167	13 Kraj Vysočina	171	13 Kraj Vysočina	159,0
14 Zlínský kraj	156	14 Zlínský kraj	151	14 Zlínský kraj	157	14 Zlínský kraj	150,2
Celkem ČR	301	Celkem ČR	262	Celkem ČR	309	Celkem ČR	274,6

⁴ Index počtu vyplacených sociálních dávek závislých na výši příjmu na 1 tisíc obyvatel. V potaz jsou brány dávky hmotné nouze: příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení, mimořádná okamžitá pomoc; dávky státní sociální podpory: sociální příplatek, příspěvek na bydlení. Zdroj: Úřad práce.

V tomto směru je dlouhodobě nejrizikovější hlavní město Praha, které následuje Ústecký a Moravskoslezský kraj, a to přesto, že se i díky realizovaným projektům prevence kriminality daří dlouhodobě snižovat nápad trestné činnosti, což se projevuje i ve snižování indexu kriminality. Tento klesající trend byl narušen pouze v roce 2013, kdy došlo k výraznému nárůstu protiprávních činů, což bylo připisováno amnestii prezidenta republiky (např. v kraji Vysočina, kde je míra kriminality jedna z nejnižších v ČR, byla ke konci roku 2013 míra trestné činnosti páchaná recidivisty 69 % a u majetkové trestné činnosti dokonce 83 %). Údaje za rok 2014 naopak potvrdily snižující se míru nápadu trestných činů, což potvrzuje i snížení celorepublikového průměru (2011 – idx 301; 2014 – idx 274,6 = - 26,4 b., což je pokles o 8,8 %). Jak již bylo uvedeno v předchozí kapitole, údaje za první polovinu roku 2015 dokládají další pokračování poklesu trestné činnosti v ČR.

Kromě obecného snižování nápadu trestné činnosti se ukazuje, že ve městech (i krajích), kde jsou realizovány projekty prevence kriminality (v krajích celokrajské projekty), dochází ke snižování protiprávních skutků (trestných činů i přestupků) výrazněji.⁵

Rozvoj systému prevence kriminality na krajské a obecní úrovni

Příjemcem dotace na Program mohly být pouze kraj nebo obec. Dotace byly určeny na projekty prevence kriminality neinvestičního i investičního charakteru. Faktickým realizátorem dílčího preventivního projektu však mohla být kromě samosprávy také Policie ČR, nestátní nezisková organizace, příspěvková organizace a další typy právnických osob, se kterými příjemce dotace uzavřel smlouvu.

Ve městech a obcích dle doporučení MV působili jak manažeři prevence kriminality, tak pracovní skupiny a komise, které měly na starosti problematiku prevence kriminality (což bylo institucionální podmínkou pro předkládání projektů do Programu). V rámci konzultační činnosti MV probíhala dle potřeby jednání přímo v jednotlivých městech a obcích, kde byly probírány priority, možnosti a varianty řešení, způsoby financování (nejen z dotací MV) a byly připravovány konkrétní projekty sociální či situační prevence nebo vzdělávací a informační kampaně k předložení do Programu.

Žádosti o dotaci byly vždy v únoru (při posuzování žádostí v 1. kole) hodnoceny krajskými komisemi a v březnu „Komisí Republikového výboru pro prevenci kriminality pro výběr projektů Programu prevence kriminality k poskytování dotací ze státního rozpočtu“ (dále jen „Komise“). Návrhy Komise byly vždy koncem března projednány a schváleny Republikovým výborem.

⁵ Např. v Ústeckém kraji se v indexu kriminality při srovnání stavu v roce 2011 a 2014 jedná o snížení dokonce o -106,8 b., což je pokles o 25,37 %, z měst lze uvést příklad Karviné, kde se v nápadu kriminality při srovnání stavu v roce 2011 a 2014 jednalo o snížení z 2 747 trestných činů v r. 2011 na 2 066 trestných činů v roce 2014, což je pokles o 681 skutků, tzn. o 24,79%; v České Lípě pokles o 24,5 %; v České Třebové o 23,9 %; v Ostravě o 20,12 %, v Chomutově dokonce o 33,55 %).

Důležitým hlediskem úspěšnosti je hodnocení a sledování efektivity podpořených projektů. Hodnocení efektivity krajských a městských programů se opírá o analýzy závěrečných zpráv podpořených projektů a hodnocení Programů jako celku a o každoroční analýzy vývoje trestné činnosti a dalších kriminálně rizikových jevů. Kromě dílčích a konkrétních výstupů (přímých indikátorů projektu) je dlouhodobě sledován vývoj bezpečnostní situace, index kriminality a index rizikovosti realizátorů – obcí a krajů.

V příloze č. 1 k tomuto materiálu jsme na základě provedených hodnocení a sledování efektivity projektů a programů obcí vybrali z velkého množství vzorových přístupů a úspěšných a kvalitních projektů prevence kriminality některé **příklady**, které mohou být vzorem a příkladem **dobré praxe** i pro ostatní (nejen) obce v ČR.

Bez dotačního Programu prevence kriminality by obce neměly na své preventivní aktivity potřebné finanční prostředky. Díky výborné spolupráci Ministerstva vnitra, krajů a obcí jsou preventivní aktivity provázané a samotné projekty jsou rok od roku lépe zpracované. Výsledky jejich realizace nejsou snadno měřitelné, přesto mají představitelé samospráv na jejich realizaci stále větší zájem.

Přidělené dotace a počty projektů

Celkově bylo **v letech 2012 až 2015** z Programu podpořeno 1 053 projektů obcí a krajů v celkové výši 206 765 000 Kč, z toho 132 734 000 Kč neinvestičních projektů a 74 031 000 Kč investičních, viz tabulka níže:

rok	kolo	počet podpořených projektů	celková dotace	z toho:	
				INV	NIV
2012	1.	201	40 752 000	20 126 000	20 626 000
	2.	52	6 578 000	0	6 578 000
		celkem	47 330 000	20 126 000	27 204 000
2013	1.	220	46 423 000	20 000 000	26 423 000
	2.	30	2 229 000	0	2 229 000
	3.	7	919 000	0	919 000
	4.	1	175 000	0	175 000
		celkem	49 746 000	20 000 000	29 746 000
2014	1.	233	46 735 000	14 299 000	32 436 000
	2.	46	5 000 000	0	5 000 000
		celkem	51 735 000	14 299 000	37 436 000
2015	1.	263	57 954 000	19 606 000	38 348 000
celkem		1053	206 765 000	74 031 000	132 734 000

Rok 2012

Republikový výbor v 1. kole schválil poskytnutí státní účelové dotace ve výši 40 752 000 Kč. Z toho jsou investiční prostředky ve výši 20 126 000 Kč a neinvestiční ve výši 20 626 000 Kč. Celkem bylo navrženo k podpoře 201 projektů.

Ve 2. kole bylo posuzováno celkem 59 žádostí o dotaci s celkem 99 projekty s požadavkem na dotaci ve výši 14 154 700 Kč. Podpořeno bylo 52 projektů v celkové výši 6 578 000 Kč.

Rok 2013

Republikový výbor rozdělil dotace v součtu 46 423 000 Kč. Z toho činily investiční dotace 20 000 000 Kč na 64 projektů a neinvestiční dotace 26 423 000 Kč na 156 projektů. K dalšímu využití zbyla částka 4 134 000 Kč neinvestičních prostředků.

Z tohoto důvodu Ministerstvo vnitra vyhlásilo v květnu 2013 2. kolo Programu prevence kriminality zaměřeného na prevenci kriminality a zvýšení bezpečí v sociálně vyloučených lokalitách v obcích spolupracujících s Agenturou pro sociální začleňování. Dotačního kola se mohly zúčastnit pouze obce, které alespoň část roku oficiálně s Agenturou pro sociální začleňování spolupracovaly. K tomuto kroku se Ministerstvo vnitra rozhodlo z několika důvodů:

- V sociálně vyloučených lokalitách a jejich okolí evidentně existují bezpečnostní problémy.
- Zvýšení bezpečí v sociálně vyloučených lokalitách je prioritou vládou schválené Strategie prevence kriminality v ČR na léta 2012 až 2015.
- Samosprávy spolupracující s Agenturou jsou motivovány k pozitivnímu hledání řešení.
- Podporou prevence kriminality dojde k synergickému efektu s dalšími samosprávou realizovanými projekty.

Možnými žadateli o dotaci bylo celkem 37 samospráv obcí. Do data uzávěrky dotačního řízení 30. června 2013 podalo žádost o dotaci 21 obcí, které předložily 43 projektů s požadavkem na 3 809 392 Kč. Republikový výbor schválil podpoření celkem 30 projektů v 18 obcích částkou 2 229 000 Kč.

Třetí kolo bylo vyhlášeno v reakci na eskalaci nepokojů v sociálně vyloučených lokalitách pro města České Budějovice a Duchcov na téma „Prevence kriminality a zvýšení bezpečí v sociálně vyloučených lokalitách a v jejich okolí“. Republikový výbor schválil 7 projektů uvedených měst s celkovým objemem finančních prostředků 919 000 Kč.

V roce 2013 bylo nakonec vyhlášeno i 4. kolo pro město Ostrava pro projekty zaměřené stejně jako ve 2. a 3. kole. Ostrava předložila 1 žádost o neinvestiční dotaci s jedním projektem s celkovým požadavkem na 175 000 Kč, kterou Republikový výbor dne 7. listopadu 2013 schválil.

Rok 2014

Ministerstvo vnitra posuzovalo žádosti 156 samospráv (10 krajů a 146 obcí) s celkově 407 projekty (21 projektů krajů a 386 projektů obcí) s požadavkem na dotaci ve výši 86 224 361 Kč. K dispozici byla částka 54 199 794 Kč, ve skladbě maximálně 23 642 794 Kč investičních prostředků a 30 557 000 Kč neinvestičních prostředků. Podpořeny byly projekty v celkové výši 46 735 000 Kč ve skladbě 32 436 000 Kč neinvestičních prostředků a 14 299 000 Kč na investice. Investičních prostředků zbylo k dalšímu využití 9 343 794 Kč. MV požádalo MF o převedení části nerozdělených investičních prostředků, které sloužily k pokrytí doporučených neinvestičních projektů nad vyčleněný limit a k vyhlášení 2. kola. V něm bylo posuzováno 49 žádostí samospráv (obcí) s celkem 71 projekty s požadavkem na dotaci ve výši 7 678 339 Kč. K dispozici byla částka 5 000 000 Kč neinvestičních prostředků, které byly plně využity.

Rok 2015

Se žádostí o dotaci bylo předloženo celkem 362 projektů (20 krajských projektů a 342 projektů obcí). Celkový finanční požadavek krajů a obcí byl 81 876 937 Kč ve skladbě 31 544 907 Kč na investiční projekty a 50 332 030 Kč na neinvestiční projekty.

V roce 2015 bylo podpořeno celkem **263** projektů prevence kriminality, z toho 16 krajských. 99 projektů nebylo podpořeno. Ministerstvo vnitra uvolnilo na projekty prevence kriminality částku 57 954 000 Kč, která byla celá rozdělena.

Kraje žádaly celkem o 4 827 000 Kč na 20 projektů, podpořeno jich bylo 16 v celkové výši 3 381 000 Kč. Obce žádaly o celkem 77 049 937 Kč na 342 projektů, podpořeno jich bylo 247 v celkové výši 54 573 000 Kč.

Druhy projektů

Zaměření projektů zůstávalo obdobné po celé čtyřleté období. **Investiční projekty** jsou zaměřeny zejména na zřizování, rozšiřování a modernizaci stávajících kamerových systémů (MKDS), na budování speciálních výslechových místností pro oběti TČ a obnovu sportovních hřišť a plácků. V letech 2012 až 2015 bylo podpořeno celkem 173 projektů na vybudování, rozšiřování a modernizaci MKDS v celkové výši 60 262 000 Kč, od roku 1996 je to už celkem 838 projektů MKDS v celkové výši 578 967 000 Kč.

Neinvestiční projekty směřují nejvíce na financování projektu Asistent prevence kriminality (dále jen „APK“), Domovník – preventista, komunitní práce s dětmi a mládeží v péči OSPOD (táborové pobyty, klubová a sportovní činnost). Velmi časté jsou realizace informačních a vzdělávacích projektů, které pokrývají oblasti od pomoci obětem trestné činnosti po vzdělávání strážníků obecních policí.

IV. VYHODNOCENÍ PLNĚNÍ ÚKOLŮ STRATEGIE PREVENCE KRIMINALITY V ČR NA LÉTA 2012 AŽ 2015

Tato tabulka popisuje plnění úkolů uložených Strategií prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015 jednotlivým gestorům, tj. zda byl uložený úkol splněn a stručný popis způsobu jeho plnění. Bližší informace o plnění těchto úkolů, zejména o projektech a aktivitách, kterými byly úkoly plněny, je součástí dalších kapitol tohoto Vyhodnocení (odkazy na konkrétní stránky jsou uvedeny níže). Tabulka zároveň obsahuje informaci, zda a jakým způsobem na úkoly plněné v rámci této Strategie navazuje rovněž nová Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020.

Č.	Instituce	Splněno ANO/NE/ Částečně	Znění úkolu, způsob plnění, termín	Návaznost v nové Strategii
1.	Republikový výbor	ANO	<i>Zadat analýzu potřebnosti právní úpravy prevence kriminality, posoudit její výsledky a závěry předložit vládě ČR; T: do 31. 3. 2014</i> Od roku 2012 postupně ve třech kolech zpracovávaly IKSP a MV (OPK) Analýzu potřebnosti právní úpravy prevence kriminality. Byla shromážděna a vyhodnocena stanoviska všech zainteresovaných resortů a pracovní podklad byl prodiskutován na zasedání Republikového výboru, dále za účasti širší odborné veřejnosti i dalších relevantních subjektů (např. Svaz měst a obcí ČR). Výsledek diskusí během roku 2013 a 2014 ukázal nejednotný názor zainteresovaných stran. Republikový výbor při reflexi závěrů diskusí a přednesených názorů přijal dne 29. května 2014 následující usnesení: a) na základě provedené „Analýzy potřebnosti legislativní úpravy prevence kriminality“ postupovat cestou dílčích novelizací stávajících právních předpisů, které upravují preventivní činnosti nebo postavení subjektů, jež se na prevenci kriminality podílejí, s cílem vytvořit stabilnější a efektivnější podmínky pro prevenci kriminality; b) začlenit témata prevence kriminality do strategických dokumentů vlády České republiky týkajících se trestní politiky.	V otázce právní úpravy prevence kriminality se bude vycházet z usnesení přijatého Republikovým výborem dne 29. května 2014 a v případě konsenzu na potřebě právní úpravy postupovat cestou dílčích novelizací stávajících právních předpisů.

			<i>Více informací viz str. 110.</i>	
2.	Republikový výbor	Částečně	<i>Zpracovat vyčíslení nákladů všech členů výboru vynaložených na prevenci kriminality a také zhodnocení účinnosti jejich aktivit v oblasti prevence kriminality. Za období 2012 – 2015. T: do 31. 3. 2016</i> Vyčíslení nákladů členů Republikového výboru v jednotlivých dotačních titulech je součástí tohoto Vyhodnocení, stejně jako popis a vyhodnocení dílčích realizovaných aktivit.	Bude probíhat průběžně i v dalším období. Nová Strategie se v oblasti metodické zaměří na to, aby vyhodnocování jednotlivých aktivit, projektů a programů v oblasti prevence kriminality ze strany členů Republikového výboru mohlo probíhat komplexněji, než je dosavadní vyhodnocování dílčích aktivit.
3.	Republikový výbor spolupráce IKSP	ANO	<i>Finančně zajistit realizaci reprezentativního výzkumu veřejného mínění zaměřeného na postoje občanů k prevenci kriminality a k bezpečnosti včetně důvěry občanů v bezpečnostní složky. T: do 31. 12. 2012</i> MV zajistilo finanční prostředky na realizaci výzkum z rozpočtu z kapitoly určeného na „rozvoj systému prevence kriminality“ v roce 2012. Výzkum byl realizován v letech 2012 a 2013 (rovněž viz bod č. 10). <i>Více informací viz str. 111.</i>	Problematice výzkumu bude v novém období věnována zvýšená pozornost. Vedle výzkumu k postojům občanů k prevenci kriminality bude pozornost věnována rovněž viktimologickým výzkumům i výzkumům zaměřeným na dílčí problematiky.
4.	Republikový výbor	ANO	<i>Provést analýzu podmínek pro spuštění projektu „Prevence do každé</i>	Elektronický zpravodaj „Prevence do každé

			<i>rodiny“ a následně ho realizovat. T: analýza do 31. 12. 2012</i> V roce 2012 proběhlo zmapování technicko-organizačních možností pro realizaci projektu „Prevence do každé rodiny“ a orientační průzkum mezi manažery prevence kriminality, policejními preventisty a zástupci samospráv, kteří potvrdili zájem partnerů o projekt. V květnu roku 2013 byl zprovozněn webový portál www.prevencekriminality.cz, přes který je elektronický zpravodaj „Prevence do každé rodiny“ dále distribuován. <i>Více informací viz str. 137.</i>	rodiny“ bude vydáván i v novém období. Zároveň budou hledány i další cesty, jak prevenci kriminality přiblížit veřejnosti.
5.	MV	Částečně	<i>Do návrhu novely zákona o obcích a novely zákona o hlavním městě Praze upravující zřízení bezpečnostních výborů (dle usnesení vlády č. 533/2011) zakomponovat oblast prevence kriminality. T: do 30. 6. 2012</i> Návrh byl zakomponován do novely zákona, kterým se mění zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Vláda ČR návrh schválila dne 22. 8. 2012 usnesením č. 604. Návrh byl téhož dne předložen Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR (sněmovní tisk č. 776). Vzhledem ke zkrácenému funkčnímu období Poslanecké sněmovny již však návrh nestihl být projednán a byl vzat předkladatelem zpět.	V případě konsenzu na potřebě legislativní úpravy se bude postupovat cestou dílčích novelizací stávajících právních předpisů.
6.	MV	ANO	<i>Realizovat projekt www.prevencekriminality.cz. T: do 31. 12. 2012</i> V květnu roku 2013 byl zprovozněn webový portál www.prevencekriminality.cz, jehož úkolem je zkvalitňování vzájemné komunikace s manažery prevence kriminality v krajích, městech a obcích, s policejními preventisty a s pracovníky NNO a dalších spolupracujících institucí. Doména skýtá prostor pro sdílení dobré praxe, ostatních prakticky využitelných informací v uživatelsky příjemném interaktivním prostředí i pro operativní vkládání dalších odkazů. Nabízí prospěšné informace a praktické rady a doporučení také zájemcům z řad laické veřejnosti. Informuje občany o aktuálním	Webový portál www.prevencekriminality.cz bude provozován i v následujícím období. Zároveň bude cílem web obohatit o další přínosné informace z oblasti prevence kriminality (např. z činnosti Republikového výboru

			stavu a vývojových trendech trestné činnosti, o možnostech legální ochrany, přináší ukázky dobré praxe z činnosti Policie ČR, městských policí, úřadů státní správy a samosprávy a nestátních neziskových organizací v oblasti ochrany občanů a poskytování služeb obětem trestné činnosti. <i>Více informací viz str. 137.</i>	a jeho členů) a učinit jej pro návštěvníky ještě zajímavější a užitečnější.
7.	MV	ANO	<i>Vyhodnotit pilotní projekt „Bezpečná lokalita – Bezpečné bydlení“ a zpracovat „Metodiku zabezpečení bytových komplexů na sídlištích“, zajistit její publicitu. T: do 30. 6. 2013</i> Projekt „Bezpečná lokalita - Bezpečné bydlení“ byl pilotně realizován v roce 2012 v Brně, Orlové a Břeclavi. Je zaměřený zejména na prevenci majetkové kriminality. V roce 2013 byl zpracován manuál projektu „Bezpečné bydlení – Bezpečná lokalita“, který schválil Poradní sbor pro situační prevenci kriminality ministra vnitra v lednu 2014. Manuál byl distribuován cestou webových stránek k využití pro veřejnost. <i>Více informací viz str. 92.</i>	V dalším období budou osvědčený projekt a vydaná metodika dále šířeny a propagovány, aby byl co nejvíce využit jejich přínos v praxi.
8.	MV spolupráce PP ČR	ANO	<i>Zpracovat Koncepti prevence kriminality MV a Policie ČR. T: do 30. 6. 2012</i> PP ČR zpracovalo a schválilo v roce 2014 „Koncepti prevence kriminality Policie ČR na léta 2014 až 2016“. V rámci nové Koncepce byla zřízena „Metodická rada Policie České republiky pro prevenci kriminality“ jako kolektivní orgán pro metodické vedení systému prevence kriminality a koordinaci jeho činností v rámci Policie ČR. Jejími členy jsou i zástupci MV. Samostatnou Koncepti MV nebylo nutné zpracovávat, neboť činnost MV jako koordinačního resortu v oblasti prevence kriminality je upravena podrobně samotnou Strategií. <i>Více informací viz str. 118.</i>	Hlavním cílem bude do konce roku 2016 naplnit cíle a vize Koncepce a poté navázat Konceptí na následující období, která prevenci kriminality v Policii ČR pozdvihne na kvalitativně vyšší úroveň (cíle aktuální Koncepce směřují především ke stabilizaci oblasti prevence v rámci PČR a k jejímu zakotvení

				do všech činností a složek Policie ČR).
9.	MV spolupráce Republikový výbor	Částečně	<i>Vytvořit akreditovaný vzdělávací kurz pro manažery prevence kriminality samospráv. T: do 31. 12. 2012</i> V roce 2012 byl připraven vzdělávací kurz „Zvýšení kompetencí policistů a pracovníků územních samosprávných celků v oblasti prevence kriminality“. Po schválení a podepsání právního aktu v polovině roku 2013 byl kurz připraven k realizaci. V rámci výběrového řízení se však nepodařilo vybrat dodavatele. Projekt se podařilo realizovat až v roce 2015 v rámci projektu „Efektivní rozvoj a posilování kompetencí lidských zdrojů“ (reg. č. CZ.1.04/4.1.00/A3.00005), financovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím OP LZZ a státního rozpočtu ČR, kdy byla uzavřena smlouva, jejímž předmětem je vytvoření vzdělávacího kurzu a ověření správnosti jeho obsahu, formy a rozsahu pro specialisty v oblasti prevence kriminality. Realizuje se od března 2015 a byl ukončen v říjnu 2015. <i>Více informací viz str. 125.</i>	V novém období bude cílem na základě výsledků zmiňovaného projektu připravit a příp. akreditovat či registrovat vzdělávací kurzy v oblasti prevence kriminality pro cílové skupiny manažerů prevence kriminality samospráv, příp. strážníků obecních policí, volených zástupců samospráv a dále preventistů Policie ČR.
10.	MV	ANO	<i>Realizovat reprezentativní výzkum veřejného mínění zaměřeného na postoje občanů k prevenci kriminality a k bezpečnosti včetně důvěry občanů v bezpečnostní složky. T: do 31. 12. 2012</i> V listopadu a prosinci 2012 byl proveden sběr dat k výzkumu veřejného mínění zaměřeného na postoje občanů k prevenci kriminality a k bezpečnosti včetně důvěry občanů v bezpečnostní složky. IKSP provedl do konce prvního čtvrtletí 2013 podrobnou interpretaci získaných dat a závěry předal MV k dalšímu využití. <i>Více informací viz str. 111.</i>	Problematicke výzkumu bude v novém období věnována zvýšená pozornost. Vedle výzkumu k postojům občanů k prevenci kriminality bude pozornost věnována rovněž viktimologickým výzkumům i výzkumům zaměřeným na dílčí problematiky.

11.	MV	ANO	<i>Vytvořit metodiku vyhodnocování efektivity dopadů preventivních opatření a stanovení standardů pro jejich realizaci. T: do 31. 12. 2012</i> V roce 2012 byla zpracována Metodika vyhodnocování efektivity dopadů preventivních opatření a stanovení standardů pro jejich realizaci (dále jen „Metodika“). V roce 2013 byla Metodika doplněna studií s názvem „Měření efektivity preventivních programů aneb jak měřit něco, co se nestalo“, kterou zpracovala obecně prospěšná společnost Otevřená společnost. Metodika i studie se staly nezbytnou součástí pro kraje a obce při stanovování kritérií hodnocení efektivity dopadů jednotlivých preventivních projektů. <i>Více informací viz str. 121.</i>	Metodika a studie budou i nadále základem pro stanovování kritérií hodnocení efektivity dopadů preventivních projektů. Na hodnocení dopadů bude kladen zvýšený důraz. V případě potřeby budou metodiky aktualizovány.
12.	MV	ANO	<i>Vytvořit metodiky a manuály pro práci s násilnou osobou. T: do 31. 12. 2012</i> Úkol v roce 2012 splněn. Za finanční podpory MV v rámci dotačního programu Prevence sociálně patologických jevů se zaměřením na „Prevenci domácího násilí s důrazem na práci s násilnými osobami“ byl vytvořen nevládní neziskovou organizací Diakonie ČCE – Středisko křesťanské pomoci v Praze: „Manuál individuálního programu pro násilné osoby, pachatele domácího násilí a osoby, které jsou agresivní ve vztazích“, „Manuál skupinového programu pro násilné osoby, pachatele domácího násilí a osoby, které jsou agresivní ve vztazích“, „Modul Práce s agresí v rodině“, „Metodika vzdělávacího programu Terapie osob s násilným chováním“. Ve spolupráci s Probační a mediační službou ČR byl vytvořen akreditační a dotační systém pro tyto programy. <i>Více informací viz str. 84.</i>	Práce s násilnou osobou a s pachateli trestné činnosti obecně, a to nejen ve zmiňovaných programech a na základě zde vytvořených manuálů, bude jednou z prioritních oblastí nové Strategie.
13.	MV spolupráce	Částečně	<i>Vytvořit vzdělávací program v oblasti prevence kriminality pro</i>	V novém období bude cílem na základě

	MPSV, MS		<i>odborníky z řad justice, vězeňské služby, policie a dalších profesí.</i> Viz úkol 9 – zaměřeno na cílovou skupinu pracovníků Policie ČR a samosprávných územních celků.	výsledků projektu zmiňovaného v bodě 9 připravit a příp. akreditovat či registrovat vzdělávací kurzy v oblasti prevence kriminality pro cílové skupiny manažerů prevence kriminality samospráv, příp. strážníků obecních policií, volených zástupců samospráv a dále preventistů Policie ČR. Výsledky projektu a vytvořené kurzy budou k dispozici i pro ostatní resorty k využití pro stanovení vzdělávacích kurzů v oblasti prevence kriminality i pro další cílové skupiny.
14.	MV	ANO	<i>Spolupracovat na realizaci projektu E-Synergie podpořeného z prostředků ESF, jehož realizátorem je Univerzita Palackého v Olomouci. T: do 31. 12. 2014</i> MV bylo od roku 2011 partnerem projektu „E-Synergie - vědeckovýzkumná síť pro rizika elektronické komunikace“, který realizovala Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci. Cílem projektu bylo systematicky snižovat rizika spojená s virtuální komunikací s ohledem na mladou generaci. Tento projekt byl ukončen v roce 2014. Projekt byl financován z prostředků EU	Prevence v boji proti kriminalitě ve virtuálním prostředí (též informační kriminalita či kyberkriminalita) bude vzhledem k jejímu vysokému nárůstu a značné latenci jednou z priorit nové Strategie. Zaměří se především na

			(CZ.1.07/2.4.00/17.0062). <i>Více informací viz str. 63.</i>	informovanost o aktuálních rizicích a možnostech ochrany před nimi, stejně jako na podporu takové ochrany.
15.	MV	ANO	<i>Zajistit realizaci projektu Asistent prevence kriminality podpořeného z OP LZZ včetně aplikace jeho výstupů do praxe. T: do 31. 12. 2014</i> Projekt Asistent prevence kriminality byl realizován. Po pilotní realizaci projektu v roce 2009 bylo již v roce 2010 v rámci ČR 38 asistentů působících v 10 obcích, v roce 2015 bude celkem působit v 58 obcích v rámci celé ČR 175 asistentů prevence kriminality. Projekt APK je podporován v současné době ze dvou finančních zdrojů: • Státní rozpočet, kapitola Ministerstvo vnitra, státní účelová dotace v rámci Programu prevence kriminality • Evropský sociální fond, Operační program lidské zdroje a zaměstnanost - Tříletý projekt ESF OP LZZ „Asistent prevence kriminality I.“ (CZ 1.04/ 3.3.00/61.00003), kdy působilo v 11 lokalitách 50 APK, byl úspěšně ukončen ke dni 30. 6. 2014. - V rámci projektu ESF OP LZZ „Asistent prevence kriminality II.“ (CZ.1.04/3.3.00/C5.00001) je činnost rozšířena do 20 obcí celé ČR a je v něm zaměstnáno 75 osob na pozici APK. Tento projekt bude ukončen k 31. 10. 2015. • Další APK pak působí v rámci ČR i z jiných zdrojů, než jsou prostředky zajišťované Ministerstvem vnitra (např. z podpory úřadů práce, z vlastních rozpočtů obcí). <i>Více informací viz str. 96.</i>	Cílem v novém období bude velmi úspěšný a žádaný projekt APK podporovat i nadále, a to jak po stránce metodické, tak finanční. Bude zajištěno vícezdrojové financování, aby projekt mohl být šířen i do dalších lokalit, případně se mohly rozšiřovat počty APK v lokalitách stávajících.
16.	MV	ANO	<i>Zapojit se do mezinárodního projektu „Úspěšná praxe při zvládání komunitních konfliktů ve středním a východoevropském regionu“</i>	Úkol byl ve stávajícím období naplněn.

			<i>a zajistit publicitu jeho výstupům. T: do 31. 12. 2014</i> V letech 2011 až 2013 se MV aktivně zapojilo do mezinárodního projektu vyhlášeného v rámci EUCPN a podpořeného z grantů Evropské komise „Úspěšná praxe při zvládání komunitních konfliktů“. Projekt organizovalo Ministerstvo vnitra Maďarska a účast v projektu přijaly Bulharsko, Česká republika, Maďarsko, Polsko, Rumunsko a Slovensko. Tématem projektu bylo shromáždit a vyhodnotit národní projekty zabývající se prevencí kriminality v sociálně vyloučených lokalitách. ČR prezentovala úspěšný program „Úsvit“ a projekt „Asistent prevence kriminality“. <i>Viz str. 135.</i>	Nicméně i v novém období bude kladen důraz na posílení mezinárodní spolupráce a šíření příkladů dobré praxe jejím prostřednictvím.
17.	MV spolupráce IKSP	ANO	<i>Zpracovat metodiku pro tvorbu bezpečnostních analýz a koncepcí prevence kriminality na úrovni krajů, měst a obcí. Včetně způsobu a kritérií stanovování míry rizikivosti území (indikátory rizikivosti, apod.) ve vztahu k prevenci kriminality, toto je možné zadat jako výzkumný úkol. T: do 30. 6. 2012 (metodika), do 31. 10. 2012 (způsob a kritéria zjišťování rizikivosti území)</i> V roce 2012 byla zpracována Metodika pro tvorbu bezpečnostních analýz a koncepcí prevence kriminality na úrovni krajů, měst a obcí, včetně způsobu a kritérií stanovování míry rizikivosti (indikátory rizikivosti) ve vztahu k prevenci kriminality. Indikátory rizikivosti MV každoročně aktualizuje a předává krajům a obcím k využití při zpracování preventivních opatření a projektů do Programu prevence kriminality. <i>Více informací viz str. 121.</i>	Metodika bude i nadále součástí podmínek a Zásad pro poskytování dotací na preventivní projekty krajů a obcí. V případě potřeby bude metodika aktualizována.
18.	MV spolupráce PP ČR	ANO	<i>Proškolit na základě výše uvedené metodiky vybrané pracovníky policie a obcí v analytickém rozpracování lokálních bezpečnostních problémů. T: do 31. 12. 2015</i>	Školení ve vydaných metodikách bude probíhat i nadále.

			Proškolení proběhlo v rámci každoročního školení manažerů prevence kriminality spolu se zástupci Policie ČR a na pravidelných IMZ pro preventisty policie. V případě zájmu jsou také poskytovány individuální konzultace ze strany MV. <i>Více informací viz str. 122, 128.</i>	
19.	MV	ANO	<i>Podporovat finančně programy a projekty, které respektují priority a cíle Strategie. T: každoročně</i> MV pokračovalo v letech 2012 až 2015 v podpoře realizace Programu prevence kriminality v krajích a obcích. Hlavními cíli Programu jsou posílení pocitu bezpečí občanů, eliminace kriminálně rizikových jevů a ochrana lokálních komunit před kriminalitou. Soulad s priority a cíli Strategie je zajišťován každoročně prostřednictvím podmínek daných Zásadami pro poskytování dotací ze státního rozpočtu na výdaje realizované v rámci Programu prevence kriminality. MV dále podporovalo projekty v programu „Prevence sociálně patologických jevů“ a v rámci resortního programu prevence kriminality zaměřeného na útvary MV a Policii ČR. Dotační programy byly vždy vyhlašovány v souladu s cíli a prioritami Strategie. <i>Více informací viz str. 10.</i>	Jedná se o trvalý úkol, který bude naplňován i v letech 2016 až 2020. Podpora projektům bude vycházet z priorit a cílů, které určí nová Strategie (případně dle její aktualizace).
20.	MV	ANO	<i>Zpracovat Zásady poskytování dotací ze státního rozpočtu na Program prevence kriminality kraje a Program prevence kriminality měst a obcí. T: každoročně, vždy do 30. listopadu</i> Pro realizaci Programu prevence kriminality v krajích a obcích připravilo MV každoročně metodicko-doporučující dokumenty. Stěžejním dokumentem jsou „Zásady pro poskytování dotací ze státního rozpočtu na výdaje realizované v rámci Programu prevence kriminality“, obsahující podmínky pro kraje a obce, za kterých je možné o dotaci na preventivní opatření žádat. Zásady vymezují obsah žádosti a nakládání se státní účelovou dotací, včetně efektivnosti a	Zásady budou i nadále tvořit základní dokument stanovující podmínky pro čerpání dotací. Na základě příkladů dobré praxe a pozitivních zkušeností budou doplňovány další metodiky a doporučení pro vytváření předpokladů k úspěšné

			hospodárnosti využití dotace a jejího vyúčtování. <i>Více informací viz str. 121.</i>	realizaci projektů.
21.	MV spolupráce Odbor sociálního začleňování Úřadu vlády ČR (Agentura pro sociální začleňování), PP ČR	ANO	<i>Pokračovat v realizaci Programu Úsvit v sociálně vyloučených lokalitách, do řešení problémů zapojit Policii ČR a spolupracovat s Agenturou pro sociální začleňování v romských lokalitách. T: průběžně</i> MV pokračovalo v letech 2012 až 2015 v realizaci Programu prevence kriminality Úsvit, a to za finanční podpory v rámci Programu prevence kriminality. V roce 2013 spolupracovalo MV s Agenturou pro sociální začleňování a v květnu vyhlásilo druhé kolo Programu prevence kriminality zaměřeného na zvýšení bezpečí v sociálně vyloučených lokalitách v obcích spolupracujících s Agenturou. V roce 2014 ustavil ministr vnitra Pracovní skupinu pro řešení problémů sociálně vyloučených lokalit. Jedná se o mezipříslušní pracovní skupinu na úrovni náměstků ministrů a dalších hostů (např. Svaz měst a obcí, Asociace krajů). Pracovní skupina se prozatím sešla 3x. <i>Více informací viz str. 94.</i>	Komplexní přístup k prevenci kriminality a k řešení problémů obecně v sociálně vyloučených lokalitách tvoří jednu z hlavních priorit nové Strategie. Bude pokračovat podpora dosavadních projektů a prohlubování spolupráce s relevantními partnery, včetně Agentury pro sociální začleňování.
22.	MV spolupráce Republikový výbor	ANO	<i>Pokračovat v realizaci informačních aktivit zaměřených na veřejnost a zvláště zranitelné, ohrožené a rizikové skupiny, a to v rámci programů prevence kriminality i v rámci specifických projektů. T: průběžně</i> MV (odbor prevence kriminality) zajišťoval v letech 2012 až 2015 informační aktivity spoluprací jak s tištěnými, tak audiovizuálními a elektronickými médii. K medializaci svých témat využíval také resortní časopisy Policista a Kriminalistika. V květnu roku 2013 byl zprovozněn webový portál www.prevencekriminality.cz. Na tomto webu je každý měsíc zveřejňován a jeho prostřednictvím distribuován elektronický zpravodaj Prevence do každé rodiny. Součástí všech projektů realizovaných odborem (zejména pak těch financovaných z ESF) bylo rovněž povinné zajišťování publicity.	V realizaci informačních aktivit zaměřených na veřejnost a zvláště zranitelné, ohrožené a rizikové skupiny v rámci programů prevence kriminality i v rámci specifických projektů bude pokračováno i nadále.

			<i>Více informací viz str. 137.</i>	
23.	MV spolupráce Republikový výbor	ANO	<i>Zajistit průběžné vzdělávání manažerů prevence kriminality a dalších odborníků v aktuálních tématech prevence kriminality a rizikových jevů. T: průběžně</i> MV (odbor prevence kriminality) průběžně zajišťovalo vzdělávání pracovníků z oblasti prevence kriminality, především manažerů prevence kriminality krajů a obcí. Předmětem školení a kurzů byla aktuální témata prevence kriminality a rizikových jevů, příprava programů prevence kriminality. Pro nové manažery prevence kriminality krajů a obcí a v případě zájmu preventistů Policie ČR nebo obecních policí zajišťoval odbor krátkodobou stáž na svém pracovišti, která jim umožnila základní orientaci v preventivní politice státu, Ministerstva vnitra a Policie ČR, v analytické a metodické činnosti a poskytoval informace o osvědčených národních i zahraničních projektech. Průběžné vzdělávání probíhalo také v rámci specifických programů a projektů. <i>Více informací viz str. 122.</i>	Vzdělávání manažerů prevence kriminality, preventistů Policie ČR a dalších odborníků v aktuálních tematických je kontinuitní prací MV, Policie ČR dalších členů Republikového výboru a bude pokračovat i v novém období.
24.	MV	ANO	<i>Poskytovat metodickou, konzultační a informační podporu manažerům prevence kriminality krajů při rozvoji krajské a lokální úrovně prevence kriminality. T: průběžně</i> MV poskytovalo všem zájemcům o zvýšení bezpečí a o plánování preventivních opatření poradenskou a konzultantskou podporu. Vždy po vyhlášení Programu prevence kriminality na konkrétní kalendářní rok pořádá ve spolupráci s krajskými úřady v každém kraji semináře pro zájemce o preventivní opatření a o státní dotaci a poté se věnuje poradenství při tvorbě analýz, koncepcí a konkrétních preventivních opatření. V průběhu roku pak sleduje průběh realizace projektů, porovnává plánovaný dopad na zlepšení bezpečnostní situace. <i>Více informací viz str. 122.</i>	Platí, co bylo vedeno v předchozím bodě. Opět se jedná o nezbytnou kontinuitní činnost, která bude pokračovat.

25.	MV	ANO	<i>Každoročně vyhlašovat národní nominace na soutěž o Evropskou cenu prevence kriminality a prezentovat vítězný projekt v rámci Best Practice Conference Evropské sítě prevence kriminality. T: průběžně</i> MV jako zástupce ČR se aktivně účastní jednání zástupců členských zemí EU na Radách EUCPN a každoročně podle témat stanovených EUCPN vyhlašuje národní nominace na soutěž o nejlepší projekt. Prioritními tématy EUCPN v průběhu let 2012 až 2015 byly „Komplexní přístup k prevenci kriminality v komunitách“, „Prevence domácího násilí – mezigenerační konflikty“, „Účinná prevence obchodování s lidmi a nelegální migrace“, „Prevence sekundární viktimizace“ a pro rok 2015 bylo vyhlášeno téma „Prevence kyberkriminality“. V letech 2012 - 2014 byla vždy zajištěna účast projektů ČR. <i>Více informací viz str. 124.</i>	MV se bude i nadále aktivně účastnit jednání EUCPN včetně vyhlašování cen prevence kriminality a bude zajišťovat nominace za ČR do této soutěže. Účast na soutěži bude sloužit také ke zprostředkování příkladů dobré praxe ze zahraničí.
26.	MV	ANO	<i>Metodicky vést oblast situační prevence a v rámci Poradního sboru připravovat a zpracovávat společné strategie prevence automobilové kriminality, vloupání do obydlí, prevence kriminality na veřejných prostranstvích a v obchodní síti, prevence kriminality v rekreačních oblastech, prevence zaměřené k individuální ochraně osob apod. a reagovat na aktuální bezpečnostní problémy. T: průběžně</i> Pokračoval společný preventivní projekt Poradního sboru pro situační prevenci kriminality ministra vnitra (dále jen „Poradní sbor“) „Bezpečná země“ v rámci projektu „Bezpečná lokalita“. Projekt Bezpečná země si klade za cíl vyzdvihnout a podpořit mechanické zábranné systémy, zlepšit informovanost občanů, podpořit řemeslnou činnost. K obsahu projektu patří zejména vysvětlit a ukázat veřejnosti jak správně a účinně zabezpečit svůj byt, dům, majetek. Vysvětlit, jak rozpoznat skutečné prvky tvorby bezpečnosti a jejich správné kombinace v reálném životě. Propojit teoretickou část výkladu prevence kriminality s praktickou částí a zkušenostmi Cechu mechanických zámkových systémů ČR jako člena Poradního sboru. Záštitu projektu dalo Ministerstvo vnitra. Podrobněji o projektu na www.cmzs.cz.	MV se bude nadále věnovat své gesční roli v oblasti situační prevence kriminality a bude aktivně řídit činnost Poradní sboru pro situační prevenci. V rámci poradního sboru budou projednávány a iniciovány projekty a aktivity v oblasti situační prevence, včetně oblasti technických norem. Ve spolupráci s MV a Policií ČR budou každoročně identifikovány

			Hlavními výstupy jsou následující publikace: „Pokyny ke stanovení úrovně zabezpečení objektů a provozoven proti krádežím vloupáním podle evropských norem“, „Katalog doporučených produktů k ochraně osob a majetku“, metodika projektu „Bezpečné bydlení – Bezpečná lokalita“, „Manuál bezpečného bydlení“. <i>Více informací viz str. 91.</i>	problematiky, na jejichž řešení se bude Poradní sbor zaměřovat. Bude pokračovat metodická a publikační činnost v oblasti situační prevence ze strany MV a Poradního sboru.
27.	MV	ANO	<i>Na základě požadavků obecní policie zajišťovat jejich vzdělávání v problematice prevence kriminality. T: průběžně</i> V hodnoceném období probíhalo vzdělávání strážníků městské policie a příslušníků Policie ČR v oblasti výkonu služby v sociálně vyloučených lokalitách a etnicky odlišných komunitách či v jinak rizikových lokalitách ve více než 50 městech celé ČR. <i>Více informací viz str. 128.</i>	Viz body 9 a 13.
28.	MV	ANO	<i>Podílet se na realizaci bilaterálních a multilaterálních projektů prevence kriminality a závěry zveřejňovat odborné veřejnosti v České republice. T: průběžně</i> Plnění viz bod 16.	Viz bod 16.
29.	MV spolupráce PP ČR	ANO	<i>Podporovat zřizování nových speciálních výslechových místností podle doporučeného standardu a v místech, kde je prokázáno zřízení takové místnosti jako potřebné. T: průběžně</i> K 31. 7. 2015 bylo na území České republiky zřízeno celkem 57 standardizovaných speciálních výslechových místností (dále jen „SVM“). Všechny tyto místnosti byly financovány v rámci dotačního titulu Program prevence kriminality. Finanční částka vynaložená za období 2012 až 2015 z tohoto dotačního titulu představuje 5 914 000 Kč. Některé stávající SVM byly již modernizovány. V roce 2015 byly vybudovány ještě 2 SVM financované z resortního programu	V období nové Strategie bude dobudována síť SVM dle potřeb Policie ČR v celé ČR, k čemuž budou využity jak zdroje MV, tak fondy EU. Již existující SVM budou průběžně modernizovány. Nadále se bude při budování a modernizaci SVM

			prevence kriminality. <i>Více informací viz str. 80.</i>	vycházet ze standardů daných MV a Policií ČR.
30.	MV spolupráce PP ČR	ANO	<i>Pokračovat v projektu Národní koordinační mechanismus pátrání po pohřešovaných dětech (dále jen „NKMPPD“) a získávat další spolupracující subjekty z mediální oblasti. V rámci projektu zejména zahájit spolupráci s nově vznikajícími subjekty z podnikatelské sféry poskytujícími různá technická opatření a služby v rámci prevence a případné asistence policii při pátrání po pohřešovaných dětech. S přispěním těchto podnikatelských subjektů zvyšovat informovanost o projektu a doplňovat jej o další preventivní aktivity v souvislosti se zmizením dítěte. T: průběžně</i> V letech 2012 až 2015 se podařilo vytvořit podmínky pro přenos informací od Policie ČR ke spolupracujícím médiím či veřejnosti vytvořením aplikace „Pátrání po osobách - dítě v ohrožení“. Aplikace umožňuje přihlásit se e-mailem nebo RSS kanálem k odběru novinek (upozornění o zveřejnění/aktualizaci/stažení záznamu o pohřešovaném dítěti na webu Policie ČR). Na tuto aplikaci je možné se přihlásit také prostřednictvím webových stránek www.pomoztemenajit.cz, které byly v roce 2012 nově koncipovány a následně představeny odborné i laické veřejnosti. V roce 2013 byl schválen projekt bezplatné spolupráce se společností SCREENET, spol. s r. o., spočívající v možnosti okamžitého a bezplatného zveřejnění nejaktuálnějších informací, velmi důležitých v počátečních fázích pátrání a prováděných opatření v případech pohřešovaných dětí v ohrožení na LED panelech. Oficiální spuštění provozu je plánováno v druhé půlce roku 2015. V září 2013 pořádalo MV v Solenicích mezinárodní konferenci „Pohřešované děti a evropská krizová linka 116 000“. Hlavní témata se týkala systému pátrání po pohřešovaných dětech v evropských zemích a role evropské krizové linky pro pohřešované děti 116 000. Provozovatelem evropské krizové linky pro pohřešované děti 116 000	Projekt NKMPPD bude pokračovat i v novém období. Budou realizovány další aktivity směřující k rozvoji projektu, a to jak v rámci ČR, tak v rámci mezinárodní spolupráce. MV podpoří provoz evropských krizových a tísňových linek 116 000 na území ČR (směřují i k pomoci pohřešovaným dětem a jejich blízkým).

			v ČR je od září 2013 občanské sdružení Ztracené dítě. Gesční dohled nad její činností provádí Ministerstvo vnitra. V prosinci 2013 byla podepsána dohoda o partnerské spolupráci mezi NKMPD a evropskou platformou pro pohřešované děti AMBER Alert Europe se sídlem v Bruselu. <i>Více informací viz str. 74.</i>																									
31.	MV	ANO	<i>Provedení analýzy efektivního uspořádání finančních toků do oblasti prevence kriminality. T: do konce roku 2012</i> V roce 2013 byla zpracována analýza finančních toků do oblasti prevence kriminality (zahrnuty finanční prostředky všech věcně příslušných resortů a prostředky ESF).	MV bude i nadále usilovat o maximální možnou efektivitu při čerpání prostředků na prevenci kriminality.																								
32.	MV	ANO	<i>Vyčleňovat finanční prostředky na podporu rozvoje systému prevence kriminality na celorepublikové, krajské a lokální úrovni a na podporu projektů prevence kriminality a prevence kriminálně rizikových jevů. T: průběžně</i> Úkol byl splněn - přehledová tabulka: <table><tr><th>Rok</th><th>Rozpis plánu na Program prevence kriminality</th><th>Z toho resortní program MV</th><th>Nevyužité finanční prostředky⁶</th></tr><tr><td>2012</td><td>56 256 000,00</td><td>1 114 000,00</td><td>4 959 185,41</td></tr><tr><td>2013</td><td>56 256 000,00</td><td>1 200 000,00</td><td>1 988 063,08</td></tr><tr><td>2014</td><td>56 400 000,00</td><td>1 200 000,00</td><td>3 109 552,16</td></tr><tr><td>2015</td><td>61 875 000,00</td><td>1 500 000,00</td><td></td></tr><tr><td>suma</td><td>230 787 000,00</td><td>5 014 000,00</td><td>10 056 800,65</td></tr></table> <i>Více informací viz str. 14 a 108.</i>	Rok	Rozpis plánu na Program prevence kriminality	Z toho resortní program MV	Nevyužité finanční prostředky ⁶	2012	56 256 000,00	1 114 000,00	4 959 185,41	2013	56 256 000,00	1 200 000,00	1 988 063,08	2014	56 400 000,00	1 200 000,00	3 109 552,16	2015	61 875 000,00	1 500 000,00		suma	230 787 000,00	5 014 000,00	10 056 800,65	Prostředky na podporu rozvoje systému prevence kriminality a na podporu preventivních projektů budou vyčleňovány i v letech 2016 až 2020. Cílem je vyčlenit v tomto období částku ve výši minimálně 350 milionů Kč, přičemž minimálně 325 mil. Kč bude vyčleněno na nadresortní Program prevence kriminality.
Rok	Rozpis plánu na Program prevence kriminality	Z toho resortní program MV	Nevyužité finanční prostředky ⁶																									
2012	56 256 000,00	1 114 000,00	4 959 185,41																									
2013	56 256 000,00	1 200 000,00	1 988 063,08																									
2014	56 400 000,00	1 200 000,00	3 109 552,16																									
2015	61 875 000,00	1 500 000,00																										
suma	230 787 000,00	5 014 000,00	10 056 800,65																									

⁶ Všechny prostředky nebyly využity z důvodu úspor při výběrových řízeních především u neinvestičních projektů a současně jsou nevyužité finanční prostředky způsobeny rozdílem cenové úrovně na trhu při zpracování a následnou změnou ceny při realizaci či neplněním podmínek závazných pro realizaci a ukončení projektů. Dále dochází v některých letech k úsporám v Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi, kde závisí výše čerpané částky na počtu klientů zařazených do projektů.

33.	MV	ANO	<i>Nadále zajistit zastoupení České republiky v komisích Organizace spojených národů zaměřených na prevenci kriminality. Zajišťovat zastoupení České republiky v Evropské síti prevence kriminality, podílet se na realizaci transformačního projektu „Prevence a boj proti organizovanému zločinu“, šířit příklady dobré praxe států EU v oblasti prevence kriminality v České republice a české příklady v rámci EU. Zajistit administraci komunitárního programu Evropské komise DAPHNE.</i> MV reprezentuje ČR v Evropské síti prevence kriminality (dále jen „EUCPN“) zřízené na základě Rozhodnutí Rady 2009/902/JHA. Jednání zástupců členských zemí EU probíhá každoročně na Radách EUCPN ve dvou zemích, které předsedají Radě EU. Zástupci MV se každoročně účastní zasedání Komise OSN pro prevenci kriminality a trestní justici (dále jen „Komise“), která je funkčním (subsidiárním) orgánem Hospodářské a sociální rady OSN (ECOSOC). Administrativně a rozpočtově je řízena Úřadem OSN pro drogy a kriminalitu (UNODC) se sídlem ve Vídni. Komise má 40 členských zemí volených podle regionálních skupin na tříleté období. ČR byla zvolena za člena na zasedání Hospodářské a sociální rady v New Yorku v dubnu 2012 na období let 2013 až 2015. V roce 2015 se kromě pravidelného zasedání Komise konal v Kataru 13. Kongres OSN pro prevenci kriminality a trestní justici (dále jen „Kongres“), kterého se zúčastnila delegace ČR vedená ministrem spravedlnosti a složená ze zástupců MV a MS. MV vedlo agendu spojenou s komunitárním programem EU DAPHNE. Za účelem informování o podmínkách programu se zástupce MV pravidelně účastnil veletrhů komunitárních programů v regionech ČR. <i>Více informací viz str. 134.</i>	ČR se bude prostřednictvím MV nadále aktivně podílet na mezinárodní spolupráci v oblasti prevence kriminality, jak na půdě OSN, tak na půdě EU a podílet se na formování světové a evropské preventivní politiky. Této spolupráce bude využito také ke sdílení příkladů dobré praxe a dalších pozitivních zkušeností ze zahraničí. Aktivně bude ČR vystupovat zejména v problematikách týkajících se ochrany zvláště zranitelných obětí trestné činnosti (zejména děti a mládež, senioři, oběti domácího násilí, obchodu s lidmi).
34.	MV	ANO	<i>Vyhodnotit Strategii prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015 na základě stanovených evaluačních kritérií. T: jako součást další Strategie</i>	Úkol bude převzat i do následujícího období. Strategie na léta 2016 až

			Plní se tímto materiálem.	2020 bude ale obsahovat konkrétnější cíle a úkoly s danými indikátory plnění, aby bylo možné provádět konkrétnější vyhodnocení.
35.	MV	NE	<i>Zahájit ostrý provoz zasílání informačních SMS a navázat spolupráci s dalšími mobilními operátory a zapojit je do projektu NKMPPD. T: termín ostrého zasílání SMS do 1. ledna 2012, termín zapojení dalších operátorů průběžně.</i> Úkol nebyl zrealizován. Nejprve z důvodu protahujícího se řešení technických potíží, následně pro zastaralost navrhovaného řešení (sms informování nahrazeno internetovou aplikací).	Úkol již není aktuální, byl technologicky překonán a je plněn jinak.
36.	MV spolupráce PP ČR	ANO	<i>Zajistit zapracování problematiky prevence kriminality do vzdělávacích programů Policie ČR na všech úrovních. T: do 31. 12. 2015</i> Policejní prezidium ČR (OTP) ve spolupráci s MV v letech 2012 až 2014 průběžně zapracovávalo problematiku prevence kriminality do všech vhodných aktuálně realizovaných nebo zpracovaných vzdělávacích programů kvalifikační přípravy (včetně základní odborné přípravy) i navazujících programů další odborné přípravy. Jednalo se o kurzy pro policisty zařazené v preventivně informačních skupinách (v současné době oddělení tisku a prevence), služby kriminální policie a vyšetřování, služby pořádkové policie, služby dopravní policie, příslušníky antikonfliktních týmů i o management Policie ČR. <i>Více informací viz str. 131.</i>	Viz body 9 a 13. Registrovaný kurz v oblasti prevence kriminality zařadit do vzdělávacích programů PČR.
37.	PP ČR spolupráce MV	Částečně	<i>Začlenit problematiku prevence negativních jevů ve virtuální komunikaci do vzdělávacích osnov policistů v rámci základní odborné přípravy. T: 2013</i> Garantem za vzdělávání policistů Policie ČR je odbor bezpečnostního	Plnění úkolu bude pokračovat v následujícím období.

			výzkumu a policejního vzdělávání MV. Odpovídá za zpracování vzdělávacích programů kvalifikační přípravy policistů. Problematika prevence kriminality je v rámci výuky v policejních školách MV v programech zahrnuta. V letech 2012 až 2014 pokračoval odbor ve sběru dat pro vyhodnocení přehledu o stavu a způsobu implementace problematiky prevence kriminality do vzdělávání policistů v policejních školách MV a Policejní akademii ČR. V systému vzdělávání policistů jsou vytvořeny podmínky pro plnění dalších vládních úkolů, které souvisí s prevencí kriminality, a to v oblastech pro prevenci domácího násilí, prevenci obchodování s lidmi a vzdělávání policistů v oblasti počítačové kriminality. V rámci vzdělávacího programu základní odborné přípravy ZOP 2013, kde je zakomponován modul „Prevence kriminality“, by policisté měli získat následující kompetence: • vysvětlí základní rysy systému prevence kriminality v ČR a základní principy, • priority a cíle aktuální strategie prevence kriminality, • charakterizuje základní pojmy a druhy prevence kriminality, • aplikuje zásady prevence kriminality při své služební činnosti.	
38.	PP ČR spolupráce MV	ANO	<i>Inovovat standardy vybavení speciální výslechové místnosti, postup jejich budování a metodiku využívání. Nastavit systém sledování efektivity využívání speciálních výslechových místností a jeho pravidelného vyhodnocování. T: do 31. 12. 2012</i> Problematika využívání speciálních výslechových místností je blíže specifikována závazným pokynem policejního prezidenta č. 167/2010 ze dne 1. 1. 2011, o činnosti na úseku mládeže, jenž byl dne 21. 5. 2012 novelizován závazným pokynem policejního prezidenta č. 72/2012. Úkol byl plněn v rámci celorepublikového projektu „Zkvalitnění práce policie se zvláště zranitelnou obětí“, kdy v průběhu let 2013 až 2014 byly za finanční podpory z resortního programu realizovány tři dílčí	Nastavené standardy, systém sledování využívání a vyhodnocování efektivity u SVM budou používány (a dle potřeby aktualizovány) i v novém období. Blíže k cílům v oblasti SVM viz bod 29.

			projekty: • Využití audiovizuální techniky při výslechu zvláště zranitelných obětí. • Využití přepisovacího programu specialisty po linii mládeže, mravnosti. • Nová metodika výslechu dětských obětí ve speciálních výslechových místnostech. <i>Více informací viz str. 81.</i>	
39.	PP ČR spolupráce MV	ANO	<i>Připravit a realizovat projekt „Mapy kriminality“, a to v souladu s Koncepcí MV a PČR. T: do 31. 12. 2012</i> Policie ČR přispěla k lepšímu plánování preventivních opatření na všech úrovních, ale i ke zkvalitnění řídicí činnosti Policie ČR, obecní policie a dalších institucí výrazně používáním aplikací softwaru, který umožní zpracovávání aktuálních digitálních map kriminality a přestupků v dopravě. V roce 2012 Policejní prezidium ČR nakoupilo potřebný software a spustilo novou infrastrukturu GIS (Geografický informační systém). Celý systém byl propojen se systémem elektronického trestního řízení tak, aby bylo možné získaná data převádět do grafické podoby v mapách. V roce 2014 byl spuštěn projekt s dotací z norských fondů „Aplikace geografického informačního systému Policie České republiky v přímém výkonu služby“. Věcný gestorem projektu je oddělení krizového řízení (pracoviště GIS) Policejního prezidia ČR. Cílem projektu je vytvoření funkční mobilní infrastruktury geoinformačního systému Policie ČR, jehož data budou využívána ke sdílení vizualizovaných dat v oblasti kriminality, ke geografické a analytické podpoře pro výkon služby policie a k podpoře efektivního manažerského rozhodování pro výkon služby především na základních útvarech při zajišťování vnitřní bezpečnosti státu. V roce 2014/2015 probíhaly zátěžové testy systému. Předpoklad spuštění projektu do ostrého provozu v rámci Policie ČR je plánován v roce 2015.	Podpora analytických činností a v jejich rámci využívání nástrojů GIS a nových trendů v této oblasti bude patřit mezi stěžejní priority nové Strategie.

			„Mapy kriminality“ jsou v rámci Policie ČR v současné době využívány k vnitřní potřebě a pilotně je projekt ověřován ve 3 krajích (Středočeský, Liberecký, Jihočeský). <i>Více informací viz str. 112.</i>	
40.	PP ČR spolupráce MV	ANO	<i>Začlenit problematiku odhalování, objasňování a vyšetřování kriminality páchané dětmi a na dětských obětech do systému vzdělávání policistů, a to v souladu s principy uvedenými v kapitole 5.5. Strategie. T: do 31. 12. 2013</i> V souladu s principy uvedenými v kapitole 5.5. Strategie byl úkol splněn včleněním problematiky do vzdělávacího programu ZOP modulu Základy kriminalistiky – výslech osoby mladší 15 let a taktika a zvláštnosti výslechu dětí a mladistvých. V letech 2012 až 2015 proběhla na toto téma řada kurzů. <i>Více informací viz str. 81.</i>	Bude realizováno i nadále.
41.	PP ČR	Plněno jinak	<i>Vytvářet specializované týmy pro případy domácího násilí v Policii ČR. T: do 31. 12. 2015</i> Záměr plošného vytvoření specializovaných týmů na celém území ČR nebyl na základě stanovisek OBP MV a ŘSPP přijat. Tam, kde je to vzhledem k místním podmínkám vhodné a kde již specializované týmy působí, jako na teritoriu MŘP Brno a MŘP Ostrava, bude stávající model zachován. Vhodným řešením pro ostatní kraje je určení specialistů jednotlivců (např. současní metodici, lektori) na úrovni krajských ředitelství policie, případně územních odborů, kteří by se zabývali uvedenou problematikou formou metodického vedení a školení policistů na základních útvarech. Úkol stanovený Národním akčním plánem prevence domácího násilí na léta 2011 - 2014 – „Vytváření specializovaných týmů na úrovni policie ČR“, který koresponduje s úkolem č. 41 Strategie prevence kriminality v ČR na léta 2012 až 2015, byl v novém „Akčním plánu prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2015 – 2018“ přeformulován	Realizovat úkol uložený v novém „Akčním plánu prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2015 – 2018“, který je „podpora specializace Policie ČR na případy domácího násilí a genderově podmíněného násilí“. Indikátorem bude počet specializovaných policistů a policistek na úrovni jednotlivých organizačních článků

			jako „Podpora specializace Policie ČR na případy domácího násilí a genderově podmíněného násilí“. Indikátorem bude počet specializovaných policistů na úrovni jednotlivých organizačních článků policie. <i>Více informací viz str. 85.</i>	policie.
42.	PP ČR	ANO	<i>Zapojovat se do činnosti komisí prevence kriminality obcí a měst, do činnosti Pracovních skupin prevence kriminality v krajích a podílet se na tvorbě programů prevence kriminality krajů, měst a obcí. T: průběžně</i> Tento úkol je plněn v režimu zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zejména viz ustanovení § 2, §14 - 17, § 20). Zástupci jednotlivých krajských ředitelství policie aktivně spolupracují a jsou členy různých pracovních skupin a komisí pro prevenci kriminality příslušných krajských úřadů, měst a obcí. Členy komisí jsou jak preventivní pracovníci a mnohdy též kriminalisté služby kriminální policie a vyšetřování z krajských ředitelství policie, tak vedoucí územních odborů nebo vedoucí obvodních oddělení. Policisté se zástupci samospráv hovoří jak o kriminalitě v regionu, hlavních příčinách nápadu trestné činnosti, tak rovněž o účinných preventivních opatřeních. V rámci spolupráce s jednotlivými obcemi (nebo městskou částí hl. m. Prahy) jsou uzavírány tzv. „koordinační dohody“ za účelem stanovení společného postupu při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku.	Zintenzivnění spolupráce mezi Policií ČR a obecními samosprávami bude jednou z hlavních priorit nové Strategie. Spolupráce by se měla týkat nejen oblasti společných pracovních skupin a komisí či přípravy preventivních projektů, ale i výměny dat a informací, analytických výstupů, realizace společných preventivních projektů, společného plánování hlídek státní a obecní policie v lokalitě ad.
43.	MPSV	ANO	<i>Připravit novelu zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. T: do 31. 12. 2012</i> Byla připravena novela zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. Zákonem č. 401/2012 Sb. ze dne 7. listopadu 2012 se změnil zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, a to s účinností od 1. ledna 2013.	MPSV bude zajišťovat činnost Meziresortní koordinační skupiny k transformaci a sjednocení systému péče o ohrožené děti, která koordinuje aktivity

			<i>Více informací viz str. 66.</i>	Akčního plánu k naplnění Národní strategie ochrany práv dětí. Mezi cíle skupiny bude patřit i příprava nového zákona o ochraně práv dětí či usilování o realizaci IS SPOD – informačního systému sociálně-právní ochrany dětí jako součást jednotného informačního systému (JIS) práce a sociálních věcí.
44.	MPSV	ANO	<i>Podpora a specializované poradenství pro rodiny s dětmi, které se dopustily trestné činnosti. T: průběžně</i> MPSV dlouhodobě podporuje služby pro rodiny, které mají preventivní a podpůrný charakter, a to prostřednictvím podpory nestátních neziskových organizací v oblasti podpory rodiny. Tyto služby mají posilovat rodičovské kompetence, zkvalitňovat rodinné vztahy, podporovat rodiny v péči o děti. Dalším cílem je poskytnout komplexní pomoc rodinám s dětmi, které se mohou ocitnout nebo se ocitají v ohrožení, a předcházet jeho případnému prohlubování. <i>Více informací viz str. 67.</i>	Bude podporováno i nadále. Vedle MPSV jsou a budou takové aktivity podporovány prostřednictvím obcí i z Programu prevence kriminality MV.
45.	MS	ANO	<i>Vyčleňovat finanční prostředky na podporu rozvoje systému prevence kriminality na celorepublikové, krajské a lokální úrovni a na podporu projektů prevence kriminality a prevence kriminálně rizikových jevů.</i> Ministerstvo spravedlnosti disponuje třemi dotačními tituly, které spadají do oblasti prevence kriminality. Jedná se o následující dotační	MS bude i v novém období pokračovat ve vyčleňování prostředků resortu na podporu prevence kriminality

		tituly: <u>a) Dotace na probační programy pro mladistvé delikventy</u> Probačními programy ve smyslu zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, jsou programy sociálního výcviku, psychologického poradenství, terapeutické programy, programy zahrnující obecně prospěšnou činnost, vzdělávací, doškolovací, rekvalifikační nebo jiné vhodné programy k rozvíjení sociálních dovedností a osobnosti mladistvých, které směřují k tomu, aby se mladiství vyhnuli chování, které by bylo v rozporu se zákonem a k podpoře jejich vhodného sociálního zázemí a k urovnání vztahů mezi nimi a poškozenými. <u>b) Dotace na programy protidrogové politiky ve věznicích</u> Programy protidrogové politiky ve věznicích se zaměřují na konkrétní potřeby odsouzených - uživatelů drog v době zpravidla 6 měsíců před očekávaným koncem výkonu trestu odnětí svobody nebo trestního opatření nebo v době zpravidla 3 měsíce před vznikem zákonných podmínek pro podání žádosti o podmíněné propuštění (vytváření plánů následné péče) a mají návaznost do oblasti postpenitenciární péče (nabídka míst v síti služeb ambulantních doléčovacích programů, rezidenční péče v terapeutických komunitách apod.). <u>c) Dotace na program „Rozvoj služeb pro oběti trestné činnosti poskytovaných na základě zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů“</u> Tento dotační titul vznikl při MS teprve v roce 2013 na základě zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů. Dotace je určena pro akreditované restorativní programy a programy na poskytování právních informací obětem trestné činnosti. V rozpočtu kapitoly Ministerstva spravedlnosti na rok 2015 byly na dotace vyčleněny finanční prostředky v celkové výši 14 000 tis. Kč,	a kriminálně rizikových jevů. V souladu s finančními možnostmi resortu bude MS usilovat o posílení rozpočtu vyčleněného na podporu prevence kriminality.
--	--	--	---

			z toho pro probační programy 2 800 tis. Kč, na protidrogovou politiku ve věznicích částka 4 200 tis. Kč a na služby pro oběti trestných činů částka 7 000 tis. Kč.	
46.	MS	ANO	<i>Vytvořit resortní strategické a koncepční materiály upravující oblast prevence kriminality a prevence kriminálně rizikových jevů.</i> Ministerstvo spravedlnosti v oblasti širšího kontextu prevence kriminality v současné době připravuje novou Koncepti vězeňství pro léta 2015 – 2025. Jedním z prioritních cílů koncepce je snižování recidivy trestné činnosti, přičemž tento cíl je dále rozpracováván do roviny konkrétních opatření především v oblastech zaměstnávání vězněných osob, protidrogové politiky ve věznicích, programů zacházení s vězněnými osobami a v oblasti postpenitenciární péče. Koncepce vězeňství pro léta 2015 – 2025 má být předložena k projednání vládě v termínu do konce roku 2015.	MS bude realizovat, vyhodnocovat a v případě potřeby aktualizovat stávající strategické a koncepční materiály z oblasti prevence kriminality a dle potřeby (po skončení daného období, při potřebě řešit nové problémy apod.) vytvářet nové.
47.	MS-PMS	ANO	<i>Vytvořit a akreditovat probační program pro dospělé pachatele domácího násilí s cílem celoplošného využití ze strany justice. T: do 31. 12. 2012</i> Úkol byl v roce 2012 splněn ve spolupráci s MV. Byl vytvořen akreditační a dotační systém pro tyto programy. NNO realizující program byly financovány z kapitoly MV. <i>Více informací viz str. 90.</i>	V následujícím období bude cílem zajišťovat využívání vytvořených a akreditovaných programů v rozhodovací praxi soudů.
48.	MS-PMS	ANO	<i>Implementovat vytvořený nástroj hodnocení rizik a potřeb do praxe Probační a mediační služby, a to včetně zajištění potřebného vzdělávání probačních úředníků a asistentů v této oblasti. T: do 31. 12. 2013</i> Úkol byl splněn v roce 2013. V letech 2013 až 2014 probíhala implementace hodnotícího nástroje SARPO do případové praxe PMS,	Cílem pro následující období bude prosadit vytvořený nástroj pro hodnocení rizik a potřeb do každodenní celoplošné praxe PMS a tento nástroj dle

			a to formou dalšího ověřování nástroje v praxi vybraných středisek PMS. Proběhlo i vyhodnocení praktických zkušeností uživatelů nástroje SARPO formou vyhodnocení výstupů hodnocení rizik a potřeb pachatelů a prostřednictvím fokusních skupin úředníků a asistentů PMS, kteří s ním pracovali. <i>Více informací viz str. 123.</i>	potřeby dále rozvíjet.
49.	MS-PMS	ANO	<i>Rozšiřovat nový systémový přístup při přípravě odsouzeného a oběti na moment podání žádosti o podmíněné propuštění pachatele prostřednictvím Komise pro podmíněné propuštění. T: do 31. 12. 2013</i> Úkol byl splněn v roce 2013. V roce 2014 PMS pokračovala v partnerství s VS v další realizaci projektu s názvem „Křehká šance“, který je v rámci Operačního programu lidské zdroje a zaměstnanost (podpora sociální integrace a sociálních služeb) finančně podpořen z prostředků ESF (CZ.1.04/3.1.00/73.00004). Projekt reaguje na potřebu odsouzených s předpoklady pro jejich podmíněné propuštění připravit se na život vně věznice, úspěšně se adaptovat do společnosti a začlenit se na trhu práce. Realizace individuálního projektu do října 2015. <i>Více informací viz str. 103.</i>	Příprava odsouzených na život vně věznice s cílem úspěšné adaptace na běžný život a omezení možné recidivy pachatelů bude v následujícím období jednou z priorit MS, VS a PMS (ale i dalších členů Republikového výboru).
50.	MS-PMS	ANO	<i>Standardizovat činnost multidisciplinárních týmů pro mládež a uvést ji do souladu se standardem práce týmu pro děti a mládež tak, jak jej definuje příslušná vyhláška MPSV. T: do 31. 12. 2013</i> Standardizace činnosti multidisciplinárních týmů byla dokončena v roce 2013. Probíhala průběžně dál i v roce 2014 a 2015 prostřednictvím realizace individuálního projektu s názvem „Na správnou cestu“, který je v rámci Operačního programu lidské zdroje a zaměstnanost (podpora sociální integrace a sociálních služeb) finančně podpořen z prostředků ESF (CZ.1.04./3.1.00/73.00003). Tým pro mládež pod vedením koordinátora působí v praxi okresního soudu v Plzni-město, Náchodě, Opavě a v Brně-venkov a jeho činnost bude pokračovat až	V následujícím období bude připravena a do praxe implementována metodika práce Týmů pro mládež a jejich činnost bude rozšiřována i do dalších soudních okresů.

			do října 2015, kdy bude k další implementaci do praxe připravena metodika práce Týmů pro mládež. <i>Více informací viz str. 76.</i>	
51.	MS-PMS spolupráce MV	ANO	<i>V rámci Aliance proti dluhům (dále jen „APD“) navrhnout systémovou změnu souvisejících zákonů s cílem rozšířit možnosti alternativních způsobů oddlužování osob, které se ocitli v obtížené sociální situaci včetně pachatelů trestné činnosti. T: do 31. 12. 2015</i> APD je odborná platforma, v rámci které její členové pokračovali v letech 2012 až 2015 v diskusi nad možnostmi, jak předcházet a minimalizovat rizika předlužování osob nacházející se v obtížené sociálně-ekonomické situaci, vč. pachatelů trestných činů. Členy APD jsou vedle PMS zástupci MS, MF, MV, Úřadu veřejného ochránce práv a dalších státních i nestátních organizací. APD pokračovala ve svém úsilí o dosažení legislativního zakotvení alternativních programů oddlužení, založení sanačního fondu, snížení nákladů exekučního řízení, zrušení nároku na náklady právního zastoupení u bagatelních pohledávek vymáhaných prostřednictvím formulářových žalob, zpřísnění pravidel pro poskytování spotřebitelských úvěrů, legislativní zajištění registrů dlužníků a pravidel pro provozování dlužnických databází, podporu finančního vzdělávání odborné a laické veřejnosti, včetně žáků ZŠ a SŠ, uzákonění systému poskytování bezplatné právní pomoci dlužníkům a legislativní zakotvení tzv. chráněného účtu, na kterém by mohl povinný disponovat se svými nezabavitelnými finančními prostředky. V průběhu roku 2014 proběhla 3 pracovní setkání členů APD a v červnu 2014 v Poslanecké sněmovně proběhl pod záštitou poslance Jana Chvojky seminář na téma alternativní programy oddlužení. V létě 2014 byla vládou schválena MS zpracovaná analýza oddlužení. Na MS vznikla v této souvislosti pracovní skupina, která se zabývala zpracováním materiálů k tématu zadluženosti nelegislativní povahy. APD s pracovní skupinou navázala spoluprací, a to formou	Činnost Aliance proti dluhům bude pokračovat i v následujícím období, kdy se bude soustředit zejména na dosud nedosažené cíle (např. v oblasti alternativních programů oddlužení, sanačního fondu, rozšiřování finančního vzdělávání, poskytování bezplatné právní pomoci apod.).

			připomínkování daných pracovních materiálů. Činnost APD pokračuje v rámci probíhajícího projektu „Rozvoj probačních a resocializačních programů – posílení prevence a ochrany společnosti před opakováním trestné činnosti“. <i>Více informací viz str. 118.</i>	
52.	MS-PMS	ANO	<i>Podporovat osvědčené prvky reintegračních projektů zaměřených na osoby ve výkonu trestu a po propuštění, projekty zaměřené na prevenci recidivy včetně projektu Romský mentor. T: každoročně</i> Romský mentoring je služba realizovaná RUBIKON Centrem, kterou PMS dlouhodobě úspěšně využívá již od roku 2004. Plnění probíhá průběžně. Cílem služby je snížit riziko recidivy a sociálního vyloučení pachatelů z řad příslušníků romského etnika, u kterých PMS zajišťuje výkon alternativního trestu. Druhým cílem programu je zvýšit efektivitu práce probačních úředníků s těmito klienty. V roce 2014 probíhala služba romského mentoringu v Ostravě, Děčíně, Mostě, Jablonci nad Nisou a Kolíně. V praxi je aktuálně zapojeno celkem 19 mentorů působící rovněž v Praze a okolí, Ústeckém a Karlovarském kraji. <i>Více informací viz str. 103.</i>	Vzhledem k neustálému nárůstu zastoupení recidivistů mezi pachateli trestné činnosti budou programy zaměřené na prevenci recidivy (včetně projektu Romský mentor) patřit k prioritám následujícího období.
53.	MS-PMS spolupráce MV	ANO	<i>Podílet se v rámci Aliance proti dluhům na prosazování důležitých systémových změn, které budou mít vliv na snižování a eliminaci předluženosti osob. T: průběžně</i> Viz úkol č. 51.	Viz bod č. 51.
54.	MS-PMS	ANO	<i>Budovat a rozšiřovat systém komplexního a specializovaného poradenství pro oběti trestných činů s novými restorativními přístupy k práci s oběťmi a pachateli trestných činů; rozšiřovat systém poradenství do praxe dalších soudních okresů. T: průběžně</i> PMS dál průběžně pokračovala v realizaci projektových aktivit v rámci individuálního projektu s názvem „Proč zrovna já“, který je financován z prostředků ESF (CZ.1.04/3.1.00/73.00001). Prostřednictvím projektu	Zajištění co nejširšího přístupu ke komplexnímu a specializovanému poradenství pro oběti trestné činnosti bude jednou z priorit a cílů nové Strategie.

			probíhá ve 40 městech ČR bezplatné poradenství určené obětem trestných činů, které poskytuje cca 80 vyškolených poradců PMS. Realizace individuálního projektu do října 2015. <i>Více informací viz str. 90.</i>	
55.	MS-PMS	ANO	<i>Podporovat finanční vzdělávání s cílem dosáhnout vyšší finanční gramotnosti u veřejnosti i odborníků. T: průběžně</i> PMS v průběhu roku 2014 realizovala 8 běhů dvoudenních školení zvyšující odborné znalosti a praktické dovednosti úředníků a asistentů PMS v oblasti provádění dluhového poradenství a zvyšování finanční gramotnosti pachatelů trestných činů. Bylo proškoleny 155 probačních úředníků a asistentů, kteří doplnili skupinu již v předchozích letech vyškolených zaměstnanců služby. V současné době je cca 50% odborných zaměstnanců středisek v této oblasti odborně proškoleny a mohou tak znalosti a dovednosti uplatnit ve své případové praxi. <i>Více informací viz str. 132</i>	Vzdělávání v oblasti finanční gramotnosti bude zajišťováno (vzhledem k přetrvávání zadluženosti jako významného kriminogenního faktoru) i v následujícím období.
56.	MS-PMS	ANO	<i>Rozšiřovat již existující probační a resocializační programy, vytvářet a pilotovat nové programy. T: průběžně</i> Probační a mediační služba realizovala v letech 2012 až 2015 implementaci probačních a resocializačních programů do praxe soudních okresů v ČR, a to prostřednictvím projektů financovaných z prostředků EU, programu česko-švýcarské spolupráce a státního rozpočtu. Pokračovala realizace individuálního projektu s názvem „Na správnou cestu!“ (CZ.1.04./3.1.00/73.00003), jež je financován z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu „Lidské zdroje a zaměstnanost“ a ze státního rozpočtu ČR. V rámci projektu „Rozvoj probačních a resocializačních programů – posílení prevence a ochrany společnosti před opakováním trestné činnosti“ financovaného z Programu česko-švýcarské spolupráce probíhala v roce 2014 v úzké součinnosti se středisky PMS realizace inovovaného probačního programu pro mladistvé s názvem „PUNKT	Úkol bude realizován i v novém období. Nadále budou připravovány a realizovány nové projekty zaměřené na probační a resocializační aktivity. Důraz bude kladen na vyhodnocování efektivity realizovaných projektů a na rozšiřování těch projektů a aktivit, které se v pilotní realizaci osvědčí.

			rodina“. Jeho realizátorem je organizace RUBIKON Centrum. Realizace programů probíhala i v roce 2015. <i>Více informací viz str. 77.</i>	
57.	MS-VS	ANO	<i>Rozšiřovat již existující resocializační programy cílené na snižování míry rizika pachatelů zejména násilné trestné činnosti, vytvářet a pilotovat nové programy. T: průběžně</i> V hodnoceném období byl dokončen vývoj prediktivního nástroje na hodnocení rizik a kriminogenních potřeb SARPO (Souhrnná Analýza Rizik a Potřeb Odsouzených). Byly vytvořeny, odpilotovány a mezi standardizované programy nově zařazeny GREPP 2 (dlouhodobý terapeutický program, jehož cílem je snížení recidivy pachatelů, kteří byli odsouzeni za trestné činy násilí na dětech), TP KEMP (18ti měsíční terapeutický program pro pachatele násilí včetně domácího násilí) a PARDON (intervenční program pro pachatele, jejichž delikt souvisí s problémovým průběhem řidičské praxe). Z programů standardizovaných před 1. 1. 2012 byl program 3Z (Zastav se, Zamysli se a Změň se) zaměřený na vícekrát trestané odsouzené s převážně majetkovou trestnou činností rozšířen z 15 do 22 věznic, Program TP 21 Junior zaměřený na problematiku snižování násilí mezi mladistvými odsouzenými rozšířen z 1 do 3 věznic. Intenzivní reedukační program GREPP 1 je realizován ve 2 věznicích. V rámci aktuálně rozběhnutějšího se projektu EHP Norsko PDP 3 (realizace 2015 až 2016) budou vytvořeny „Krátkodobý program na zvládání agresivity a předcházení násilí“, a „Komplexní program protidrogového zacházení s odsouzenými“, které budou zavedeny do většiny věznic. Zároveň pomocí tohoto projektu dojde k rozšíření stávajících programů PARDON a GREPP do dalších vybraných věznic. <i>Více informací viz str. 90.</i>	Úkol bude realizován i v novém období. Nadále budou připravovány a realizovány nové projekty zaměřené na snižování míry rizika násilných pachatelů. Důraz bude kladen na vyhodnocování efektivity realizovaných projektů a na rozšiřování těch projektů a aktivit, které se v pilotní realizaci osvědčí. Rovněž bude přezkoumána efektivita nástroje SARPO a případně dojde k jeho zdokonalování.
58.	MS-VS	ANO	<i>Zajišťovat diferencovaný výkon trestu odnětí svobody</i>	Specializace při práci

			<i>ve specializovaných odděleních na potřebném počtu odsouzených. T: průběžně</i> V letech 2012 až 2015 se počet specializovaných oddělení zajišťujících diferenciovaný výkon trestu zvýšil o 8. Nově zřízeno specializované oddělení pro výkon trestu odsouzených s poruchou osobnosti a chování, způsobenou užíváním návykových látek – Věznice Kuřim – muži ostraha, Věznice Nové Sedlo – muži ostraha, specializované oddělení pro výkon trestu odsouzených s poruchami duševními a s poruchami chování s individuálním zacházením – Věznice Všehrady – mladiství muži, specializované oddělení pro trvale pracovně nezařaditelné odsouzené – Vazební věznice České Budějovice – ženy dozor, Věznice Kynšperk nad Ohří – muži dozor, Vazební věznice Liberec – muži ostraha, Věznice Plzeň – muži zvýšená ostraha, Věznice Rapotice – muži dozor, Vazební věznice Teplice – ženy ostraha, zrušeno bylo specializované oddělení pro trvale pracovně nezařaditelné muže dozor ve Vazební věznici Praha – Ruzyně, transformováno bylo specializované oddělení pro výkon trestu odsouzených s poruchami duševními a s poruchami chování ve Věznici Rýnovice – muži ostraha na specializované oddělení pro výkon trestu odsouzených s poruchami duševními a s poruchami chování s individuálním zacházením. Zřizování dalších specializovaných oddělení je podmíněno navýšením počtu zaměstnanců zajišťujících odborné zacházení s odsouzenými.	s odsouzenými bude jedním ze základních principů práce VS i v následujícím období.
59.	MS-VS	ANO	<i>Zpracovat koncepční materiál o zacházení s mladými vězni respektující Doporučení CM/Rec (2008)11 Výboru ministrů Rady Evropy a zajistit jejich realizaci. T: zpracování materiálu do 31. 10. 2012, realizace průběžně</i> Koncepční materiál byl zpracován. Při věznění mladistvých mužů je v České republice postupováno v souladu s Doporučením CM/Rec (2008)11 Výboru ministrů Rady Evropy členským státům o Evropských pravidlech pro mladistvé pachatele vystavené sankcím nebo	Při práci s mladými vězni bude nadále respektováno a realizováno zmíněné Doporučení.

			opatřením. <i>Viz str. 78.</i>	
60.	MS-IKSP	ANO	<i>Realizovat výzkum "Násilné sexuálně motivované kriminální jednání". T: do 31. 12. 2015</i> Výzkum probíhal v letech 2012 až 2015. Je zaměřen na kriminální jednání pachatelů sexuálně motivovaných trestných činů s prvkem násilí (násilné sexuální delikty/trestné činy), na pachatele sexuálního násilí a na opatření na ochranu společnosti před tímto druhem kriminality. V roce 2014 byla připravena monografie k dosavadním poznatkům z výzkumu. <i>Více informací viz str. 91.</i>	IKSP bude i nadále realizovat výzkumné aktivity v oblasti kriminologie a trestní politiky dle plánu své činnosti schváleného MS. S výsledky své činnosti bude pravidelně seznamovat Republikový výbor, odbornou i laickou veřejnost. K tomu bude mj. sloužit i web prevencekriminality.cz .
61.	MS-IKSP spolupráce Republikový výbor	ANO	<i>Realizovat reprezentativní výzkum veřejného mínění zaměřeného na postoje občanů k prevenci kriminality a k bezpečnosti včetně důvěry občanů v bezpečnostní složky.</i> Byl realizován výzkum veřejného mínění zaměřený na postoje občanů k prevenci kriminality a k bezpečnosti včetně důvěry občanů v bezpečnostní složky. V listopadu a prosinci 2012 byl proveden sběr dat, v roce 2013 dokončena interpretace dat (kvalitativní vyhodnocení). <i>Více informací viz str. 111.</i>	Viz body č. 3 a 10.
62.	MS-IKSP	ANO	<i>Realizovat výzkum "Kriminální kariéra mladistvých. Nové jevy v kriminalitě mladistvých, uplatňování Systému včasné intervence." T: do 31. 12. 2015</i> Řešení úkolu bylo zahájeno v roce 2012, výzkum bude dokončen v roce 2015. Je zaměřen na zkoumání možností včasného preventivního zásahu proti začínající asocialitě dětí. Úkol je současně	Viz bod č. 60.

			zařazen jako podporovaný projekt do Programu bezpečnostního výzkumu v ČR pod č. VG2VS/244. K dosavadním poznatkům z výzkumu byla v edici IKSP vydána monografie „Systémový přístup k prevenci kriminality mládeže“. <i>Více informací viz str. 78.</i>	
63.	MS-IKSP	ANO	<i>Realizovat výzkum "Nové jevy v násilné kriminalitě včetně domácího násilí." T: do 31. 12. 2015</i> Řešení úkolu bylo zahájeno v roce 2012 s tím, že subprojekt týkající se domácího násilí již byl dokončen a v roce 2014 byla publikována závěrečná monografie „Vybrané problémy z oblasti domácího násilí v ČR“. Úkol byl současně součástí Národního akčního plánu prevence domácího násilí na léta 2011 až 2014. Výzkum nových jevů v násilné kriminalitě bude celkově dokončen v roce 2015. <i>Více informací viz str. 90.</i>	Viz bod č. 60.
64.	MS-IKSP	ANO	<i>Realizovat výzkum "Regionální rozložení a podmíněnost kriminality, problematiky a výskyt tzv.hot-spot." T: do 31. 12. 2015</i> Výzkum probíhá, v roce 2015 bylo uskutečněno obsáhlé terénní šetření týkající se názorů a postojů občanů ke kriminalitě a sociálně patologickým jevům v lokalitách jejich bydlišť. Probíhá sběr a vyhodnocování dalších relevantních dat. <i>Více informací viz str. 111.</i>	Viz bod č. 60.
65.	MS-IKSP	ANO	<i>Realizovat výzkum "Současná situace v oblasti extremistických hnutí v ČR s důrazem na jejich potencionální podporu u mladistvých a na šíření extremistických ideologických obsahů po Internetu". T: do 31. 12. 2015</i> Projekt byl dokončen, byla publikována závěrečná monografie „Politický radikalismus a mládež“. Úkol byl současně zařazen do Programu bezpečnostního výzkumu v ČR pod č. VG20102012012.	Viz bod č. 60.

			Po dopracování výstupů z výzkumu a návrhů na opatření byl výzkum při hodnocení výsledků úspěšně obhájen. <i>Více informací viz str. 78.</i>	
66.	MS-İKSP	ANO	<i>Realizovat výzkum "Vývoj kriminality v ČR – každoroční sledování a analýza včetně sledování trendů, skladby pachatelů, obětí atd." T: průběžně</i> Jedná se o dlouhodobý úkol, jehož předmětem je vždy stav kriminality v roce předchozím a porovnání s delšími (cca desetiletými) časovými řadami statistických údajů rezortních statistik MS a MV (konkrétně PČR). Základem každoroční analýzy je zhodnocení stavu a změn v úrovni kriminality v ČR obecně, změn struktury a intenzity kriminality včetně změn teritoriálních, pohybů stavu a skladby známých pachatelů. Součástí sledování a analýzy je i problematika obětí trestné činnosti. <i>Více informací viz str. 111.</i>	Viz bod č. 60.
67.	MS-VS	ANO	<i>Rozšiřovat nový systémový přístup při přípravě odsouzeného a oběti na moment podání žádosti o podmíněné propuštění pachatele prostřednictvím Komise pro podmíněné propuštění. T: do 31. 12. 2013</i> K rozšíření ověřené praxe Komise pro podmíněné propuštění, fungující v České republice od roku 2009 ve 3 věznicích, došlo v projektu „Křehká šance“. V tomto projektu je VS partnerem PMS. <i>Více informací viz str. 104.</i>	VS a PMS budou v následujícím období posilovat vzájemnou spolupráci při práci s odsouzenými v jejich přípravě na život po propuštění z věznice s cílem omezit riziko recidivy.
68.	MŠMT	ANO	<i>Zpracovat Strategii prevence rizikových projevů chování u dětí a mládeže v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy na období na léta 2013 – 2018. T: do 31. 12. 2012</i> MŠMT v roce 2013 vydalo „Národní strategii prevence rizikových projevů chování u dětí a mládeže v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy na období na období 2013 – 2018“. Strategie je	V období účinnosti nové Strategie bude MŠMT realizovat úkoly plynoucí z „Národní strategie prevence rizikových projevů chování u dětí a mládeže v působnosti

			zveřejněna na webových stránkách MŠMT. <i>Více informací viz str. 119.</i>	resortu školství, mládeže a tělovýchovy na období na období 2013 – 2018“ a připraví navazující strategii pro další období.
69.	MŠMT	ANO	<i>Vytvořit standardy specifické primární prevence pro oblast prevence všech forem rizikového chování, rozšíření procesu certifikací na celou oblast primární prevence a vytvoření metodických materiálů. T: do 31. 12. 2012</i> Standardy specifické primární prevence pro oblast prevence všech forem rizikového chování byly vytvořeny v roce 2012 jako výstup projektu VYNSPI (proces certifikací na celou oblast primární prevence byl v roce 2012 připraven a odzkoušen a v lednu 2013 zahájen). Metodické materiály (Certifikační řád, Manuál certifikátora) byly vytvořeny v roce 2012 také v rámci projektu VYNSPI. <i>Více informací viz str. 63 a 122.</i>	V oblasti specifické primární prevence pro oblast prevence všech forem rizikového chování bude nadále postupováno v souladu s vytvořenými standardy a metodickými materiály.
70.	MŠMT	ANO	<i>Podporovat projekty primární prevence formou vyhlašovaných dotačních řízení. T: každoročně</i> MŠMT vydalo na období 2013 až 2018 novou Metodiku MŠMT pro poskytování dotací ze státního rozpočtu na realizaci aktivit v oblasti prevence rizikového chování v období 2013 až 2018. Každý rok resort vyčlenil ze svého rozpočtu cca 20 000 000 Kč. <i>Více informací viz str. 62.</i>	MŠMT bude i v novém období pokračovat v dotační podpoře projektů primární prevence. V souladu s finančními možnostmi resortu bude MŠMT usilovat o posílení rozpočtu vyčleněného na podporu primární prevence.
71.	MŠMT spolupráce MV	ANO	<i>Zařadit oblast kyberšikany do rámcového vzdělávacího plánu škol jako součást dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. T: do 30. 6.</i>	Vzdělávání v oblasti kyberšikany i dalších nebezpečí v oblasti

			2013 Oblast prevence kyberšikany se stala součástí rámcových vzdělávacích programů, je obsažena v několika vzdělávacích oborech a oblastech (např. Výchova ke zdraví, Člověk a zdraví). Vzdělávací programy pro pedagogické pracovníky na oblast kyberšikany má ve své nabídce Národní institut pro další vzdělávání v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. <i>Více informací viz str. 132.</i>	kyberkriminality bude nadále pevnou součástí rámcových vzdělávacích programů pro žáky i vzdělávacích programů pro pedagogické pracovníky.
72.	MŠMT spolupráce MV	ANO	<i>Novelizovat metodický pokyn pro učitele a zahrnout do něj problematiku kyberšikany a spolupráci školy s Policií ČR a s dalšími relevantními institucemi. T: do 31. 8. 2012</i> V roce 2013 MŠMT vydalo nový Metodický pokyn k řešení šikanování ve školách a školských zařízeních. Metodický pokyn zahrnuje i problematiku kyberšikany a spolupráci školy se specializovanými institucemi.	Vydáný metodický pokyn bude realizován v praxi a i nadále bude posilována spolupráce MŠMT s Policií ČR a dalšími specializovanými institucemi.
73.	MŠMT	ANO	<i>Podporovat finančně preventivní projekty na téma kyberšikany. T: každoročně</i> V rámci dotačního programu na realizaci aktivit v oblasti prevence rizikového chování byly v letech 2012 až 2015 podpořeny projekty prevence kriminality, mezi nimi byly i projekty škol, školských zařízení a nestátních neziskových organizací na téma prevence kyberšikany. <i>Více informací viz str. 62.</i>	Projekty zaměřené na prevenci kyberšikany ve školách budou nadále podporovány v rámci dotačního programu MŠMT
74.	MŠMT	ANO	<i>Vytvořit resortní strategické a koncepční materiály upravující oblast prevence kriminality a prevence kriminálně rizikových jevů. T: průběžně</i> V letech 2012 až 2015 byly vytvořeny následující strategické a koncepční materiály upravující oblast prevence kriminality a prevence kriminálně rizikových jevů:	MŠMT bude realizovat, vyhodnocovat a v případě potřeby aktualizovat stávající strategické a koncepční materiály z oblasti

			- Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2013 – 2018. - Základy prevence kriminality pro pedagogické pracovníky (výstup projektu VYNSPI). - nové přílohy Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních (Krizové situace spojené s ohrožením násilím, Netolismus, Sebepoškozování, Nová náboženská hnutí, Rizikové sexuální chování, Příslušnost k subkulturám, Domácí násilí). - Metodický pokyn k řešení problematiky šikany ve školách a školských zařízeních.	prevence kriminality a dle potřeby (po skončení daného období, při potřebě řešit nové problémy apod.) vytvářet nové.
75.	MŠMT	ANO	<i>Vyčleňovat finanční prostředky na podporu rozvoje systému prevence kriminality na celorepublikové, krajské a lokální úrovni a na podporu projektů prevence kriminality a prevence kriminálně rizikových jevů. T: průběžně</i> V rámci dotačního programu na realizaci aktivit v oblasti prevence rizikového chování byly v letech 2012 až 2015 podpořeny projekty prevence kriminality, zejména programy dlouhodobé primární prevence rizikového chování dětí a mládeže a projekty zaměřené na poskytování odborných a ověřených informací a vzdělávání odborné či laické veřejnosti. Příjemci dotací byly školy, školská zařízení a nestátní neziskové organizace, které pracují s dětmi a mládeží. <i>Více informací viz str. 63.</i>	MŠMT bude i v novém období pokračovat ve vyčleňování prostředků resortu na podporu prevence kriminality a kriminálně rizikových jevů. V souladu s finančními možnostmi resortu bude MŠMT usilovat o posílení rozpočtu vyčleněného na podporu prevence kriminality.
76.	MŠMT	ANO	<i>Vytvořit krajské plány primární prevence kriminality a rizikového chování. T: průběžně</i> Každý kraj má vytvořen krajský dokument – Krajskou strategii primární prevence rizikového chování, která obsahuje i oblast prevence kriminality.	Úkol bude průběžně plněn i nadále.

			<i>Více informací viz str. 123.</i>	
77.	MO	ANO	<i>Vytvořit resortní strategické a koncepční materiály upravující oblast prevence kriminality a prevence kriminálně rizikových jevů. T: průběžně</i> V roce 2014 byla ministrem obrany schválena nová resortní „Koncepce primární prevence rizikového chování personálu rezortu MO na období let 2015 až 2019“ (dále jen „Koncepce“). K zabezpečení jednotného postupu při realizaci úkolů primární prevence rizikového chování v resortu a nové Koncepce byl v roce 2015 ministrem obrany schválen nový vnitřní předpis (rozkaz ministra obrany) „Primární prevence rizikového chování personálu rezortu Ministerstva obrany.“ <i>Více informací viz str. 120.</i>	MO bude realizovat, vyhodnocovat a v případě potřeby aktualizovat stávající strategické a koncepční materiály z oblasti prevence kriminality a dle potřeby (po skončení daného období, při potřebě řešit nové problémy apod.) vytvářet nové.
78.	MO	ANO	<i>Začlenit opatření prevence kriminality a prevence kriminálně rizikových jevů do resortního programu zabývajícího se zdokonalením komplexní výchovy příslušníků ozbrojených sil ČR. T: průběžně</i> Opatření prevence kriminality a kriminálně rizikových jevů tvořily nedílnou součást resortního procesu výchovy, vzdělávání a výcviku příslušníků ozbrojených sil ČR. Stanovená témata v oblasti prevence kriminality byla realizována vojenskými útvary v rámci velitelských a odborných příprav, Velitelstvím výcviku – Vojenskou akademií Vyškov v rámci základní, odborné a speciální přípravy, kariérového vojenského vzdělávání, výcviku vojenských profesionálů a příslušníků Aktivní zálohy AČR, Univerzitou obrany Brno v rámci studijních programů a Vojenskou střední školou a Vyšší odbornou školou MO v Moravské Třebové v rámci školních vzdělávacích programů. <i>Více informací viz str. 133.</i>	Resortní program MO zabývajícím se zdokonalením komplexní výchovy příslušníků ozbrojených sil ČR bude i nadále obsahovat opatření prevence kriminality a kriminálně rizikových jevů.
79.	MO	ANO	<i>Vyčleňovat finanční prostředky na podporu rozvoje systému prevence kriminality na celorepublikové, krajské a lokální úrovni a na podporu projektů prevence kriminality a prevence kriminálně rizikových jevů.</i>	MO bude i v novém období pokračovat ve vyčleňování prostředků

			<i>T: průběžně</i> MO každoročně vyčleňovalo ve svém rozpočtu finanční prostředky účelově vázané na podporu realizace projektů prevence kriminality a prevence kriminálně rizikových jevů. Finanční prostředky byly využity k realizaci preventivních aktivit určených zejména pro cílové skupiny personálu MO s předpokládanou vyšší mírou rizikového chování. V období let 2012 až 2015 byly na resortní program Prevence kriminality vyčleněny finanční prostředky v celkové výši 18 600 000 Kč.	resortu na podporu prevence kriminality a kriminálně rizikových jevů. V souladu s finančními možnostmi resortu bude MO usilovat o posílení rozpočtu vyčleněného na podporu prevence kriminality.
80.	MO	ANO	<i>Prohlubovat vzdělání všech zaměstnanců MO v oblasti boje proti extremismu a korupci, ochrany lidských práv a aktuálních kriminálně rizikových jevů. T: průběžně</i> Agenturou personalistiky AČR byly každoročně organizovány 2 cykly odborných příprav pro předsedy a metodiky komisí pro prevenci. Od roku 2012 až do poloviny roku 2015 se těchto příprav zúčastnilo cca 1 040 osob. Vzdělávání personálu MO v oblasti boje proti extremismu, ochrany lidských práv a aktuálních kriminálně rizikových jevů bylo zabezpečováno v rámci ročně stanovených 4 vyučovacích hodin. V období let 2012 až 2014 bylo realizováno u vojenských útvarů cca 320 vzdělávacích aktivit. Pokračovala i mimoresortní spolupráce a rozšířen byl resortní lektorský sbor, který zabezpečuje přednáškovou činnost u vojenských útvarů. <i>Více informací viz str. 133.</i>	Vzdělávání zaměstnanců MO v uvedených oblastech bude za spolupráce s dalšími resorty a partnery pokračovat i v následujícím období.
81.	MO	ANO	<i>Zabezpečit spolupráci Vojenské policie s orgány Policie ČR, obecní policie, Celní správy, s Vězeňskou službou, obecními a městskými úřady při předávání konkrétních poznatků o protiprávních jednáních v resortu MO a jejich následného šetření. T: průběžně</i> Vojenská policie spolupracovala s PČR, Celní správou, obecní policií, VS ČR, obecními a městskými úřady zejména v místech, kde jsou	Spolupráce bude probíhat i nadále.

			dislokované útvary AČR. Pověřené orgány Vojenské policie spolupracovaly se specializovanými součástmi SKPV PČR. V rámci MO spolupracovala Vojenská policie zejména s orgány Vojenského zpravodajství. V průběhu hodnoceného období byla prohlubována spolupráce Vojenské policie s řídicími a velitelskými orgány MO.	
82.	MO	ANO	<i>Realizovat projekt „Efektivní vnitřní kontrola v resortu MO“, financovaný z prostředků EU - Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost. T: průběžně</i> Realizace projektu byla úspěšně završena konferencí dne 26. 3. 2014, které se zúčastnilo více než 100 příslušníků vojenských útvarů MO. Inspekci ministra obrany byly prezentovány výstupy projektu. Jednotlivé výstupy projektu byly průběžně implementovány s cílem garance a udržitelnosti projektu. Výstupy projektu byly poskytovatelem dotace, odborem strukturálních fondů MV, schváleny.	Projekt byl ukončen, jeho výstupy byly implementovány do vnitřních procesů a budou uplatňovány i nadále.
83.	MO	ANO	<i>Realizovat „Program prevence kriminality“ s důrazem na podporu projektů určených pro cílové skupiny s vyšší mírou rizikového chování. T: průběžně</i> Plnění viz úkol č. 79.	Viz bod č. 79.
84.	MZ	ANO	<i>Vytvořit resortní strategické a koncepční materiály upravující oblast prevence kriminality a prevence kriminálně rizikových jevů. T: průběžně</i> Strategickými dokumenty pro oblast prevence kriminality jsou Zdraví 2020 - Národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí a Národní akční plán prevence dětských úrazů. <i>Více informací viz str. 120.</i>	MZ bude realizovat, vyhodnocovat a v případě potřeby aktualizovat stávající strategické a koncepční materiály z oblasti prevence kriminality a dle potřeby (po skončení daného období, při potřebě řešit nové problémy apod.)

				vytvářet nové.
85.	MZ	ANO	<i>Zajišťovat snižování úmrtnosti a zdravotního postižení způsobeného nehodami a násilím páchaného na ohrožených skupinách obyvatelstva:</i> <i>a. Podporovat sběr úrazových dat, na základě průběžných analýz těchto dat navrhnout příslušná nápravná opatření. Ustavit Národní registr úrazů zákonem.</i> <i>b. Vytvořit síť pracovišť spolupracujících v oblasti prevence úrazů, násilí a podpory bezpečnosti pro děti.</i> <i>c. Vytvořit a realizovat vzdělávací programy zaměřené na bezpečné prostředí pro děti – bez úrazů a násilí.</i> <i>d. Podporovat preventivní programy se zaměřením na bezpečné prostředí pro děti a zdravý životní styl dětí a mladistvých.</i> V rámci snižování úmrtnosti a zdravotního postižení způsobeného nehodami a násilím páchaným na ohrožených skupinách obyvatelstva pokračovalo MZ v plnění úkolů vyplývajících z Národního akčního plánu prevence dětských úrazů na léta 2007 – 2017. Pokračovalo budování Národního registru úrazů, který byl legislativně zakotven v zákoně č. 372/2011 Sb. V období od července 2014 do února 2015 byly v součinnosti zástupců organizací resortu zdravotnictví a dalších dotčených subjektů provedeny analytické práce k návrhu výše uvedeného registru, jeho vývoj a testování a proveden pilotní provoz za účasti klíčových uživatelů registru. Pokračovala činnost Meziřesortní pracovní skupiny pro prevenci dětských úrazů, která vytvořila NAP prevence dětských úrazů pro roky 2007 – 2017 a podílí se na jeho naplňování. Pokračovala také činnost Národního koordinačního centra prevence úrazů, násilí a podpory bezpečnosti pro děti ve Fakultní nemocnici v Motole. <i>Více informací viz str. 79.</i>	Plnění úkolu bude pokračovat i v následujícím období.
86.	MZ	ANO	<i>Zajišťovat důslednou implementaci Úmluvy o právech dítěte v resortu</i>	Úkol bude plněn

			<i>zdravotnictví. T: průběžně</i> MZ průběžně zajišťuje implementaci Úmluvy o právech dítěte, úzce spolupracuje s Výborem pro práva dítěte u Úřadu vlády. Úmluvu o právech dítěte také ve své práci naplňuje Komise pro děti a dorost při MZ. MZ posílilo práva dětí při poskytování zdravotní péče v rámci zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (dále jen „zákon o zdravotních službách“), který vešel v platnost 1. 4. 2012. Podle § 35 odst. 1 zákona o zdravotních službách poskytovatel zdravotních služeb zjistí názor nezletilého na poskytnutí zamýšlených zdravotních služeb, jestliže je to přiměřené rozumové a volní vyspělosti a jeho věku. V zákoně o zdravotních službách je dále uvedeno, že nezletilý pacient má při poskytování zdravotních služeb právo na nepřetržitou přítomnost zákonného zástupce.	i v následujícím období.
87.	MZ	ANO	<i>Podporovat projekty a aktivity zaměřené na prevenci všech forem násilí a podporu bezpečnosti pro děti a jiné ohrožené skupiny obyvatelstva. T: průběžně</i> MZ v rámci aktivit zaměřených na prevenci všech forem násilí a podporu bezpečnosti pro děti vydalo vyhlášku č. 70/2012 Sb., o preventivních prohlídkách, která mimo jiné ukládá praktickým lékařům pro děti a dorost v rámci preventivních prohlídek vyloučení známek týrání, zanedbávání a zneužívání dítěte. <i>Více informací viz str. 65.</i>	Plnění úkolu bude pokračovat i v následujícím období.
88.	MZ	Částečně	<i>Podílet se na péči o děti bez rodinného zázemí a děti ohrožené. Podpora vzniku a činnosti dětských center a jejich legislativní zakotvení.</i> Resort se podílel na péči o děti bez rodinného zázemí a děti ohrožené a podporuje vznik dětských center, jejichž hlavním principem by byla multioborová týmová spolupráce a vzetí rodiny do aktivní péče o dítě. Dětská centra měla být blíže specifikována v novele zákona o zdravotních službách, která ale bohužel z důvodu předčasného	Plnění úkolu bude pokračovat v novém období.

			ukončení funkčního období Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR nebyla projednána. Aktuálně zákon o zdravotních službách řeší poskytování péče o děti bez rodinného zázemí a děti ohrožené v dětských domovech pro děti do tří let věku. V zákoně o zdravotních službách je také ukotveno poskytování zdravotních služeb a zaopatření poskytovaném v dětských domovech pro děti do tří let věku. <i>Více informací viz str. 79.</i>	
89.	MZ		<i>Vyčleňovat finanční prostředky na podporu rozvoje systému prevence kriminality na celorepublikové, krajské a lokální úrovni a na podporu projektů prevence kriminality a prevence kriminálně rizikových jevů. T: průběžně</i> MZ v letech 2012 až 2015 v rámci dotačního programu Prevence kriminality finančně podpořilo žadatele celkovou částkou 819 500 Kč. <i>Více informací viz str. 81.</i>	MZ bude i v novém období pokračovat ve vyčleňování prostředků resortu na podporu prevence kriminality a kriminálně rizikových jevů. V souladu s finančními možnostmi resortu bude MZ usilovat o posílení rozpočtu vyčleněného na podporu prevence kriminality.

V. Aktivity členů Republikového výboru pro prevenci kriminality v návaznosti na plnění Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015

Tento souhrn obsahuje výčet a popis nejdůležitějších aktivit a projektů realizovaných na vládní úrovni, zejména členy Republikového výboru pro prevenci kriminality, při plnění úkolů a priorit Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015 a byl vytvořen na základě podkladů zaslaných členy Republikového výboru.

Jeho struktura vychází z každoročních zpráv o plnění Strategie prevence kriminality předkládaných Republikovým výborem vládě a obsahuje popis aktivit Republikového výboru a dále jeho jednotlivých členů v celém sledovaném období v dělení na aktivity a projekty v oblasti prevence sociální (primární, sekundární a terciární), prevence situační, komplexní přístup v rámci sociálně vyloučených lokalit a další přístupy a nástroje preventivní politiky na republikové úrovni – činnost analytická, koncepční a metodická, vzdělávací aktivity, informační aktivity, mezinárodní spolupráce.

1. Meziresortní spolupráce

Odpovědnost za vytváření koncepce a koordinaci preventivní politiky má meziresortní orgán **Republikový výbor pro prevenci kriminality** (dále jen „Republikový výbor“).⁷ Projednává materiály pro jednání vlády České republiky z oblasti prevence kriminality a schvaluje také přidělování finančních prostředků ze státního rozpočtu na programy a projekty vytvářené v rámci vládou schválené Strategie prevence kriminality v České republice na příslušné období, zde léta 2012 až 2015.

V letech 2013, 2014 a 2015 byly vládě ČR předloženy⁸ k projednání a schválení Zprávy o plnění úkolů vyplývajících ze Strategie prevence kriminality České republiky na léta 2012 až 2015 za příslušné roky (2012, 2013, 2014). Všechny tyto zprávy vláda svým usnesením schválila. Zprávy byly také předloženy k projednání Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky, a to jako součást Zprávy o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti na území České republiky v roce 2012, 2013 a 2014. Na pravidelných jednáních Republikového výboru byly projednávány materiály členů tohoto výboru, které předkládaly vládě ČR, resortní strategie a koncepce týkající se nebo zahrnující oblast prevence kriminality, zákony dotýkající se prevence kriminality (např. nový zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů, zákon č. 401/2012 Sb., kterým se novelizoval zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony), podklady pro plnění společných úkolů (např. zpracování Analýzy potřebnosti legislativní úpravy prevence kriminality), výsledky řešených výzkumných úkolů,

⁷ Jeho členy jsou Ministerstvo vnitra, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo financí, Ministerstvo obrany, Nejvyšší státní zastupitelství, Policejní prezidium ČR, Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky, Rada vlády ČR pro záležitosti romské menšiny, Probační a mediační služba ČR, Generální ředitelství Vězeňské služby ČR, Institut pro kriminologii a sociální prevenci a Soudcovská unie ČR.

⁸ Na základě usnesení vlády ČR č. 925 ze dne 14. prosince 2011 ke Strategii prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015.

metodické pokyny jednotlivých resortů, informace o resortních dotačních politikách a dále pak aktuální dílčí problematiky.

Tematicky byla jednání zaměřena především na zkvalitnění péče o ohrožené děti, pomoc obětem trestných činů, bezpečnostní problematiku sociálně vyloučených lokalit, prevenci předlužování, probační programy, recidivu a resocializaci vězňů. Byly projednávány přípravné práce k realizaci individuálních preventivních projektů systémového charakteru. Republikový výbor také schvaloval dotace vyčleněné na rozvoj systému prevence kriminality v České republice, které zajišťuje Ministerstvo vnitra (blíže viz kapitola III).

2. Oblast sociální prevence

Sociální prevence představuje aktivity ovlivňující proces socializace a sociální integrace jedince a aktivity zaměřené na změnu nepříznivých společenských a ekonomických podmínek, které jsou považovány za klíčové příčiny páchání trestné činnosti. Efektivita programů sociální prevence je obtížně měřitelná. Realizace programů však výrazným způsobem pozitivně ovlivňuje sociální perspektivu těch, jimiž se zabývají, a společenskou atmosféru v obci i celé zemi.

2.1 Primární prevence

Primární prevence je zaměřena na celou populaci, dospělé i děti. Zahrnuje především výchovné, vzdělávací, volnočasové, osvětové a poradenské aktivity zaměřené na nejširší veřejnost. Zvláštní pozornost je věnována pozitivnímu ovlivňování příslušných hodnotových měřítek zejména dětí a mládeže (využívání volného času, možnosti kulturního, sportovního vyžití, předkládání odborných a adekvátních informací, seznámení se s trestní odpovědností, ad.). Realizace primární sociální prevence je primárně rolí rodiny a škol, v praxi se jí často věnuje také Policie ČR i jednotlivé obecní policie (nejčastěji právě v prostředí škol).

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“) odpovídá za zpracování koncepcí, obsah a koordinaci v oblasti **specifické primární prevence rizikového chování u dětí a mládeže**, za zpracovávání metodických a dalších materiálů souvisejících s problematikou specifické primární prevence rizikového chování, přípravu materiálů legislativní povahy předmětné problematiky a průběžné plnění úkolů vyplývajících z vládních usnesení, strategií a koncepcí a z nich vyplývajících akčních plánů.

MŠMT vydalo na období 2013 – 2018 novou Metodiku MŠMT pro poskytování dotací ze státního rozpočtu na realizaci aktivit v oblasti prevence rizikového chování v období 2013–2018. MŠMT každoročně vyhlašovalo dotační řízení v rámci **Programů na podporu aktivit v oblasti prevence rizikového chování u dětí a mládeže v působnosti MŠMT**. Resort vyčleňoval ze svého rozpočtu každoročně

cca 20 mil. Kč. V rámci tohoto dotačního programu byly podpořeny zejména programy dlouhodobé všeobecné primární prevence rizikových forem chování dětí a mládeže, projekty evaluace potřebnosti, dostupnosti a efektivnosti služeb, projekty zaměřené na poskytování odborných a ověřených informací a vzdělávání odborné či laické veřejnosti. Příjemci dotací byly školy, školská zařízení a nestátní neziskové organizace (dále jen „NNO“), které pracují s dětmi a mládeží. Projekty budou zhodnoceny formou závěrečné zprávy o realizaci aktivit prevence rizikového chování.

Přehled o podpořených projektech v letech 2012 - 2015

Rok	Počet podpořených projektů	Celková částka dotace v Kč
2012	179	19 957 817
2013	107	18 543 300
2014	160	19 553 300
2015	164	19 256 954

V roce 2012 připravovalo MŠMT také nový systém hodnocení kvality pro všechny formy rizikového chování a podporovalo proces certifikací jako podmínky pro NNO k získání dotace. Byly vytvořeny „**Standardy specifické primární prevence pro oblast prevence všech forem rizikového chování**“. Jedná se o výstup projektu VYNSPI (Tvorba systému modulárního vzdělávání v oblasti prevence sociálně patologických jevů pro pedagogické a poradenské pracovníky škol a školských zařízení na celostátní úrovni). Proces certifikací pro všechny formy rizikového chování byl v roce 2012 připraven a odzkoušen a byl zahájen od ledna 2013. V rámci projektu VYNSPI byly vytvořeny také metodické materiály (Certifikační řád, Manuál certifikátora).

Ministerstvo vnitra

Ministerstvo vnitra ČR (dále jen „MV“) v oblasti prevence kriminality věnuje pozornost především informování občanů o možnostech ochrany občanů před trestnou činností a také upozorňování na nové typy kriminality. V letech 2012 až 2015 se jednalo především o **prevenci kriminality rizikových jevů v oblasti virtuální komunikace**. Od roku 2011 bylo MV partnerem projektu E-Synergie Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, jehož hlavním cílem bylo systematicky snižovat rizika spojená s virtuální komunikací s ohledem na mladou generaci. Tento projekt byl ukončen v roce 2014.

Projekt od roku 2011 realizovalo Centrum prevence rizikové virtuální komunikace Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, který byl financován z prostředků EU (CZ.1.07/2.4.00/17.0062). Obsahem projektu bylo vytvoření funkční vědeckovýzkumné sítě propojující vzdělávací, výzkumné a podnikatelské organizace zaměřující se na oblast rizikové virtuální komunikace v kyberprostoru a související

kyberkriminalitu. Síť funkčně propojuje jak oblast teoretickou (výzkum, teoretické ukotvení problematiky), tak i oblast praktickou (vzdělávání, intervence, trestně-právní řešení problematiky, implementace znalostí do komerční sféry). Uvnitř sítě také probíhaly vzdělávací a školící aktivity vedoucí ke zvýšení spolupráce jednotlivých členů sítě a ke zvyšování existujícího know-how. Podrobněji na www.e-bezpeci.cz.

V rámci projektu proběhly 2 stáže studentů Pedagogické fakulty UP Olomouc na pracovištích policie a následně proběhly diskuse k problematice činnosti Policie ČR v oblasti informační kriminality, legislativy v oblasti kybernetického prostředí, či informační kriminality se zaměřením na děti. Dále byl realizován v rámci projektu odborný seminář „Vybrané aspekty informační kriminality“, kterého se zúčastnilo 60 policistů pracujících na problematice informační kriminality z krajských ředitelství Policie ČR.

V průběhu realizace projektu bylo také řešeno více než 500 případů evidovaných v rámci online poradny a 30 z nich bylo předáno k šetření Policii ČR. Došlo k prohloubení úzké spolupráce mezi MV, Policií ČR a společnostmi Seznam.cz, Vodafone a Google. Na aktivity projektu E-Synergie v současnosti úspěšně navazuje a projektových výstupů využívá projekt „E-Bezpečí“.

Na problematiku rizik souvisejících s virtuální komunikací reagují také kraje a obce. V rámci dotačního titulu Program prevence kriminality bylo v letech 2012–2015 podpořeno celkem 14 projektů obcí a krajů v celkové částce 3 688 000 Kč.

Policie ČR

Primární prevenci věnuje velkou pozornost Policie ČR. Všechna krajská ředitelství policie (dále je „KŘP“) a také Národní protidrogová centrála SKPV se věnují realizaci přednáškové činnosti ve školských či jiných zařízeních sdružujících děti a mládež. Mezi nejčastější témata patří trestní odpovědnost, chování v krizových situacích, rizika virtuální komunikace, trestná činnost mládeže, trestná činnost spojená s užíváním návykových látek – alkoholu apod.). Každé KŘP realizuje řadu projektů a preventivních opatření dle regionálních problematik. Popisy jednotlivých projektů jsou dostupné na webových stránkách jednotlivých KŘP. V průběhu roku 2015 budou zapracovány do jednotného přehledu „Dobrá praxe“, který bude umístěn na homepage www.policie.cz. Dále se KŘP účastní všech celorepublikových preventivních projektů oddělení tisku a prevence Policejního prezidia ČR (např.: Obezřetnost se vyplatí – kapesní krádeže a krádeže v obchodech, Řídím, piju nealko pivo – výchova k zodpovědné konzumaci alkoholu ve vztahu k bezpečnosti silničního provozu, Zebra se za tebe nerozhledne – bezpečnost chodců v silničním provozu).

Jednotlivá KŘP průběžně zajišťují zpravodajskou činnost o trestné činnosti v kraji, poskytují preventivní rady a informace, zveřejňují články o preventivních tématech na webu PČR, na jiných webech, v tisku, rozhlasu a televizi.

Spolupracují s obecními, okresními a krajskými metodiky prevence školských zařízení a úřadů. Realizují dny policie a IZS pro širokou veřejnost, kde mimo prezentace různých služeb a techniky PČR předávají i preventivní informace, letáky, pomůcky apod.

Ministerstvo zdravotnictví

Ministerstvo zdravotnictví (dále jen „MZ“) každoročně určovalo priority a podporovalo projekty v rámci dotačního programu **„Péče o děti a dorost“** a **„Prevence kriminality“**, které se zaměřují na bezpečné prostředí a zdravý životní styl dětí a mladistvých a na prevenci různých forem násilí a podporu bezpečnosti pro děti a jiné ohrožené skupiny obyvatelstva. Dotace poskytovalo na následující oblasti:

- Systémová prevence úrazů u dětí a mladistvých – se zaměřením na úrazy v dopravě, při sportovních aktivitách a sebepoškozování.
- Systémová prevence násilí na dětech se zaměřením na sexuální zneužívání.
- Škola přátelská dětem z hlediska resortu zdravotnictví.

Dalším dotačním programem je **„Národní program zdraví – projekty podpory zdraví“**, kde cílovou populační skupinou byly děti a mládež. Z hlediska prevence byly podpořeny projekty zaměřené na rizikové faktory životního stylu – především na kouření a užívání alkoholu u žáků na základních a studentů na středních školách.

MZ v letech 2012 až 2015 v rámci **dotačního programu Prevence kriminality** finančně podpořilo celkovou částkou **819 500 Kč** projekty zaměřené zejména na bezpečnost komunity, prevenci proti kyberšikaně a bezpečnost v on-line prostředí.

Ministerstvo obrany

Ministerstvo obrany (dále jen „MO“) primární prevenci věnuje velkou pozornost a prevence kriminality je zařazena mezi hlavní, dlouhodobé úkoly v práci s lidským potenciálem. V rámci resortní „Koncepce prevence nežádoucích jevů na období let 2010 až 2014“ jsou každoročně stanovovány priority v oblasti prevence kriminality na následující rok.

Resortní **„Program prevence kriminality“** klade důraz na podporu projektů určených pro cílové skupiny s vyšší mírou rizikového chování, mezi něž patří zaměstnanci MO, kteří jsou z důvodu služebního nebo pracovního zařazení odloučeni od rodiny, dále vojáci z povolání, kteří jsou vysíláni do zahraničních operací a jejich rodiny, vojáci z povolání ve věku do 35 let, žáci a studenti vojenských škol. Součástí je i „Projekt vzdělávání v oblasti prevence kriminality“ a projekty zaměřené na aktivity podporující zdravý životní styl cílových skupin osob s vyšší mírou rizikového chování.

V období let 2012 až 2015 byly na resortní program Prevence kriminality vyčleněny finanční prostředky v celkové výši 18 600 000 Kč. Z uvedené částky bylo cca 965 600 Kč využito na zabezpečení každoročně připraveného centrálního

Projektu vzdělávání v oblasti prevence kriminality. Na aktualizaci a doplnění Informačních pramenů Agentury personalistiky AČR, které jsou dostupné veškerému personálu MO, bylo čerpáno 55 433 Kč.

V uvedených letech bylo celkově zrealizováno 278 projektů vojenských útvarů zaměřených do oblasti prevence kriminality. Kromě zabezpečení aktivit specifické primární prevence byly vzhledem ke skutečnosti, kdy v rámci MO vykonává cca 80 % vojáků službu v jiné obci než je jejich trvalý pobyt, ve větším měřítku zaměřeny na aktivity spadající do oblasti nespecifické primární prevence (tzn. aktivity k podpoře zdravého a kvalitnějšího životního stylu personálu jako základního předpokladu předcházení a minimalizování výskytu rizikového chování). Aktivity specifické primární prevence přispěly ke zvýšení právního vědomí personálu MO v oblasti prevence kriminality.

Hospodárnost, efektivnost a účelnost využití vyčleněných finančních prostředků vynaložených na realizaci těchto projektů byly průběžně vyhodnocovány Agenturou personalistiky AČR.

2.2 Sekundární a terciární prevence

Sekundární prevence se zaměřuje na konkrétní rizikové skupiny obyvatelstva, úžeji vymezené podle věku, druhu ohrožení, teritoria apod. a na kriminálně rizikové sociální i situační prostředí. **Terciární prevence** představuje resocializační opatření zaměřující se na ty, kteří trestný čin již spáchali, na lokality, které již byly kriminalitou zasaženy, a na osoby, které se již staly oběťmi trestných činů. S ohledem na odbornou náročnost jednotlivých aktivit jsou tyto oblasti především záležitostí pracovníků resortu Ministerstva práce a sociálních věcí a v některých souvislostech i Ministerstva spravedlnosti a Ministerstva zdravotnictví.

V rámci aktivit sekundární prevence se tito odborní pracovníci zabývají rizikovými jedinci a skupinami osob, u nichž je zvýšená pravděpodobnost, že se stanou pachateli nebo oběťmi trestné činnosti (specializovaná sociální péče), na sociálně patologické jevy (např. drogové a alkoholové závislosti, šikanu, sprejerství, gamblerství, výtržnictví, vandalismus, interetnické konflikty, rasismus a xenofobii apod.) a příčiny kriminogenních situací. Práce v oblasti terciární prevence spočívá v resocializaci kriminálně narušených osob (pracovní uplatnění včetně rekvalifikace, sociální a rodinné poradenství, pomoc při získávání sociální, sociologické a ekonomické samostatnosti apod.). Jejím cílem je udržet dosažené výsledky předchozích intervencí a rekonstrukce nefunkčního sociálního prostředí.

2.2.1 Ohrožené děti a mladiství

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Nejvýznamnější události v oblasti problematiky ohrožených dětí a mladistvých bylo **přijetí novely zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí**. Zákonem

č. 401/2012 Sb. ze dne 7. listopadu 2012 se změnil zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, a to s účinností od 1. ledna 2013. Předním hlediskem sociálně-právní ochrany se nově stala, vedle zájmu a blaha dítěte, také ochrana rodičovství, rodiny, práva na rodičovskou výchovu a péči s ohledem na širší sociální prostředí. Novelou došlo k těmto zásadním změnám:

- Stanovení závazných postupů pro činnost orgánů sociálně-právní ochrany dětí a dalších účastníků systému.
- Rozvoj náhradní rodinné péče, zvýšení podpory pěstounské péče, hmotné zajištění pěstounské péče na přechodnou dobu, změna způsobu příprav pěstounů, vytváření podmínek pro zřízení podpůrných a odlehčovacích služeb pro nové i stávající pěstounské rodiny.
- Zavedení standardů kvality práce a nastavení minimálních rámců činnosti pro všechny subjekty v systému⁹.

Novela zavedla mechanismy, které byly opakovaně požadovány odborníky v systému již od roku 2006 a k jejichž implementaci se Česká republika (a nutno podotknout, že průřezově různými resorty) pravidelně zavazuje. Deklarovaná opatření vedoucí **ke zkvalitnění systému péče o ohrožené děti a rodiny se opakovaně** objevují v řadě materiálů, které byly v rozmezí let 2006 až 2012 projednány a schváleny vládou ČR¹⁰. K promítnutým změnám v novele zákona také zavazují Českou republiku Závěrečná doporučení Výboru OSN pro Českou republiku. V novele zákona č. 359/1999 Sb., jsou zahrnuty i systémové změny, které v maximální míře naplňují doporučení vycházející z rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“).

MPSV v letech 2013 až 2015 průběžně monitorovalo a vyhodnocovalo zavádění opatření, která do výkonu agendy sociálně-právní ochrany dětí tato novela zákona přinesla. Současně novela zákona obsahuje přechodná ustanovení týkající se řady institutů (např. celé oblasti standardizace). Významný objem finančních prostředků přinesl na podporu novely zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, **individuální projekt „Systémová podpora procesů transformace systému péče o ohrožené děti a rodiny“**, který byl zahájen v červenci 2012. Jeho hlavním cílem je komplexní systémová změna zajišťování péče o rodiny a děti ohrožené sociálním vyloučením, sociálně vyloučené, nebo ty, na něž se zaměřuje sociálně-právní ochrana.

V letech 2013 až 2015 pokračovala realizace řady aktivit, které podporují implementaci novely a přinášejí do terénu žádoucí praxi. Na základě tří analýz

⁹ Podrobně viz <http://www.mpsv.cz/files/clanky/14305/novela.pdf>.

¹⁰ Řada instrumentů, které byly poslední novelizací zakotveny v zákoně, byla již v předchozí době upravena v rámci metodických materiálů MPSV a novela tak v těchto bodech kontinuálně navazuje na dlouhodobě konzistentní metodické vedení orgánů sociálně-právní ochrany dětí (dále jen „OSPOD“) ze strany MPSV. Jedná se zejména o postupy při vyhodnocování situace ohroženého dítěte, metody práce při provádění tzv. sanace rodiny, individuální plánování nebo využívání institutu případových konferencí.

(konkrétně sociodemografická analýza, analýza sítě služeb pro práci s rodinami a dětmi a analýza systému náhradní rodinné péče) pokračuje práce na **návruhu optimalizace řízení a financování systému péče o ohrožené děti a rodiny**. Byly vytvořeny a pilotně ověřeny **standards kvality sociálně-právní ochrany dětí**, byly pilotně ověřeny **nástroje pro práci v systému péče o ohrožené děti a rodiny** a podporován **rozvoj služeb pro ohrožené děti a rodiny**. V rámci projektu probíhalo v roce 2014 pilotní ověřování služeb ve dvou krajích (Pardubickém a Královéhradeckém). Na základě pilotního ověřování služeb byl vytvořen **minimální rámec sítě služeb na krajské úrovni**, jehož součástí je **vznik nových typů pracovních pozic na trhu práce ve službách v oblasti náhradní rodinné péče** (profesionální pěstounská péče).

Na území několika krajů došlo k pilotáži **rodinných konferencí**. Základní informace o celkové koncepci a pracovních postupech v průběhu realizace rodinných konferencí mělo možnost získat více než 300 účastníků „Úvodních setkání“, která se pod vedením holandských lektorů realizovala v Ostravě a Praze. V návaznosti na tato úvodní setkání došlo k proškolení pracovníků orgánů sociálně-právní ochrany dětí a dále koordinátorů a administrátorů rodinných konferencí.

V souvislosti s předcházejícími aktivitami byla vytvořena pro roky 2014/2015 **série školení**, jejichž cílem je předat výstupy všech projektových aktivit odborníkům z řad pracovníků OSPOD, pověřených osob, poskytovatelů služeb pro rodiny a děti, specialistů krajských úřadů, soudců, státních zástupců, policistů, učitelů, zdravotníků a inspektorů kvality poskytování sociálně-právní ochrany. Školení probíhala od prosince 2014 a pokračovala i během roku 2015.

MPSV ve spolupráci s Ministerstvem financí **vyhlásilo v červnu 2014 výzvu k předkládání žádostí o grant na individuální projekty z EHP fondů** v rámci programu CZ04 – **Ohrožené děti a mládež**. Jako součást snah o úspěšnou realizaci „Národní strategie ochrany práv dětí“ má tato výzva k předkládání projektů podnítit kraje k tomu, aby revidovaly své politiky práce s ohroženými dětmi. Díky této výzvě mohou kraje, které **pobyťová zařízení pro děti** zřizují, vypracovat komplexní a udržitelné transformační plány, jejichž prvotním cílem bude snížit počet dětí umístěvaných do ústavní péče a zároveň posílit síť dostupných ambulantních služeb pro ohrožené děti a jejich rodiny. Projekty, které byly v rámci výzvy podpořeny, se zaměřují na dlouhodobou udržitelnou strategii deinstitucionalizace péče o ohrožené děti, zejména děti mladší 3 let. Cílem každého projektu musí být vytvoření komplexního plánu transformace pobyťové péče o děti na systém účinné a multidisciplinární sítě ambulantních a terénních preventivních a podpůrných služeb.

V letech 2012 až 2014 pokračovala jednání se zástupci jednotlivých resortů v rámci **Meziresortní koordinační skupiny k transformaci systému péče o ohrožené děti** o dalším směřování procesu transformace systému péče o ohrožené děti. V roce 2014 došlo k obměně členství ve skupině a příkazem ministryně práce a sociálních

věcí byl s účinností od 15. září 2014 upraven její statut a jednací řád. Jednání skupiny v obnoveném složení proběhlo v lednu 2015.

V letech 2013 až 2015 pokračovaly práce na realizaci **IS SPOD – informačního systému sociálně-právní ochrany dětí (za využití kompatibilních částí Systému včasné intervence - SVI) jako součást jednotného informačního systému (JIS) práce a sociálních věcí**. V roce 2015 bylo připraveno výběrové řízení na dodavatele JIS práce a sociálních věcí, jehož součástí je Informační systém sociálně-právní ochrany dětí.

MPSV dlouhodobě **podporuje služby pro rodiny**, které mají preventivní a podpůrný charakter, a to prostřednictvím podpory nestátních neziskových organizací v oblasti podpory rodiny. Tyto služby mají posilovat rodičovské kompetence, zkvalitňovat rodinné vztahy, podporovat rodiny v péči o děti. Dalším cílem je poskytnout komplexní pomoc rodinám s dětmi, které se mohou ocitnout nebo se ocitají v ohrožení, a předcházet jeho případnému prohlubování.

V oblasti podpory rodiny pro rok 2015 byly podporovány 3 dotační oblasti:

- Preventivní aktivity na podporu rodiny.
- Podpora rodin v agendě sociálně-právní ochrany dětí (dále jen „SPOD“). Dotační oblast byla zaměřena na rozvoj specifické práce s různými skupinami ohrožených dětí – děti ohrožené sociálně patologickými jevy, děti zanedbávané, týrané a zneužívané, oběti a svědci domácího násilí, děti ohrožené nepříznivým zdravotním stavem dítěte nebo rodiče. Cílem podpory v této oblasti bylo podporovat přímou práci s ohroženými dětmi a rodinami. Aktivity byly zaměřené především na rozvoj metod přímé práce s dětmi při řešení případů dětí a rodin, které jsou v agendě SPOD. Mezi podporované aktivity patřilo zejména intenzivní poradenství a terapie pro rodiče nebo děti, které jsou orgánem sociálně-právní ochrany dětí vyhodnoceny jako ohrožené. V tomto dotačním programu bylo v roce 2015 celkem podpořeno 66 projektů. Celková vyplacená částka byla 23 277 873 Kč. **Za celé období 2012 až 2015 bylo v tomto dotačním programu podpořeno 257 projektů celkovou částkou více než 91 mil. Kč.**
- Zavádění nových a inovovaných postupů a metod do přímé práce s rodinami, jejich pilotní ověření; Podpora práce s dětmi a rodinami v agendě SPOD.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Rozvoj sítě preventivních služeb v systému péče o ohrožené dítě byl posílen v zákoně č. 333/2012 Sb., kterým se novelizoval zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních. Novela přinesla v oblasti institucionální i preventivně výchovné péče řadu zásadních změn, a to i v kontextu průběžně

měněných či nově přijímaných legislativních předpisů dotýkajících se náhradní péče o ohrožené děti.

Zcela zásadní změnou je předpokládané využívání preventivně výchovné péče **ve střediscích výchovné péče** ve větším rozsahu, „destigmatizace“ středisek a snížení počtu dětí v ústavní péči tím, že bude kladen větší **důraz na prevenci a poradenství**. Předpokládá se rozšiřování sítě středisek, především ambulantních, a ve větší míře se počítá i s rozšiřováním nabídky služeb celodenních (stacionáře). Novela zákona současně konkretizuje účel poskytované preventivní péče, specifikuje příjemce preventivně výchovných služeb a definuje služby střediska, jejichž cílem je poskytování všestranné preventivní pomoci, a to prvořadě formou ambulantní péče, se zaměřením na snížení závažnosti rizikového chování dětí. Vzhledem k službám poskytovaným na úrovni školských poradenských zařízení se zavádí i zde informovaný souhlas s poskytnutou službou v souladu s dalšími právními předpisy.

MŠMT pokračovalo v letech 2012 až 2015 v **podporování sítě preventivních služeb v rámci systému péče o ohrožené dítě**. V rámci Programu na realizaci aktivit v oblasti prevence rizikového chování v působnosti resortu MŠMT a v rámci finanční podpory metodiků prevence byly finančně podporovány pedagogicko-psychologické poradny.

Ministerstvo vnitra

Ministerstvo vnitra, jako hlavní gestor prevence kriminality, se dlouhodobě věnuje zkvalitňování meziresortního systému péče o ohrožené a rizikové děti. Stěžejním meziresortním projektem byl do roku 2011 projekt „**Systém včasné intervence**“ (dále jen „SVI“) realizovaný v letech 2000 až 2010.

Projekt SVI je zaměřen na zlepšení spolupráce institucí, do jejichž působnosti spadá péče o ohrožené děti v nejranějších stadiích sociálně patologického vývoje dítěte, ať již jde o kriminalitu, týrání, zanedbávání či zneužívání dětí. Projekt byl metodicky řízen MV a dotačně podporován v rámci Programu prevence kriminality ve 38 městech v ČR. Vláda svým usnesením č. 191/2011 pověřila realizaci **Národního projektu SVI** ministra práce a sociálních věcí ve spolupráci s ministrem vnitra. Tento projekt MPSV však dosud nebyl realizován.

Poznatky z práce tzv. komplexních týmů pro mládež ustavovaných na obdobném základě jako SVI z iniciativy Probační a mediační služby přinesly řadu podnětů, které se promítly ve vyhlášce č. 473/2012 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o sociálně-právní ochraně dětí, a to zejména ve standardu kvality sociálně-právní ochrany č. 7 Prevence. Tento standard stanoví kritérium 7a), dle něhož orgán sociálně-právní ochrany aktivně vyhledává a monitoruje ohrožené děti. Prokazatelně koordinuje, případně vytváří podmínky pro preventivní aktivity ve svém správním obvodu. Kritérium 7b) dále stanoví, že orgán sociálně-právní ochrany v rámci preventivních aktivit spolupracuje s dalšími fyzickými osobami, právníckými osobami a orgány veřejné moci, zejména s orgány územní samosprávy, pověřenými

osobami, poskytovateli sociálních služeb, zástupci škol a školských zařízení, Policií České republiky, Probační a mediační službou, soudem, státním zastupitelstvím, poskytovateli zdravotních služeb, případně dalšími fyzickými osobami, právníckými osobami a orgány veřejné moci zúčastněnými na péči o ohrožené děti podle místních potřeb a podmínek. Všechny uvedené subjekty mohou jako formu spolupráce v rámci výše uvedeného zvolit tým pro děti a mládež. Současný stav je ale takový, že metodika SVI i praktická činnost se nerozvíjí.

Potvrzuje to i výzkumný úkol Institutu pro kriminologii a sociální prevenci „**Kriminální kariéry mladistvých. Nové jevy v kriminalitě mladistvých, uplatňování Systému včasné intervence**“, který byl zahájen v roce 2012 a dokončen má být v roce 2015¹¹. Úkol je současně zařazen jako podporovaný projekt do Programu bezpečnostního výzkumu v ČR pod č. VG2VS/244. Je zaměřen na zkoumání možností včasného preventivního zásahu proti začínající asocialitě dětí. V roce 2012 byl zpracován, oponován a schválen projekt výzkumu a bylo zahájeno shromažďování empirických dat ke kriminalitě a prekriminalitě mladistvých a k fungování Systému včasné intervence. V roce 2013 proběhlo shromažďování empirických dat ke kriminalitě a prekriminalitě mladistvých a byl uspořádán specializovaný seminář IKSP, na němž byly prezentovány dílčí výsledky výzkumu. Vzhledem k tomu, že SVI procházel podstatnou transformací, bylo původně plánované terénní šetření k jeho realizaci přesunuto na rok 2014, kdy byly zmapovány dosavadní poznatky a zkušenosti s realizací Systému včasné intervence a jeho transformací do nového legislativního rámce. Z poznatků výzkumu SVI, které byly konzultovány s klíčovými pracovníky v této oblasti, vyplynuly následující závěry:

- Zavedením SVI vzniklo lepší komunikační prostředí ke kooperaci všech subjektů zainteresovaných na problematice prevence kriminality.
- Zásadní překážkou kvalitní práce s SVI je nejasnost budoucího rozvoje a současná stagnace SVI, která se nevhodně promítá zejména v nejednoznačné podpoře obcí v této oblasti.
- Architektura nového SVI by měla být především kompatibilní s elektronickou evidencí písemností, která je ve většině obcí standardem a měla by splňovat požadavky Instrukce MPSV č. 21/2000 O rozsahu a obsahu spisové dokumentace o dětech vedené OSPOD včetně vedení rejstříku a statistiky.
- Ukázalo se, že SVI je založen na správných principech, ale že jejich naplňování je vzhledem k nejasnosti koncepcí a kompetencí decizních orgánů dosud neuspokojivé.
- Orgány OSPOD by měly (jako koordinující síla v organizaci prevence) získat do stavu specializované pracovníky, kteří by se pružně zabývali jednak agendou oznámení z terénu o asociální činnosti dětí a mládeže (tato oznámení podle potřeby podněcovali), jednak se však zabývali i samostatným

¹¹ K dosavadním poznatkům z výzkumu byla v edici IKSP vydána monografie „Systémový přístup k prevenci kriminality mládeže“.

vyhledáváním ohrožených klientů v terénu (průběžná depistáž). Je třeba fakticky hlouběji naplnit § 10 odst. 3 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí („Obecní úřad obce s rozšířenou působností je povinen a) sledovat nepříznivé vlivy působící na děti a zjišťovat příčiny jejich vzniku, b) činit opatření k omezování působení nepříznivých vlivů na děti“).

- Je třeba důkladněji propracovat metodiku postupu při koordinovaném postupu při naplňování praktických závěrů případových konferencí a uvést ji plošně do praxe.

Poznatky pracovníků veřejné správy, policie i neziskových organizací o zhoršující se situaci a perspektivě dětí a mladistvých v řadě regionů a lokalit České republiky vedly MV ke zpracování materiálu **„Rozbor situace dětí a mladistvých ohrožených kriminalitou a kriminálně rizikovými jevy“**, který dne 27. srpna 2014 předložilo vládě pro informaci. Jeho cílem bylo upozornit na vybrané aktuální kriminogenní faktory, sociálně nežádoucí jevy a sociální procesy, které mohou potenciálně ohrožovat úspěšnou socializaci dětí a které mohou být příčinou rostoucí kriminality a zvyšujícího se počtu osob závislých na sociálním systému státu. Zvláštní pozornost byla věnována zejména koncentraci těchto rizikových faktorů v sociálně vyloučených lokalitách, v nichž vyrůstají děti, které neznají jiný způsob života, než na okraji společnosti.

Při zpracování materiálu vycházelo MV ze „Sociologické rešerše výzkumů ke kriminalitě a sociálně patologickým jevům u dětí a mladistvých“, která čerpala z více než 80 podkladových materiálů, relevantních výzkumů, šetření a studií, které proběhly od roku 2007 do současnosti.

Hlavní zjištění vyplývající z tohoto materiálu jsou následující:

- Statistiky orgánů činných v trestním řízení dlouhodobě vykazují pokles zjištěné kriminality mládeže. Tyto údaje však zpochybňuje fakt, že policejní statistiky zahrnují pouze zjištěnou trestnou činnost a u pachatelů jen trestnou činnost objasněnou. Problémem je také vysoká latence (neohlášení) zejména méně závažné kriminality, u níž je předpoklad, že se na ní ve vysoké míře podílí mládež. Navíc není vedena centrální evidence přestupků, na jejichž páchání má mládež velký podíl.
- Ohrožení mládeže kriminálně rizikovými jevy a kriminalitou se trvale zhoršuje. V současné době jsou klíčovými kriminogenními faktory rodina a sociální prostředí a relativně snadný přístup k návykovým látkám.
- Negativní socioekonomické procesy posledních let zvyšují ohrožení extrémní chudobou, která umožňuje působení sociálně patologických jevů. Toto ohrožení se stále více prostorově a sociálně koncentruje.
- V rámci České republiky a dále v rámci jednotlivých krajů se objevují sociálně problémové oblasti postižené vysokou mírou dlouhodobé nezaměstnanosti, závislostí na sociálních dávkách, koncentrací sociálně patologických jevů, proměnou sociální a sídelní struktury a řadou dalších negativních

společenských jevů, které představují zvýšené riziko pro zde žijící rodiny a jejich děti. Nejohroženější pak jsou neúplné a nestabilní rodiny s více dětmi. V důsledku koncentrace takových osob roste v některých regionech xenofobie, interetnické napětí a podpora extremistických hnutí a stran ze strany majoritní populace.

- Ti nejchudší přebývají často v prostorově nevyhovujícím prostředí sociálních ubytoven, s omezenou právní ochranou na základě krátkodobých smluv s možností okamžitého vypovězení, a to bez poskytnutí jakékoliv náhrady, ať už v podobě náhradního bytu nebo přístřeší. Vymanění se z tohoto prostředí je také velice obtížné, děti jsou stigmatizovány prostředím, ve kterém žijí. Spojení chudoby, neplnění školní docházky, nefungujícího rodinného zázemí, absence pozitivních vzorů chování a negativního vlivu prostředí ubytoven představuje výrazný kriminogenní faktor.
- V oblasti sociálně právní ochrany dětí došlo v poslední době k řadě pozitivních změn. I přesto, že celkově lze zaznamenat nárůst pracovníků orgánů sociálně-právní ochrany dětí, v některých regionech přetrvává jejich početní poddimenzovanost, která znemožňuje intenzivní sociální práci s rodinami, u nichž je to žádoucí.
- Svoji roli v aktivizační práci s rodinami hrají i neziskové organizace pověřené výkonem sociálně-právní ochrany dětí. Problémem je však jejich nerovnoměrné rozšíření v rámci republiky. Dalším problémem je jednoroční financování nestátních neziskových organizací prostřednictvím dotací.
- Relativně novým jevem je zvyšující se migrace rodin s dětmi v rámci ČR, a také do zahraničí a zpět, což znesnadňuje orgánům sociálně-právní ochrany dětí a školským a zdravotnickým zařízením získat přehled o místě jejich pobytu. S tímto faktem vzniká řada sociálních, zdravotních a dalších závažných rizik. Z terénu zaznívají informace, že řada dětí migrujících rodin ani neplní povinnou školní docházku.
- Česká mládež konzumuje v porovnání se svými evropskými vrstevníky nadprůměrné množství alkoholu (v současné době lze za rizikové pijáky označit přibližně pětinu šestnáctiletých, kteří pijí 5 a více sklenic alkoholu více než 3krát v měsíci). Míra užívání nelegálních návykových látek dětmi a mladistvými se snižuje – aktuálně se to týká konopných látek a dlouhodobě všech ostatních drog. Česká republika dosahuje nadprůměrného počtu výherních automatů na 1 obyvatele v porovnání s dalšími evropskými zeměmi (přibližně 10 % českých šestnáctiletých hraje na výherních automatech několikrát ročně nebo častěji). Novým fenoménem posledních let je rostoucí počet mladistvých závislých na informačních a komunikačních technologiích.
- Nabídka probačních programů pro mladistvé je sice kvalitní, nicméně jejich územní pokrytí je nedostatečné. Výkonu probačního programu často brání značnému množství klientů dojezdová vzdálenost. Stěžující okolností je též nedostatečné povědomí o možnostech probačních programů a nízká frekvence využívání těchto nástrojů soudy. Významným problémem je

poddimenzovanost pracovníků Probační a mediační služby a způsob jednoročního financování probačních programů.

Materiál neobsahoval žádné nové úkoly pro členy vlády, jedná se o **souhrn doporučení pro efektivnější systém péče o rizikové děti**. Doporučení se týkají např. statistické evidence kriminality mládeže (zejména evidence přestupků dětí a mladistvých v souvislosti se zavedením Centrálního registru přestupků), výzkumů viktimizace a self-reportového výzkumu pachatelů, vlivu rodinného prostředí na delikvenci mládeže, problematiky závislostního chování, restorativní justice, kriminality páchané na dětech a mladistvých, speciálních výslechových místností a Národního koordinačního mechanismu pátrání po pohřešovaných dětech.

V souvislosti s péčí o ohrožené děti, děti oběti trestné činnosti nebo dětské svědky pokračovalo MV s Policií ČR v realizaci specifického projektu **Národní koordinační mechanismus pátrání po pohřešovaných dětech** (dále jen „NKMPD“). NKMPD byl vyvinut v roce 2011 za účelem rychlého a úspěšného nalezení pohřešovaných dětí a počítá se zapojením široké veřejnosti do pátrání a také se zajištěním potřebné psychologické podpory rodinám pohřešovaných dětí. Základem systému je pátrací činnost Policie ČR a při rozsáhlých pátracích akcích v terénu je rovněž zapojován Integrovaný záchranný systém (IZS). Systém jako celek není založen na konceptu vytváření nových institucí, ale na lepším využití existujících mechanismů spolupráce mezi zainteresovanými subjekty, na efektivním využití existujících komunikačních kanálů a koordinaci odpovědných orgánů i na aktivním zapojení veřejnosti.

Podmínky pro přenos informací od Policie ČR ke spolupracujícím médiím¹² či veřejnosti vytváří aplikace „Pátrání po osobách – dítě v ohrožení“. Aplikace umožňuje přihlásit se e-mailem nebo RSS kanálem k odběru novinek (upozornění o zveřejnění/aktualizaci/stažení záznamu o pohřešovaném dítěti na webu Policie ČR). Na tuto aplikaci je možné se přihlásit také prostřednictvím webových stránek www.pomoztemenajit.cz, které byly v roce 2012 nově koncipovány a následně představeny odborné i laické veřejnosti. Na těchto stránkách je možné dohledat podrobné informace o projektu, preventivní rady pro rodiče a děti, kontakty na subjekty, jejichž činnost souvisí s problematikou pohřešovaných dětí, statistické údaje apod.

Ve druhé polovině roku 2012 vypracovalo Ministerstvo vnitra studii o pohřešovaných dětech, která se stala podkladovým materiálem pro mezinárodní projektovou studii o získávání a analýze dat o pohřešovaných dětech v Evropské unii, kterou organizuje Evropská rada ve spolupráci se společností Ecorys. Získaná data byla využita k vytvoření evidence příkladů dobré praxe a relevantních doporučení, které poslouží všem členským státům a pomohou optimalizovat jejich spolupráci v případě

¹² V roce 2010 uzavřelo Ministerstvo vnitra memoranda o spolupráci s 10 médii (televizní a radiové stanice, internetové portály), v nichž se tato zavazují v co nejkratší možné době od obdržení upozornění o vyhlášeném pátrání zveřejnit informace o pohřešovaném dítěti v ohrožení života, včetně výzvy ke spolupráci veřejnosti.

pohřešování dítěte. Přehledová zpráva výše zmiňované studie byla prezentována v prosinci 2012 na jednání odborníků v problematice pohřešovaných dětí v Bruselu.

V roce 2013 byl schválen projekt bezplatné spolupráce se společností SCREENET, spol. s r. o., spočívající v možnosti okamžitého a bezplatného zveřejnění nejaktuálnějších informací, velmi důležitých v počátečních fázích pátrání a prováděných opatření v případech pohřešovaných dětí v ohrožení na LED panelech. Jedná se o další novou dimenzi a způsob zveřejnění aktuálního stavu záznamu k seznámení veřejnosti v místech, kde jsou nebo i do budoucna budou tyto LED panely zřízeny a provozovány. Oficiální spuštění provozu je plánováno v druhé polovině roku 2015.

V září 2013 pořádalo MV v Solenicích mezinárodní konferenci „Pohřešované děti a evropská krizová linka 116 000“. Hlavní témata se týkala systému pátrání po pohřešovaných dětech v evropských zemích a role **evropské krizové linky pro pohřešované děti 116 000**. Oficiální spuštění linky 116 000 v České republice bylo jedním z bodů programu konference (v ČR je provozovatelem linky pro pohřešované děti o. s. Ztracené dítě). O své zkušenosti se s účastníky podělili zástupci provozovatelů této linky z Maďarska, Polska, Slovenska a ředitelka Mezinárodního centra pro pohřešované děti ze Spojených států amerických. Konference se aktivně zúčastnili též zástupci organizace Evropské komise Missing Children Europe, ředitelé nadace Naše dítě, občanského sdružení Linka bezpečí a Missing Children Czech Republic, policejní specialisté na internetovou kriminalitu páchanou na dětech, specialisté na trestnou činnost páchanou na mládeži a další významní odborníci.

Po oficiálním spuštění linky se v říjnu 2013 stalo dalším partnerem projektu právě občanské sdružení Ztracené dítě, které je provozovatelem evropské krizové linky pro pohřešované děti 116 000¹³. Jejím primárním účelem je bezplatná a nepřetržitě dostupná krizová pomoc pohřešovaným dětem, jejich rodinám či blízkým a podpora NKMPD. Nadto pracovníci linky 116 000 též poskytují preventivní poradenství přímo či nepřímo související s problematikou pohřešovaných dětí. Gesční dohled nad její činností provádí Ministerstvo vnitra.

Pro vytvoření komplexního systému pro řešení problematiky pohřešovaných dětí, k němuž služba krizové linky 116 000 bezpochyby přispívá, je potřeba vyzdvihnout její mezinárodní rozměr. Tyto krizové linky v Evropě (nejen na území EU) vytvářejí jednotně definovanou propojenou síť, která umožňuje efektivní přenos informací mezi jednotlivými státy. Celoevropský charakter této služby tudíž umožní všem potřebným, kteří se nacházejí na území působnosti těchto linek, přístup (po vytočení čísla 116 000) ke stejnému druhu služby v příslušném členském státě. V tomto je linka 116 000 mezi stávajícími službami na území ČR nezastupitelná. Zajistit udržitelnost této služby v ČR i do budoucna je úkolem mezirezortní pracovní skupiny, která

¹³ Evropská krizová linka 116 000 v České republice funguje od září 2013 (pilotně od února 2013) pod názvem linka Ztracené dítě a je částečně hrazena z dvouletého grantu Evropské komise.

funguje na základě rozhodnutí ministra vnitra od března 2014 a je složena ze zástupců veřejné správy i nevládních organizací.

V prosinci 2013 byla podepsána dohoda o partnerské spolupráci mezi NKMPD a evropskou platformou pro pohřešované děti **AMBER Alert Europe** se sídlem v Bruselu. Tímto krokem se NKMPD stalo součástí unikátní přeshraniční sítě subjektů (policejní útvary a nestátní neziskové organizace, které s policií spolupracují v rámci pátrání po pohřešovaných dětech), jež mohou v případě potřeby spolupracovat v rámci některých pátracích úkonů, vyměňovat si zkušenosti či se podílet na zefektivňování pátracích systémů v jednotlivých zemích EU.

V dubnu 2015 podpořila Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky zastoupená Stálou komisí pro rodinu a rovné příležitosti dokumenty „**Memorandum Evropskému parlamentu a Evropské komisi týkající se sjednocení systémů pátrání po pohřešovaných dětech v ohrožení**“ a „**Pět zásadních kroků v rámci přeshraniční spolupráce policie v jednotlivých členských zemích EU**“ (Usnesení č. 24). Česká republika, která v tomto systému hraje důležitou roli, se tak stala první členskou zemí EU, která takto podpořila zvýšení účinnosti celoevropského systému pátrání po pohřešovaných dětech v ohrožení.

Od oficiálního spuštění dne 11. května 2010 byl mechanismus ze strany policie aktivován již ve 129 případech¹⁴. Policie ČR je v současné době v rámci pátrání po pohřešovaných dětech na velmi vysoké úrovni a Česká republika tak nemusí díky dobře nastavené praxi řešit některé problémy, které se vyskytují v sousedních zemích. Úspěšnost pátrání je nadstandardní. V doporučení Výboru OSN pro práva dítěte ze 17. června 2011 je NKMPD přímo označen jako jeden z několika progresivních počinů ČR v rámci plnění závazků plynoucích z Úmluvy o právech dítěte a Opčního protokolu k Úmluvě o zapojování dětí do ozbrojených konfliktů. Poznatky z praktického využívání systému jsou s ohledem na svoji závažnost dále zapracovávány do interních předpisů Policie ČR.

Ministerstvo spravedlnosti – Probační a mediační služba

Probační a mediační služba realizovala v letech 2012 až 2015 **implementaci probačních a resocializačních programů do praxe soudních okresů v ČR**, a to prostřednictvím projektů financovaných z prostředků EU, programu česko-švýcarské spolupráce a státního rozpočtu ČR.

Průběžně pokračovala realizace individuálního **projektu s názvem „Na správnou cestu“** (CZ.1.04./3.1.00/73.00003), jež je financován z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu „Lidské zdroje a zaměstnanost“ a ze státního rozpočtu ČR. V rámci projektu v Brně a v Ostravě proběhla realizace tří běhů **probačního programu určeného mladistvým pachatelům s názvem „Proti násilí“**, do kterých bylo zařazeno celkem 21

¹⁴ Stav ke dni 8. července 2015

mladistvých. V programu je prostřednictvím individuálních, skupinových a rodinných setkání působeno na mladistvé pachatele, kteří při spáchání provinění proti fyzické osobě použili násilí. Cílem programu je minimalizovat riziko opakování tohoto chování v budoucnosti.

Pod hlavičkou projektu bylo v létě 2014 vyškoleno 30 facilitátorů rodinných skupinových konferencí (dále jen „RSK“), kteří mají tento restorativní přístup uplatnit při řešení případů mladistvých pachatelů ve své případové praxi. Smyslem RSK je za přítomnosti lidí, kterých se spáchaný čin různým způsobem a v různé míře dotkl, pojmenovat škody a újmy, jež vznikly a které je potřeba vyrovnat. Do současné doby proběhlo pod vedením facilitátorů celkem 44 konferencí tohoto typu, program je dostupný v 15 soudních okresech ČR. V rámci těchto konferencí byly řešeny trestné činy (nejčastěji šlo o krádeže, poškozování cizích věcí a výtržnictví) spáchané mladistvými, ale i dětmi do 15 let. Průměrný počet účastníků konferencí je 8 a výstupem je nejčastěji dohoda stran a plán nápravy pachatele.

Standardizace činnosti multidisciplinárních týmů byla dokončena v roce 2013. Probíhala průběžně dál i v roce 2014 a 2015 prostřednictvím realizace výše uvedeného individuálního projektu s názvem **„Na správnou cestu“**, který je zaměřen na **posílení sociálního začlenění mladistvých pachatelů** prostřednictvím inovovaných nebo nově vytvořených probačních resocializačních programů a programů restorativní justice a na posílení spolupráce odborných institucí při řešení kriminality mládeže. Byly ustaveny dva týmy – jeden zahájil vývoj nového programu restorativní justice – restorativní konference. Druhý tým připravil probační program „Proti násilí“ (program snižující agresivní projevy v chování mladistvých pachatelů násilných provinění). Oba programy byly v průběhu roku 2013 ověřeny v praxi PMS – restorativní konference v soudních okresech Frýdek- Místek, Beroun, Hradec Králové (Jičín a Náchod) a program „Proti násilí“ v okresech Brno, Česká Lípa, Ostrava (Karviná).

Tým pro mládež pod vedením koordinátora působí v praxi okresního soudu v Plzni-město, Náchodě, Opavě a v Brně-venkov a jeho činnost bude pokračovat až do října 2015, kdy bude k další implementaci do praxe připravena **metodika práce Týmů pro mládež**.

PMS také spolupracovala s pracovní skupinou MPSV vytvořenou za účelem přípravy standardů práce orgánu sociálně právní-ochrany, a to zejména v souvislosti s rozvojem spolupráce s multidisciplinárními týmy pro mládež.

V rámci **projektu „Rozvoj probačních a resocializačních programů – posílení prevence a ochrany společnosti před opakováním trestné činnosti“** financovaného z Programu česko-švýcarské spolupráce probíhala v roce 2014 v úzké součinnosti se středisky PMS realizace inovovaného **probačního programu pro mladistvé s názvem „PUNKT rodina“**. Jeho realizátorem je organizace RUBIKON Centrum. Tento probační program skupinovou a individuální formou práce posiluje mladistvého a jeho rodinné prostředí při řešení následků spáchaného

provinění. Program PUNKT rodina je dostupný ve všech soudních okresech ČR, v rámci kterých bylo dosud realizováno 91 běhů tohoto programu a zúčastnilo se jich 348 mladistvých provinilců.

Ministerstvo spravedlnosti – Vězeňská služba ČR

Vězeňská služba ČR v letech 2012 až 2015 stabilizovala výsledky dosažené v letech 2008–2011 **při zacházení s mladistvými a mladými vězni**, při diferencovaném výkonu trestu odnětí svobody ve specializovaných odděleních, při realizaci programů přípravy odsouzených na propuštění z výkonu trestu odnětí svobody a při zaměstnávání a vzdělávání odsouzených. Dvakrát ročně byl realizován Standardizovaný program 3Z (Zastav se, Zamysli se, Změň se). Pro vedení programu bylo vybráno 12 nových lektorů k vyškolení v průběhu 1. pololetí roku 2013. Podle aktuálního vyhodnocení a skladby odsouzených byl v roce 2013 realizován standardizovaný program pro mladistvé muže **Terapeutický program 21 JUNIOR** ve věznicích Pardubice a Všehrdy.

V roce 2012 byl revidován český překlad Doporučení CM/Rec (2008) 11 Výboru ministrů Rady Evropy (dále jen „Doporučení“) členským státům o Evropských pravidlech pro mladistvé pachatele vystavené sankcím nebo opatřením. Na jeho základě byl zpracován **koncepční materiál o zacházení s mladými vězni**. Při věznění mladistvých mužů je v ČR postupováno v souladu s Doporučením. Mladiství obvinění aktuálně vykovávají vazbu ve Vazební věznici a ústavu pro výkon zabezpečovací detence Brno, Vazební věznici Hradec Králové, Vazební věznici Litoměřice, Vazební věznici Olomouc, Vazební věznici Ostrava, Věznici Plzeň, Vazební věznici Praha – Pankrác, Vazební věznici Praha – Ruzyně a Vazební věznici Teplice, trestní opatření odnětí svobody vykonávají odsouzení mladiství ve Věznici Heřmanice, Věznici Pardubice, Věznici Světlá nad Sázavou a Věznici Všehrdy.

Ministerstvo spravedlnosti – Institut pro kriminologii a sociální prevenci

Institut pro kriminologii a sociální prevenci (dále jen „IKSP“) realizoval dva výzkumné úkoly, které jsou plánovány na léta 2012 až 2015:

První výzkumný projekt má název **„Kriminální kariéry mladistvých. Nové jevy v kriminalitě mladistvých, uplatňování Systému včasné intervence“** (více viz výše).

Druhý výzkumný úkol **„Současná situace v oblasti extremistických hnutí v ČR s důrazem na jejich potencionální podporu u mladistvých a na šíření extremistických ideologických obsahů po Internetu“** je zaměřen na poznání a popis těch názorů dnešní mládeže, které by mohly znamenat podporu některého z extrémních politických hnutí – ať aktivní (formou přímé účasti na aktivitách dotyčného hnutí), nebo pasivní. V roce 2012 proběhla závěrečná část sběru údajů a byla připravena závěrečná zpráva. Úkol byl dokončen 31. 1. 2013.

Ministerstvo zdravotnictví

Mezi úspěšné podpořené projekty v rámci dotačního programu Péče o dorost patří projekt „**Osobní bezpečnostní plán dítěte**“ LF3 UK Praha z roku 2013. Cílem projektu bylo zpracování manuálu zaměřeného na osvojení nové sociální dovednosti dětí – ochrany před násilím a zneužíváním – formou návodu a ukázek osobního bezpečnostního plánu, který analogicky mohou vypracovat školy, komunity a města. Osobní bezpečnostní plán dítěte a jeho osvojení formou hry vychází z vypracování plánu dítěte zaměřeného na všechny formy interpersonálního násilí. Analogicky budou moci postupovat školy v rámci prevence šikany, sexuálního zneužívání apod. Manuál osobního bezpečnostního plánu bude pilotně ověřen a využit v praxi praktických dětských lékařů, dále bude využit odborníky, rodiči apod. Projekt naplňuje úkoly, které vyplývají z Doporučení Výboru pro práva dítěte OSN (2011) týkající se prevence násilí na dětech se zaměřením na sexuální zneužívání dětí.

V letech 2012 až 2015 se MZ podílelo na řešení problematiky **péče o děti bez rodinného zázemí a děti ohrožené a podporovalo vznik dětských center**, jejichž hlavním principem by byla multioborová týmová spolupráce a vzetí rodiny do aktivní péče o dítě. Dětská centra měla být blíže specifikována v novele zákona o zdravotních službách, která však nebyla Parlamentem ČR projednána. Aktuálně zákon o zdravotních službách řeší poskytování péče o děti bez rodinného zázemí a děti ohrožené v dětských domovech pro děti do tří let věku. V zákoně o zdravotních službách je také ukotveno poskytování zdravotních služeb a zaopatření poskytované v dětských domovech pro děti do tří let věku. V dětských domovech pro děti do tří let věku jsou poskytovány zdravotní služby a zaopatření (stravování, ubytování, ošacení, výchovná činnost) zejména dětem týraným, zanedbávaným, zneužívaným a ohroženým ve vývoji nevhodným sociálním prostředím nebo dětem zdravotně postiženým. V dětských domovech pro děti do tří let věku může být poskytnuto ubytování ženám v průběhu těhotenství, je-li z důvodů nepříznivé životní situace ohroženo jejich zdraví.

Ministerstvo zdravotnictví pokračovalo v podpoře aktivit zaměřených na prevenci všech forem násilí a na podporu bezpečnosti pro děti a jiné ohrožené skupiny obyvatelstva. V roce 2014 pokračovala činnost **Národního koordinačního centra pro prevenci úrazů, násilí a podporu bezpečnosti pro děti ve FN Motol** (dále jen „Národní centrum“). Národní centrum koordinuje preventivní aktivity zaměřené na prevenci (neúmyslných i úmyslných) úrazů a podporu bezpečného prostředí pro děti v ČR, tzn. snížení mortality a morbidity dětí v důsledku zevních příčin úrazů a násilí. Národní centrum tvoří edukační, vědeckou a výzkumnou základnu pro problematiku prevence dětských úrazů a násilí na dětech, podílí se na pregraduální a postgraduální výuce a slouží jako WHO národní kontaktní centrum. Národní centrum úzce spolupracuje s Ústavem zdraví dětí a mládeže 3. LF UK a Klinikou dětské chirurgie, ortopedie a traumatologie FN Brno. Mezi základní aktivity centra patřilo: edukace odborníků v dané oblasti; analýza úrazových dat; informovanost odborné i laické veřejnosti v dané oblasti; mezinárodní spolupráce v dané oblasti.

„**Národní registr dětských úrazů**“¹⁵ pokračoval ve zpracovávání průběžných analýz dat a navrhování příslušných nápravných opatření.

Na MZ je zřízena **Meziresortní pracovní skupina pro prevenci dětských úrazů**, která vytvořila NAP prevence dětských úrazů pro roky 2007–2017 a podílí se na jeho naplňování.

2.2.2 Oběti trestné činnosti

Prevence viktimnosti a pomoc obětem trestných činů je založena na konceptech bezpečného chování, diferencovaného s ohledem na různé kriminální situace a psychickou připravenost ohrožených osob. V praxi se jedná o skupinové i individuální zdravotní, psychologické a právní poradenství, trénink v obranných strategiích a propagaci technických možností ochrany před trestnou činností. Užívá metody sociální i situační prevence, a to podle míry ohrožení na primární, sekundární i terciární úrovni.

Ministerstvo vnitra, Policie ČR

V letech 2012 až 2015 pokračovaly projekty a aktivity zaměřené na skutečnou a efektivní pomoc a podporu, zejména prevenci viktimity, se zvláštním zřetelem na dětské oběti a seniory.

Výslech zvlášť zranitelné oběti

Jedním z hlavních projektů MV v této oblasti jsou **Speciální výslechové místnosti** (dále jen „SVM“). Hlavním důvodem pro budování SVM je zabránit vzniku či prohlubování sekundární viktimizace u dětských obětí závažných trestných činů či u ostatních zvlášť ohrožených skupin obětí (jak je vymezuje zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů). Vedení výslechu v příjemném prostředí SVM umožňuje policii lépe navázat kontakt s dítětem a tím se zlepšit i celý průběh výslechu.

Na území ČR je k 31. 7. 2015 celkem 57 standardizovaných SVM. Některé stávající SVM byly již modernizovány. Většina těchto místností byla financována v rámci dotačního titulu Program prevence kriminality. Finanční částka vynaložená za období let 2012 až 2015 z tohoto dotačního titulu představuje 5 914 000 Kč. V roce 2015 byly vybudovány ještě 2 SVM (financované MV z resortního programu prevence kriminality).

¹⁵ Národní registr úrazů byl legislativně zakotven v zákoně č. 372/2011 Sb. V období od července 2014 do února 2015 byly v součinnosti zástupců organizací resortu zdravotnictví a dalších dotčených subjektů provedeny analytické práce k návrhu výše uvedeného registru, jeho vývoj a testování a proveden pilotní provoz za účasti klíčových uživatelů registru. Národní registr úrazů nyní funguje v mírně omezeném režimu, kdy je povinné zadávat pouze vážné úrazy. S plným provozem, kdy bude povinné zadávat všechny úrazy bez rozlišení závažnosti, se počítá od 1. 1. 2016.

Využívání SVM je také pravidelně (1x ročně) vyhodnocováno:

Rok	Celkem provedených úkonů	Z toho	
		Děti (oběti, svědci, pachatelé)	Ostatní úkony
2012	1 296	778	518
2013	1 652	839	813
2014	1 909	1 017	892

V letech 2012 až 2015 byla realizována řada odborných seminářů a konferencí, které byly určeny pro specialisty služby kriminální policie a vyšetřování (dále jen „SKPV“). Tyto **semináře a konference byly zaměřeny především na problematiku sexuálního násilí na ženách a dětech** a na způsoby spolupráce s dalšími subjekty, které se v této oblasti setkávají (OSPOD, státní zástupci, pediatři, gynekologové, pracovníci NNO atd.).

Od roku 2012 probíhá týdenní specializační kurz Výslech dětského svědka, který je určen pro specialisty SKPV a který se zaměřuje na práci s dětskou obětí ve speciálních výslechových místnostech.

V roce 2014 došlo k **modernizaci demonstračních pomůcek „Jája a Pája“**, které se používají při objasňování mravnostní trestné činnosti spáchané na dětech, mentálně postižených osobách a jiných osobách majících ztíženou nebo znemožněnou verbální komunikaci. Na základě toho byla také vypracována **nová metodika práce s těmito demonstračními pomůckami**.

V rámci resortního programu v oblasti prevence kriminality pro rok 2013 poskytlo MV dotaci ve výši 740 000 Kč na celorepublikový projekt směřující ke zlepšování postavení zvláště zranitelných obětí při vyšetřování a zároveň ke zkvalitnění práce specialistů SKPV. Projekt **„Využití audiovizuální techniky při výslechu zvláště zranitelné oběti“** reaguje na zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů, kdy je zohledněno právo oběti na ochranu před sekundární viktimizací. Jde o to, učinit taková opatření, aby bylo zabráněno kontaktu oběti s osobou podezřelou ze spáchání trestného činu, zejména za využití audiovizuální techniky. Audiovizuální technikou budou vybaveny všechny útvary Policie ČR.

V souvislosti s plněním úkolů vyplývajících ze Strategie a v souvislosti s nabytím účinnosti zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů, byla podpořena realizace pilotního projektu **„Komplexní přístup Policie ČR v oblasti prevence a eliminace sekundární viktimizace obětí trestných činů“** v teritoriu Krajského ředitelství policie Středočeského kraje. Cílem projektu je zlepšení a zjednodušení organizace práce základních policejních útvarů a zjednodušení spolupráce a komunikace s mimoresortními institucemi a subjekty, a to zejména v rámci trestního řízení.

Zvláštní zřetel je potom věnován ochraně obětí před druhotnou újmou, která je v řadě případů způsobena přístupem policie a dalších orgánů činných v trestním řízení.

Předmětem projektu je zavedení videokonferenční sítě, což je moderní způsob multimediální komunikace, která umožňuje v reálném čase přenos obrazu, zvuku a dat mezi dvěma a více účastníky. Využitím tohoto způsobu komunikace v trestním řízení je možné výrazným způsobem přispět k zefektivnění fungování všech složek, tzn. soudů, státních zastupitelství, vězeňské služby a policie.

Pro umístění videokonferenčních jednotek byly vybrány v rámci KŘP Středočeského kraje lokality územního odboru Nymburk, územního odboru Kolín a Školící policejní středisko Sadská. Dodavatelskou společností byla také zapůjčena další jednotka do policejní cely KŘP hl. m. Prahy. Dále byly do pilotní části projektu ze strany Ministerstva spravedlnosti zapojeny věznice v Jiřicích a Okresní soud v Nymburku, kam byly videokonferenční jednotky zapůjčeny krajským ředitelstvím. Další jednotka byla umístěna v sídle KŘP Středočeského kraje. Předpokladem je i připojení speciální výslechové místnosti v SPŠ Holešov, kde by současně byla vytvářena metodika výslechu videokonferencí a zahájen praktický kurz.

Součástí projektu je i videokonferenční infrastruktura, která plní nosnou část videokonferenčního řešení. Pilotní projekt byl řešen jako centrální aplikace, to znamená, že k tomuto projektu je možné připojovat další konferenční místa v rámci celé ČR. Systém je budován s kompatibilitou k obdobným řešením manažerské videokonference v rámci Intranetu Policie ČR.

Oběti znásilnění

Do oblasti zlepšování postavení obětí trestných činů zcela jistě patří podepsání **smlouvy o spolupráci při zajišťování lékařské péče obětem znásilnění**. Tato smlouva byla podepsána v únoru 2013 ředitelem Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy a ředitelem Ústavu pro péči o matku a dítě v Praze – Podolí. Na základě této smlouvy je dohodnuta odborná péče proškolenými lékaři a zdravotnickým personálem, jelikož pro ženského lékaře je vyšetření znásilněné ženy zpravidla výjimečnou záležitostí a ne vždy lékařský personál s obětí znásilnění jedná tak, aby bylo zabráněno prohlubování sekundární viktimizace.

Gynekologické vyšetření je velmi důležité. Jednak je prováděna diagnostika a minimalizace rizik spojených se sexuálním napadením (nákaza pohlavními chorobami, těhotenství,...). Dále je cílem lékařského vyšetření detailní prohlídka s provedením podrobných záznamů a zajištění důkazů pro další kriminalistické analýzy. Provedené úkony jsou velmi významné pro dokazování trestného činu znásilnění.

Uzavřením této smlouvy byla nastavena také jednotná metodika, která zajišťuje tolik potřebnou standardizaci postupu lékaře.

V roce 2014 byla tato smlouva o spolupráci uzavřena mezi Krajským ředitelstvím policie Středočeského kraje a nemocnicemi v Příbrami, Kladně, Mladé Boleslavi, Benešově a v Kolíně. Krajské ředitelství policie Libereckého kraje uzavřelo smlouvu s nemocnicí v České Lípě.

Ve spolupráci s **Krajským ředitelstvím policie hl. m. Prahy** pořádalo MV dne 30. dubna 2014 celorepublikový seminář na téma „**Přetrvávající mýty v oblasti sexuálního násilí na ženách a dětech**“. Přednášející poskytli náhled na problematiku sexuálního násilí z různých pohledů: lékaře – pediatra, gynekologa, sexuologa, z pohledu psychologa, soudního znalce, státního zástupce a dalších, kteří se zabývají nejen vyšetřováním spáchaného trestného činu, ale i vyšetřováním a pomocí jeho obětem. Semináře se zúčastnilo 86 účastníků z většiny krajských ředitelství Policie ČR, pracovníci OSPOD městských částí hl. m. Prahy a krajských úřadů, pracovníci intervenčních center a další.

Na **prevenci sekundární viktimizace obětí** je v rámci Policie ČR zaměřeno průběžné proškolení krizových interventů v rámci „**Systému psychologické pomoci obětem trestné činnosti a obětem dalších mimořádných událostí**“. Na všech KŘP probíhala každoročně odborná školení a na celostátní úrovni se v roce 2014 konalo školení lektorů v rámci celostátního semináře.

Prevence domácího násilí

Usnesením vlády České republiky ze dne 13. dubna 2011 č. 262 byl schválen **Národní akční plán prevence domácího násilí na léta 2011–2014** (dále jen „NAP DN“), jehož cílem bylo přispět k prevenci a systémovému řešení domácího násilí. Monitorování plnění a evaluace NAP DN byla mj. svěřena ministru vnitra. Ministerstvo vnitra tedy každoročně předkládalo vládě k informaci Souhrnnou zprávu o plnění NAP DN za uplynulý kalendářní rok, která obsahuje stručný přehled vývoje základních statistik v oblasti domácího násilí, podává přehled o plnění jednotlivých úkolů NAP DN za uplynulý rok a vymezuje hlavní priority v oblasti boje proti domácímu násilí v rámci plnění NAP DN pro další období.

V únoru 2015 schválila vláda svým usnesením č. 126 **Akční plán prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2015–2018** (dále jen „Akční plán“), který navazuje na NAP DN. Realizací opatření uvedených v Akčním plánu by mělo dojít zejména ke zlepšení současné úrovně ochrany osob ohrožených domácím a genderově podmíněným násilím (včetně dětí žijících v rodině s výskytem domácího a genderově podmíněného násilí), k zefektivnění prevence tohoto násilí, k rozvoji vzdělávání příslušných profesí v oblasti domácího a genderově podmíněného násilí a k podpoře systémové práce s osobami násilnými. Na koordinaci a vyhodnocování plnění Akčního plánu se bude podílet MV ve spolupráci s Úřadem vlády ČR.

Ministerstvo vnitra pokračovalo v realizaci specifického **dotačního titulu „Prevence sociálně patologických jevů“**, který reaguje na aktuální společenské potřeby v dané oblasti. Je vypisován každoročně a státní účelová dotace je poskytována

nestátním neziskovým organizacím (dále jen „NNO“). **V letech 2012 až 2015** bylo podpořeno **28 projektů** v celkové výši **6 189 000 Kč**.

V roce 2012 byl dotační titul zaměřen na oblast „**Prevence domácího násilí s důrazem na práci s násilnými osobami**“, tzn. na projekty zaměřené na systematickou práci s násilnými osobami/pachateli domácího násilí na úrovni sekundární i terciální prevence za účelem pomoci pachatelům domácího násilí ke změně chování, zlepšení partnerské a rodinné komunikace a osvojení si řešení konfliktů nenásilnou formou, dále na vytvoření a realizaci terapeutických/resocializačních programů pro násilné osoby, metodiky práce s násilnou osobou/agresorem, manuály, vzdělávací a osvětovou činnost. Podpořeno bylo 7 projektů v celkové alokované výši 1 614 000 Kč.

Za finanční podpory MV v rámci dotačního programu Prevence sociálně patologických jevů se zaměřením na „*Prevenci domácího násilí s důrazem na práci s násilnými osobami*“ byl vytvořen nevládní neziskovou organizací Diakonie ČCE – Středisko křesťanské pomoci v Praze:

- 1) Manuál individuálního programu pro násilné osoby, pachatele domácího násilí a osoby, které jsou agresivní ve vztazích.
- 2) Manuál skupinového programu pro násilné osoby, pachatele domácího násilí a osoby, které jsou agresivní ve vztazích.
- 3) Modul Práce s agresí v rodině.
- 4) Metodika vzdělávacího programu Terapie osob s násilným chováním.

Ověřování a vyhodnocování vytvořených metodik práce s násilnými osobami v praxi probíhalo průběžně při realizaci podpořeného projektu prostřednictvím individuálních konzultací a skupinových terapeutických programů pro násilné osoby, pachatele domácího násilí a osoby, které jsou agresivní ve vztazích.

V letech 2013 až 2015 se MV v rámci uvedeného dotačního programu zaměřilo na „**Prevenci domácího násilí a trestnou činnost páchanou na seniorech**“, tedy jedné z nejzranitelnějších skupin obyvatel, kteří jsou často bez sociálních kontaktů, izolovaní, se zdravotními indispozicemi, závislí na péči a tedy ohroženi nejrůznějšími formami násilí. Tato skutečnost je podpořena i statistickými údaji, podle kterých má závažná trestná činnost páchaná na seniorech v České republice stoupající tendenci.

V rámci uvedeného dotačního programu, na který byla vyčleněna částka 1 614 000 Kč, byly podporovány projekty NNO, které se zaměřují:

- na aktivizační programy pro seniory v oblasti prevence domácího násilí a trestné činnosti páchané na seniorech,
- na propagační a osvětové aktivity pro odbornou a širokou veřejnost se zaměřením na medializaci problematiky domácího násilí páchaném na seniorech v domácím a institucionalizovaném prostředí a na medializaci problematiky trestné činnosti páchané na seniorech,

- na nastavení interdisciplinární spolupráce při řešení případů domácího násilí u seniorů ze strany odborné veřejnosti.

V roce 2013 bylo podpořeno šest NNO v celkové výši 1 435 000 Kč. **V roce 2014** poskytlo MV dotaci ve výši 1 526 000 Kč šesti NNO. **V roce 2015** dotaci obdrželo osm NNO a vyčerpána byla celá alokovaná částka 1 614 000 Kč.

Díky finanční podpoře v rámci uvedeného dotačního programu byla vytvořena skupina odborníků z organizací pracujících s oběťmi (seniory) domácího násilí a syndromu týrání a zanedbávání (EAN). Skupina provedla podrobnou analýzu jevu domácího násilí a týrání u seniorů včetně ústavního násilí. Jako výstup z činnosti expertní skupiny byly zpracovány 2 rešerše na téma:

- právní rámec (zpracování stávající a návrh chybějící legislativy),
- přehled problémů v oblasti prevence a poskytování pomoci v oblasti domácího násilí a syndromu EAN páchaného na seniorech s dopadem na sociální a zdravotní oblast.

Výstupy z jednotlivých projektů spočívají vedle přímého psychologického, sociálního a právního poradenství poskytovaného cílové skupině také v realizaci kulatých stolů, školení pro pomáhající profese, besed a seminářů pro seniory a v distribuci informačních letáků a brožur určených pro odbornou či laickou veřejnost.

Úkol stanovený Národním akčním plánem prevence domácího násilí na léta 2011–2014 – „**Vytváření specializovaných týmů na úrovni Policie ČR**“, který koresponduje s úkolem Strategie prevence kriminality v ČR na léta 2012 až 2015 „Vytvářet specializované týmy pro případy domácího násilí v Policii ČR“, nebyl na základě stanovisek MV a ředitelství služby pořádkové policie PP (dále jen „ŘSPP“)¹⁶ přijat. Bylo rozhodnuto, že tam, kde je to vzhledem k místním podmínkám vhodné a kde již specializované týmy působí, jako na teritoriu MŘP Brno a MŘP Ostrava, bude stávající model zachován. Vhodným řešením pro ostatní kraje je určení specialistů jednotlivců (např. současní metodici, lektori) na úrovni krajských ředitelství policie, případně územních odborů, kteří by se zabývali uvedenou problematikou formou metodického vedení a školení policistů na základních útvarech. V novém „Akčním plánu prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2015–2018“ je úkol přeformulován jako „Podpora specializace Policie ČR na případy

¹⁶ ŘSPP se od konce roku 2012 podílelo na tvorbě nové koncepce základní odborné přípravy policistů, která je nyní jednotná pro všechny nastupující policisty bez ohledu na služební zařazení. Osnova obsahuje samostatný modul „Domácí násilí a vykázaní násilné osoby“. Jako jeden ze vzdělávacích cílů je stanovena schopnost identifikovat znaky domácího násilí a uplatnit institut vykázaní podle § 44 až 47 zákona o policii včetně administrativního zpracování. Od prosince 2013 probíhá výuka podle této nové koncepce. ŘSPP provádělo v období leden – březen 2014 monitoring výuky ve VPŠ MV v Praze a VPŠ MV v Holešově (včetně pracoviště v Brně), výsledky byly předány oddělení vzdělávání PP ČR k vyhodnocení. ŘSPP také průběžně spolupracuje s ostatními organizačními články v rámci PP ČR (ÚSKPV, OMPS, oddělení tisku a prevence) i subjekty mimo policii (odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality MV ČR, MPSV, Bílý kruh bezpečí, Asociace pracovníků intervenčních center, intervenční centra apod.). Spolu s SKPV a OMPS se ŘSPP podílelo na tvorbě příručky nejlepší policejní praxe k překonávání popírání v případech domácího násilí, která byla schválena Radou EU v listopadu 2012.

domácího násilí a genderově podmíněného násilí“. Indikátorem bude počet specializovaných policistů na úrovni jednotlivých organizačních článků policie.

Specializace na řešení případů domácího násilí je rovněž předmětem nyní realizovaného projektu Asociace pracovníků intervenčních center **„Zlepšení praxe při prevenci, identifikaci a eliminaci domácího násilí prostřednictvím profesní specializace“**, na kterém **ŘSPP spolupracuje**. Jeho výstupem bude mimo jiné interaktivní vzdělávací program pro policisty a návrh možných modelů specializace (specialisté na úrovni jednotlivých organizačních článků policie). Specialista by měl úzce spolupracovat s partnery na ostatních institucích, a to na profesionální úrovni. Důraz má být dále kladen na průběžné vzdělávání v oblasti domácího násilí a genderově podmíněného násilí včetně rozšiřujících školení pro specialisty (metodici na KŘP a ÚO).

V souladu s výše uvedenými úkoly je vzdělávání policistů v dané problematice dlouhodobě věnována velká pozornost. Ve spolupráci s **Bílým kruhem bezpečí** je zhruba jednou za 2 roky organizováno proškolení nových lektorů/metodiků domácího násilí. V letech 2012 až 2015 bylo vyškoleno celkem 58 nových lektorů ze SPP, SKPV a ŠPS, kteří získali **osvědčení k proškolení domácího násilí včetně metody SARA DN**.

Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi

V období 2012 až 2015 pokračovala realizace specifického projektu **„Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi“** (dále jen „Program“). Gestorem Programu je MV a stálými hlavními partnery Programu je Policie ČR, specializovaná nevládní organizace a Mezinárodní organizace pro migraci.

Program je opatření vytvořené s cílem poskytnout obětem obchodování s lidmi podporu a náležitou ochranu na základě individuálního posouzení rizika. Je určen pro oběti obchodování s lidmi starší 18 let, tzn. pro občana EU obchodovaného na území České republiky, pro občana třetí země obchodovaného na území České republiky a pro občana České republiky obchodovaného na území České republiky, ve zvláštních případech i v zahraničí. Obětem zařazeným do Programu je automaticky dána 60ti denní doba na rozmyšlenou a pro zotavení (reflection period) – není tedy nutná spolupráce s orgány činnými v trestním řízení po dobu trvání reflection period. Během této doby jsou činěny kroky s cílem motivovat oběť a podpořit spolupráci oběti při odhalování a potrestání pachatelů. Program oběti v procesním postavení svědka, které poskytují součinnost orgánům činným v trestním řízení, náležitě chrání.

V roce 2012 probíhala implementace evropského dokumentu ve vztahu k péči o oběti obchodu s lidmi. Směrnice 2011/36/EU k boji proti obchodování s lidmi stanovila v článku 12, že členské státy přijmou opatření nezbytná k zajištění toho, aby byla dané osobě poskytnuta pomoc a podpora, jakmile příslušné orgány získají důvodné podezření, že se uvedená osoba mohla stát obětí trestného činu obchodování

s lidmi. Národní referenční mechanismus, jehož nedílnou součástí je Program, je plně v souladu s touto Směrnicí.

V roce 2012 přistoupilo MV ke změně financování Programu, aby byly finanční prostředky maximálně hospodárně využívány. Do roku 2012 byl Program financován prostřednictvím dotačního řízení. **Od roku 2013 je Program zajišťován smlouvou o poskytování služeb uzavřenou mezi MV a specializovanou nevládní organizací.** Tento způsob financování umožňuje zadavateli přesnou evidenci poskytovaných služeb, okamžitou kontrolu případných zjištěných nedostatků a jejich odstranění a umožňuje flexibilněji reagovat na potřeby klienta v rámci poskytování služeb. Významnou součástí je také podpora preventivních aktivit, zejména terénní práce, osvětových aktivit a sociálního poradenství za účelem vyhledávání potenciálních obětí.

Pro oběti obchodování s lidmi v Programu se také na základě požadavků Směrnice rozšířila škála služeb. Je garantováno vhodné a přiměřené ubytování, zdravotní péče, právní asistence, advokátní služby, psychosociální služby a rekvalifikace. Součástí Programu zůstává nabídka bezpečné a bezplatné dobrovolné repatriace pro oběti.

Z dostupných údajů o obchodování s lidmi vyplývá, že nejčastějšími formami obchodování s lidmi na území České republiky je obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování a obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování. Ostatní formy obchodování s lidmi nebyly zaznamenány.

V Programu dlouhodobě převažovaly oběti obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování nad sexuálním vykořisťováním. Výrazný rozdíl byl patrný také v roce 2014. Od roku 2012 do roku 2014 bylo do Programu zařazeno celkem 67 pravděpodobných obětí obchodování s lidmi, z toho 20 žen a 47 mužů.

V roce 2014 byl největší nárůst obětí obchodování s lidmi za uplynulé období. Specializovanou nevládní organizací¹⁷ byla zajištěna služba krizové pomoci pro 5 skupin o celkovém počtu 43 potenciálních obětí. Z tohoto počtu nabídku účasti v Programu dobrovolně přijalo celkem 38 obětí. Největší skupinu tvořilo 14 potenciálních obětí.

V roce 2014 bylo do Programu zařazeno celkem **43 obětí**. Jednalo se o 39 obětí původem z Rumunska, 2 oběti pocházely z Bulharska, 1 oběť ze Slovenské republiky a 1 oběť z České republiky. Celkem bylo **od roku 2003** zařazeno do Programu **186 obětí** obchodování s lidmi.

¹⁷ Jedná se o specializovanou nevládní organizaci, se kterou má MV uzavřenou smlouvu o poskytování služeb. Z bezpečnostních důvodů nelze název organizace uvést.

Tabulka: Přehled počtu obětí zařazených do Programu

Rok Země původu	20 03	20 04	20 05	20 06	20 07	20 08	20 09	20 10	20 11	20 12	20 13	20 14	20 15	Celkem
Česká republika		2	3	4	5	4	3	3	2		2	1	1	30
Slovenská republika		3		1	1	1	1				6	1	1	15
Moldavsko	3								1					4
Ukrajina		1	6	3	3	7	8		1				1	30
Bulharsko		2	4		1				1			2		10
Vietnam	1		3	3	2			1	1		1			12
Rumunsko				3		6					14	39		62
Makedonie					2									2
Rusko	1	1			3	1								6
Kyrgyzstán		1			1	1								3
Lotyšsko		1	1											2
Uzbekistán						1								1
Brazílie						3								3
Thajsko							1							1
Honduras								2						2
Nigérie								1	2					3
Srí Lanka									1					1
Filipíny										1				1
Neuvádí se									1					1
Celkem	5	11	17	14	18	24	13	7	10	1	23	43	3¹⁸	189

Obětem v Programu byly poskytnuty převážně tyto služby – ubytování, psychosociální služby, právní asistence, právní služba advokátem a program dobrovolných návratů. Z hlediska genderu převažovali muži ve věkové kategorii 24–40 let. Většina z nich přijela do České republiky za sezónními pracemi v zemědělství.

¹⁸ Průběžné číslo k červenci 2015.

V roce 2012 prostřednictvím Programu dobrovolných návratů, který je součástí Programu, bylo realizováno celkem 5 dobrovolných návratů, z toho 4 dobrovolné návraty zpět do České republiky. V roce 2013 jich bylo realizováno 8, z toho 1 zpět do České republiky. V roce 2014 bylo realizováno nejvíce dobrovolných návratů, celkem 30, z toho 28 zpět do země původu a 2 zpět do ČR. Celkem bylo od roku 2003 realizováno 94 dobrovolných návratů, z toho 22 zpět do České republiky.

Během uplynulého období byly Ministerstvem vnitra uděleny celkem 3 trvalé pobyty pro oběti zařazené v Programu.

V rámci prevence obchodování s lidmi pokračovaly v letech 2012 až 2015 **vzdělávací a přednáškové semináře** zaměřené na problematiku obchodování s lidmi a na preventivní aktivity. Ty byly pořádány ve spolupráci se státními institucemi a nevládními organizacemi. Cílem bylo informovat o aktivitách MV v oblasti obchodování s lidmi, o fungování a zefektivňování Programu a možnostech podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi. V roce 2012 byla navázána spolupráce s Univerzitou Mateja Bela v Banské Bystrici na Slovensku. Zástupkyně MV se aktivně účastnila přednáškové činnosti v rámci pravidelně pořádané mezinárodní konference „Bezpečnostní fórum 2012“. V tomto roce také pokračovala spolupráce s Univerzitou obrany v Brně, kde se pořádaly semináře zaměřené na problematiku obchodování s lidmi.

V roce 2013 započala spolupráce s Policejním prezidiem ČR, agenturou Frontex a Policejní školou v Holešově na přípravě vzdělávacího kurzu pro zástupce cizinecké policie v problematice obchodování s lidmi. Pilotní fáze kurzu byla realizována v roce 2014 a od roku 2015 je kurz součástí pravidelné přípravy cizinecké policie.

Každoročně jsou za finanční podpory MV pravidelně prováděny rozsáhlé **preventivně-informační aktivity** o obchodování s lidmi. Součástí preventivních aktivit Programu je podpora sociálního poradenství pro potenciální oběti obchodování s lidmi poskytované prostřednictvím nízkoprahové poradny specializované nevládní organizace. Odborné poradenství bylo poskytnuto především osobám z Bulharska, Rumunska a z Ukrajiny. Další osoby byly z Moldavska, Slovenské republiky, Ruska a Uzbekistánu. V posledních letech a zejména v roce 2014 se podařilo zvýšit informovanost o Programu prostřednictvím terénní práce – terénních výjezdů a umožnit tak přístup ke specializovaným službám v Programu pro více obětí. Bylo podpořeno celkem 37 terénních výjezdů za účelem vyhledávání a informování potenciálních obětí na celém území ČR. Převážná část kontaktovaných osob byli občané EU, především z Bulharska a Rumunska. Mezi občany třetích států převládali občané z Ukrajiny.

Uvedeným činnostem konaným v rámci Programu včetně preventivních aktivit za rok 2014 odpovídají i fakticky vynaložené finanční náklady **ve výši 1 152 448 Kč** (za rok 2013 se jednalo o částku 826 449 Kč).

Ministerstvo spravedlnosti – Probační a mediační služba

Probační a mediační služba ČR pokračovala v budování a rozšiřování **systému komplexního a specializovaného poradenství pro oběti trestných činů** s novými restorativními přístupy k práci s oběťmi a pachateli trestných činů. Systém poradenství byl rozšiřován do praxe dalších soudních okresů a pokračovaly již probíhající aktivity prostřednictvím projektu Criminal Justice a návazně pak v rámci individuálního projektu PMS podaného v rámci výzvy OP LZZ. Jedná se o individuální projekt „**Proč zrovna já**“ (CZ.1.04/3.1.00/73.00001). Jeho realizaci PMS zahájila v září 2012, projekt potrvá do října 2015.

Prostřednictvím projektu **probíhá ve 40 městech ČR bezplatné poradenství určené obětem trestných činů**, které poskytuje cca 80 vyškolených poradců PMS.

V praxi byla využívána metodická příručka týkající se provádění osobního, telefonického a internetového poradenství, psychologické a psychoterapeutické podpory oběti, doprovázení obětí a provádění restorativních skupinových konferencí. Podle metodiky byla rovněž v praxi rozvíjena činnost multidisciplinárních týmů pro oběti a prováděn monitoring problémů obětí.

K 31. květnu 2015 bylo v poradnách pro oběti trestných činů poskytnuto poradenství celkově 5 441 osobám z cílové skupiny, přičemž proběhlo 11 447 konzultací. Stanovený počet podpořených osob již tak byl dosažen (stávající plnění 107 %). Oběti projevily prozatím největší zájem o právní informace (54 %) a psychosociální podporu (30 %). Oběťmi byl přitom preferován osobní kontakt s poradcem (67 % případů), ve 27 % pak kontakt telefonický. Nejčastěji poradci poskytli pomoc obětem majetkových trestných činů (29 % případů) a násilných trestných činů (27 % případů).

Ministerstvo spravedlnosti – Vězeňská služba ČR

Vězeňská služba ČR dvakrát realizovala standardizovaný **program GREPP pro práci s pachateli, kteří byli odsouzeni za trestné činy násilí na dětech** (týrání dětí, komerční sexuální zneužívání dětí, i sexuální zneužívání dětí bez komerčního aspektu). Jednalo se o Věznice Heřmanice (pro odsouzené vykonávající trest odnětí svobody ve věznici s ostrahou) a Nové Sedlo (pro odsouzené vykonávající trest odnětí svobody ve věznici s dozorem). V roce 2014 byl realizován standardizovaný **terapeutický program KEMP** zaměřený na pachatele násilí ve Věznici Vinařice, resp. jeho podstatná část, neboť celý program trvá 18 měsíců. Ucelená koncepce, která počítá rovněž se začleněním krátkodobých tréninkových programů zaměřených na zvládání agresivity/vzteku, byla plánována v souvislosti s projektem PDP3 financovaným z norských fondů, který bude spuštěn v průběhu roku 2015.

Ministerstvo spravedlnosti – Institut pro kriminologii a sociální prevenci

IKSP v roce 2012 započal s řešením výzkumného úkolu „**Nové jevy v násilné kriminalitě včetně domácího násilí**“. Výzkum domácího násilí se zaměřuje

na problematiku obětí i na pachatele. Šetření se orientuje na zjištění forem v současnosti se vyskytujícího evidovaného domácího násilí ve vybraných skupinách obyvatelstva ČR, na získání informací o dopadu dosavadních evidovaných a ukončených případů domácího násilí, na pachatele a na dopad domácího násilí na vybranou skupinu evidovaných obětí. Subprojekt týkající se **domácího násilí** byl dokončen již v roce 2014 a byla publikována závěrečná monografie „**Vybrané problémy z oblasti domácího násilí v ČR**“. Výzkum nových jevů v násilné kriminalitě bude celkově dokončen v roce 2015. V roce 2014 probíhal sběr dat včetně realizace dotazníkového šetření mezi soudními znalci a kriminalisty pracujícími na úseku násilné trestné činnosti. Úkol je současně součástí Národního akčního plánu prevence domácího násilí na léta 2011 až 2014.

Výzkum „**Násilné sexuálně motivované kriminální jednání**“ probíhal v letech 2012 až 2015. Je zaměřen na kriminální jednání pachatelů sexuálně motivovaných trestných činů s prvkem násilí (násilné sexuální delikty/trestné činy), na pachatele sexuálního násilí a na opatření na ochranu společnosti před tímto druhem kriminality. Cílem je zmapovat a analyzovat oblast sexuálně motivovaných deliktů, získat nové poznatky o trestných činech i pachatelích sexuálně motivovaného násilí, zhodnotit prostředky, využívané k jejich odhalování a postihu a analyzovat možnosti zvýšení jejich účinnosti. V roce 2014 byla připravena monografie k dosavadním poznatkům z výzkumu. Úkol je současně zařazen do Programu bezpečnostního výzkumu v ČR pod č. VG2VS/230.

3. Oblast situační prevence

Situační prevence staví na zkušenosti, že určité druhy kriminality se objevují v určité době, na určitých místech a za určitých okolností. Prostřednictvím opatření organizační, režimové, fyzické a technické povahy se snaží situační kriminogenní podmínky minimalizovat¹⁹.

Cílem projektů a aktivit situační prevence je znesnadnění spáchání trestného činu, zvýšení rizika pro pachatele, že bude dopaden a potrestán, a minimalizace zisků z trestné činnosti. Subjekty situační prevence jsou Ministerstvo vnitra (poskytuje dotace na projekty z oblasti situační prevence a projednává technické normy zasahující do oblasti ochrany majetku a osob), Policie ČR (doporučuje a realizuje konkrétní opatření situační prevence), obecní policie, samosprávy krajů, měst a obcí (konkrétní realizace programu prevence kriminality na místní úrovni), asociace sdružující společnosti podnikající v oblasti ochrany majetku a osob, soukromé bezpečnostní služby, pojišťovací subjekty, architekti a stavbaři.

¹⁹ Úspěšnost situační prevence je vysoká, je však podmíněna adekvátní volbou opatření. Nejefektivnější jsou projekty zaměřené na ochranu obydlí a dalších objektů. Situační prevence je poměrně levná. To se ovšem netýká opatření policejních složek, která jsou sice mimořádně účinná, ale finančně a personálně náročná.

V letech 2012 až 2015 pokračoval společný preventivní projekt Poradního sboru pro situační prevenci kriminality ministra vnitra²⁰ (dále jen „Poradní sbor“) **„Bezpečná lokalita“** a **„Bezpečná země“**.

V hodnoceném období probíhala realizace projektu **Bezpečná lokalita**, který je zaměřený zejména na prevenci majetkové kriminality. Obsahem celého programu je integrace bezpečnostních standardů do projektování nových budov a při revitalizaci stávajících obytných lokalit. Naplňování programu obecně zvyšuje bezpečí, zlepšuje mezilidské vztahy a pozitivně přispívá ke spolupráci mezi veřejností, policií, samosprávou a vlastníky bytových domů. Projekt se např. realizoval v Brně, Orlové, Břeclavi, Mostě, Obrnicích a v Plzni. Z vyhodnocení realizace projektů měst vyplynulo, že se osvědčila průběžná a konstruktivní spolupráce městské policie se samosprávou. Opakovaný průzkum veřejného mínění občanů také potvrzuje smysluplnost projektu.

Brněnský projekt **„Bezpečná lokalita – Bezpečné bydlení“** byl v roce 2012 vyhodnocen v rámci Ceny prevence kriminality jako nejlepší preventivní projekt krajů, měst a obcí při komplexním přístupu k prevenci kriminality v komunitách. Cenu projekt získal především za využívání inovativních technologií z oblasti situační prevence (přístupový systém, recepce, kamerový systém, protipožární systém) a také za využití prvků z oblasti sociální prevence, tzn. reagování na skutečné potřeby problémových obyvatel bytového panelového domu a na potřeby obyvatel okolních domů sídliště (mezi ně patří vybudování a provoz nízkoprahového zařízení v domě, organizování volnočasových aktivit dětí, činnost terénních sociálních asistentů a systematická konzultační a výchovná činnost pochůzkářky z revíru a strážníků z odboru prevence Městské policie Brno).

V roce 2012 se v rámci projektu Bezpečná lokalita rozběhl **nový společný preventivní projekt „Bezpečná země“**. Projekt si klade za cíl vyzdvihnout a podpořit mechanické zábranné systémy, zlepšit informovanost občanů, podpořit řemeslnou činnost. K obsahu projektu patří zejména vysvětlit a ukázat veřejnosti jak správně a účinně zabezpečit svůj byt, dům, majetek. Vysvětlit a ukázat, jak rozpoznat skutečné prvky tvorby bezpečnosti, a jejich správné kombinace, v reálném životě. Propojit teoretickou část výkladu prevence kriminality s praktickou částí a zkušenostmi Cechu mechanických zámkových systémů ČR jako člena Poradního sboru pro situační prevenci kriminality MV a autora projektu. Záštitu projektu dalo MV a na jeho realizaci spolupracuje též Policie ČR, Městská policie Praha, Hospodářská komora ČR, Asociace technických bezpečnostních služeb Grémium Alarm a další samosprávy měst a obcí.

Zájem Ministerstva vnitra, odboru bezpečnostní politiky a prevence kriminality, na popisovaném projektu, spočívá hlavně ve skutečnosti, že se na základě projektu

²⁰ Poradní sbor pro situační prevenci kriminality (poradní orgán ministra vnitra) byl zřízen Rozkazem ministra vnitra ze dne 28. dubna 1998. Je koordinačním a iniciačním orgánem k posuzování koncepčních otázek a pro spolupráci s mimoresortními orgány v oblasti situační prevence.

občané zabezpečí pouze kvalitními, certifikovanými produkty. To významným způsobem snižuje riziko překonání takovýchto produktů, a tím pádem i jejich napadení. Správně dimenzovaný mechanický zábranný prostředek v odpovídající kombinaci s dalšími preventivními opatřeními splní svoji primární funkci – odradit pachatele.

Obsahem projektu je také podávání ucelených a neutrálních informací v oblasti poskytování zabezpečení tak, aby to široká veřejnost snadno pochopila, bez nutnosti znalosti obsáhlé legislativní problematiky a výkladu norem. V ČR vznikla evropská norma řady ČSN EN 14383 – normy prevence kriminality při výstavbě budov. Tyto normy nejsou téměř vůbec známé, což je dalším důvodem vzniku a průběhu společného projektu Bezpečná země; naučit veřejnost přemýšlet tak, aby se eliminoval vznik příležitostí ke vzniku zejména majetkové trestné činnosti. Podrobněji o projektu na www.cmzs.cz.

V rámci projektů Bezpečná lokalita a Bezpečná země jsou hlavními výstupy následující publikace:

„Pokyny ke stanovení úrovně zabezpečení objektů a provozoven proti krádežím vloupáním podle evropských norem“. Jde o odborný text, který veřejnost dlouhodobě požaduje pro relevantní orientaci na trhu v oblasti ochrany osob a majetku. Na přípravě publikace se podílelo mnoho odborníků ze státní správy a z odborných asociací či cechů, zastoupených v Poradním sboru.

„Katalog doporučených produktů k ochraně osob a majetku“, který je jednou z příležitostí k postupné pozitivní změně v chování občanů k vlastnímu i společnému majetku a k jeho následné ochraně.

„Manuál bezpečného bydlení“ – metodika projektu Bezpečné bydlení – Bezpečná lokalita, kterou v lednu 2014 schválilo 15. zasedání Poradního sboru. Jedná se o souhrn legislativních, technických, režimových a organizačních doporučení či standardů pro zajištění bezpečného prostředí v bytových komplexech stavební infrastruktury včetně rad a doporučení z oblasti prevence kriminality. Metodika je určena zejména pro bytová družstva, nájemníky v panelových domech a pro majitele nemovitostí. S manuálem²¹ byl v únoru seznámen Republikový výbor, který ho doporučil k šíření jako vhodný **příklad dobré praxe**.

Jedním z konkrétních výstupů projektu bylo také společné Poradenské centrum na veletrzích Pragoalarm 2012 a FSDays 2012, FSDays 2013, FSDays 2014 a v současné době se připravuje i pro FSDays 2015. Společně byly a jsou vydány letáky, informační brožury a informativní CD pro širokou veřejnost.

Spoluprací se státním sektorem a s různými mediálními partnery se projekt dostává postupně do všech regionů ČR, kde jsou organizovány odborné semináře

²¹ Manuál je též dostupný ke stažení na webových stránkách www.mvcr.cz/clanek/specificke-programy-prevence-kriminality.aspx.

a přednášky ohledně problematiky zabezpečení pro širokou veřejnost, bytová družstva a společenství vlastníků jednotek. Ve sledovaném období bylo uspořádáno více než 50 konferencí či seminářů na úrovni měst a obcí či celokrajské úrovni k různým oblastem situační prevence (např. preventivní označování předmětů, oblast mechanických zábranných prostředků, kamerové systémy, elektronické zabezpečení, bezpečné bydlení, apod.).

Ministerstvo vnitra pokračovalo i v letech 2012 až 2015 v podpoře projektů oblasti situační prevence realizovaných obcemi v rámci **Programu prevence kriminality**. Obsahem většiny projektů z oblasti situační prevence bylo vybudování a rozšíření městských kamerových dohlížecích systémů (dále jen „MKDS“), propojení MKDS z obecní policie na Policii ČR, zabezpečení objektů měst a obcí ad.

Novinkou v oblasti situační prevence je nový systém ochrany (nejen) jízdních kol a kompenzačních pomůcek pomocí tzv. forenzního identifikačního značení. Systém ochrany majetku je v ČR uplatňovaný od roku 2013, kdy MV velice rychle zareagovalo na zájem obcí a měst o tento systém ochrany majetku a nabídlo projekt s názvem „**Forenzní identifikační značení jízdních kol**“. Značení jízdních kol se v současnosti provádí asi ve 20 městech ČR a je pro občany zcela zdarma. Vlastní forenzní identifikační značení je speciální emulze, která obsahuje UV rozjasňovač a plastové mikrotečky, nesoucí specifický kód. Součástí vlastního značení jízdních kol je i jejich popsání, fotografování a následná registrace, a to jak do lokálních registrů městských policií, které toto značení a registraci provádějí, tak do celostátního registru REFIZ, do kterého se registrují všechna označená kola z měst, které se projektu MV „Forenzní identifikační značení jízdních kol“ účastní.

Tento systém je pro města a jejich městské policie, i Policii ČR, velmi výhodný, neboť o každé krádeži označeného jízdního kola se okamžitě dozvědí všechny městské policie i Policie ČR, které s celostátním registrem REFIZ pracují. Prostřednictvím REFIZ lze taktéž snadněji nalézt odcizené jízdní kolo na území celé ČR (jízdní kolo je v REFIZ popsáno a vyfotografováno). Obdobně lze značení využívat na označení jakéhokoliv předmětu, např. městského mobiliáře v obcích.

4. Komplexní přístup k prevenci kriminality v sociálně vyloučených lokalitách

Problémy sociálně vyloučených lokalit jsou hluboké a mají příčiny v mnoha oblastech (nezaměstnanost, předlužení, nedostupné bydlení, nízké vzdělání, nedostatečné sociální a zdravotní služby, závislost na alkoholu, drogách, gamblerství). Jejich dopady se pak projevují i ve zvýšené kriminalitě a nižší úrovni bezpečnosti a veřejného pořádku. Vzhledem ke komplexnosti problémů a jejich příčin, musí i řešení zahrnovat komplex opatření, a to jak z oblasti prevence situační, tak prevence sociální.

Ministerstvo vnitra

Bezpečnost v sociálně vyloučených lokalitách patří mezi priority ministra vnitra, který proto v květnu 2014 zřídil **Pracovní skupinu pro řešení problémů sociálně vyloučených lokalit**. Jedná se o mezíresortní pracovní skupinu na úrovni náměstků ministrů a dalších hostů (např. Svaz měst a obcí, Asociace krajů). Pracovní skupina se prozatím sešla 3krát.

Mezi témata jednání pracovní skupiny patří mj. změna ve vyplácení dávek na bydlení, podpora sociální práce, sociální bydlení, podpora průmyslových zón a brownfields, rozšíření kontrolních a sankčních pravomocí v oblasti výkupu kovových odpadů, sociálně patologické jevy, kriminalita a drogy, podpora začlenění menšin, možnosti kontroly migrace sociálně deprivovaných osob a rodin, včetně diskuse nad možností/vhodností znovuzavedení institutu přechodného pobytu či jiné formy evidence reálného pobytu osob, kontrola ubytoven ze strany Policie ČR a dalších oprávněných orgánů, včetně kontrol daňových či zajištění dalšího fungování a financování projektu Asistent prevence kriminality a podpora preventivních opatření v rámci sociálně vyloučených lokalit. Závěry z jednání této Pracovní skupiny již řešila i vláda ČR.

V rámci Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015 byla prevence kriminality a zvýšení bezpečí v sociálně vyloučených lokalitách (dále jen „SVL“) také jednou z nejvýznamnějších priorit. Specifickým programem Ministerstva vnitra, který přispěl ke zvyšování bezpečí v SVL, působí preventivně proti extremismu a motivuje občany k řešení svých problémů, je **Program prevence kriminality – Úsvit**.

MV pokračovalo v letech 2012 až 2015 v jeho realizaci především za finanční podpory v rámci Programu prevence kriminality. Např. jen v roce 2013, za finanční podpory v rámci Programu prevence kriminality, vyhlásilo druhé kolo Programu prevence kriminality zaměřeného na zvýšení bezpečí v SVL v obcích spolupracujících s Agenturou pro sociální začleňování. Dotačního kola se mohly zúčastnit pouze obce, které alespoň část roku 2013 oficiálně s Agenturou spolupracovaly. Jednalo se o 37 obcí. Záměrem tohoto kola bylo podpořit samosprávy spolupracující s Agenturou, které jsou motivovány k pozitivnímu hledání řešení svých problémů a zajistit synergický efekt s dalšími projekty realizovanými samosprávou. Na výzvu reagovalo 21 obcí, které předložily 43 projektů.

V polovině roku 2013 počaly eskalovat problémy v severních a jižních Čechách, které byly doprovázeny mnoha demonstracemi převážně organizovanými sice příznivci pravicového extremismu, avšak s velkou podporou místních obyvatel. MV na tuto situaci reagovalo v červenci vypsáním třetího kola Programu prevence kriminality. Toto kolo bylo zaměřeno na krizová a okamžitá preventivní opatření ve městech Duchcov a České Budějovice. Na doporučení Ministerstva vnitra se obě města rozhodla situaci uklidnit nasazením asistentů prevence kriminality jako nástroje

komunikace a mediace mezi problémovou skupinou obyvatel a obyvateli respektujícími právní řád.

Nejsilnější demonstrace zaměřené na kritiku státu, především jeho integračních aktivit a neschopnosti zajistit přiměřenou sociální úroveň a bezpečí občanů, probíhaly opakovaně v Ostravě. MV proto vyhlásilo v říjnu čtvrté kolo Programu prevence kriminality a zaměřilo jej na město Ostrava, které se také rozhodlo situaci řešit navýšením počtu asistentů prevence kriminality.

Nejúspěšnějším projektem se v rámci programu stal již zmiňovaný **Asistent prevence kriminality** (dále jen „APK“), který od roku 2009 úspěšně realizuje MV v celé ČR. Cílem projektu je snížení počtu spáchaných trestných činů i přestupků (protiprávního jednání obecně) v SVL, zajištění vymahatelnosti práva, prevence sousedských sporů, bagatelní a latentní protiprávní činnosti, kterou Policie ČR a obecní policie v rámci sociálně vyloučených lokalit obtížně řeší, a změna negativního pohledu majoritní společnosti na osoby sociálně vyloučené.

Vybraný asistent je po základní profesní přípravě zaměstnán v rámci obecní policie obce a podílí se na zvýšení bezpečnosti, dodržování veřejného pořádku a prosazování základních bezpečnostních standardů nejen v sociálně vyloučených lokalitách, ale v rámci celé obce.

APK je zaměstnancem samosprávy zařazeným v obecní policii ve smyslu zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů (není strážníkem ani čekatelem). Podílí se na prevenci kriminality v obci, přispívá k ochraně a bezpečnosti osob a majetku, předchází možnému protiprávnímu jednání svou přítomností a zejména svými komunikačními schopnostmi, vystupuje jako mediátor možných sousedských sporů, monitoruje dodržování čistoty veřejných prostranství, pomáhá ostatním občanům v sociálně vyloučené lokalitě. Při své činnosti je asistent řízen konkrétním strážníkem v roli mentora, se kterým úzce spolupracuje. Na úspěšnosti projektu se podílí také jednotlivá pracoviště Policie ČR v příslušných lokalitách, a to zejména v Ústeckém, Moravskoslezském, Karlovarském, Jihočeském, Pardubickém a Královéhradeckém kraji.

Konkrétní asistenty vybírá odborná komise, která je složena ze zástupců samosprávy, obecní policie, Policie ČR a často také koordinátora (poradce) pro romské záležitosti (kraje, obce) či zástupce v lokalitě působících významných neziskových organizací a zástupce MV.

Kromě základního **vzdělávání APK** s cílem zkvalitnit jejich práci a zajistit tak vyšší míru bezpečí v sociálně vyloučených lokalitách, realizovalo MV v roce 2013 **dvě vzdělávací akce**. První vzdělávací aktivita navázala na již standardizované dvoudenní vstupní vzdělávání asistentů prevence kriminality s cílem **pilotně vyzkoušet jejich navazující (průběžné) vzdělávání**. Kurz byl zaměřen zejména na praktický výkon činnosti asistentů a jeho obsah byl tvořen na základě zkušeností dobré praxe. Pilotního jednodenního kurzu se zúčastnilo celkem 37 asistentů ze tří

skupin: nováčci (pracující méně než 1 rok), zkušení (více než 1 rok), zapojení v projektu hrazeném z OP LZZ. Kurz byl pro všechny uvedené skupiny vyhodnocen jako úspěšný, jedním ze závěrů je nutnost průběžného, opakovaného, unifikovaného a na praxi zaměřeného vzdělávání asistentů. Účast v kurzu byla v roce 2014 nabízena městům realizujícím projekt Asistent prevence kriminality. Výukový materiál i závěrečná zpráva jsou vyvěšeny na internetových stránkách MV.

Druhou vzdělávací aktivitou bylo **vzdělávání zvyšující kompetence APK v oblasti finanční gramotnosti**. Při supervizních setkáních, průběžném odborném vzdělávání nebo při osobních pohovorech s asistenty se potvrdila vysoká míra zadlužení a tendencí k dalšímu zadlužování nejen u klientů asistentů prevence kriminality, ale i u asistentů samotných. Asistenti se v prosinci 2013 zúčastnili jednodenního akreditovaného kurzu, který měl za cíl vybavit je kompetencemi k tomu, aby uměli lépe hospodařit a vyhnout se zadlužení, rozpoznat rizika zadlužení a nevýhodné i podvodné nabídky, řešit již vzniklé dluhy a nevyhýbat se odpovědnosti za jejich splacení ještě ve chvíli, kdy jejich výše není astronomická a poskytnout základní poradenství svým klientům. Kurz byl koncipován jako úvod do problematiky a byl přizpůsoben různorodé úrovni dosaženého formálního vzdělání asistentů, která osciluje od základního po vysokoškolské. Vítězem výběrového řízení na dodavatele kurzu bylo občanské sdružení RUBIKON Centrum se sídlem v Praze. Kurzu se zúčastnilo 118 asistentů prevence kriminality a všichni složili úspěšně závěrečný test.

Z diskusí na seminářích, z každoročních vyhodnocení projektů zaslaných z realizujících měst a obcí a i z osobních poznatků pracovníků Ministerstva vnitra vyplynuly jednoznačně převažující kladné reakce na splnění cílů projektu Asistent prevence kriminality:

- Výraznou předností je využití dlouhodobě nezaměstnaných osob se znalostí specifík vyloučených lokalit a jejich příprava, zaškolení a zaměstnání na pozicích APK.
- Působení asistentů snížilo riziko páčání trestné a přestupkové činnosti, projevy vandalizmu a má podíl na zvýšení pocitu bezpečí občanů. Objektivně dochází ke snížení počtu oznámení a stížností na vybrané přestupky zejména proti veřejnému pořádku, jejichž pachatelé byli v hojné míře právě příslušníci této komunity. Došlo zároveň ke zvýšení objasňenosti různých přestupků, a to i na základě místní a osobní znalosti APK, kteří jsou obyvateli lokality pozitivně přijímáni a na které se se svými problémy obracejí (a to jak příslušníci romské menšiny, tak i příslušníci majority).
- Asistenti přispěli k navázání kontaktu mezi obyvateli lokalit a strážníky. V mnoha případech došlo ke změně postojů dětí i jejich rodičů ke strážníkům a k respektování zákonných norem.
- Z pohledu městské policie je pozice asistentů účinnou a efektivní možností, jak nerepresivním způsobem usměrnit chování obyvatel nejen sociálně vyloučené lokality. Tento způsob se zdá efektivnější než rutinní stereotypy ze

strany strážníků či policie, které jsou vnímány zvláště nepřizpůsobivými osobami a romským etnikem jako diskriminační nebo represivní.

- Na základě subjektivního hodnocení strážníků lze konstatovat, že dochází k postupné změně náhledu na sociálně slabou komunitu, žijící v SVL, a romskou komunitu, jako na skupinu ryze problémovou.
- Téměř všichni APK se ztotožnili s rolí „ochránce zákona a spolupracovníka městské policie“. Pociťují, že obyvatelé lokality je vnímají pozitivně a s důvěrou se na ně obracejí a že v sestavě strážníků jsou APK přijímáni jako přínos pro výkon jejich služby.
- Obyvatelé lokalit vnímají asistenty jako součást systému bezpečnosti. Důkazem důvěry obyvatel v asistenty je fakt, že se na ně obracejí s žádostmi o řešení jejich problémů (nejčastěji vyplývající ze sousedských vztahů). Veřejnost také kladně hodnotí zodpovědný přístup asistentů k jejich získané práci a jejich vliv na snížení negativních jevů v sociálně vyloučených lokalitách.
- Úspěch projektu je znásoben vytvořením návazných preventivních programů a zakomponováním činnosti asistentů do strategických a rozvojových dokumentů obce (integrace, prevence, rozvoj ...) a do pracovních skupin.

O úspěchu projektu svědčí i celková čísla o jejich využívání. Po pilotní realizaci projektu v roce 2009 bylo již v roce 2010 v rámci ČR 38 APK působících v 10 obcích, **v roce 2015 již působí v 58 obcích v rámci celé ČR 175 asistentů prevence kriminality** podpořených z rozpočtu MV v rámci Programu prevence kriminality.

Tabulka počtu podpořených dílčích projektů prevence kriminality Asistent prevence kriminality v letech 2010–2015 a celková výše přiznaných finančních dotací z Programu prevence kriminality

Rok	Počet podpořených obcí	Počet APK**	Celková výše přiznané dotace
2010	10	38	3 876 000 Kč
2011	16	104	3 423 000 Kč
2012	21*	37	5 328 000 Kč
2013	38*	90	13 360 000 Kč
2014	64*	127	17 644 000 Kč
2015	58*	175	22 656 000 Kč

*Pozn.: u počtu podpořených obcí označených * je započítána pouze dotace z Programu prevence kriminality bez evropských projektů; u počtu APK ** jsou počítáni APK pouze z národních dotací (tyto počty však nelze s počty APK podpořených z ESF OP LZZ sčítat, protože někteří APK jsou v jednom roce podpořeni jak z ESF OP LZZ, tak z Programu prevence kriminality, např. když projekt ESF OP LZZ netrvá celý kalendářní rok).*

Projekt APK je podporován v současné době **ze dvou finančních zdrojů**. Prvním je státní rozpočet, kapitola Ministerstvo vnitra, státní účelová dotace v rámci Programu prevence kriminality 2015, druhým zdrojem je Evropský sociální fond, Operační program lidské zdroje a zaměstnanost. V rámci projektu ESF OP LZZ „Asistent prevence kriminality II.“ (CZ.1.04/3.3.00/C5.00001) je činnost rozšířena do 20 obcí²² celé ČR a je v něm zaměstnáno 75 osob na pozici APK. Tento projekt bude ukončen k 31. 10. 2015 (celkový počet APK podpořených z obou zdrojů však nelze sčítat, naprostá většina z těch, kteří jsou podpořeni z ESF OP LZZ, budou po zbylou část roku 2015, kdy už nebude poskytována tato podpora, působit v rámci dotačního titulu MV). Tříletý projekt ESF OPP LZZ „Asistent prevence kriminality I.“ (CZ 1.04/3.3.00/61.00003), kdy působilo v 11 lokalitách 50 APK, byl úspěšně ukončen ke dni 30. 6. 2014.

Další asistenti pak působí v rámci ČR i z jiných zdrojů, než jsou prostředky zajišťované Ministerstvem vnitra (např. z podpory úřadů práce, z vlastních rozpočtů obcí).

V roce 2014 byla vytvořena obsáhlá „**Metodika výběru, přípravy a činnosti asistenta prevence kriminality**“, která je v redukované podobě zveřejněna na internetu MV²³.

V roce 2015 začalo MV vyjednávat **financování APK i z dalších zdrojů**, neboť v tomto roce dotace z Programu prevence kriminality MV na tento projekt dosáhly více než 22,6 mil. Kč, což již začíná vytvářet překážku pro rozvoj dalších prospěšných projektů prevence kriminality v rámci celé ČR (např. projekt Domovník – preventista, který má obdobný potenciál a ohlas v území, jako projekt APK). Proto MV intenzivně jedná o využití dalších dostupných prostředků na realizaci a další rozšiřování projektu, a to z následujících zdrojů:

- **Státní rozpočet, kapitola Ministerstva vnitra** – i nadále bude zachována podpora projektu APK v obcích, a to zejména v těch, které dosud tento projekt nerealizovaly nebo v těch, které realizovaly projekt pouze 1 nebo 2 roky. Cílem je poskytnout obcím jistotu v minimálně tříletém horizontu financování.
- **Evropský strukturální a investiční fond** – obce by mohly žádat o dotace na podporu projektu z Operačního programu Zaměstnanost. Výzvy budou zaměřené na podporu zaměstnanosti, sociální integraci nebo koordinovaný přístup obcí k sociálnímu začleňování.
- **Zdroje Úřadu práce ČR (státní rozpočet i dotace EU)** – obce by mohly mít možnost zaměstnat asistenty prevence kriminality v režimu veřejně prospěšných prací s možností uzavírat smlouvy na 12 až 24 měsíců.

²² Aš, Bílina, Brno, Bruntál, Břeclav, Duchcov, Frýdek-Místek, Jaroměř, Karlovy Vary, Nový Bor, Pardubice, Rotava, Rumburk, Sokolov, Šternberk, Ústí nad Labem, Vimperk, Vsetín, Vysoké Mýto, Žďár nad Sázavou.

²³ <http://www.mvcr.cz/clanek/seznam-metodickych-doporuceni-vyzvy-programu-prevence-kriminality-na-rok-2015.aspx>

Při možném využití výše jmenovaných zdrojů by byla vždy stanovena podmínka postupu podle schválené „**Metodiky výběru, přípravy a činnosti asistentů prevence kriminality**“ a metodického vedení gestora projektu.

Asistent prevence kriminality je **nejúspěšnějším a nejžádanějším projektem prevence kriminality v sociálně vyloučených lokalitách**, který má prokazatelně pozitivní výsledky a dopady na zvýšení veřejného pořádku a bezpečí v problémových lokalitách a na zaměstnanost dlouhodobě a obtížně zaměstnatelných osob včetně Romů. Tento projekt lze navíc vyhodnotit jako nejúspěšnější od roku 1996, tedy od počátku dotačního titulu na Program prevence kriminality.

V průběhu hodnoceného období bylo uspořádáno mnoho společných aktivit obcí realizujících projekt APK se zástupci MV a dalšími odborníky ke sdílení příkladů úspěšné praxe ve zvyšování bezpečí v sociálně vyloučených a problémových lokalitách. APK se stal zcela inovativním preventivním projektem nejen v poměrech České republiky. Zájem o projekt projevil např. Slovensko, Rumunsko, Maďarsko a Norsko.

Dalším projektem, který se snaží reagovat na konkrétní potřeby obcí a měst s cílem pozitivně ovlivnit situaci především v sociálně vyloučených lokalitách (uplatnitelný je však univerzálně) a úzce souvisí s projektem „Asistent prevence kriminality“, je preventivní projekt „**Domovník – preventista**“ (dále jen „DP“), který byl odpilotován v roce 2013 v pěti městech ČR: Rotavě, Obrnicích, Orlové, Frýdku-Místku a Břeclavi. Od 1. července 2013 bylo zaměstnáno celkem 17 domovníků na 50 hodin měsíčně s pomocí dotace MV v rámci Programu prevence kriminality.

Vytvoření nové pracovní pozice domovníka pomáhá řešit stávající neutěšenou situaci v oblasti správy bytového fondu obce, zejména v sociálně vyloučených lokalitách, a současně výrazně napomáhá zvýšení bezpečnosti a veřejného pořádku v dané lokalitě tzv. „řízenou samosprávou“ domu. Občanům žijícím a bydlícím v sociálně vyloučených či rizikových lokalitách projekt ukazuje, že i v nich se může bydlet čistě, na vyšší sociální úrovni a bezpečně, a to za dodržování jasně definovaných pravidel chování. Projekt zároveň pomáhá řešit alespoň částečnou zaměstnanost osob dlouhodobě nezaměstnaných.

DP je klíčovou kontaktní osobou mezi nájemníky, strážníkem s územní odpovědností (územkářem), asistentem prevence kriminality a správou bytového fondu při řešení základních otázek bezpečnosti, pořádku v domě a v jeho bezprostředním okolí. Denně verbálně a organizačně reaguje na aktuální situaci, zajišťuje nejen bezprostřední reakci na případné závady či nedostatky, porušování domovního řádu, pravidel občanského soužití a požárních předpisů, ale je v pravidelném kontaktu se svým mentorem a pověřenou osobou bytového fondu města. Zkušenosti jednoznačně ukazují, že na osobu DP jsou kladeny mnohem širší a náročnější požadavky, než je běžná údržba a úklid domu. Jeho úkoly vyžadují základní orientaci v oblasti sociální a situační prevence, práva, veřejného pořádku, členění a úkoly samosprávy a státní správy, základních lidských práv, komunikačních dovedností,

umění vyjednávat, předcházet a zvládat konflikty, včetně odolávání psychické zátěži a manipulativním, nátlakovým technikám ze strany ostatních nájemníků.

Konkrétní zaměření profesní přípravy domovníka je přizpůsobeno daným specifickým lokality (resp. majitelem budov) s tím, že převážná část byla věnována komunikaci s nepřizpůsobivými občany, manuálním zručnostem a dalším dovednostem budoucích DP.

Vlastní realizace probíhá vždy po dohodě žadatele o dotaci (město) se zástupci MV. Na obsahu profesní přípravy se také podílejí zástupci asociací a sdružení, které jsou zastoupeny v Poradním sboru pro situační prevenci kriminality (zejména ve vztahu k ochraně osob a majetku). Společným cílem profesní přípravy je nastavit, vytvořit a zrealizovat smysluplný, funkční a efektivní vzdělávací program pro osoby, které se, kromě údržby a úklidu domu, budou starat také o pořádek a bezpečnost v domě. V zásadě půjde o vzdělávání v oblasti maximálního a současně kvalifikovaného využívání občanských práv a oprávnění, s cílem zvyšování standardu bezpečného bydlení.

V současné době pracuje v ČR celkem **23 domovníků – preventistů v 11 obcích**. Cílem MV je projekt dále rozšiřovat analogicky podle vzoru úspěšného projektu Asistent prevence kriminality.

Policie ČR

Policie ČR v SVL sehrává důležitou roli nejen jako orgán represivní, odhalující protiprávní jednání, nýbrž zároveň jako garant práva, ochrany a dodržování lidských práv. Policie ČR zde vhodnými preventivními aktivitami usiluje o zvyšování právního povědomí a informovanosti obyvatel SVL (např. v jakých oblastech je vhodné se obrátit na Policii ČR, kdy na jiné subjekty apod.) včetně předání informací o postizích za nelegální jednání.

Ukázalo se jako nezbytné, aby byla podpořena opatření, která napomáhají k účinnému potírání patologických a kriminogenních jevů v SVL. Ze strany Policie ČR je pak žádoucí, aby do SVL vstupovala jako partner, který obyvatelům SVL nabídne faktickou pomoc při řešení bezpečnostních otázek v rámci své zákonné kompetence, přičemž současně disponuje informacemi ohledně pomoci ze strany dalších orgánů veřejné správy nebo neziskového sektoru.

Základním nástrojem pro činnosti Policie ČR ve vztahu k menšinám jsou tzv. **styční důstojníci pro menšiny**. Tito specialisté jsou ustanoveni při všech KŘP již od roku 2005. Jejich hlavním úkolem je zprostředkování komunikace mezi příslušníky menšin a Policií ČR. Jako další poslání je navazování spolupráce s lokálními samosprávami a vytváření sítě partnerů, se kterými mohou účinně a komplexně řešit bezpečnostní aspekty týkající se menšin. Mezi další aktivity styčního důstojníka/styčné důstojnice patří především:

- Monitorovat, analyzovat a vyhodnocovat bezpečnostní situaci ve svém kraji ve vztahu k menšinám.
- Prezentovat společně se svojí pracovní skupinou práci policie přímo v prostředí menšinových skupin.
- Zprostředkovávat kontakt mezi policií a zástupci menšin, rovněž i dalšími zainteresovanými subjekty (jako např. orgány státní správy a samosprávy).
- Podílet se na tvorbě komunitních a krizových plánů.
- Zapojovat se do činnosti pracovních skupin vzniklých z iniciativy jiných subjektů.
- Iniciovat, organizovat a podílet se na realizaci preventivních činností policie ve vztahu k menšinám.
- Zpracovávat pravidelné zprávy o své činnosti, atd.

Mezi hlavní pozitivní dopady působení styčných důstojníků pro menšiny patří zefektivnění komunikace s příslušníky menšin a ostatními zainteresovanými institucemi, zkvalitnění policejní práce v oblasti odhalování latentní kriminality týkající se menšinových komunit a včasná prevence vzniku interetnických konfliktů.

V roce 2013 převzalo **gesci za koordinaci práce policie s menšinami ředitelství služby pořádkové policie PP ČR**. S touto změnou došlo současně k jednotnému zařazení styčných důstojníků pro menšiny, kteří v minulosti působili pod různými policejními útvary, pod odbor služby pořádkové policie. Tato organizační změna byla promítnuta do závazného pokynu policejního prezidenta č. 258/2013 o činnosti na úseku menšin, který současně obsahuje výčet činnosti styčných důstojníků a členů pracovních skupin.

V gesci ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia ČR je od roku 2014 realizace projektu **„Zavádění policejních specialistů v oblasti policejní práce ve vztahu k minoritní skupině Romů v sociálně vyloučených lokalitách“**, který je spolufinancovaný z norských finančních mechanismů. Projekt je realizován v rámci Programu CZ14 – Spolupráce v rámci Schengenu a boj proti přeshraniční a organizované trestné činnosti, včetně nezákonného obchodování s lidmi a migraci zločineckých skupin.

Cílem projektu je zlepšení vzájemných vztahů mezi policií a romskou komunitou, zejména v oblastech se zvýšeným sociálním napětím a dílčími konflikty mezi Romy a majoritou, vedoucí k minimalizaci trestné činnosti a interetnických konfliktů. Náplní projektu je vyškolení policejních specialistů v oblasti policejní práce ve vztahu k minoritní skupině Romů v sociálně vyloučených lokalitách a jejich zavedení do výkonu služby, stejně jako doplnění vzdělání v této problematice u stávajících styčných důstojníků pro menšiny a vybraných policejních manažerů. V rámci projektu bude vypracována sociologická studie k aktuálním potřebám policejní práce v sociálně vyloučených lokalitách.

Projektu se pilotně účastní čtyři vybraná KŘP – Olomouckého, Moravskoslezského, Karlovarského a Ústeckého kraje, přičemž v každém kraji se projektu účastní krajští styční důstojníci pro menšiny, 10 policistů specialistů a 2 policejní manažeři. Mimo to se některých aktivit projektu účastní rovněž styční důstojníci pro menšiny z ostatních KŘP.

Součástí proškolení jsou mimo jiné také zahraniční stáže – v 1. pol. 2015 byly realizovány stáže u zahraničních policejních sborů na Slovensku a ve Velké Británii, ve 2. pol. 2015 vyjedou specialisté na studijní stáž do Bulharska. V 1. pol. 2015 byl uskutečněn mezinárodní pracovní workshop „Dobrá praxe v policejní práci s minoritní skupinou Romů“ za účasti zahraničních hostů, zástupců veřejné správy, Policie ČR, neziskových organizací a velvyslankyně Norského království. V následujícím roce se uskuteční další zahraniční stáže a workshopy, přičemž konec projektu je plánován k 30. 5. 2016.

Ministerstvo práce a sociálních věcí

MPSV v letech 2012 až 2015 pokračovalo ve spolufinancování provozu sociálních služeb dotacemi ze státního rozpočtu pro osoby ohrožené sociálním vyloučením a zajišťovalo čerpání prostředků z ESF.

Na služby sociální prevence v rámci dotací vydávalo MPSV každoročně přes 1 miliardu Kč ze státního rozpočtu ČR. Jednalo se především o podporu služeb pro osoby bez přístřeší, **osoby žijící v sociálně vyloučených lokalitách**.

Dále byly dotace poskytovány na následující sociální služby: terénní programy, azylové domy, domy na půl cesty, noclehárny, nízkoprahová denní centra a nízkoprahová zařízení pro děti a mládež. Další oblastí byla podpora sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi.

Prostředky ESF OP LZZ a IOP byly v letech 2012 až 2014 využívány na projekty k podpoře aktivit směřujících k zajištění dostupnosti sociálních služeb. Jsou realizovány do konce roku 2015. (OP LZZ – oblast podpory 3.2 – **Podpora sociální integrace příslušníků romských lokalit** a částečně 3.1 – **Podpora sociální integrace a sociálních služeb**); IOP – oblast podpory 3.1 – investiční podpora při zajištění dostupnosti takových služeb, které umožní návrat příslušníků nejvíce ohrožených sociálně vyloučených romských lokalit zpět na trh práce a do společnosti.

Ministerstvo spravedlnosti – Probační a mediační služba ČR, Vězeňská služba ČR

Probační a mediační služba ČR podporovala osvědčené prvky reintegračních projektů zaměřených na osoby ve výkonu trestu a po propuštění, projekty zaměřené na prevenci recidivy včetně **služby Romský mentoring** (dříve projekt Mentor). Romský mentoring je služba realizovaná RUBIKON Centrem, kterou PMS

dlouhodobě úspěšně využívá již od roku 2004. Cílem služby je snížit riziko recidivy a sociálního vyloučení pachatelů z řad příslušníků romského etnika, u kterých PMS zajišťuje výkon alternativního trestu. Druhým cílem programu je zvýšit efektivitu práce probačních úředníků s těmito klienty.

V závěru roku 2013 proběhl Průzkum efektivity služby Romského mentoringu, na němž PMS jako partner projektu participovala. **Úspěšnost intervence mentorů se dlouhodobě pohybuje okolo 50 %.** Pachatelé byli do služby v 98 % všech případů zařazeni na základě podnětu probačního úředníka.

V roce 2014 probíhala služba Romského mentoringu v Ostravě, Děčíně, Mostě, Jablonci nad Nisou a Kolíně. V praxi je aktuálně zapojeno celkem 19 mentorů působících rovněž v Praze a okolí, Ústeckém a Karlovarském kraji.

V rámci projektu, který realizuje PMS ve spolupráci se švýcarským partnerem pod názvem „**Rozvoj probačních a resocializačních programů – posílení prevence a ochrany společnosti před opakováním trestné činnosti**“, nebyla dosud zahájena plánovaná realizace reintegračního programu pro pachatele ve výkonu trestu odnětí svobody. K této situaci došlo tím, že v důsledku amnestie z ledna 2013 musela být v projektu připravena a ze strany donátora schválena změna projektu reagující na snížení cílové skupiny projektu – tj. odsouzené ve věznicích. Změna byla schválena až v srpnu 2014 a od té doby bylo možné zahájit přípravu veřejné zakázky na dodavatele reintegračního programu. Koncem roku 2014 byla dokončena veřejná zakázka na dodavatele programu a předpokládaný začátek realizace je 2. pololetí roku 2015. Projektovým partnerem pro realizaci reintegračního programu je Vězeňská služba ČR. Program bude probíhat ve vybraných věznicích ČR – Oráčov, Kynšperk n/Ohří, Ostrov n/Ohří, Stráž p/Ralskem, Opava. Reintegrační program je složen z 5 na sebe navazujících programových modulů – Získej zaměstnání, Finanční gramotnost, Spolupráce se zaměstnavateli, Rekvalifikační kurzy a Mentoring. Do programu by mělo být zařazeno max. 100 klientů.

V průběhu roku 2012 pokračovalo partnerství PMS společně s Vězeňskou službou ČR (dále jen „VS“) v dalším projektu realizovaném Rubikon Centrem pod názvem „**Reintegrační program Plus**“ (projektové období trvalo od 1. 7. 2010 do 31. 8. 2012). Hlavním cílem projektu bylo zvýšit šanci na sociální a ekonomickou (re)integraci osob navracejících se z výkonu trestu odnětí svobody. Reintegrační projekt Plus byl v průběhu roku 2012 realizován ve Středočeském soudním kraji a dále v Ústeckém kraji. V rámci projektu byly realizovány tyto služby: motivační program Získej zaměstnání, dluhové poradenství a mentoring.

V roce 2014 PMS pokračovala společně s VS v realizaci dalšího projektu s názvem „**Křehká šance**“, který je v rámci Operačního programu lidské zdroje a zaměstnanost (podpora sociální integrace a sociálních služeb) finančně podpořen z prostředků ESF (CZ.1.04/3.1.00/73.00004). Projekt reaguje na potřebu odsouzených s předpoklady pro jejich podmíněné propuštění připravit se na život vně věznice, úspěšně se adaptovat do společnosti a začlenit se na trhu práce. Projekt

zohledňuje požadavek společnosti integrovat propuštěné osoby bezpečným způsobem (stanovení dohledu, povinností a omezení pachatele), posílit prevenci dalšího opakování trestné činnosti a umožnit oběti získat informaci o chystaném podmíněném propuštění pachatele a vyjádřit v této souvislosti své obavy a potřeby. V rámci projektu je systém **práce Komise pro podmíněné propuštění** (dále jen „KPP“) realizován v 9 věznicích (Liberec, Stráž pod Ralskem, Rýnovice, Heřmanice, Opava, Karviná, Bělušice, Příbram, Plzeň). Činnost KPP je na národní úrovni řízena Radou pro podmíněné propuštění, poradním orgánem generálního ředitele VS ČR.

Do projektu bylo k 31. 5. 2015 zařazeno celkem více než 300 odsouzených osob, z toho se 273 již účastnilo parolového slyšení, což je 84,3 % z požadovaného počtu projektem podpořených osob. Stanoviska KPP jsou následující: 199x kladné, 73x záporné a jedno průběžné. Realizace individuálního projektu potrvá do října 2015.

Zapojení dobrovolníků do komplexních preventivních aktivit

Do systému komplexního řešení problémů zaměřených na konkrétní cílové skupiny či rizikové lokality jsou v posledních letech stále více a aktivněji zapojováni dobrovolníci, a to buď prostřednictvím neziskových dobrovolnických organizací či přímo samotnými obcemi.

Ministerstvo vnitra je gestorem zákona č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. V rámci zákonem upravené oblasti působí řada neziskových organizací, které pod akreditací Ministerstva vnitra a s jeho dotační podporou realizují dobrovolnické aktivity zaměřené i na sociální prevenci. Celkově přiděluje Ministerstvo vnitra na podporu dobrovolnické služby ročně 10 mil. Kč. V roce 2015 byl nárůst na 11 mil. Kč, z čehož bylo podpořeno celkem 201 projektů 125 organizací.

Za dobrovolnickou službu se považují takové aktivity, při nichž dobrovolník poskytuje ve svém volném čase, ze svobodné vůle a bez nároku na odměnu pomoc spoluobčanům a společnosti obecně. Dobrovolnictví vyžaduje patřičné proškolení a je organizováno prostřednictvím akreditovaných projektů vysílajících nestátních neziskových organizací. Podstatnou podmínkou pro výkon dobrovolnické služby je, aby dobrovolník nenahrazoval profesionální pracovníky, v tomto případě zejména v oblasti sociálních služeb.

Jednou z nejčastějších činností dobrovolníků v sociální oblasti jsou **aktivity zaměřené na prevenci kriminality a sociálně patologických jevů. Ty jsou realizovány zejména v oblasti pomoci dětem a mládeži ze sociálně znevýhodněného prostředí**, často přímo ze sociálně vyloučených lokalit. Tyto aktivity pak mají pozitivní dopady v prevenci sociálně nežádoucích jevů, včetně samotné kriminality.

Dobrovolníci působí v mentoringových programech zaměřených na podporu dětí s rizikem ohrožení vývoje a společenského začlenění. Jedním z nejrozšířenějších

projektů je program Pět P (Pomoc, Přátelství, Podpora, Péče a Prevence). Jedná se o dobrovolnický program určený dětem a mládeži ve věku 6–15 let, které jsou sociálně či zdravotně znevýhodněné. Cílem programu je řešit sociální a komunikační obtíže zapojených dětí a funguje na principu přátelského vztahu dítěte s dospělým dobrovolníkem.

Další mentoringové programy jsou již zaměřeny na pomoc dětem, mládeži a mladým dospělým od 13 do 26 let, kteří se ocitli v obtížné sociální situaci, v níž jim hrozí riziko sociálního selhání a sociální exkluze. Program je koncipován jako individuální vrstevnická sociální podpora od vyškolených a metodicky vedených dobrovolníků.

Zvláštní skupinou tzv. mentoringových dobrovolnických programů je pomoc rodinám s dětmi, které jsou nejisté ve výchově a péči o své děti. Hlavním cílem neformální činnosti dobrovolníků je, aby rodiče zvládali běžnou péči a výchovu dítěte a zajistili tak dětem šanci na zdravý a zdárný vývoj.

Další velice rozšířenou dobrovolnickou činností je doučování dětí ze sociokulturně znevýhodněného prostředí, ať již jsou to sociálně vyloučené lokality, azylové domy, dětské domovy, rodiny v péči OSPOD apod. Cílem těchto aktivit je pomoci dětem s výukovým handicapem zvládat učební látku a minimalizovat tak riziko neúspěchu a opakování ročníku, se kterým často souvisí předčasný odchod dětí ze vzdělávacího systému. Programy doučování dávají dětem podněty k dalšímu studiu, k rozvoji jejich potenciálu a zvyšují jejich šanci na jejich uplatnění ve společnosti.

Dobrovolníci pomáhají také při realizaci volnočasových aktivit, které jsou určeny pro výše zmíněnou cílovou skupinu ohrožených dětí a mládeže. Tyto dobrovolnické aktivity probíhají nejčastěji v nízkoprahových zařízeních, které nabízejí bezpečný prostor nejen pro volnočasové aktivity, ale také vzdělávání. Díky školeným dobrovolníkům mají děti možnost účastnit se takových zájmových, volnočasových a sportovních aktivit, které jsou jim často z finančních důvodů nedostupné. Dobrovolníci dále docházejí do azylových domů, ubytoven, jezdí na tábory apod., kde pomáhají sociálně aktivizačním pracovníkům.

Ministerstvo vnitra nepodporuje pouze programy zaměřené na pomoc dětem. Dobrovolníci pomáhají také lidem, kteří se ocitli v nepříznivé sociální situaci, lidem, kteří jsou ohroženi chudobou a sociálním vyloučením nebo se již v tomto stavu nacházejí. **Dobrovolníci docházejí do azylových domů, setkávají se s lidmi bez domova, spolupracují s terénními pracovníky.** Nemalá část dobrovolníků vypomáhá v charitních šatnících.

Specifickým dobrovolnickým programem je **dopisování s vězni**. Tento program patří mezi programy prevence a zmírňování sociálně patologických jevů. Je určen pro vybrané osoby ve výkonu trestu odnětí svobody, u kterých je podle jejich osobnostního založení naděje na pozitivní ovlivnění a zvýšení motivace k opětovnému začlenění do života běžné společnosti po návratu z výkonu trestu prostřednictvím pravidelného písemného kontaktu s dobrovolníkem. Dobrovolníci se

zapojují také do kampaní a projektů zaměřených na **podporu tolerance a vyvrácení mýtů o menšinách** žijících v České republice.

Dobrovolnickou aktivitou v oblasti bezpečnosti, která nespadá pod sociální prevenci, je dále akreditovaný program s názvem Dopravní asistent. Hlavním úkolem dobrovolníka je dbát o bezpečnost dětí cestou do školy a ze školy při přecházení silnic. Dobrovolníci tedy působí také v dopravně bezpečnostní oblasti.

Novým projektem, na který v říjnu roku 2014 vyhlásilo MV dotační program, je pilotní projekt „**Bezpečnostní dobrovolník**“ (již nespadá pod zákon o dobrovolnické službě), jehož účelem je **podpora dobrovolnické činnosti obyvatel obcí**. Smyslem dotačního programu je **iniciovat širší zapojení veřejnosti do zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku, včetně prevence kriminality**. Hlavním rysem činnosti bezpečnostních dobrovolníků je dobrovolnost a nezištnost. Úkolem bezpečnostních dobrovolníků není nahrazovat práci Policie ČR ani obecní policie, ale vhodným způsobem ji do určité míry doplňovat. Dobrovolníci nemají žádná zvláštní oprávnění či pravomoci. Jejich hlavním přínosem je rozvoj občanské společnosti, progresivní přístup k prevenci kriminality, zvýšení bezpečnostního komfortu občanů, případně též nalezení nových, netradičních možností při zajišťování veřejného pořádku v rámci stávající právní úpravy s ohledem na místní podmínky.

Výběr zájemců, jakož i konkrétní náplň jejich činnosti, závisí na vůli obce. MV vytvořilo pouze demonstrativní výčet vhodných aktivit, směřujících typicky např. do oblasti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu (hlídání přechodů pro chodce – zajišťování bezpečného přechodu dětí a mládeže v blízkosti škol, informování řidičů při dopravních uzávěrah, při konání sportovních a kulturně-společenských akcí na území obce), vytvoření sítě osob, která bude Policii ČR na požádání v rámci svých možností k dispozici při pátrání po ztracených dětech či seniorech, mapování a oznamování černých skládek, autovraků, poškozeného, či chybějícího dopravního značení, preventivně informační aktivity apod. Projekt podporuje aktivity, které jsou v mnoha zemích západní Evropy zcela běžné.

Dotace ze státního rozpočtu slouží zejména na pokrytí nákladů na materiální vybavení dobrovolníků, jejich pojištění, školení apod. Působení dobrovolníků by mělo zlepšit životní komfort v dané obci a vycházet vstříc přáním občanů. V neposlední řadě lze předpokládat, že podpora vhodných dobrovolnických aktivit (koordinovaných obcemi) povede ke zmenšení prostoru pro vznik nežádoucích radikálních uskupení typu různých „domobran“ a „sousedských hlídek“, jejichž činnost bývá většinou na hraně zákona.

Pro rok 2015 byly uvolněny finanční prostředky ve výši 1 mil. Kč. Jedná se o státní účelové dotace, a to až do výše 100 % nákladů na realizaci projektu na území obce. V roce 2015 byly za finanční podpory Ministerstva vnitra podpořeny projekty v obcích Dobroslavice (Moravskoslezský kraj), Strakonice (Jihočeský kraj), v hl. m. Praze, městské části Praha 7, v městském obvodu Liberec-Vratislavice nad Nisou a městě Český Těšín.

5. Resortní Program Ministerstva vnitra v oblasti prevence kriminality

V souladu s vládou schválenou Strategií prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015 a ve smyslu usnesení vlády č. 925 ze dne 14. prosince 2011 vyčleňovalo MV každoročně finanční prostředky na resortní program v oblasti prevence kriminality.

Dotace jsou určeny na preventivní projekty předložené útvary MV a Policie ČR. Projekty posuzuje Komise pro uvolňování vyčleněných prostředků na realizaci Programu MV v oblasti prevence kriminality složená z odborníků MV a PP ČR. Doporučení Komise schvaluje ministr vnitra.

V letech 2012 až 2015 byla poskytnuta dotace celkem na 36 projektů ve výši 10 040 000 Kč.

Rok 2012

Byly předloženy na základě doporučení PP ČR dva celorepublikové preventivní projekty, jejichž gestorem je PP ČR.

První projekt „**Potlačení latence jiných návykových látek v rizikových oblastech**“ se týkal nákupu speciálních technických prostředků, které slouží pro detekci jiných návykových látek (dále jen „JNL“) a předložilo jej ředitelství služby dopravní policie PP ČR. Projekt reagoval na stále vzrůstající počet konzumentů jiných návykových látek a na zvýšený nárůst trestné činnosti v lokalitách se sociálně slabým obyvatelstvem. Konzumace drog je současně velmi závažným tématem ve spojitosti se silničním provozem. Policie ČR zaznamenává v posledních letech rapidní nárůst řidičů motorových vozidel, kteří za volant vozidla usednou pod vlivem omamných látek. Cílem projektu je snížit latenci v dané oblasti a preventivně tak působit na vývoj kriminality, která je s užíváním JNL spojená. Dále jasně zmapovat lokality se zvýšeným nárůstem drogově závislých osob a tyto výsledky porovnat s informačními zdroji z oblasti prevence kriminality (např. mapy s výskytem trestné činnosti, nezaměstnanosti a vyplácených sociálních dávek). Pořízení cca 100 přístrojů a 25 000 jednorázových testů k těmto přístrojům předpokládá celkové náklady kolem 10 000 000 Kč²⁴.

²⁴ Projekt Potlačení latence jiných návykových látek v rizikových oblastech byl finančně velmi náročný a nemohl by být pokryt částkou 1,5 mil. Kč, kterou MV na vnitroresortní program pro rok 2012 vyčlenilo. Vzhledem k tomu, že po rozdělení finančních prostředků na projekty prevence kriminality krajů a měst byl zůstatek finančních prostředků z investičního programu č. 114 050 ve výši 9 mil. Kč, zpracoval odbor prevence kriminality MV návrh rozpočtového opatření k převodu finančních prostředků ve výši 9 mil. Kč z investičního programu č. 114 050 „Podpora prevence kriminality“ na neinvestiční prostředky a doporučil jejich využití na vnitroresortní program, konkrétně na předložené celorepublikové projekty. Návrh k využití finančních prostředků byl projednán s vedením MV i příslušnými útvary PP ČR. Toto doporučení schválil a podepsal ministr vnitra v srpnu 2012.

Druhý projekt se týká **vybavení speciálních výslechových místností pro dětské oběti a svědky**. Projekt podal úřad služby kriminální policie a vyšetřování PP ČR. Jednalo se o zpracování **návrhu a výrobu hračky** (měla by mít velké ucho, do kterého se dítě může svěřit, co se mu stalo), která bude součástí vybavení speciálních výslechových místností a kterou si děti v případě zájmu budou moci odnést s sebou domů. Projekt vzešel z požadavků všech krajských ředitelství policie, proto bylo navrženo vyrobit 700 kusů hračky pro celou republiku. Požadované finanční prostředky ve výši 114 000 Kč byly využity na výtvarný návrh hračky a na nákup materiálu na výrobu hračky. Přidanou hodnotou projektu bylo, že se na výrobě hračky podíleli v rámci pracovní terapie odsouzení (na základě předběžné dohody s Věznicí Heřmanice). Výroba hraček v rámci této pracovní terapie byla bezplatná.

Rok 2013

V rámci resortního programu v oblasti prevence kriminality pro rok 2013 poskytlo MV dotaci ve **výši 1 200 000 Kč na tři celorepublikové projekty směřující ke zlepšování postavení zvláště zranitelných obětí při vyšetřování**, tzn. projektů, které přispějí ke zkvalitnění práce specialistů SKPV.

První projekt **„Využití audiovizuální techniky při výslechu zvláště zranitelné oběti“** se týkal technického vybavení všech příslušných útvarů Policie ČR.

Další dva projekty byly určeny pro speciální výslechové místnosti. Jednalo se o zpracování nové **„Metodiky používání demonstračních pomůcek při výslechu dětského svědka“**, která přispěla ke zvýšení kvality výslechu, a projekt s názvem **„Využití přepisovací techniky programu Newton Dictate při výslechu dětských obětí“**. Ten přispěl k zefektivnění práce policejního orgánu, zrychlení přípravného řízení trestního ve věci dětských obětí trestných činů, zejména tam, kde soud rozhoduje o vazbě obviněného nebo je třeba neprodleně zpracovat znalecké posudky týkající se dětské oběti.

Rok 2014

V tomto roce Komise pro uvolňování vyčleněných prostředků na realizaci Programu MV v oblasti prevence kriminality doporučila a ministr vnitra schválil dotaci ve výši **1 200 000 Kč na 14 projektů, které předložily útvary PP ČR a krajská ředitelství PČR**. Dotace byla poskytnuta na realizaci 2 celostátních preventivních projektů, které reagují na aktuální témata a související s prioritami Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015 a schválenými prioritami ve výzvě, dále na projekty týkající se prevence trestné činnosti páchané na skupinách zvláště zranitelných obětí trestných činů a prevence viktimnosti, prevence trestné činnosti páchané na dětech a mladistvých a trestné činnosti páchané dětmi a mladistvými, prevence majetkové trestné činnosti (jež mají nastavena kritéria hodnocení měření efektivity dopadů), prevence zneužívání návykových látek ve veřejném prostoru a projekty přinášející inovativní přístupy ke zvyšování informovanosti obyvatel a motivace k aktivnímu přístupu k zajištění vlastní bezpečnosti a ochraně majetku.

Rok 2015

Členové komise pro uvolňování vyčleněných prostředků na realizaci Programu MV v oblasti prevence kriminality posoudili, doporučili a ministr vnitra schválil dotaci na **17 projektů ve výši 1 500 000 Kč**. Komise přednostně doporučila přidělení dotace celostátním preventivním projektům, dále doporučila přidělení dotace projektům týkajícím se prevence trestné činnosti páchané na skupinách zvláště zranitelných obětí a prevence viktimnosti, inovativním projektům vedoucím k zefektivnění práce policie a směřujícím k vyšší úrovni preventivní činnosti, projektům z oblasti prevence majetkové trestné činnosti (majícím nastavena kritéria hodnocení měření efektivity dopadu a směřujícím k aktivnímu přístupu k zajištění vlastní bezpečnosti a ochraně majetku určené především seniorům), dotaci projektům z oblasti zvyšování bezpečnosti silničního provozu, které lze považovat za pilotní, a jejichž metodika vyhodnocení bude dána k dispozici OTP PP k využití pro celorepublikové preventivní projekty.

6. Analytická, koncepční a metodická činnost

6.1 Analytická činnost

Společným úkolem **Republikového výboru** bylo zpracovat **analýzu potřebnosti právní úpravy prevence kriminality**. Na úkolu spolupracoval IKSP s MV. V roce 2012 byla shromážděna a vyhodnocena stanoviska všech zainteresovaných resortů a pracovní podklady byly prodiskutovány na zasedání RVPPK. Na základě zapracování doplňků a požadavků resortů byl materiál projednáván za účasti širší odborné veřejnosti i dalších relevantních subjektů (např. Svaz měst a obcí ČR). Z proběhlých diskusí během let 2013 a 2014 v rámci Republikového výboru vyplynulo, že názor této širší skupiny odborníků na potřebu legislativní úpravy prevence kriminality není jednotný. Objevily se hlasy volající po nové komplexní právní úpravě, požadavky na dílčí úpravy již existujících právních předpisů, i názory, že současný stav je plně vyhovující.

Materiál byl následně MV předložen v roce 2014 na zasedání Republikového výboru pro prevenci kriminality. Republikový výbor při reflexi závěrů diskusí a přednesených názorů přijal dne 29. května 2014 následující usnesení:

- a) na základě provedené „Analýzy potřebnosti legislativní úpravy prevence kriminality“ postupovat cestou dílčích novelizací stávajících právních předpisů, které upravují preventivní činnosti nebo postavení subjektů, jež se na prevenci kriminality podílejí, s cílem vytvořit stabilnější a efektivnější podmínky pro prevenci kriminality;
- b) začlenit témata prevence kriminality do strategických dokumentů vlády České republiky týkajících se trestní politiky.

Ministerstvo spravedlnosti – Institut pro kriminologii a sociální prevenci

V letech 2012 až 2015 realizoval IKSP následující výzkumné aktivity a analýzy zaměřené do oblasti prevence kriminality:

„Výzkum veřejného mínění zaměřeného na postoje občanů k prevenci kriminality a k bezpečnosti včetně důvěry občanů v bezpečnostní složky“

V listopadu a prosinci 2012 byl proveden sběr dat, v roce 2013 bylo dokončeno kvalitativní vyhodnocení dat. Ze závěrečné zprávy vyplynulo např., že lidé mají největší důvěru a kladně hodnotí práci Policie ČR, následují samosprávy obcí a obecní policie, státní zastupitelství a nejhůře hodnotí práci soudů. Dle občanů má nejvýraznější negativní vliv na úroveň kriminality zneužívání drog a alkoholismus, výrazný vliv má také korupce. Jako významné bezpečnostní riziko vnímají občané bezdomovectví, vznik ghett, nezaměstnanost a chudobu.

Dotazováno bylo 3 080 obyvatel ČR, v každém ze 14 krajů včetně hlavního města Prahy jich bylo 220. Výstupy jsou reprezentativní pro každý kraj. Tento výzkum výrazně posílil zaměření preventivní politiky Ministerstva vnitra a Policie ČR, a to zejména v oblasti vyššího výskytu policistů v ulicích a preference zejména projektů situační prevence. Výsledky výzkumu byly podrobně prezentovány na jednání Republikového výboru a na dvoudenním pracovním semináři pro manažery prevence kriminality krajů a obcí a pro preventisty Policie ČR (2013)²⁵.

„Analýza trendů kriminality a vývoje latentní kriminality“

IKSP pokračoval v dlouhodobém výzkumném úkolu, jehož předmětem je vždy stav kriminality v roce předchozím a porovnání s delšími (cca desetiletými) časovými řadami statistických údajů resortních statistik MS a MV (konkrétně Policie ČR). Základem každoroční analýzy je zhodnocení stavu a změn v úrovni kriminality v ČR obecně, změn struktury a intenzity kriminality včetně změn teritoriálních, pohybů stavu a skladby známých pachatelů. Součástí sledování a analýzy je i problematika obětí trestné činnosti. Studie k vývoji a trendům kriminality v roce 2012 a 2013 jsou publikovány a výsledky výzkumu byly každoročně prezentovány na jednání Republikového výboru.

„Regionální rozložení a podmíněnost kriminality, problematiky a výskyt tzv. hot-spots“

K tomuto výzkumnému úkolu zpracoval IKSP v roce 2013 projekt a vstupní studii a zahájil shromažďování dat. Výzkum probíhá v letech 2013 až 2015 a je zaměřen na zjištění demografických, sociálních a ekonomických vlivů na stav a strukturu kriminality v regionech ČR a jejich vzájemnou korelaci. V letech 2014 a 2015 bylo uskutečněno obsáhlé terénní šetření týkající se názorů a postojů občanů ke kriminalitě a sociálně patologickým jevům v lokalitách jejich bydliště. Probíhá sběr

²⁵ Celá závěrečná zpráva je vystavena na <http://www.mvcr.cz/clanek/prevence-kriminality-na-regionalni-a-lokalni-urovni.aspx>.

a vyhodnocování dalších relevantních dat. Nicméně výzkum hot-spots nebyl nakonec do výzkumného úkolu zařazen.

Dalšími řešenými výzkumnými úkoly byly výzkumy „**Násilné sexuálně motivované kriminální jednání**“ (probíhal v letech 2012 až 2014; viz str. 111), výzkum „**Kriminální kariéra mladistvých. Nové jevy v kriminalitě mladistvých, uplatňování Systému včasné intervence.**“ (viz str. 78) a výzkum „**Nové jevy v násilné kriminalitě včetně domácího násilí**“ (viz str. 89).

Ministerstvo vnitra

Ministerstvo vnitra zahájilo v roce 2014 aktivity, jejichž cílem je zdokonalení analytické činnosti bezpečnostních složek státu a dalších relevantních orgánů a institucí v oblasti prevence kriminality a zajišťování bezpečnosti a veřejného pořádku a zvýšení motivace pro její větší a efektivnější využívání.

Od 1. června 2014 do 31. října 2015 realizoval odbor prevence kriminality MV (dnes již odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality) projekt „**Mapy budoucnosti – moderní nástroj ke zvýšení efektivity a kvality výkonu veřejné správy v oblasti prevence kriminality založený na analýze a predikci kriminality**“, který je financován z Evropského sociálního fondu, OP LZZ a ze státního rozpočtu ČR (CZ.1/4.1.00/B6.00041)²⁶.

Výstupem projektu je mezinárodní srovnávací studie ve využívání postupů a nástrojů pro mapování kriminality, její analýzy a zejména predikce. Studie doporučuje, jak na základě četných mezinárodních zkušeností, ale i prvních domácích pilotů s nástroji pro mapování, analýzy a predikci kriminality co nejlépe předcházet trestné činnosti a přestupkům v České republice a dopadnout jejich pachatele.

Z celé řady zahraničních výzkumů a policejní praxe vyplývá, že analyticko-prediktivní přístup dokáže velmi účinně kriminalitu snižovat. Odhaduje se, že bezpečnostní složky mohou s využitím prediktivních analýz snížit některé druhy kriminality až o 50 %, a to za předpokladu, že jsou v nich zahrnuty demografické a sociální změny, strategie prosazování zákonů, spolupráce místní komunity či další trendy související s kriminalitou.

Cílovými skupinami projektu byly především Ministerstvo vnitra, Policie ČR, samosprávy a jejich orgány (zejména obce a obecní policie), nicméně výstupy z projektu jsou využitelné pro všechny orgány a instituce, které se prevencí kriminality a veřejnou bezpečností zabývají. V rámci projektu byla rovněž řešena otázka, zda jsou mapy kriminality v zahraničí zpřístupňovány i veřejnosti, a pokud ano, za jakých podmínek. Projekt byl realizován ve spolupráci se společností

²⁶ Bližší informace o projektu a všech jeho výstupech včetně finální mezinárodní srovnávací studie, sborníků z odborných workshopů, videí a prezentací z vystoupení zahraničních i domácích expertů jsou k dispozici na <http://www.prevencekriminality.cz/projekty/mapy-budoucnosti/>

ACCENDO – Centrum pro vědu a výzkum, z. ú., která zvítězila ve výběrovém řízení na dodavatele služeb.

Ve dnech 10. – 11. prosince 2014 se v rámci projektu uskutečnila na Policejní akademii v Praze **mezinárodní odborná konference s workshopem na téma mapování, analýzy a predikce kriminality**, na níž vystoupili jak uznávaní odborníci a zkušení praktici ze zahraničí (Spojené státy americké, Velká Británie, Nizozemí, Německo, Rakousko), tak zástupci akademické sféry, Ministerstva vnitra, Policie ČR, obcí a obecních policií z České republiky a prezentovali analyticko-prediktivní postupy a nástroje v oblasti prevence kriminality, které ve své praxi využívají nebo aktuálně vyvíjejí. Prezentované zahraniční zkušenosti jednoznačně dokládají, že vhodné použití postupů a nástrojů pro mapování, analýzy a predikce kriminality vede ke snížení kriminality a zvýšení její objasněnosti, k cílenějšímu zaměření preventivních a bezpečnostních opatření, ke zvýšení pocitu bezpečí občanů, k efektivnější a cílenější práci bezpečnostních složek a také k finančním úsporám při využívání a nasazování sil a prostředků.

Ve dnech 10. – 11. června 2015 se pak v Praze uskutečnila v pořadí **druhá mezinárodní odborná konference s workshopem na téma mapování, analýzy a predikce kriminality**. Cílem konference bylo seznámit zástupce cílových skupin (Policie ČR, obecních policií, obcí, MV) s v projektu získanými zahraničními (ale částečně již i domácími) zkušenostmi ve využívání nástrojů a postupů pro práci s prostorovými daty v oblasti mapování, analýz a predikce kriminality za účelem její prevence a potírání. S tím, jak doopravdy takové nástroje fungují, co za nimi stojí, jaké jsou podmínky pro jejich využívání, jaké náklady jsou s tím spojeny a jaké přínosy poskytují. Názory zástupců cílových skupin z diskuse proběhlé v rámci tohoto workshopu se odrazily ve formulaci doporučení, zda a jakým způsobem je vhodné zmiňované nástroje a postupy implementovat do prostředí a práce bezpečnostních složek v ČR.

Z mezinárodní srovnávací studie, která je finálním produktem projektu, vyplývá následující **závěr**:

„Přínos prediktivních a klasických analytických nástrojů lze na základě zkušeností ze zahraničí hodnotit pozitivně. Na jednu stranu nesmí být nástroje a jejich přínos přeceňovány, ale to v žádném případě nesmí vést k opomínání jejich významu. Je prokázáno, že nové metody a zapojení kvalitních specializovaných analytiků dokáží významně zefektivnit policejní práci, což výrazným způsobem napomáhá ke zlepšení bezpečnostní situace v území.

Analýzy kriminality je třeba vytvářet v souladu s různými typy reakcí bezpečnostních orgánů. Správný způsob zajišťování bezpečnosti a efektivní snižování kriminality zahrnuje tři typy opatření. Předně je třeba navrhnout činnost při okamžitých operativních reakcích, např. cílené policejní hlídky během následující směny. Následně by měly být činnosti nastaveny pro potřeby střednědobé reakce, např. při spolupráci s jinými organizacemi definovat možnosti pro páchání trestné činnosti.

V neposlední řadě by měly být činnosti upraveny pro podporu dlouhodobých strategických reakcí, např. při řešení dlouhodobých příčin pomocí regeneračních plánů a legislativních změn. Až doposud se prediktivní činnost zaměřovala čistě na operativnost policie. Tento komplexní přístup k problematice umožňuje uvažovat o kýžených výstupech v návaznosti na predikci kriminality. Predikce kriminality tedy neslouží pouze k okamžité operativní reakci policie. Využívá se při prevenci situací, které podněcují trestnou činnost, a při určování strategií zaměřených na příčiny kriminality. Navíc se očekává, že při predikcích v různých časových rámcích (tj. okamžitá, blízká a daleká budoucnost) bude třeba využívat různých dat a analyticko-modelovacích technik.

Smyslem prediktivních nástrojů ani klasických analytických metod nemá být nahradit tradiční policejní postupy, ale vhodně doplnit znalosti policistů/velitelů. Tyto moderní systémy přináší doplňkové informace, nikoli informace nahrazující již získanou znalost. Při zavedení těchto systémů je nutno klást důraz také na správné vysvětlení účelu a přínosu, za kterým jsou implementovány. Je zásadní patřičně informovat veškeré uživatele těchto nových metod včetně těch, na které má využívání výstupů analýz nepřímý dopad. Jedině tak lze předejít nepochopení a skeptickému postoji policistů.

Důraz by měl být také kladen na práci s veřejností, což potvrzují také zahraniční zkušenosti. Spolupracovat na preventivních opatřeních přímo s občany a dalšími aktéry v zájmovém území a získávat zpětnou vazbu a doplňkové informace pro snižování mj. latentní kriminality. Zároveň by měla být posílena informovanost veřejnosti o práci policie v daném území.“

V rámci programu „Bezpečnostní výzkum pro potřeby státu v letech 2010 až 2015“ realizuje společnost Intergraph CS, s r .o. od července 2014 do prosince 2015 pro MV a PČR projekt výzkumu, vývoje a inovací s názvem „**Geoinformatika jako nástroj pro podporu integrované činnosti bezpečnostních a záchranných složek státu**“ (GISBS). Odbornými gestory projektu jsou Policie ČR, odbor eGovernmentu MV a odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality MV.

Cílem výzkumného projektu je vypracování návrhu jednotné geoinformační platformy určené pro všechny bezpečnostní a záchranné složky státu, včetně definování technických a technologických standardů, za účelem dosažení interoperability, integrace a nastavení pravidel správy prostorových dat z oblasti bezpečnosti státu (vytváření, verifikace, sdílení, aktualizace, zpracování, vizualizace a interpretace). Tato platforma bude zastřešující vrstvou, která bude propojovat a integrovat subsystémy vznikající pro řešení potřeb jednotlivých dotčených složek a jejich dílčích infrastruktur. V rámci projektu se předpokládá vytvoření aplikačního modulu obsahujícího nástroje na podporu rozhodování při řešení krizových situací a při plánování a realizaci preventivních opatření a opatření pro zajištění bezpečnosti a veřejného pořádku. Součástí projektu bude i pilotní ověření výstupů výzkumného projektu při konkrétních činnostech Policie ČR i obecních policí.

Projekt by měl mimo jiné umožnit, aby v rámci Policie ČR bylo možné integrovat do jednoho datového skladu nejrůznější informace o kriminalitě (trestných činech i přestupcích) a dalších kriminálně rizikových jevech (např. nezaměstnanost, sociální dávky, vzdělanostní struktura, demografické údaje, zájmové body a lokality jako nádraží, školy, herny, bary, bankomaty, sběrný, bazary ad.) z vnitřních i vnějších zdrojů a umět v nich vyhledávat relevantní vazby a souvislosti.

Poznatky získané z realizace obou výše uvedených projektů by v budoucnu měly sloužit pro **přípravu investičního projektu na vytvoření a pořízení odpovídajících SW nástrojů a proškolení příslušných pracovníků**, kteří budou analytickou a predikční činnost v rámci bezpečnostních složek ČR provádět.

V rámci aktivit Ministerstva vnitra a Policie ČR v oblasti mapování, analýz a predikce kriminality byla velmi přínosná také **zahraniční cesta pracovníků MV a Policie ČR do Spojených států amerických**, která se uskutečnila v říjnu 2014.

Cílem zahraniční pracovní cesty bylo zejména blíže se seznámit s konkrétními příklady využití již fungujících nástrojů pro mapování, analýzu a predikci kriminality v praxi pro účely prevence kriminality a zajištění bezpečnosti a veřejného pořádku na místní úrovni. Během pracovní cesty byli její účastníci seznámeni se dvěma přístupy k predikcím kriminality.

Přístup města Memphis je založen na precizní práci se statistickými a dalšími relevantními daty, jejich integraci a následné práci s nimi s pomocí statistických, analytických a mapových nástrojů. Pro potřeby vedení policie (jednotlivých okrsků) jsou zpracovávány pravidelné týdenní přehledy, nad kterými je každý týden realizována porada velitelů okrsků a vedení MPD (Memphis Police Department). Na základě analytického zpracování dostupných dat a údajů je plánována činnost jednotlivých okrsků na další týden. Pro predikci tak zde nejsou využívány speciální matematické predikční modely, ale vychází se zejména ze statistických analýz, mapových podkladů a vlastních znalostí a zkušeností, podpořených výzkumy kriminologů. Avšak i v Memphisu, když přemýšlejí o dalších možnostech zefektivnění své práce a analyticko-predikčních činností, tak se vážně zabývají myšlenkou na pořízení SW analytických nástrojů, které by již vytvářely predikce automatizovaně.

Druhý přístup byl představen na konferenci IACP v Orlandu, kdy zástupci společnosti PredPol a policejních sborů města Atlanta a města Reading (nicméně přístup je využíván na více místech USA, zejména v Kalifornii) představili predikce kriminality realizované s pomocí odborně sestavených matematických predikčních modelů. Ty pracují s historickými daty o kriminalitě, s informacemi o místě výskytu trestné činnosti, příp. dalšími informacemi a pomocí matematického vzorce poté předpovídají, v jaké lokalitě a v jakém čase je velká pravděpodobnost výskytu trestné činnosti. Tyto modely pracují v reálném čase, takže jsou schopny generovat předpovědi i pro každodenní plánování činností policie. Do mapových podkladů pak model promítá zobrazení lokalit (velikost lokality je 150 x 150 m), na které se mají policejní složky zaměřit (např. vyslat hlídky; nicméně určení konkrétního opatření je

na zkušenostech a znalostech policie, v tomto model nemá ambice diktovat policii, co má dělat).

Oba přístupy jsou v místech, kde jsou uplatňovány, velmi úspěšné. S jejich pomocí se daří snižovat nápad trestné činnosti o 20–30 %, a to zejména pokud jde o závažnou obecnou kriminalitu (loupežná přepadení, vloupání, násilné útoky, krádeže aut a věcí z aut, ...). Oba přístupy jsou realizovány nejen ve velkých městech s několika set tisíci či miliony obyvatel, ale úspěšně fungují i ve městech či okresech o velikosti našich krajských měst.

Důležitou součástí boje s kriminalitou ve městě Memphis (ale i v řadě dalších měst v USA) je důmyslné využití kamerových systémů (mj. propojení s kamerami jiných subjektů, kamery s detekcí výstřelu) a práce s mobilními PDA přístroji, pomocí kterých může každý policista v terénu v reálném čase předávat informace o aktuální bezpečnostní situaci a sám být informován o situaci v lokalitě (včetně záznamu z kamer) či o zájmových osobách. Všechna data jsou v reálném čase zpracovávána v moderním operačním středisku, které slouží nejen jako dispečink, ale i jako analytické pracoviště. Analýza aktuálních dat prováděná v reálném čase tak ještě více zvyšuje úspěšnost MPD v předcházení i potírání kriminality. Dalším zásadním prvkem pro úspěchy MPD je pak propracovaný systém zapojení veřejnosti, vybudování si její důvěry a následná spolupráce při získávání důležitých informací a realizaci preventivních opatření. Od českých podmínek se výrazně liší i ve způsobu vykazování statistik – hodnotícím prvkem není objasněnost, ale vývoj nápadu trestné činnosti.

Z poznatků Bureau of Justice Assistance (BJA) při Ministerstvu spravedlnosti Spojených států amerických (prezentovaných v rámci konference IACP) i ze zkušeností z konkrétních měst využívajících analyticko-prediktivní nástroje vyplývá, že analytická práce, tj. policejní činnost založená na důkazech (ve smyslu prověřených informací a postupů), je naprosto zásadní předpoklad úspěchu v boji proti kriminalitě a při snahách o zefektivnění a zlevnění činnosti policejních složek. Pro to, zda policie bude plně využívat potenciál analýz a zlepšit tak své výsledky, je pak stěžejní přístup vedení k analytické práci. Vedení musí jít v tomto vzorem, musí skutečně věřit v přínos analýz, vytvářet předpoklady pro analytickou práci (přístup k potřebným a aktuálním datům, potřebné analytické nástroje, vzdělávání analytiků i manažerů) a zejména implementovat analytický přístup do každodenní činnosti policejního sboru a do všech úrovní jeho vedení.

Policie ČR

Policie ČR přispěla k lepšímu plánování preventivních opatření na všech úrovních, ale i ke zkvalitnění řídicí činnosti Policie ČR, obecní policie a dalších institucí výrazně používáním aplikací **softwaru, který umožní zpracovávání aktuálních digitálních map kriminality** a přestupků v dopravě.

V roce 2012 Policejní prezidium ČR nakoupilo potřebný software a spustilo novou infrastrukturu GIS (Geografický informační systém). Celý systém byl propojen se systémem elektronického trestního řízení tak, aby bylo možné získaná data převádět do grafické podoby v mapách.

V roce 2014 byl spuštěn projekt s dotací z norských fondů „**Aplikace geografického informačního systému Policie České republiky v přímém výkonu služby**“. Věcným gestorem projektu je oddělení krizového řízení (pracoviště GIS) PP ČR.

Cílem projektu je vytvoření funkční mobilní infrastruktury geoinformačního systému Policie ČR, jehož data budou využívána ke sdílení vizualizovaných dat v oblasti kriminality, ke geografické a analytické podpoře pro výkon služby policie a k podpoře efektivního manažerského rozhodování pro výkon služby především na základních útvarech při zajišťování vnitřní bezpečnosti státu. V letech 2014 až 2015 probíhaly zátěžové testy systému. Projekt by měl být do ostrého provozu v rámci Policie ČR spuštěn v průběhu roku 2015.

Mapy kriminality jsou v rámci Policie ČR v současné době využívány k vnitřní potřebě. Pro poskytování dat, mapových podkladů a výsledků analýz dalším spolupracujícím subjektům (zejména MV, obce a obecní policie) či veřejnosti byla počátkem roku 2015 zahájena debata o možnostech, způsobech a pravidlech takové spolupráce. Policie ČR by měla v této věci prosazovat jednotný postup tak, aby nedocházelo k vydávání taktických informací na základě žádostí odvolávajících se na zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Při eventuelním poskytování dat a údajů do civilního sektoru je nutno důsledně uplatňovat zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů (osobní a citlivé údaje).

Projekt „Mapy kriminality“ je pilotně ověřován v rámci třech krajských ředitelství policie:

1. **KŘP Středočeského kraje** – od počátku roku 2015 byl spuštěn projekt „Mapy kriminality“. Cílem projektu je snížit kriminalitu majetkového charakteru na testovaném území. Základní myšlenkou, převzatou ze zahraničních zkušeností, zejména bezpečnostních sborů Velké Británie, USA a Rakouska je teze, že až 25 % majetkové trestné činnosti je pácháno stále na stejných místech tzv. „hotspots“, které lze analýzou dat o minulé trestné činnosti identifikovat a prostřednictvím geografických nástrojů znázornit v mapovém podkladu. Následně jsou takto definovaná místa pod zvýšeným dohledem pořádkových, dopravních policistů, kriminalistů SKPV a strážníků Městské policie, kteří na těchto místech, v přesně vymezených časech, provádějí preventivní činnost. Předběžné výsledky na testovaném území ukazují snížení majetkové trestné činnosti více jak o 50 %. Nutno ještě dodat, že mapy kriminality jsou pouze jedním z celého souboru opatření, která jsou na daném území v rámci tohoto projektu aplikovány.

2. Projekt „Mapy kriminality“ je v současné době k dispozici také na odboru analytiky **KŘP Libereckého kraje**, které nastavuje parametry k dalšímu využití dle záměrů,

tedy využívání tohoto nástroje prevence kriminality jednotlivými územními odbory, potažmo obvodními odděleními s cílem efektivně plánovat služební činnost se zaměřením na lokality se zvýšeným a aktuálním nápadem trestné činnosti.

3. V roce 2014 započalo **KŘP Jihočeského kraje** spolupráci se společností Intergraph, a to v souvislosti s projektem GISBS. Policisté z krizového řízení připravili pro rok 2015 pilotní projekt. V rámci tří denního cvičení Zóna 2015 byl v září 2015 systém podpory řízení otestován.

Ministerstvo spravedlnosti – Probační a mediační služba

V rámci koordinovaného přístupu k dluhové problematice vznikla 4. května 2011 **Aliance proti dluhům** (dále jen „APD“), odborná platforma iniciovaná a založená Ministerstvem vnitra, Probační a mediační službou ČR, Sdružením pro probaci a mediaci v justici a dalšími subjekty. Aliance proti dluhům vznikla za účelem koordinace a propojení odborných názorů a zkušeností na problematiku předluženosti s cílem otevřít proces široké odborné diskuse nad navrženými možnostmi, jak eliminovat a snižovat rizika předluženosti, což následně způsobuje výrazné sociální a trestně právní problémy (například přeplněnost českých věznic je do značné míry způsobena zejména osobami, které se opakovaně dopouští majetkové trestné činnosti, na což má výrazný vliv jejich předluženost – předluženost má vliv na recidivující chování; rovněž lidé, kteří neměli doposud žádný konflikt se zákonem, se mohou díky problémům s předlužeností dostat do konfliktu se zákonem).

Pro podporu návrhů iniciovaných ze strany APD byla zpracována **právní analýza pro implementaci sanace dluhů do českého právního řádu**. V rámci analýzy byly zpracovány i konkrétní legislativní návrhy, jak zákonně upravit možnost alternativních forem oddlužení (tj. sanace dluhů). V součinnosti s experty Ministerstva spravedlnosti a Ministerstva financí pak byly Aliancí proti dluhům iniciovány, podpořeny i prosazeny některé důležité legislativní změny v oblasti nápravy příčin zadlužování, jak u spotřebitelských úvěrů v rámci novely tohoto zákona, tak u vymáhání pohledávek a v oblasti insolvenčního práva²⁷.

6.2 Koncepční činnost

Policie ČR

V dubnu 2014 byl policejním prezidentem přijat strategický materiál „**Koncepce prevence kriminality Policie ČR na léta 2014 až 2016**“. Policie ČR v Koncepci zcela zřetelně deklaruje záměr zásadním způsobem posílit roli prevence kriminality

²⁷ Např.: novela vyhlášky č. 484/2000 Sb., kterou se stanoví paušální sazby výše odměny za zastupování účastníka advokátem nebo notářem při rozhodování o náhradě nákladů v občanském soudním řízení, novela vyhlášky č. 330/2001 Sb., exekutorský tarif, omezení možnosti zneužití rozhodčích doložek ve spotřebitelských smlouvách či zakotvení předžalobní výzvy v občanském soudním řádu.

v rámci svých činností, kdy vnitřní mechanismy policejní organizace budou nastaveny tak, aby se prevence kriminality mohla stát integrální součástí policejní práce na všech úrovních. V rámci nové Koncepce byla taktéž zřízena „**Metodická rada Policie České republiky pro prevenci kriminality**“, jako kolektivní orgán pro metodické vedení systému prevence kriminality a koordinaci jeho činností v rámci Policie ČR. Rada zároveň plní funkci poradního orgánu policejního prezidenta pro oblast prevence kriminality.

V roce 2013 připravil odbor analýz úřadu služby kriminální policie a vyšetřování PP ČR „**Koncepci analytických pracovišť Policie České republiky**“. Přílohou této Koncepce je dokument „**Bližší definice účelu kriminální analýzy, její vztah k práci preventistů, predikční analýze a mapám kriminality**“. Kriminální analýza (strategické analýzy, statistické výstupy) má sloužit pro potřeby manažerů k získání přehledu o nápadu trestné činnosti v daném územním celku a k následnému přijetí adekvátních prostředků k jeho snížení, případně eliminaci. Výsledky kriminální analýzy mají sloužit také jako podklady pro činnost policejních preventistů. Základním předpokladem zpracování kriminální analýzy je, že pracovník odboru nebo oddělení analytiky jednotlivého krajského ředitelství policie, zejména územního odboru, denně sleduje nápad trestné činnosti na příslušném služebním obvodu, a to jako celku, tak i jednotlivých okrsků. Tento nápad trestné činnosti, případně páchání přestupků (zejména majetkového charakteru podle § 50 zákona č. 200/1999 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů) sleduje prostřednictvím informačních systémů, které evidují protiprávní činnost. Nevhodnějším způsobem sledování a evidování protiprávního jednání je využívání mapových podkladů, do kterých jsou potřebná data implementována a jsou přehledněji znázorněna. Součástí mapových podkladů by měly být také další informace charakterizující příslušný služební obvod s jeho nuancemi. Tato Koncepce však dosud nebyla policejním prezidentem schválena.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

MŠMT v roce 2012 pracovalo na přípravě nové Strategie prevence rizikových projevů chování u dětí a mládeže v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy na období 2013–2018. Na její přípravě se podílelo pět pracovních skupin složených z odborníků z oblasti primární prevence (zástupci jiných resortů, krajů, škol, organizací zabývajících se primární prevencí). V roce 2013 byla schválena a MŠMT vydána „**Národní strategie prevence rizikových projevů chování u dětí a mládeže v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy na období 2013–2018**“. Strategie je zveřejněna na webových stránkách MŠMT.

V letech 2012 až 2015 byly vytvořeny následující strategické, koncepční a metodické materiály upravující oblast prevence kriminality a prevence kriminálně rizikových jevů v působnosti MŠMT:

- Základy prevence kriminality pro pedagogické pracovníky – výstup projektu VYNŠPI.

- Nové přílohy Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních (krizové situace spojené s ohrožením násilím, netolismus²⁸, sebepoškozování, nová náboženská hnutí, rizikové sexuální chování, příslušnost k subkulturám, domácí násilí).
- Metodický pokyn k řešení problematiky šikany ve školách a školských zařízeních.

Ministerstvo zdravotnictví

MZ má vytvořené nebo intenzivně pracuje na koncepčních materiálech, které upravují oblast prevence kriminality a prevenci kriminálně rizikových jevů.

Mezi strategické dokumenty pro oblast prevence kriminality a prevence kriminálně rizikových jevů patří:

- Zdraví 2020 – Národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí.
- Národní akční plán prevence dětských úrazů.
- Akční plán prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2015– 2018, který navazuje na Národní akční plán prevence domácího násilí na léta 2011–2014.

Dále MZ intenzivně pracuje na přípravě implementačních dokumentů k:

- Národní strategii – Zdraví 2020.
- Akčnímu plánu omezování zdravotně rizikového chování.
- Akčnímu plánu k omezení škod působených alkoholem v České republice pro období 2015 – 2018.

Ministerstvo obrany

V roce 2014 byla ministrem obrany schválena nová resortní „**Koncepce primární prevence rizikového chování personálu rezortu MO na období let 2015 až 2019**“ (dále jen „Koncepce“), která kromě jiného analyzuje oblast resortní kriminality včetně extremismu a oblast realizovaných preventivních aktivit. Na základě provedených analýz byly stanoveny předpokládané vývojové trendy v oblasti kriminality a extremismu v resortu pro následující období. Koncepce dále stanovuje jednotlivým subjektům, které zabezpečují preventivní aktivity, dlouhodobé úkoly v oblasti prevence kriminality a boje proti extremismu.

K zabezpečení jednotného postupu při realizaci úkolů primární prevence rizikového chování v resortu a nové Koncepce byl v roce 2015 ministrem obrany schválen nový vnitřní předpis (rozkaz ministra obrany) „**Primární prevence rizikového chování personálu rezortu Ministerstva obrany.**“

²⁸ Netolismus - chorobná závislost na internetu, příp. dalších virtuálních prostředcích (mobilní telefon, televize).

6.3 Metodická činnost

Ministerstvo vnitra

Významným úkolem vyplývajícím z nové Strategie pro rok 2012 bylo zpracování **„Metodiky vyhodnocování efektivity dopadů preventivních opatření a stanovení standardů pro jejich realizaci“** (dále jen „Metodika“). Popisuje jak teoretická východiska měření efektivity, tak, a to zejména, praktické nástroje a návody k měření efektivity projektů, aktivit a opatření. Metodika byla předána Institutu pro kriminologii a sociální prevenci k provedení oponentního posudku a předání případných návrhů na doplnění či změny. V 1. čtvrtletí 2013 byla metodika poskytnuta prostřednictvím webových stránek Ministerstva vnitra k dispozici žadatelům o finanční prostředky z Programu prevence kriminality.

V roce 2013 byla zpracována studie s názvem **„Měření efektivity preventivních programů aneb jak měřit něco, co se nestalo“** (autorem je obecně prospěšná společnost Otevřená společnost), která vychází z dostupných českých i zahraničních zdrojů. Obsahuje stručný popis stávající situace, nástroje a zkušenosti a vychází z analýzy měření efektivity preventivních programů realizovaných v minulých letech odborem prevence kriminality MV. Uvádí kroky, jež musí být od počátku součástí každé preventivní aktivity tak, aby bylo možné dělat závěry o jejím dopadu. Zdůrazňuje nezbytnost kvalitní výchozí definice problému a z ní vyplývajících dosažitelných cílů a představuje základní hodnotící nástroje/systémy, které jsou k dispozici. Současně přináší přehlednou typologii projektů, včetně vhodných nástrojů k jejich vyhodnocování a navrhuje konkrétní ukazatele, jež mají být sledovány. Studie byla projednána s manažery prevence kriminality krajů a obcí a stala se pro ně nezbytnou příručkou při stanovování kritérií hodnocení efektivity dopadů jednotlivých preventivních projektů.

Pro realizaci **Programu prevence kriminality** v krajích a obcích připravilo MV každoročně metodicko-doporučující dokumenty. Stěžejním dokumentem jsou **„Zásady pro poskytování dotací ze státního rozpočtu na výdaje realizované v rámci Programu prevence kriminality“** (dále jen „Zásady“). Obsahují podmínky pro kraje a obce, za kterých je možné o dotaci na preventivní opatření žádat, vymezují obsah žádosti a nakládání se státní účelovou dotací, včetně efektivnosti a hospodárnosti využití dotace a jejího vyúčtování. Z hlediska tvorby analýz a plánování efektivních preventivních opatření na lokální úrovni Zásady obsahují **„Metodiku pro tvorbu bezpečnostních analýz a koncepcí prevence kriminality na úrovni krajů, měst a obcí“**²⁹ včetně způsobu a kritérií stanovování míry rizikovitosti území (indikátory rizikovitosti, apod.) ve vztahu k prevenci kriminality. Metodika je každoročně inovována na základě zkušeností z praxe a dle aktuálního legislativního stavu.

²⁹ Kromě analytické části je pro účast v Programu prevence kriminality důležitá část koncepční. V případě zájmu o státní účelovou dotaci mají kraj i obec povinnost tvořit střednědobé koncepce, strategie či dvouleté plány prevence kriminality (<http://www.mvcr.cz/clanek/seznam-metodickych-doporuceni-vyzvy-programu-prevence-kriminality-na-rok-2015.aspx>).

Součástí Zásad jsou také metodická doporučení a doplňující podmínky pro jednotlivé typy projektů (Městské kamerové a dohlížecí systémy, Asistent prevence kriminality, Domovník – preventista, Speciální výslechové místnosti, Bezpečnost dětských hřišť), které na základě dlouholetých zkušeností i příkladů dobré praxe napomáhají obcím a krajům ke správnému nastavení plánovaných projektů a opatření.

MV poskytuje krajům a obcím základní údaje o kriminalitě a dalších údajích majících vliv na bezpečnostní situaci za celou ČR, kraje a obce s rozšířenou působností. Podrobné analýzy si již zajišťuje každý kraj a obec sama, a to ve spolupráci s Policií ČR. Při zpracování analýz trestné činnosti a při formulování návrhů na řešení identifikovaných problémů byla v letech 2012 až 2015 pro kraje, města a obce hlavním partnerem **Policie ČR**. Spolupracuje při doporučování kriminálně rizikových lokalit do programu, při navrhování preventivních opatření a při komunikaci se samosprávnými orgány připravujícími programy prevence kriminality. Zástupci krajských ředitelství policie, územních odborů i obvodních oddělení Policie ČR jsou členy pracovních skupin pro prevenci kriminality (krajské zástupce jsou také členy hodnotících komisí) a spolupracují při přípravě místních koncepcí prevence kriminality. Za účelem stanovení společného postupu při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku jsou mezi samosprávami a Policií ČR uzavírány koordinační dohody.

MV poskytuje všem zájemcům o zvýšení bezpečí a o plánování preventivních opatření **poradenskou a konzultantskou podporu**. Vždy po vyhlášení Programu prevence kriminality na konkrétní kalendářní rok pořádá ve spolupráci s krajskými úřady čtrnáct (dle počtu krajů) seminářů pro zájemce o preventivní opatření a o státní dotaci a poté se věnuje poradenství při tvorbě analýz, koncepcí a konkrétních preventivních opatření. V průběhu roku pak sleduje průběh realizace projektů, porovnává plánovaný dopad na zlepšení bezpečnostní situace.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

MŠMT vytvářelo podmínky pro pravidelnou a systematickou spolupráci s orgány krajů v oblasti prevence rizikového chování ve školách a školských zařízeních, dále byly připraveny metodické materiály a koordinovány aktivity v oblasti prevence na nižší úrovni státní správy a samosprávy. Krajské školství koordinátoři prevence, krajské protidrogové koordinátoři, manažeři kriminality v krajích a koordinátoři pro romské záležitosti spolupracovali při vytváření krajských plánů prevence.

Všechny kraje vytvořily v roce 2012 krajské plány prevence rizikového chování na další období. V roce 2013 byl také spuštěn nový **systém hodnocení kvality (certifikací)** pro všechny formy rizikového chování jako podmínky k získání dotace pro programy primární prevence působící ve školách (NNO, školská zařízení, Policie ČR, atd.). Organizací certifikačního procesu byl pověřen Národní ústav pro vzdělávání, kde bylo vytvořeno Pracoviště pro certifikace. Na období 2013–2018 vydalo ministerstvo novou „**Metodiku MŠMT pro poskytování dotací ze státního**

rozpočtu na realizaci aktivit v oblasti prevence rizikového chování v období 2013–2018“. Podmínkou k získání dotace od roku 2014 je certifikát odborné kvality nebo podaná žádost o tento certifikát.

S cílem zefektivnění a koordinace meziresortní spolupráce v oblasti specifické primární prevence realizovalo ministerstvo **ročně tři pracovní porady pro krajské školské koordinátory prevence** (porady byly zaměřeny na vzájemné předávání informací a koordinaci spolupráce v oblasti primární prevence), dále pak odborné semináře pro žadatele o dotace pro oblast primární prevence ve všech krajích a dvě konference pro metodiky prevence v pedagogicko-psychologických poradnách a školní metodiky prevence a v roce 2014 odborný seminář pro hodnotitele projektů v dotačním řízení na oblast primární prevence.

Ministerstvo práce a sociálních věcí

V rámci své působnosti MPSV metodicky vede koordinaci poskytování sociálních služeb a poskytování odborného sociálního poradenství osobám ohroženým sociálním vyloučením z důvodu předchozí ústavní nebo ochranné výchovy nebo výkonu trestu, osobám, jejichž práva a zájmy jsou ohroženy trestnou činností jiné osoby, a osobám, jejichž způsob života může vést ke konfliktu se společností. **Metodické vedení probíhá prostřednictvím pravidelných konzultačních dnů MPSV s krajskými metodiky služeb sociální prevence (4x ročně).**

V rámci těchto setkání se projednávají aktuální témata, předávají se informace o nových zákonných úpravách či postupech, probírají se doporučené postupy a předávají se praktické informace z jiných resortů či nestátního neziskového sektoru, které jsou využitelné při výkonu činnosti sociálních kurátorů. S metodickou podporou souvisí i následné provádění kontrol přenesené působnosti výkonu státní správy.

Zástupce MPSV se pravidelně účastní krajských i celorepublikových profesních setkání a seminářů **sociálních kurátorů**. Zástupci MPSV se účastní odborných setkání a konferencí k problematice bezdomovectví jak v ČR, tak v zahraničí a poznatky či příklady dobré praxe předávají pro inspiraci či přímo k praktickému využití sociálním kurátorům prostřednictvím krajských metodiků.

Ministerstvo spravedlnosti – Vězeňská služba ČR

V hodnoceném období byl **dokončen vývoj prediktivního nástroje na hodnocení rizik a kriminogenních potřeb SARPO** (Souhrnná Analýza Rizik a Potřeb Odsouzených). Nástroj byl od 1. ledna 2012 zaveden do rutinního provozu. Na základě hodnocení rizik a kriminogenních potřeb u odsouzeného po jeho nástupu do výkonu trestu odnětí svobody se tvoří a realizuje program zacházení, který směřuje ke snížení identifikovaných rizikových faktorů, jež zvyšují pravděpodobnost opakovaného páchaní trestné činnosti po propuštění z výkonu trestu.

Byla zpracována komplexní metodika a proběhlo školení více než 300 vybraných zaměstnanců. Od 1. listopadu 2012 byl hodnotící nástroj SARPO zaveden do penitenciární praxe a program do IT prostředí Vězeňské služby ČR. Od roku 2014 probíhá rutinní provoz hodnotícího nástroje SARPO bez problémů ve všech věznicích a vazebních věznicích.

K vydání je připraven 2. díl sborníku příspěvků z praxe specializovaných oddělení a terapeutických programů **„Úvod do zkoumání efektivity intervenčních programů v českých věznicích“**. Koncepce vyhodnocování efektivity je řešena v rámci Koncepce 2025, která bude v roce 2015 předložena vládě.

V roce 2013 byla dokončena **„Metodika práce Komise pro podmíněné propuštění“** (dále jen „Komise pro PP“), která byla inovována na základě zkušeností z pilotního projektu Komise pro podmíněné propuštění realizovaného v letech 2009–2012. Proběhla také potřebná školení pracovníků projektu – koordinátorů projektu ve věznici, administrátorů a členů komise. Byl také vytvořen seznam spolupracujících asistentů pro oběti.

Ministerstvo spravedlnosti – Probační a mediační služba

Probační a mediační služba ČR vytvořila v průběhu roku 2013 **elektronickou podobu nástroje SARPO** (Souhrnná Analýza Rizik a Potřeb Odsouzených) pro potřeby PMS jako základního předpokladu pro realizaci druhého pilotního projektu v rámci PMS. Cílem tohoto v pořadí již druhého pilotního projektu je ověřit časovou náročnost využívání nástroje SARPO v případové praxi PMS a shromáždit další praktické zkušenosti úředníků a asistentů v této souvislosti. V letech 2013 a 2014 probíhala implementace hodnotícího nástroje SARPO do případové praxe PMS, a to formou dalšího ověřování nástroje v praxi vybraných středisek PMS. Proběhlo i vyhodnocení praktických zkušeností uživatelů nástroje SARPO formou vyhodnocení výstupů hodnocení rizik a potřeb pachatelů a prostřednictvím fokusních skupin úředníků a asistentů PMS, kteří s ním pracovali. V rámci postpilotní fáze proběhne v roce 2015 lustrace recidivy klientů prostřednictvím tohoto nástroje, v rámci implementační fáze budou ověřovány vzorce a význam sledovaných faktorů na predikci recidivy klientů PMS. V současné době se realizuje technické vyladování nástroje, dále příprava metodiky práce s nástrojem SARPO a poté jeho začleňování do metodických postupů PMS.

Ministerstvo obrany

MO průběžně poskytovalo **metodickou pomoc vojenským útvarům a zařízením při vlastní realizaci projektů prevence kriminality**, zaměřených na cílové skupiny osob s vyšší mírou rizikového chování a při každoroční tvorbě projektů. Agentura personalistiky AČR centrálně zabezpečila odborné přípravy předsedů komisí, poradců pro prevenci a dalších osob, které se zapojují do realizace preventivních aktivit. V průběhu roku pracovníci Agentury personalistiky AČR (v rámci probíhajících organizačních změn) poskytovali metodickou pomoc komisím pro prevenci sociálně

nežádoucích jevů při řešení aktuálních problémů. Realizované organizační změny zásadním způsobem ovlivnily složení i práci většiny těchto komisí, a to zejména v oblasti personálního složení, realizace projektů, přerozdělování finančních prostředků v rámci nových organizačních struktur, změnových řízení apod. V rámci plánování byly řešeny finanční prostředky k realizaci cílů prevence kriminality v období let 2014 až 2019. Odborná a metodická pomoc přispěla k zabezpečení činnosti komisí pro prevenci v dalším období.

7. Vzdělávání v oblasti prevence kriminality

Ministerstvo vnitra

Mezi úkoly vyplývajícími ze Strategie patřila příprava **akreditovaného vzdělávacího kurzu pro manažery prevence kriminality krajů a obcí**. V roce 2013 pokračovaly přípravné práce pro realizaci vzdělávacího kurzu s názvem „**Zvýšení kompetencí policistů a pracovníků územních samosprávných celků v oblasti prevence kriminality**“.

Cílem projektu je zajištění efektivního, jednotného a funkčního systému prevence kriminality v rámci Policie ČR a v rámci územních orgánů veřejné správy prostřednictvím vytvoření akreditovaného vzdělávacího kurzu a jeho pilotního vyzkoušení. Po schválení a podepsání právního aktu v polovině roku 2013 byl kurz připraven k realizaci. Byla zpracována zadávací dokumentace a vyhlášeno výběrové řízení na dodavatele kurzu. V rámci výběrového řízení se přihlásil pouze jeden uchazeč, čímž bylo nutné v souladu se zákonem č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů, toto výběrové řízení zrušit.

Projekt se podařilo realizovat až v rámci projektu „**Efektivní rozvoj a posilování kompetencí lidských zdrojů**“ (reg. č. CZ.1.04/4.1.00/A3.00005), financovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím OP LZZ a státního rozpočtu České republiky, kdy byla uzavřena smlouva, jejímž předmětem je **vytvoření vzdělávacího kurzu a ověření správnosti jeho obsahu, formy a rozsahu pro specialisty v oblasti prevence kriminality**.

Vzdělávací kurz byl zahájen počátkem března 2015, e-learning o dva měsíce později. Kurzu se účastní **60 specialistů** pracujících v oblasti prevence kriminality (30 osob z řad Policie ČR, 28 osob z územních samospráv (kraje, obce), 2 osoby z MV).

Projekt se skládá ze tří částí:

- **Pilotní vzdělávací kurz prezenční formou.**
- **Pilotní vzdělávací kurz e-learningovou formou.**
- **Evaluace přínosu, správnosti obsahu a formy kurzu**
 - **vytvoření souhrnné evaluační zprávy o průběhu kurzu**
 - **realizace 4 workshopů s prezentací průběhu kurzu (obsah, forma, hodnocení kurzu, výukové materiály) a evaluační zprávy s účastníky kurzu (4x15 účastníků) a odborníky z oblasti**

kriminologie a prevence kriminality (4x5 odborníků) jako podklad pro vypracování návrhu konečné podoby kurzu

- **vypracování konečné podoby kurzu (věcný obsah a forma).**

Obsahem prezenční části kurzu jsou tyto odborné oblasti:

- Základy kriminologie se zaměřením na prevenci kriminality (kriminalita, kriminologické teorie, druhy prevence kriminality a preventivních opatření, úloha státu v prevenci kriminality, pachatel trestné činnosti, penologie, oběť trestné činnosti, viktimologie, specifika jednotlivých druhů kriminality z pohledu jejich příčin a možných preventivních opatření).
- Systém prevence kriminality v ČR, právní úprava, subjekty prevence kriminality a jejich role v systému (na celorepublikové i místní úrovni), vládní a vnitroresortní strategie prevence kriminality.
- Základy sociologie, sociální práce, psychologie, adiktologie (alkohol, jiné návykové látky, gamblerství ve spojení s kriminalitou), další sociálně patologické jevy (bezdomovectví, předlužení, ...).
- Práce s informacemi – dostupné zdroje dat a informační systémy, základy statistiky, analýzy, predikce, plánování preventivních opatření, vyhodnocování realizovaných opatření; základy metodické práce, tvorby strategických dokumentů.
- Specifika sociálně vyloučených lokalit (nezaměstnanost, chudoba, lichva, extremismus), práce s cizinci, národnostními menšinami.
- Děti a mladiství jako pachatelé i oběti trestné činnosti, práce s nimi, NKMPD.
- Specifické skupiny obětí trestné činnosti (domácí násilí, obchod s lidmi, senioři, ...).
- Práce s pachateli trestné činnosti, možnosti jejich resocializace, výkon alternativních trestů a omezujících opatření.
- Financování prevence kriminality, čerpání dotací z prostředků EU i národních zdrojů, zpracování projektu a jeho řízení.
- Rozvoj osobnosti a praktické dovednosti (se zaměřením na vytváření a řízení týmů, řízení úkolů, atd.).

V rámci e-learningu jsou vytvořeny čtyři profesně smíšené skupiny, jejichž členové v každé lekci studují teoretické materiály, doplněné praktickými úkoly. Úkoly na sebe navazují a účastník kurzu komplexně řeší jeden nebo dva konkrétní problémy, přičemž aplikuje získané vědomosti ze samostatného teoretického studia. Členové skupiny některé své odpovědi na otázky sdílejí, včetně sdílení hodnocení. Tento postup má za cíl co nejvěrněji simulovat týmovou práci při řešení bezpečnostních problémů.

V první polovině září 2015 byl kurz (jak prezenční, tak e-learningová část) dle harmonogramu ukončen. V říjnu proběhla kompletace vzdělávací příručky, která je jedním z výstupů projektu, a podle plánu proběhly čtyři workshopy zaměřené na hodnocení kurzu.

Dalším vzdělávacím projektem, který od roku 2014 realizuje MV, je projekt ESF OP LZZ „**Mezioborovým vzděláváním ke zvýšení bezpečnosti seniorů³⁰**“, reg. č. CZ.1.04/4.1.00/B6.00026. Projekt probíhal od 1. května 2014 do 31. října 2015.

Projekt je zaměřený na **komplexní přístup k seniorům jako obětem či svědkům trestné činnosti**, na prevenci jejich opakované viktimizace a na specifický přístup zohledňující jejich psychický a zdravotní stav. Cílem projektu je připravit a nastavit systém vzdělávání pro pracovníky veřejné správy v oblasti prevence, vyšetřování a stíhání trestných činů páchaných na seniorech, zkvalitnit jejich odbornost, zefektivnit poskytování služeb a zajistit standardní postup orgánů státní správy a samospráv na území celé ČR vůči cílové skupině se zaměřením na praktickou aplikaci zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů. Pro potřeby vzdělávání budou vypracovány metodiky, pracovní a učební materiály, budou proškoleni lektori a učitelé SPŠ a VPŠ MV.

Realizace projektu probíhala formou klíčových vzdělávacích aktivit pro jednotlivé útvary PČR a další složky činné v trestním řízení (státní zástupci, soudci), dále pro strážníky městské policie, krajské manažery prevence kriminality a sociální pracovníky pečovatelské služby.

Projekt byl zahájen 1. května 2014, v následujících měsících roku proběhl výběr odborníků, kteří se na vzdělávání podíleli, a to jak v pozici lektorů, tak i metodiků, supervizorů, psychologů, analytiků, facilitátorů či poradců. Celkem se takto do projektu vyjma projektových manažerů z MV zapojilo 23 odborníků z řad Policie ČR (ÚSKPV PP, PA ČR, OTP PP, KŘP hl. m. Prahy, KŘP Hradec Králové), soudce městského soudu, krajský a okresní státní zástupce, preventisté MP hl. m. Prahy a MP města Brna, pracovníci oddělení vzdělávání PP ČR, policejní pedagogové, právníci, psychologové a zástupci NNO).

Do konce roku 2014 proběhly 2 vzdělávací akce určené pro krajské manažery prevence kriminality (září 2014) a pro speciality z řad obecné kriminality SKPV a pořádkové policie (prosinec 2014). V prvním čtvrtletí roku 2015 (leden, únor, březen) se v Praze, Brně a Plzni uskutečnily 3 pilotní kurzy pro strážníky městské policie a současně bylo zadáno vypracování analytické srovnávací studie právního prostředí trestných činů páchaných na seniorech ve vybraných zemích EU. Ve druhém čtvrtletí 2015 proběhly v Justiční akademii v Kroměříži (březen) a v Praze (duben) 2 odborné semináře pro soudce a státní zástupce na trestní právo. Celkem bylo proškoleny cca 350 posluchačů a bylo nastaveno specializované vzdělávání pro pět cílových skupin.

³⁰ Projekt reaguje na úkoly vyplývající pro MV z vládních strategických dokumentů (Národní akční plán podporující pozitivní stárnutí pro období let 2013 až 2017, Národní akční plán pro prevenci domácího násilí 2011 – 2014, Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015).

Série těchto vzdělávacích aktivit pro odbornou veřejnost byla završena 3denním mezinárodním workshopem vedeným odborníky na trestnou činnost páchanou na seniorech (zástupci Nizozemí, SRN, Rakouska, Polska, Slovenska a Europolu), jehož součástí byl též celodenní seminář v Parlamentu ČR. Tento seminář byl zaštitěn Stálou komisí pro rodinu a rovné příležitosti Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR.

Ve 2. čtvrtletí 2015 rovněž započala přípravná fáze ke shromažďování nejlepších preventivních projektů zaměřených na bezpečí seniorů v rámci ČR, a to s účelem vytvoření příručky úspěšných a ověřených projektů pro další obce a města. Jako nadstandardní vzdělávací akce se uskutečnilo i jednodenní školení pracovníků pečovatelské služby, které zajišťují přímou péči o seniory³¹. Třetí čtvrtletí bylo zaměřeno na tvorbu metodik pro jednotlivé cílové skupiny posluchačů, které vycházely z evaluace pilotních kurzů.

Zároveň byly zahájeny i dvě poslední plánované aktivity, a to tvorba metodiky pro budoucí posluchače základní odborné přípravy PČR (červen) a vzdělávání lektorů z řad středních a vyšších policejních škol (srpen). Obsah vzdělávání byl zaměřen na zásady správné a efektivní komunikace se seniorem jako obětí či svědkem trestné činnosti.

Proběhly finální úpravy jak srovnávací analýzy trestní odpovědnosti v zemích EU, tak i příručky dobré praxe.

V průběhu trvání projektu zajistili gestor a manažer projektu celou řadu mediálních vystoupení, na kterých prezentovali jednotlivé etapy a celkový záměr projektu. Tyto prezentace byly určeny pro členy Rady vlády pro seniory a stárnutí populace, členy Stálého výboru pro rodinu a rovné příležitosti Parlamentu ČR, odbornou veřejnost (2 semináře organizované Životem 90), odborníky z ředitelství služby pořádkové policie PP ČR apod. Projekt byl taktéž prezentován na mezinárodní konferenci zaměřené na prevenci sekundární viktimizace, kterou zorganizovala Evropská síť prevence kriminality v březnu 2015 v Rize (Lotyšsko) a v září na zasedání pracovní skupiny EFUS (European Forum for Urban Security) v Brně.

Vzdělávání vybraných strážníků a policistů v oblasti sociálně situační prevence kriminality bylo další oblastí vzdělávání, kterou v letech 2012 až 2015 MV na základě vyžádání zastupitelů obcí a vedoucích obecních a městských policí v součinnosti s Policií ČR organizovalo jako doplňkovou aktivitu projektu Asistent prevence kriminality (národní úroveň a oba Evropské projekty).

Požadavky obcí reagovaly na výrazný nárůst požadavků na strážníky a policisty při výkonu služby, které jsou přímo úměrné zvyšujícím se hrozbám a rizikům v oblasti bezpečnostní situace v daných lokalitách s přihlédnutím ke stoupajícím nárokům základních legislativních norem (viz novela zákona o obecní policii účinná od ledna

³¹ Tato aktivita nebyla součástí původního projektového záměru, ale uskutečnila se na základě žádosti pracovníků MPSV.

2009) a zvyšujících se požadavků ze strany občanů, kteří se na strážníky obracejí stále častěji s žádostí o pomoc v oblasti bezpečnosti a veřejného pořádku.

Výše uvedené skutečnosti si doslova vynutily přijmout opatření i v oblasti profesní přípravy strážníků a vybraných policistů zaměřených na zvládání radikalizujících se cílových skupin, se kterými se denně setkávají ve vyhocených, nestandardních situacích.

Cílem vzdělávání bylo **zajištění efektivního výkonu služby v nestandardních situacích**, zejména prohloubení obecných znalostí a praktických dovedností v oblasti prevence kriminality s důrazem na zvláštnosti policejního působení v sociálně vyloučené lokalitě a předcházení konfliktním situacím. Výsledkem je nalezení daleko užší komunikace mezi zúčastněnými subjekty, uvědomění si možností prevence kriminality a větší pochopení a empatie k problémům, které se vyskytují v sociálně vyloučených lokalitách.

Potřeba dalšího vzdělávání je pocíťována i samotnými strážníky, což vyplývá mj. i z několika anonymních anket zaměřených na potřebnost, obsah a formu dalšího profesního vzdělávání. Je rovněž překvapivé potvrzení ze strany účastníků těchto příprav, že profesi strážníka a policisty nelze dělat bez dalšího profesního růstu a zdokonalování se ve zvládání nejen nestandardních situací, ale především svých konkrétních kompetencí v oblasti prevence kriminality. Téměř 90 % dotázaných si věří, že vzniklou situaci jsou schopni profesionálně řešit a téměř všichni se považují za týmového hráče.

Velkou výzvou je skutečnost, že z profesionálního selhání při zvládání obtížně zvladatelných jednotlivců a skupin má obavu téměř 50 % strážníků, kteří se rozhodli aktivně zapojit do těchto příprav a očekávali nejen zvýšení odborných kompetencí, ale i své psychické odolnosti a trénink schopností zvládat nejen emoce druhých, ale především svých.

Z dosavadní praxe v téměř 50ti obcích a městech (dvoudenní odborné interaktivní setkání v celkovém rozsahu 2 x 8 hodin) byly nejvíce ceněny spolu s výměnou dobré praxe tréninky komunikačních preventivních technik prostřednictvím sociálně situační a zvláště pak komunikační prevence s důrazem na hodnocení a zvládání rizik, rizikových jedinců, skupin a předcházení společensky nežádoucím projevům.

Na vyžádání účastníků bylo těžiště příprav především v těchto oblastech:

- Specifika sociálně situační prevence a její vliv na bezpečnost a veřejný pořádek ve městě
 - a) definice, podstata a význam sociální a situační prevence v rámci prevence kriminality,
 - b) využití poznatků sociálně-situační prevence v práci městské policie a Policie ČR,

- c) hodnocení současné bezpečnostní situace a nácvik zvládání klíčových cílových skupin.
- Místo a význam situační a komunikační prevence v činnosti strážníků, policistů a specialistů prevence kriminality
 - a) obsah, forma a význam situační a komunikační prevence v preventivních aktivitách,
 - b) specifika situační a komunikační prevence v předcházení profesních selhání obecní policie, Policie ČR,
 - c) nácvik technik komunikační prevence při zvládání nejčastějších konfliktních situací.
- Aplikace technik mentorinku, koučinku a leadershipu ke zvládání obtížně zvladatelných jedinců
 - a) priority mentorinku, koučinku a zvládání svého protějšku coby komunikačního partnera na základě osobnostních kvalit a neformální autority strážníka a policisty,
 - b) zvládání emocí svého protějšku pomocí výše uvedených technik,
 - c) jádro obtížných rozhovorů a možnosti předcházení,
 - d) význam kladení silných otázek k získání svého protějšku,
 - e) cesty osobního a profesního rozvoje obecních policí, Policie ČR a stmelování profesního týmu,
 - f) využití témat vyvolávající diskusi k posílení zvýšení psychické profesní odolnosti,
 - g) možnosti posílení nejen vůle, vytrvalosti, odhodlání a síly...

Strážníci absolvující přípravu obdrželi s dostatečným časovým předstihem učební pomůcky a po ukončení certifikát o absolvování. Osvojení znalostí získaných během semináře se uskutečnilo prostřednictvím písemného a ústního testu.

MV se v rámci Aliance proti dluhům také věnovalo otázce **vzdělávání a poradenství v oblasti zvýšení finanční gramotnosti odborníků i veřejnosti s cílem preventivně působit proti masivnímu zadlužení i lichvě**. Jedním ze systémových kroků bylo podání návrhu na financování celostátního vzdělávacího projektu pro pracovníky úřadů územních samosprávných celků (obce s rozšířenou působností tzv. 3. typu – 205 obcí) z prostředků ESF OP LZZ. V průběhu roku 2013 byla akcentována priorita vzdělávání a zvyšování finanční gramotnosti a poradenství v protidluhové oblasti. Ze závěrů odborných kulatých stolů a dalších diskusí vyplynulo, že slabým místem v systémovém přístupu ke vzdělávání a poskytování poradenství jsou samosprávy obcí a krajů.

MV ke zlepšení v této oblasti zpracovalo projekt **„Vytvoření jednotného systému v oblasti finanční gramotnosti a prevence předlužení na úrovni územních samosprávných celků – FINGRAM“**, jehož cílovou skupinou mělo být téměř tisíc pracovníků samospráv obcí a krajů.

Plánovaným obsahem projektu bylo:

- Vytvoření, pilotní ověření a následná realizace akreditovaného vzdělávacího programu pro zaměstnance obcí, vytvoření rozšířeného vzdělávacího programu pro zaměstnance krajů.
- Nadstavbové poradenství s využitím dálkového elektronického přístupu.
- Vybavení zaměstnanců obcí a krajů vzdělávacími a informačními materiály, vytvoření vzdělávacího manuálu pro lektory budoucích kurzů pro zaměstnance obcí.
- Vytvoření sítě erudovaných metodiků na úrovni krajů.
- Legislativní ukotvení systému zvyšování finanční gramotnosti zaměstnanců obcí a zajištění dlouhodobého přístupu obcí a krajů k akreditovaným kurzům prostřednictvím státního Institutu pro veřejnou správu Praha.

Projekt byl v listopadu 2013 schválen a měl být kofinancován z EU a státního rozpočtu ČR. K realizaci projektu však nedošlo, neboť se nepodařilo k rámci realizované veřejné zakázky vysoutěžit dodavatele projektu a na další kroky již v končícím projektovém období nebylo dostatek času.

Ministerstvo vnitra dále průběžně zajišťovalo **vzdělávání pracovníků z oblasti prevence kriminality, především manažerů prevence kriminality krajů a obcí**. Předmětem školení a kurzů byla aktuální témata prevence kriminality a rizikových jevů a příprava programů prevence kriminality. Pro nové manažery prevence kriminality krajů a obcí a v případě zájmu preventistů Policie ČR nebo obecních policií zajišťovalo MV krátkodobou stáž na svém pracovišti zabývajícím se prevencí kriminality. Umožnilo zájemcům základní orientaci v preventivní politice státu, Ministerstva vnitra a Policie ČR, v analytické a metodické činnosti a poskytovalo informace o osvědčených národních i zahraničních projektech. Průběžné vzdělávání probíhalo také v rámci specifických programů a projektů.

Policie ČR

Garantem za vzdělávání policistů je odbor bezpečnostního výzkumu a policejního vzdělávání MV. Odpovídá za zpracování vzdělávacích programů kvalifikační přípravy policistů. Problematika prevence kriminality je v rámci výuky v policejních školách MV v programech zahrnuta. Odbor i ve sledovaném období pokračoval ve sběru dat pro vyhodnocení přehledu o stavu a způsobu implementace problematiky prevence kriminality do vzdělávání policistů v policejních školách MV a Policejní akademii ČR. Byla realizována řada specializačních kurzů, např. „Výslech dětského svědka – oběti mravnostní trestné činnosti“.

V systému vzdělávání policistů byly také vytvořeny podmínky pro plnění dalších vládních úkolů, které souvisí s prevencí kriminality, a to v oblastech pro prevenci domácího násilí, prevenci obchodování s lidmi a vzdělávání policistů v oblasti počítačové kriminality.

Policejní prezidium ČR v letech 2012 až 2015 průběžně zapracovávalo problematiku prevence kriminality do všech vhodných aktuálně realizovaných nebo zpracovaných vzdělávacích programů kvalifikační přípravy (včetně základní odborné přípravy) i navazujících programů další odborné přípravy. Jednalo se o kurzy pro policisty zařazené v preventivně informačních skupinách, službě kriminální policie a vyšetřování, službě pořádkové policie, službě dopravní policie, příslušníky antikonfliktních týmů i pro management Policie ČR.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

MŠMT v rámci dotačního řízení na realizaci aktivit v oblasti prevence rizikového chování pokračovalo v letech 2012 až 2015 v podpoře projektů zaměřených na **další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti primární prevence rizikového chování**. Vzdělávací programy s tematikou primární prevence rizikového chování má ve své nabídce také Národní institut pro další vzdělávání v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.

Ministerstvo spravedlnosti – Probační a mediační služba

Probační a mediační služba ČR v letech 2013 až 2014 realizovala další aktivity v rámci proškolení probačních úředníků a asistentů v oblasti „**Práce s riziky – hodnocení rizik a potřeb**“. Pro rok 2013 byla přijata strategie s cílem rozšíření kvalifikovaného lektorského týmu o další interní lektory tak, aby v každém soudním kraji byl k dispozici lektor/lektorská dvojice, která by školení realizovala dle potřeb regionů. PMS při naplnění tohoto cíle vychází z principů maximálního využití interních personálních zdrojů a lektory vybírá z řad svých zkušených a odborně připravených zaměstnanců. V průběhu roku 2013 bylo uskutečněno dvoudenní setkání lektorů v Olomouci, jehož cílem byla příprava školení s názvem „Práce s riziky“ a kasuistických seminářů, jež na školení navazují. Původní lektorský tým byl rozšířen o 8 nových lektorů (celkem má PMS k dispozici 13 lektorů). Školení byla zaměřena na osvojení si znalostí základních pojmů (riziko recidivy a riziko újmy, statické a dynamické faktory ovlivňující rizika recidivy) a teorie o faktorech ovlivňujících páčání trestné činnosti. Školení bylo rovněž cíleno na procvičení praktické dovednosti pracovníků při hodnocení rizik pachatele a sestavení plánu na snížení rizik. Na školení navazovaly kasuistické semináře, kde účastníci školení reflektovali vlastní postupy při případové práci s pachateli.

V průběhu roku 2014 realizovala PMS také 8 běhů dvoudenních školení zvyšujících odborné znalosti a praktické dovednosti úředníků a asistentů PMS v oblasti provádění **dluhového poradenství a zvyšování finanční gramotnosti pachatelů trestných činů**. Bylo proškolen 155 probačních úředníků a asistentů, kteří doplnili skupinu již v předchozích letech vyškolených zaměstnanců služby. V současné době je tedy cca 50 % odborných zaměstnanců středisek v této oblasti odborně proškolen a mohou tak znalosti a dovednosti uplatnit ve své případové praxi.

Ministerstvo zdravotnictví

MZ v rámci dvouleté spolupráce mezi MZ a WHO EURO pro rok 2012/2013 (BCA 2012/2013) v roce 2012 zajistilo přípravu specializačního vzdělávacího modulu dle metodiky WHO TEACH VIP (Training, Educating, Advancing, Collaboration in Health on Violence and Injury Prevention) pro oblast prevence úrazů a násilí. V roce 2013 byly ukončeny práce na přípravě specializačního vzdělávacího programu podle metodiky WHO TEACH VIP (Training, Education, Advancing, Collaboration in Health on Violence and Injury Prevention) pro oblast prevence úrazů a násilí. Výsledkem aktivity je obsahová náplň TEACH VIP kurzu vhodná pro použití v ČR. Dalším cílem bylo, aby kurz byl akreditován pro vzdělávání zdravotníků a jeho využitelné části byly nabídnuty pro vzdělávání i jiných profesionálů, zejména pedagogů.

Ministerstvo obrany

Agenturou personalistiky AČR byly každoročně organizovány 2 cykly odborných příprav pro předsedy a metodiky komisí pro prevenci. Od roku 2012 až do poloviny roku 2015 se těchto příprav zúčastnilo cca 1 040 osob. V rámci odborných příprav byla školená např. problematika finanční gramotnosti, hazardního hráčství, boje proti extremismu, dopravní nehodovosti, výskytu kriminálně rizikových jevů v resortu, tvorby projektů prevence kriminality a další. Agenturou personalistiky AČR byly průběžně doplňovány intranetové stránky MO „Prevence rizikového chování“ aktuálními informacemi z oblasti prevence kriminality, výpisy úkolů stanovených MO národními strategiemi a příslušnými usneseními vlády v oblasti prevence kriminality, boje proti extremismu a boje s korupcí, informacemi o výskytu kriminálně rizikových jevů v resortu a nabídkami vzdělávacích aktivit v oblasti primární prevence. Sekcí státního tajemníka MO byla na stránkách internetového „Komunikačního a informačního portálu MO“ zřízena záložka poskytující informace z oblasti prevence rizikového chování.

Vzdělávání personálu MO v oblasti boje proti extremismu, ochrany lidských práv a aktuálních kriminálně rizikových jevů bylo zabezpečováno v rámci ročně stanovených 4 vyučovacích hodin. V období let 2012 až 2014 bylo realizováno u vojenských útvarů cca 320 vzdělávacích aktivit. Kromě doporučených témat rezortní komisí, jako např. nezdravé mezilidské vztahy na pracovištích; alkohol, OPL a dopravní nehodovost; přestupky a trestná činnost; aktuální výskyt rizikového chování; sebevraždy a sebevražedné jednání; rodina a partnerské vztahy; patologické hráčství; nelátkové (nedrogové) závislosti; mezilidské vztahy – aktuální problémy a jejich řešení; zdravý životní styl, byla dále pozornost věnována zejména problematice boje proti extremismu, finanční gramotnosti, předcházení majetkové trestné činnosti, alkoholu v dopravě, problematice důsledků užívání alkoholu a OPL v trestněprávní rovině, příčinám dopravní nehodovosti, problematice korupce a ochrany lidských práv.

Průběžně bylo zabezpečováno proškolení nově příchozího personálu o kriminálně rizikovém chování, projevech extremismu a jejich právních aspektech. Pozornost byla také věnována problematice látkových a nelátkových závislostí a resortních preventivních aktivit.

V oblasti mimoresortní spolupráce byly zabezpečeny pro vybrané skupiny personálu u MO odborné přednášky, které realizovali např. pracovníci Ministerstva vnitra, Kliniky adiktologie 1. Lékařské fakulty UK Praha, Národního monitorovacího střediska pro drogy a drogové závislosti, Husitské teologické fakulty UK Praha, Institutu pro kriminologii a sociální prevenci a další.

Rozšířen byl resortní lektorský sbor, který zabezpečuje přednáškovou činnost u vojenských útvarů. V současné době jej tvoří 30 osob. Kromě lektorského sboru byla oblast rezortního vzdělávání v oblasti prevence zabezpečena vojenskými policisty, psychology, kaplany, zdravotníky, pracovníky humanitní, ekonomické a právní služby rezortu MO a pracovníky vojenských škol. V hodnoceném období byly průběžně aktualizovány a doplňovány Informační prameny Agentury personalistiky AČR (odborný knižní fond specializovaný na prevenci, který je přístupný veškerému personálu MO).

8. Mezinárodní spolupráce

Mezinárodní aktivity České republiky v oblasti prevence kriminality se v letech 2012 až 2015 soustředily především na spolupráci v rámci Evropské unie.

V rámci Evropské unie reprezentuje Českou republiku **Ministerstvo vnitra v Evropské síti prevence kriminality** (European Crime Prevention Network; dále jen „EUCPN“) zřízené na základě Rozhodnutí Rady 2009/902/JHA. Tato síť stanoví úkoly členských zemí prostřednictvím víceleté strategie s cílem posílit roli prevence kriminality a zefektivnit preventivní aktivity v rámci celé Evropské unie.

Jednání zástupců členských zemí EU probíhá každoročně na Radách EUCPN ve dvou zemích, které předsedají Radě EU a pravidelnou součástí je i **soutěž a mezinárodní konference o nejlepší preventivní projekty zaměřené na téma zvolené předsedající zemi – Evropská cena prevence kriminality** (European Crime Prevention Award, ECPA). Té se ČR pravidelně od svého vstupu do EU aktivně účastní. Prioritními tématy EUCPN v průběhu let 2012 až 2015 byly: komplexní přístup k prevenci kriminality v komunitách, prevence domácího násilí – mezigenerační konflikty, účinná prevence obchodování s lidmi a nelegální migrace, prevence sekundární viktimizace a prevence kyberkriminality³².

³² **ECPA 2012**, téma: Komplexní přístup k prevenci kriminality v komunitách. Vítěz evropského kola: Projekt Dánska „Tvůj policejní důstojník“. Hlavním smyslem projektu, který realizuje od roku 2009 místní policejní stanice Norrebro v Kodani, je zvýšit pocit bezpečí obyvatel této lokality a umožnit jejich přímé spojení s odpovědným policistou v případě, pokud to situace vyžaduje. Vítěz národního kola: „Asistent prevence kriminality města Děčín“.

ECPA 2013, téma: Prevence domácího násilí – mezigenerační konflikty. Vítěz evropského kola: Projekt Švédska „Prevence domácího násilí“, který předložilo Centrum pro násilí ve vztazích. Projekt reagoval na vysoký počet

V rámci EUCPN se realizovaly také **mezinárodní projekty** podporované z grantů Evropské komise. Česká republika se zapojila do tříletého projektu „**Úspěšná praxe při zvládání komunitních konfliktů**“. Tento tříletý projekt (2011–2013) organizovalo Ministerstvo vnitra Maďarska a účast v projektu přijaly Bulharsko, Česká republika, Maďarsko, Polsko, Rumunsko a Slovensko. Tématem projektu bylo shromáždit a vyhodnotit národní projekty zabývající se prevencí kriminality v sociálně vyloučených lokalitách. ČR prezentovala úspěšný program Ministerstva vnitra „Úsvit“ a projekt „Asistent prevence kriminality“.

MV vedlo agendu spojenou s **komunitárním programem EU DAPHNE**. Jedná se o program zaměřený na prevenci všech forem násilí a podporu obětí a rizikových skupin (dětí, mládeže a žen). Za účelem informování o podmínkách programu se zástupce MV pravidelně zúčastňoval veletrhů komunitárních programů v regionech České republiky.

V letech 2012 až 2015 pokračovalo zapojení MV do aktivit organizovaných Evropskou radou. ČR prezentovala na jednáních vývoj projektu „**Národní koordinační mechanismus pátrání po pohřešovaných dětech**“, každoroční statistické údaje o pohřešovaných dětech a účinné preventivní aktivity (podrobněji viz str. 73).

Zástupci MV se každoročně účastní zasedání **Komise OSN pro prevenci kriminality a trestní justici** (dále jen „Komise“), která je funkčním (subsidiárním) orgánem Hospodářské a sociální rady OSN (ECOSOC). Administrativně a rozpočtově je řízena Úřadem OSN pro drogy a kriminalitu (UNODC) se sídlem ve Vídni. Komise má 40 členských zemí volených podle regionálních skupin na tříleté období. ČR byla zvolena za člena na zasedání Hospodářské a sociální rady v New Yorku v dubnu 2012 na období let 2013 až 2015. Ostatní členské země OSN se zasedání mohou zúčastnit jako země – pozorovatelé. Předmětem jednání bývá tematicky zaměřená diskuse (např. téma mezinárodní spolupráce v trestních věcech či násilí na přistěhovalcích, migrujících pracovnících a jejich rodinách), dále diskuze týkající se ratifikace a implementace mezinárodních úmluv o boji proti nadnárodnímu organizovanému zločinu (UNTOC) a boji proti korupci (UNCAC) a projednávání návrhů rezolucí zaměřených např. na problematiku nelegální migrace, nelegálního obchodu s lidskými orgány, nelegální těžby přírodního bohatství, pašování kulturních statků, násilí na dětech a na ženách atd.

neohlášených případů domácího násilí, protože oznamovatelé nechtěli řešit situaci s policií. Vítěz národního kola: Interdisciplinární přístup k řešení případů domácího násilí ve statutárním městě Brně.

ECPA 2014, téma: Prevence obchodování s lidmi. Vítěz evropského kola: Zvítězil projekt Dánska, který představil aktivity neziskové organizace HopeNow a Dánského centra proti obchodování s lidmi. Projekt funguje na principu streetworku, tj. vyhledávání lidí nelegálně pracujících na stavbách, farmách apod. Vítěz národního kola: Zaměstnávání cizinců na území ČR v souvislosti s legalizací jejich pobytu – školení spolupracujících subjektů, Krajské ředitelství policie Jihočeského kraje (Odbor cizinecké policie).

ECPA 2015, téma: Mládež a kyberkriminalita. Uzávěrka na zasílání nominací projektu: 1. 10. 2015. Vítěz evropského kola bude vyhlášen na každoroční Best Practice konferenci v Lucemburku (15. – 17. 12. 2015).

V roce 2015 se kromě pravidelného zasedání Komise ve Vídni konal v Kataru **13. Kongres OSN pro prevenci kriminality a trestní justici**³³ (dále jen „Kongres“), kterého se zúčastnila delegace ČR vedená ministrem spravedlnosti a složená ze zástupců MV a MS.

Klíčovým tématem Kongresu bylo zlepšení standardů a norem OSN v oblasti prevence kriminality a trestní justice prostřednictvím prosazování vlády práva a podpora udržitelného rozvoje, ale i boj s počítačovou kriminalitou, organizovaným zločinem, terorismem, korupcí a ekonomickým zločinem. Hlavním výstupem Kongresu se stala obsáhlá a široce zaměřená Deklarace z Dauhá přijatá v průběhu jednání na vysoké úrovni a týkající se zahrnutí prevence kriminality a trestní spravedlnosti do širší agendy OSN jednat o společenských a ekonomických výzvách, podpořit a prosazovat vládu práva na národní a na mezinárodní úrovni a účast veřejnosti.

V rámci bilaterální mezinárodní spolupráce probíhala především neformální setkávání s pracovníky slovenského MV (v roce např. 2015 neformální setkání v Praze; pracovníkům MV SR byla zprostředkována návštěva speciální výslechové místnosti, zajímali se o fungování Programu na podporu a ochranu obětí obchodování s lidmi, o projekty „Asistent prevence kriminality“, „Mapy budoucnosti“).

Velmi přínosná byla **zahraniční cesta pracovníků odboru prevence kriminality MV a Policie ČR do Spojených států amerických**, která se uskutečnila v říjnu 2014. Jejím cílem bylo blíže se seznámit s konkrétními příklady využití již fungujících nástrojů pro mapování, analýzu a zejména predikci kriminality v praxi pro účely prevence kriminality a zajištění bezpečnosti a veřejného pořádku na místní úrovni (blíže viz str. 114). Se stejným zaměřením proběhla dále v dubnu 2015 zahraniční pracovní cesta do Spojeného království Velké Británie a Severního Irska³⁴.

V oblasti mezinárodní spolupráce na úseku prevence kriminality realizovala **Policie ČR**, především krajská ředitelství policie, řadu projektů s příhraničními partnery (policíi Polska, Německa a Rakouska). V rámci preventivního působení se spolupráce týkala zejména činnosti společných hlídek v příhraničních oblastech a při konání společensko-kulturních akcí většího rozsahu, výměny informací, společných soutěží³⁵, jazykového vzdělávání a účastí na mezinárodních konferencích (např. na Setkání ředitelů evropských policejních sborů v Rumunsku).

³³ Kongresy OSN o kriminalitě (*UN Crime Congress*) se konají jednou za pět let od roku 1955.

³⁴ Konkrétní poznatky z této zahraniční pracovní cesty jsou velmi podrobně popsány v rámci mezinárodní srovnávací studie z projektu „**Mapy budoucnosti – moderní nástroj ke zvýšení efektivity a kvality výkonu veřejné správy v oblasti prevence kriminality založený na analýze a predikci kriminality**“, která je dostupná na <http://www.prevencekriminality.cz/projekty/mapy-budoucnosti/>.

³⁵ Např. KŘP Královéhradeckého kraje s polskou policií (Okresním ředitelstvím policie Klodzko) v rámci společné soutěže s názvem „Jsme v bezpečí“. Jedná se o mezinárodní výtvarnou soutěž v oblasti bezpečnosti mezi nejmladšími. Více o soutěži: <http://www.policie.cz/clanek/projekt-jsme-v-bezpeci.aspx>.

9. Medializace preventivních aktivit, informování občanů

Ministerstvo vnitra zajišťovalo v letech 2012 až 2015 informační aktivity spoluprací jak **s tištěnými, tak audiovizuálními a elektronickými médii**. Pracovníci MV poskytovali podklady pro mediální výstupy, vystupují osobně v televizních a rozhlasových pořadech.

Ve vyhodnocovaném období byla pozornost zaměřena zejména na problematiku soužití minority a majority v sociálně vyloučených lokalitách (Program Úsvit a později Asistent prevence kriminality patří mezi nejúspěšnější projekty MV), na problematiku majetkové kriminality a opatření situační prevence. Frekventovaná byla témata domácího násilí, stalkingu, obchodování s lidmi a nebezpečí související s elektronickou komunikací. V souvislosti s problematikou ohrožených a rizikových dětí a mladistvých zaujaly informace o vývoji a fungování systému Národní koordinační mechanismus pátrání po pohřešovaných dětech a zprovoznění krizové linky 116 000, která poskytuje pomoc blízkým pohřešovaných a ztracených dětí. V roce 2015 navíc v rámci projektu ESF Mapy budoucnosti poutala zájem problematika analýzy (nejen) policejních dat, která by v budoucnu měla více přispívat k predikci kriminality v konkrétních lokalitách a k cílenému nastavení vhodných preventivních opatření.

V zájmu zvýšení medializace činnosti odboru byl ve spolupráci s odborem tisku a public relations MV vypracován tematický plán s časovým harmonogramem na rok 2015.

K medializaci témat byly využívány také resortní časopisy **Policista** a **Kriminalistika** a periodikum **Informační servis prevence kriminality**. To se orientovalo na odbornou veřejnost a instituce zabývající se prací v oblasti prevence sociálně nežádoucích jevů. Vycházelo 1 x za dva měsíce.

V souladu s úkolem realizace projektu www.prevencekriminality.cz byl Informační servis nahrazen **elektronickým zpravodajem Prevence do každé rodiny**, který se zaměřuje nejenom na informování odborníků o aktuálních tématech a aktivitách, ale i na ovlivnění laické veřejnosti v zájmu posílení odpovědného přístupu k osobnímu bezpečí. Zpravodaj je distribuován manažerům prevence kriminality, policejním a sociálně zaměřeným školám, nestátním neziskovým organizacím i ostatním spolupracujícím institucím a samosprávám měst a obcí, které ho mohou dále zasílat do místních domácností. Záměrem je vytvořit v úzké spolupráci postupně co nejširší obec odběratelů.

V květnu roku 2013 byl zprovozněn webový portál www.prevencekriminality.cz, jehož úkolem je zkvalitňování vzájemné komunikace s manažery prevence kriminality v krajích, městech a obcích, s policejními preventisty a s pracovníky nevládních neziskových organizací a dalších spolupracujících institucí. Doména skýtá prostor pro sdílení dobré praxe, ostatních prakticky využitelných informací v uživatelsky příjemném interaktivním prostředí i pro operativní vkládání dalších odkazů. Nabízí

prospěšné informace a praktické rady a doporučení také zájemcům z řad laické veřejnosti. Informuje občany o aktuálním stavu a vývojových trendech trestné činnosti, o možnostech legální ochrany, přináší ukázky dobré praxe z činnosti Policie ČR, městských policí, úřadů státní správy a samosprávy a nestátních neziskových organizací v oblasti ochrany občanů a poskytování služeb obětem trestné činnosti. Snaží se propagovat možnosti aktivního zapojení veřejnosti do řešení problémů spojených s udržováním veřejného pořádku a předcházení trestné činnosti.

V roce 2014 se realizoval na novém webovém portálu cyklus reportáží s názvem **PrevTour**, jehož smyslem bylo zmapovat úspěšné aktivity prevence kriminality uskutečňované ve městech a obcích České republiky. Cyklus, jehož 12 reportáží je zveřejněno na portálu prevence kriminality, má působit jako inspirační zdroj pracovníkům v oblasti prevence kriminality pro šíření praktických zkušeností a osvědčených projektů a přiblížit tuto problematiku i laikům.

Ministerstvo vnitra se pravidelně prezentuje na výstavních akcích, kterými jsou veletrh zabezpečovací techniky, systémů a služeb **PRAGOALARM/PRAGOSEC** a mezinárodní veletrh nejnovějších trendů zabezpečovací techniky, systémů a služeb **FSDays**. Na obou akcích pracovníci MV úzce spolupracovali s Cechem mechanických zámkových systémů ČR, kde zajišťovali ještě se zástupci Policie ČR chod poradenského centra. Kromě prezentace projektu „Bezpečná země“ podávali zájemcům i obecné informace z oblasti prevence kriminality. Od roku 2014 už se účast týká jen veletrhu FSDays konaného každoročně v září souběžně s komplexem stavebních veletrhů FOR ARCH v Praze v areálu PVA EXPO v Letňanech.

Každoročně byla Ministerstvem vnitra vyhlašována **soutěž o „Nejlepší preventivní projekt kraje, města a obce“**. Vyhlašování ceny probíhá od roku 2011 a bylo inspirováno Evropskou cenou prevence kriminality (ECPA), kterou uděluje Evropská síť prevence kriminality (EUCPN) nejlepšímu evropskému projektu v oblasti prevence kriminality za dané období na zvolené téma a jednotlivé země do ní nominují vždy jeden projekt. Ne vždy však téma zvolené EUCPN korespondovalo se zaměřením preventivních projektů realizovaných v České republice, které reagují na aktuální potřeby v lokalitách. Projekty posuzuje odborná komise, je oceňována jejich účinnost v praxi, inovativní přístup, mezioborová spolupráce a především jejich udržitelnost a možnost přenosu do dalších lokalit. V prvních letech byl vyhlašován jen jeden vítězný projekt, v roce 2014 byly oceněny 3 projekty.

V roce 2012 bylo zvoleno téma „**Komplexní přístup k prevenci kriminality v komunitách**“ a zvítězil projekt Magistrátu hl. města Prahy „**Služby v komunitě**“ realizovaný občanským sdružením Proxima Sociale. Terénní program spočíval v práci s mladými lidmi v ulicích a na sídlišti Prahy 14, kteří nebyli zařazeni do běžných zájmových kroužků. Řešil s nimi jejich obtíže (škola, práce, rodina) a nabízel možnosti aktivního trávení volného času. Pracovníci organizace sledovali také sociálně nežádoucí jevy v daných lokalitách a spolupracovali na jejich odstranění s místní samosprávou a dalšími poskytovateli sociálních a návazných služeb.

V roce 2013 byl tématem soutěže „**Komplexní přístup k prevenci kriminality se zaměřením na ohrožené skupiny obyvatel**“ a vítězným se stal projekt „**Bezpečná lokalita – bezpečné bydlení**“ realizovaný Městskou policií Brno. Cílem projektu je zvýšení bezpečnosti obyvatel bytových domů v rizikových lokalitách, snížení anonymity, předcházení vandalismu a také zamezení páchání trestných činů a přestupků v těchto prostorech.

Pro rok 2014 nebylo téma stanoveno a vzhledem k tematické šíři nominovaných projektů byla vyhlášena tři místa. Vítězný projekt „**MOBIDIK (MOBilní Dětský Interaktivní Klub)**“ realizovala ve spolupráci s partnery karlovarská městská policie. Projekt je zaměřen na děti ohrožené sociálním vyloučením ve věku od 6 do 15 let. Mobilní zařízení typu nízkoprahového klubu, na které byl přestavěn vyřazený autobus, umožňuje pracovat s dětmi přímo na vytipovaných stanovištích. Nabízí dětem smysluplnou náplň volného času, učí je nové dovednosti, přispívá ke zlepšení komunikace v komunitě i mimo ni a pomáhá tak docílit snížení výskytu sociálně nežádoucích jevů a projevů rizikového chování. Druhou cenu získal projekt města Havířov „**Sociálně psychologický výcvik pro rodiče s dětmi**“, který formou praktického výcviku při víkendových pobytech pomáhá rodinám při řešení výchovných problémů, rozvíjí pozitivní motivaci osobních postojů, upevňuje vhodné vzorce chování a učí zvládat stresové situace. Třetí místo obsadil projekt města Litvínova „**Aktivní senior**“ zaměřený na seniory. Pestrá paleta aktivit napomohla seniorům získat větší povědomí o nebezpečích, která jim hrozí, a o tom, jak se v rizikových situacích zachovat. Projekt posílil aktivní zapojení seniorů do života okolo nich, přispěl k větší vnímavosti vůči jevům v jejich okolí a rozvinul jejich spolupráci s městskou policií či Policií ČR při objasňování trestné činnosti či přestupků.

Vítězné projekty bývají, společně s vyhlášováním Národního kola ceny ECPA, slavnostně oceňovány za přítomnosti 1. náměstka ministra vnitra zpravidla v prvním čtvrtletí následujícího roku. Vyhlásování národní soutěže přispělo ke sdílení dobré praxe a výměně zkušeností zejména na místní úrovni.

VI. Závěr

Vyhodnocení Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015 obsahuje podrobné informace o vývoji kriminality a trendech v této oblasti ve sledovaném období, předkládá přehled o realizovaných dotačních programech a jejich čerpání, včetně výběru některých konkrétních podpořených projektů a jejich vyhodnocení, podává zprávu o plnění jednotlivých úkolů členy Republikového výboru a o aktivitách, kterými byly (nejen) tyto úkoly plněny a kterými členové Republikového výboru přispívali ke zvyšování bezpečnosti a k prevenci kriminality a dalších sociálně patologických jevů v České republice a informuje o plnění dalších cílů a priorit Strategie.

Úkoly uložené Strategií se podařilo naplnit (či plnit průběžně), některé úkoly byly splněny částečně a jejich dokončení se předpokládá v následujícím období. Jeden úkol byl po dohodě gestorů a po schválení vládou přeformulován a jeden úkol nebyl splněn, neboť v průběhu doby bylo vytvořeno efektivnější řešení. Více viz tabulka v kapitole IV.

Za období let 2011 (rok předcházející přijetí Strategie) až 2014 **došlo k poklesu** celkové Policií ČR registrované **trestné činnosti** z 317 177 trestných činů na 288 660 trestných činů, což je pokles o 28 517 trestných činů, což činí 9 %. Ve sledovaném období představoval největší výkyv rok 2013, kdy došlo k meziročnímu nárůstu celkové registrované trestné činnosti o 22 276 skutků, tj. nárůst o 6,8 %. Tento nárůst je obecně přisuzován zejména nečekaně vyhlášené amnestii prezidenta republiky, na kterou nebyly relevantní instituce dostatečně připravené. Trend poklesu registrované kriminality ale pokračuje i v prvním pololetí roku 2015, kdy oproti stejnému období předchozího roku došlo k velmi výraznému poklesu o 15, 6 % (- 24 093 skutků). Pokles kriminality se týká i majetkové trestné činnosti, která pravidelně představuje největší podíl mezi veškerou trestnou činností (okolo 60 %). Mezi lety 2011 až 2014 došlo k poklesu registrované majetkové trestné činnosti o 30 064 trestných činů, což představuje pokles o téměř 15 %. Výjimkou byl opět rok 2013, kdy i registrovaná majetková kriminalita vzrostla, a to o 7,4 %. Naproti tomu první pololetí roku 2015 vykazuje v této oblasti strmý pokles, a to o 23,2 %.

Pokud jde o trendy v oblasti pachatelů trestné činnosti, pak zvláště významný je **nárůst počtu recidivistů** mezi pachateli trestné činnosti. Zatímco ještě v roce 2000 představovalo zastoupení recidivistů mezi pachateli trestné činnosti 30 %, v roce 2011 to bylo 48,5 % a v roce 2014 již dokonce 53,3 %. V případě majetkové trestné činnosti pak jejich zastoupení činí dokonce 65 %, např. u krádeží věcí z automobilů dokonce 80 %. Vyšší zastoupení recidivistů vykazují také některé regiony, kdy např. v Moravskoslezském kraji jejich podíl tvoří 61,2 %.

U **kriminality dětí a mladistvých** se jejich podíl na trestné činnosti **dlouhodobě snižuje**. Negativním jevem je ale pozorovaná narůstající brutalita jejich útoků. Velkým problémem zároveň zůstává vysoké zastoupení mladých pachatelů

z prostředí sociálně vyloučených lokalit a ze státní ústavní péče. Velmi často jsou pak tito pachatelé také pod vlivem alkoholu či OPL.

Na realizaci preventivní politiky se podílely všechny **subjekty zapojené v systému prevence kriminality**, počínaje vládou ČR a resorty zastoupenými v Republikovém výboru pro prevenci kriminality, přes Policii ČR, krajské a obecní samosprávy (včetně obecních policií), akademické sféry, vědecko-výzkumných organizací, podnikatelských subjektů, neziskových organizací, dobrovolníků ad. Celkový vývoj bezpečnostní situace i hodnocení jednotlivých aktivit a projektů těchto subjektů dokládá, že takto nastavený systém prevence kriminality a zapojení jednotlivých subjektů do něj bylo **efektivní**. O **koordinaci** tohoto systému se staral zejména Republikový výbor a v rámci něj pak především Ministerstvo vnitra, které odpovídalo za fungování a rozvoj systému na celorepublikové, krajské i lokální úrovni.

Nejvýznamnějším prostředkem pro podporu preventivních aktivit a projektů ve sledovaném období byl Republikovým výborem koordinovaný a Ministerstvem vnitra realizovaný a financovaný **Program prevence kriminality**, v rámci něž byly podporovány programy a projekty prevence kriminality zejména krajů a obcí, ale také neziskových organizací při práci s oběťmi domácího násilí, z řad seniorů, obětí obchodování s lidmi. Členové Republikového výboru dále realizovali vlastní dotační programy zaměřené na prevenci kriminality a dalších sociálně patologických jevů.

Rok	Prostředky vyčleněné na MV pro Program prevence kriminality	Z toho resortní program MV
2012	56 256 000,00	1 114 000,00
2013	56 256 000,00	1 200 000,00
2014	56 400 000,00	1 200 000,00
2015	61 875 000,00	1 500 000,00
suma	230 787 000,00	5 014 000,00

Z výše uvedené tabulky vyplývá, že byl rovněž splněn úkol vyplývající z usnesení vlády ČR č. 925 ze dne 14. prosince 2011 ke Strategii prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015, který zavazoval Ministerstvo vnitra vyčleňovat prostředky na systém prevence kriminality, aby v celkovém objemu v letech 2012 až 2015 dosáhly výše minimálně 225 mil. Kč.

Značná část z těchto prostředků byla vyčleněna na realizaci projektů v rámci **Komplexního programu prevence kriminality** („Úsvit“), který je zaměřen na komplexní přístup v komunitách se zaměřením na sociálně vyloučené lokality a na spolupráci obce, Policie ČR a dalších subjektů. Tyto prostředky byly nejvíce alokovány do krajů, které jsou sociálním vyloučením, kriminalitou i celkovou rizikovostí nejvíce postiženy (Ústecký, Moravskoslezský, dále třeba Liberecký a další). Nejvýznamnějším a nejúspěšnějším projektem v této oblasti je projekt Asistent prevence kriminality, v rámci kterého působilo v roce 2015 v rámci Programu

už 175 asistentů v 58 městech ČR za finanční podpory více než 22 mil. Kč z Programu.

Z výše uvedených informací tak vyplývá, že se **podařilo naplnit strategické cíle a priority Strategie v oblastech:**

- snižování míry trestné činnosti, zvýšení bezpečí občanů,
- snížení delikventní činnosti u dětí a mládeže jako cílové skupiny definované touto Strategií,
- ochrany cílových skupin definovaných Strategií (děti a mládež, oběti domácího násilí, obchodování s lidmi, senioři ad.),
- existence stabilního, koordinovaného a efektivního systému prevence kriminality se stabilní finanční podporou preventivních aktivit a projektů,
- úspěšné realizace komplexního přístupu v komunitách postaveného na spolupráci obce, Policie ČR a dalších subjektů,
- podpory národních specifických projektů a programů, jako jsou Speciální výslechové místnosti, Národní koordinační mechanismus pátrání po pohřešovaných dětech, projekty v oblasti e-bezpečí, informování veřejnosti o preventivních aktivitách a možnostech ochrany před trestnou činností (www.prevencekriminality.cz, zpravodaj Prevence do každé rodiny) ad.

Naopak **se zcela nepodařilo naplnit** priority spočívající ve vytvoření efektivního a stálého systému sběru, analytického zpracování, předávání a poskytování informací v oblasti prevence kriminality na a mezi všemi úrovněmi subjektů prevence kriminality (nicméně již byly položeny základy pro splnění této priority, byly realizovány projekty, které vytvářejí předpoklady pro naplnění této priority a v běhu jsou i první pilotní projekty, kde jsou již zkoušena i konkrétní řešení; dokončení pilotních realizačních projektů, rozhodnutí o způsobu a rozsahu realizace a vytvoření a spuštění systému pro sběr, sdílení a analýzu dat se předpokládá v navazujícím období). Z důvodu funkčního období Koncepce prevence kriminality v Policii ČR na léta 2014 až 2016 (tj. až do konce roku 2016) nebyla prozatím také zcela naplněna priorita integrace efektivní prevence kriminality do výkonu práce v Policii ČR. Z národních specifických projektů bohužel nebyl prozatím realizován projekt Systém včasné intervence na celorepublikové úrovni.

Všechny tyto cíle a priority, které se nepodařilo doposud naplnit, jsou i nadále velmi aktuální a potřebné a **budou součástí cílů nové Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020**. Její součástí budou rovněž cíle, priority a aktivity, které se ve stávajícím období osvědčily a je účelné v jejich realizaci pokračovat i nadále.